

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
581

ΑΡΧΑΙΑ ΣΤ/Γ = 29

ΣΤ'

89

ΣΧΒ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΣΤ' 89 ΣΧΒ

Σοφοκλέους

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

*7ον
Τ =*

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΤ' ΤΑΞΙΝ ΤΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΠΑΛΑΙΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΕΒ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ

Πρ. Γραφ. Σχολ. Βιβλίου

αριθ. απόθ. εισαγ. 5758 του Έτους 1947

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1947

002
41E
ET2B
581

ΤΟΦΟΡΛΕΒΟΥΣ
Α.Ι.ΤΙ.Ο.Η.Α

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

α) Ὁ βίος τοῦ Σοφοκλέους.

Ὁ Σοφοκλῆς, υἱὸς τοῦ Σοφίλου, ἐγεννήθη τῷ 496 π.Χ. ἐν τῷ Ἰπίῳ Κολωνῷ, ὅστις ἦτο θελκτικώτατος ἐπὶ λόφου προάστειον τῶν Ἀθηναίων.

Ὁ Σοφοκλῆς, ὡς υἱὸς πατρὸς εὐπόρου, ἔχοντας ἐργοστάσιον μαχαιοροποιῶν, ἔτυχεν ἐπιμελημένης ἀγωγῆς καὶ παιδείας. Ἐδιδάχθη ἐπιμελῶς μουσικὴν καὶ γυμναστικὴν, καὶ ἀνέπτυξεν ἁρμονικῶς τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς αὐτοῦ δυνάμεις. Τὸ σωματικόν του δὲ κάλλος, ἡ πρόθυμος χάρις καὶ ἡ ψυχικὴ του εὐγένεια, ὡς καὶ αἱ μουσικαὶ του ἰκανότητες, τὰς ὁποίας ἀνέπτυξεν ὁ περίφημος διδάσκαλός του τῆς μουσικῆς Λάμπρος, κατέστησαν αὐτὸν ἄξιον μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως παρὰ τῶν συμπολιτῶν του. Διὰ τοῦτο, ὅτε μετὰ τὴν ἐν Σαλαμίτι ναυμαχίαν ἐωρτάσθησαν τὰ ἐπινίκια, ὁ Σοφοκλῆς ἐκλεχθεὶς ἐκ χιλιάδων ἄλλων ἐφήβων Ἀθηναίων ἐχόρευσεν ἐπὶ κεφαλῆς χοροῦ παιδῶν περὶ τὸ τρόπαιον. Ἡ φυσιογνωμία δὲ τοῦ Σοφοκλέους, τὸ μεγαλοπρεπὲς παράστημά του καὶ ἡ ἡρεμὸς ἔκφρασις τοῦ προσώπου του θαυμασίως εἶναι ἀποτετυπωμένα εἰς τὸν ἐπιβλητικώτατον ἀνδριάντα του, τὸν εὐρισκόμενον σήμερον εἰς τὸ Λατεραρὸν Μουσεῖον τῆς Ρώμης.

Μελετῶν ἐκ νεότητός του ὁ Σοφοκλῆς τὸν ἀθάνατον Ὅμηρον καὶ θανμάζων τὸν πρῶτον καὶ μεγαλοφάνταστον τραγικὸν ποιητὴν καὶ διδάσκαλόν του Αἰσχύλον, ἐνωρὶς ἐτιράη εἰς τὴν ποίησιν, καὶ δὴ εἰς τὴν τραγικὴν, καὶ ἀφωσιώθη ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν δραματικὴν τέχνην καθ' ὅλον τὸν βίον του.

Ἐν ἡλικίᾳ μόλις 28 ἐτῶν ὁ Σοφοκλῆς ἔχων πεποιθήσιν εἰς τὴν ποιητικὴν του ἀξίαν, κατήλθε τὸ πρῶτον τῷ 468 εἰς τὸν δραματικὸν

ἀγῶνα καὶ ἀντιμετρηθεὶς πρὸς τὸν παλαιάμαχον τραγικὸν ποιητὴν Αἰσχύλον ἐν ἱ κ η σ ε ν αὐτόν. Κατὰ τὸν ἀγῶνα μάλιστα ἐκείνον, ἐνῶ οἱ μὲν τῶν θεατῶν ἐπευφήμιον τὸν Αἰσχύλον, οἱ δὲ τὸν Σοφοκλέα, εἰσῆλθεν εἰς τὸ θέατρον ὁ Κίμων, ἐπιστρέψας ἐκ τῆς ἐκστρατείας του. Παρακληθεὶς δὲ οὗτος νὰ χρησιμεύσῃ ὡς κριτῆς μετὰ τῶν συστρατῆρων του ἀπένευε τὸν στέφανον τῆς νίκης εἰς τὸν Σοφοκλέα, ὅστις οὕτως ἐμφανίζεται ὡς νέον ἐπιτέλλον ἄστρον ἐν τῇ δραματικῇ σκηνῇ. Ἐκτοτε ὑπερέχει σχεδὸν πάντοτε εἰς τοὺς δραματικοὺς ἀγῶνας, τῷ δὲ 442 διδάξας τὴν Ἀντιγόνην τοσοῦτον ἠδδοκίμησεν εἰς αὐτήν, ὥστε ἐξελέγη τῷ 440 συστράτηγος τοῦ Περικλέους εἰς τὸν Σαμιακὸν πόλεμον. Καὶ γενικῶς ὁ Σοφοκλῆς ἀνεδέχθη ἀληθῆς καλλιτέχνης τῆς δραματικῆς τέχνης, γράφων ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη ἀριστοτεχνικὰ δράματα μέχρι βαθέος γήρατος αὐτοῦ καὶ συνεχῶς εὐνοούμενος καὶ τιμώμενος ὑπὸ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ, ἢ καλαισθησία τοῦ ὁποίου εὗρισκε πάντοτε εἰς τὰ ἔργα του τὴν πληρεστέραν ἱκανοποίησίν του.

Ὡς ἄνθρωπος ὁ Σοφοκλῆς ἦτο φαιδρός, εὐπροσήγορος καὶ πολὺ προσηγής, δὲν παρέλειπε δὲ νὰ διατηρῇ φιλικὰς σχέσεις μετ' ἐξεχόντων προσώπων τῆς ἐποχῆς του, τοῦ Περικλέους, τοῦ Ἡροδότου κ.ἄ. Ἦτο ἐπίσης φιλόθεος, κτηρῆς τῶν παραδόσεων καὶ θεοσεβής, ἄνευ ὑπερβολῶν καὶ στενότητος πνεύματος, ἀσκήσας μάλιστα καὶ ἱερατικὸν ἀξίωμα. Ἀξίον σημειώσεως ἐπίσης εἶναι, ὡς θὰ ἀντιληφθῶμεν καὶ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῆς τραγωδίας, ὅτι ὅλα τὰ ἀνθρώπινα αἰσθήματα εἶχον τὴν ἀπύχιστόν των εἰς τὴν βαθεῖαν ἐκείνην ψυχὴν, ἀντιλαμβανομένην μὲ βαθεῖαν πείραν τῆς ζωῆς ὅλους τοὺς βαθμοὺς καὶ τὰς μορφὰς τοῦ πάθους, τὰ τρυφερὰ αἰσθήματα καὶ τὰς ὑψηλὰς ἐξάρσεις.

Τέλος ὁ Σοφοκλῆς διεκρίνετο διὰ τὴν ἐξαίρετον ἀγάπην του πρὸς τὰς Ἀθήνας, τὰς ὁποίας οὐδέποτε ᾗθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς του ἐγκατέλιπε διὰ νὰ ἀποδημήσῃ, ὅπως ἔπραξαν οἱ ἄλλοι δύο τραγικοὶ καὶ ἄλλοι διανοούμενοι τῆς ἐποχῆς του, εἰς ἄλλας χώρας, καίτοι ἐπαυειλημμένως εἶχε κληθῆ ὑπὸ διαφόρων ἡγεμόνων διὰ νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς αὐτὰς αὐτῶν.

Καίτοι δὲ ὁ Σοφοκλῆς εἶχεν ἐξ ἰδιοσυγκρασίας εὐθυμον χαρακτῆρα, ἔδοκίμασεν ὅμως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του ἱκανὰς λύπας, λόγῳ οἰκιακῶν διενέξεων, τοῦ νόου του μάλιστα Ἰοφῶντος ἐγείραντος δίκην παρανοίας κατ' αὐτοῦ. Ἡ καταλαβοῦσα δὲ αὐτὸν βαρ-

θυμία διαφαίνεται και ἐν τῷ τρίτῳ στασίμῳ τοῦ τελευταίου δράματος του, τοῦ Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῶν.

Τοιοῦτος ὢν ὁ μέγας τραγικὸς ἀπέθανε γαλήμιον φυσικὸν θάνατον τῷ 406 π.Χ. ἐν ἡλικίᾳ 90 ἐτῶν.

6) Τὸ δραματικὸν ἔργον τοῦ Σοφοκλέους.

Ὁ Σοφοκλῆς ζήσας εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν αἱ Ἀθῆναι ἦσαν πνευματικὸν κέντρον ὅλης τῆς Ἑλλάδος (κοινὴ παιδείουσις Ἑλλάδος, Ἑλλάς Ἑλλάδος, ὅπως ἔλεγοντο), καὶ ἔχων ὡς ἀνταγωνιστὰς του δύο μεγάλους ἐπίσης ὁμοτέχνους του, τὸν Αἰσχύλον καὶ τὸν Εὐριπίδην, κατώρθωσε νὰ καινοτομήσῃ εἰς τὴν δραματικὴν τέχνην καὶ νὰ ἐμφανίσῃ τοιαύτας ιδιότητας, αἵτινες κατέστησαν αὐτὸν ποιητικὸν ἀστέρα πρῶτον μεγέθους καὶ ἀνυπέβλητον τραγικὸν ποιητῆρ.

Ἐν πρώτοις ἡ σπουδαιότερα μεταβολὴ ἦτο, ὅτι ὁ Σοφοκλῆς ἐδίδασκε τρεῖς χωριστὰς τραγωδίας μὲ διάφορον δι' ἑκάστην ὑπόθεσιν, ἀντὶ μᾶς συνεχομένης τριλογίας μὲ κοινὴν ὑπόθεσιν, ὡς ἔπραττεν ὁ Αἰσχύλος. Πῦξεν ὁμοίως τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑποκριτῶν ἐκ δύο (τὸν α' εἶχεν εἰσαγάγει ὁ Θέσπις, τὸν β' ὁ Αἰσχύλος) εἰς τρεῖς. Ὅμοίως ἠὔξησε τὸν ἀριθμὸν τῶν χορευτῶν δι' ἑκαστὸν δράμα ἐκ 12 εἰς 15. Ὡσαύτως περιώρισε τὰ ἄσματα τοῦ χοροῦ, δώσας μεγαλντέραν ἔκτασιν εἰς τὸν διάλογον.

Ἐξ ἄλλου ὁ Σοφοκλῆς εἶναι ἀπαράμιλλος καλλιτέχνης εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ δράματος. Ἔχει ἀρίστην ἠθοποιίαν, ζωγραφίζων τελείως τοὺς χαρακτήρας τῶν προσώπων του. Ἐπίσης ἐπιτηδεύεται ἄριστα τὴν πλοκὴν τοῦ μύθου, παρεμβάλλων εἰς τὰ δράματά του περιπετείας καὶ ἀγανωρίσεις, καὶ χρησιμοποιεῖ ἐν πᾶσι τὴν φυσικότητα καὶ τὴν ἁρμονίαν, ποὺ πρέπει. Ἀφαιρέσας τὸν ὄγκον καὶ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ Αἰσχύλου, ὅστις παρίστανε καὶ πράγματα ἀνώτερα καὶ ὑπερφυσικώτερα τοῦ πραγματικοῦ, καὶ ἀντιθέτως πρὸς τὸν Εὐριπίδην, ὅστις παρίστανεν αὐτὰ, ὅποια εἶναι ἐν τῇ πραγματικότητι, ὁ Σοφοκλῆς παρίστανεν αὐτὰ ὅποια πρέπει νὰ εἶναι, ἀκολουθῶν τὸ μέτρον, ὅπερ εἶναι ἡ εὐγενεστάτη καὶ χαρακτηριστικὴ ἀρετὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος. Ἡ γλῶσσά του, ὡς θὰ ἐκτιμήσωμεν αὐτήν, εἶναι πλήρης λεπτότητος καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν ἁρμονικὴν καὶ σύμμετρον δραματικὴν του τέχνην, καὶ διὰ τοῦτο ἀπι-

κάλουν αὐτὸν οἱ ἀρχαῖοι μέλιτταν, ὁ δὲ Ἀριστοφάνης ἔλεγε, ὅτι τὸ στόμα του μέλιτι κεχρισμένον ἦν. Ἀλλὰ καὶ τὰ χορικά του ἄσματα εἶναι περίτεχνα καὶ ὠραῖα, μεστὰ μεγαλοπρεπείας καὶ χάριτος.

Ὅμοίως, ἐνῶ εἰς τὸν Αἰσχύλον τὸ τραγικὸν πραγματοποιεῖται εἰς τὴν σιάνην τῆς Μοίρας ἢ τοῦ Θείου ἐναντι τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν πάλιν αὐτῶν πρὸς ἐκείνα, εἰς τὸν Σοφοκλέα ἢ Μοῖρα ἢ ὁ Θεὸς διευθύνουν μὲν μέχρις ἑνὸς σημείου τὰς τύχας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἢ ἐσωτερικῇ δύναμις καὶ ἢ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου εἶναι ἐκείνη, ἢ ὁποῖα παρορμᾷ αὐτὸ εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ, ὃν θέτει πρὸ αὐτοῦ.

Διὰ τὰς ἀρετὰς του δὲ αὐτὰς καὶ τὰς ἄλλας, ἃς ἡμεῖς οἱ ἴδιοι θὰ ἐκτιμῆσωμεν ἐν τῇ ἀναγνώσει τῶν ἔργων του, δικαίως ὁ μὲν Ξενοφῶν ἐθεώρει αὐτὸν ὡς τὸν τελειότατον τῶν τραγικῶν, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης τοὺς κανόνας τῆς τραγικῆς τέχνης ἐκ τῶν τραγωδιῶν κυρίως τοῦ μεγάλου τούτου τραγικοῦ ἔλαβεν.

γ) Τὰ ἔργα τοῦ Σοφοκλέους.

Ὁ Σοφοκλῆς συγγραφέων δι' ὅλου τοῦ βίου ἐποίησε περὶ τὰ 123 δράματα διαφόρων ὑποθέσεων καὶ ἔλαβε τὰς περισσότερας ἐξ ὄλων τῶν τραγικῶν νίκας, ἐκ τῶν δραμάτων δὲ τούτων ἐσώθησαν μέχρις ἡμῶν ἑπτὰ: Ἀντιγόνη, Ἡλέκτρα, Τραχίνια, Οἰδίπους Τύραννος. Αἴας, Φιλοκλήτης καὶ Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῶν.

Αἱ τραγωδίαὶ δὲ αὐτὰ ἐπαίζοντο εἰς ὅλας τὰς ἑλληνικὰς πόλεις, εἰκόνας καὶ προτομαὶ αὐτοῦ πολλαὶ ἐστῆθησαν, καὶ σήμερον τιμῶνται ὑφ' ὀλοκλήρου τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου τὰ ἔργα του, ἀπλήτως ἀναγγνωσκόμενα καὶ ἐμφανιζόμενα εἰς τὴν σκηνὴν ὑπ' αὐτοῦ.

δ) Ἀντιγόνη.

Ὁ Οἰδίπους Τύραννος, τυφλὸν ὄργανον τοῦ μοιραίου, ὡς γνωρίζομεν ἐκ τοῦ σχετικοῦ μύθου, ἐφόρευεν ἐν ἀγνοίᾳ του τὸν πατέρα Δάϊον καὶ συνεξέυχθη τὴν μητέρα του Ἰοκάστην. Ἐκ τοῦ ἀνοσίου

τούτου γάμου ἐγεννήθησαν τέσσαρα τέκνα, ὁ Ἐτεοκλῆς, ὁ Πολυνείκης, ἡ Ἀντιγόνη καὶ ἡ Ἰσμήνη. Ὅτε ἀπεκαλύφθη τὸ γεγονός τῆς πατροκτοίας καὶ τοῦ μαροῦ γάμου, ἡ μὲν μήτηρ καὶ σύζυγος Ἰοκάστη ἀπηγχονίσθη, ὁ δὲ Οἰδίπους, ἀφ' οὗ ἐτύφλωσεν ἑαυτόν, μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν. Οἱ υἱοὶ τούτου συνεφώνησαν νὰ βασιλεύῃ ἕκαστος τῶν δύο κατ' ἔτος, ἀλλ' ὅτε παρῆλθε τὸ ἔτος τοῦ πρώτου βασιλεύσαντος Ἐτεοκλέους, ἤρειτο οὗτος νὰ παραχωρήσῃ τὴν βασιλείαν εἰς τὸν ἀδελφόν. Τότε ὁ Πολυνείκης μεταβὰς εἰς τὸ Ἄργος καὶ γενόμενος ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς τοῦ βασιλέως τοῦ Ἄργους Ἀδράστου, ἐστρατεύει μετὰ τοῦ πενθεροῦ καὶ πέντε ἄλλων ἡγεμόνων ἐναντίον τῶν Θηβῶν. Ἐκαστος τῶν ἐπτά τούτων ἡγεμόνων ἐτάχθη ἐναντι μῆς τῶν ἐπτά πυλῶν τῆς πόλεως, τὰς ὁποίας ἐπτά ἐπίσης Θηβαῖοι ἥρωες ὑπερήσπιζον. Ἐνῶ δὲ τοιοῦτοτρόπως εἶχον ἀντιπαραταχθῆ τὰ ἀντίπαλα στρατεύματα, ἀπεφασίσθη νὰ κριθῆ ὁ πόλεμος διὰ μονομαχίας τῶν δύο ἀδελφῶν, οἵτινες πίπτουν ἀμφοτέρω κατ' αὐτὴν.

Μετὰ τοῦτο τὴν βασιλείαν ἀνέλαβεν ὁ θεὸς τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἰοκάστης, Κρόνος, ὅστις κατορθώνει, ἀφ' οὗ προσηρέχθη κατὰ συμβουλήν τοῦ μάντεως Τειρεσίου θῦμα πρὸς ἐξιλέωσιν τοῦ θεοῦ Ἄρεως ὁ πρεσβύτερος υἱὸς του Μεγαρέος, νὰ νικήσῃ τοὺς ἐχθροὺς καὶ νὰ τρέφῃ αὐτοὺς εἰς φυγὴν.

Τὸ ὑπὸ ἀνάγνωσιν δράμα, τὸ ὁποῖον εἶναι, ὡς θὰ ἴδωμεν, ἄριστον διὰ τὴν ἠθοποιίαν του καὶ ἴσως ἡ ἐνδοξοτάτη τῶν ἀρχαίων ἐλληνικῶν τραγωδιῶν, ἄρχεται ἐνθὺς μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Κρόνοντος ἐκδοσῶν τῆς διαταγῆς περὶ τῆς τύχης τῶν νεκρῶν τῶν ἀλλήλοφονευθέντων δύο ἀδελφῶν.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ὦ κοινὸν αὐτάδελφον Ἴσμήνης κάρα,
ἄρ' οἶσθ' ὅ,τι Ζεὺς τῶν ἀπ' Οἰδίπου κακῶν
ὁποῖον οὐχὶ νῦν ἔτι ζώσαιν τελεῖ;
οὐδὲν γὰρ οὔτ' ἀλγεινὸν οὔτ' ἄτης ἄτερ
οὔτ' αἰσχρὸν οὔτ' ἄτιμόν ἐσθ', ὁποῖον οὐ
τῶν σῶν τε καμῶν οὐκ ὄπωπ' ἐγὼ κακῶν.
καὶ νῦν τί τοῦτ' αὖ φασι πανδήμῳ πόλει
κῆρυγμα θεῖναι τὸν στρατηγὸν ἀρτίως;
ἔχεις τι κεισθήκουσας; ἢ σε λανθάνει
πρὸς τοὺς φίλους στείχοντα τῶν ἐχθρῶν κακά;

10

ΙΣΜΗΝΗ

ἔμοι μὲν οὐδεὶς μῦθος, Ἀντιγόνη, φίλων
οὔθ' ἠδύς οὔτ' ἀλγεινὸς ἴκετ', ἐξ ὄτου
δυοῖν ἀδελφοῖν ἐστερήθημεν δύο,
μῆ θανόντοιν ἡμέρα διπλῆ χειρὶ
ἐπεὶ δὲ φροῦδός ἐστιν Ἀργείων στρατὸς
ἐν νυκτὶ τῇ νῦν, οὐδὲν οἶδ' ὑπέριον,
οὔτ' εὐτυχοῦσα μᾶλλον οὔτ' ἀτωμένη.
AN. ἤδη καλῶς, καὶ σ' ἐκτὸς αὐλείων πυλῶν
τοῦδ' οὐνεκ' ἐξέπεμπον, ὡς μόνη κλύοις.

15

- ΙΣ. τί δ' ἔστι; δηλοῖς γάρ τι καλχαίνουσ' ἔπος. — 20
 ΑΝ. — οὐ γὰρ τάφου νῶν τὸ κασιγνήτω Κρέων
 τὸν μὲν προτίσας, τὸν δ' ἀτιμάσας ἔχει;
 Ἐτεοκλέα μὲν ὡς λέγουσι, σὺν δίκη
 χρησθεῖς δικαία καὶ νόμῳ κατὰ χθονὸς 25
 ἔκρουψε τοῖς ἔνερθεν ἔντιμον νεκροῖς,
 τὸν δ' ἀθλίως θανόντα Πολυνείκους νέκυν
 ἀστοῖσί φασιν ἐκκεκηρῦχθαι τὸ μὴ
 τάφῳ καλύψαι μηδὲ κωκῦσαί τινα,
 ἔαν δ' ἄκλαυτον, ἄταφον, οἰωνοῖς γλυκὺν 30
 θησαυρὸν εἰσορῶσι πρὸς χάριν βορᾶς.
 τοιαυτὰ φασὶ τὸν ἀγαθὸν Κρέοντα σοὶ
 κάμοι — λέγω γὰρ κάμῃ — κηρύξαντ' ἔχειν,
 καὶ δεῦρο νεῖσθαι ταῦτα τοῖσι μὴ εἰδόσιν
 σαφῇ προκηρύξοντα, καὶ τὸ πρᾶγμ' ἄγειν 35
 οὐχ ὡς παρ' οὐδέν, ἀλλ' ὅς ἂν τούτων τι δορᾶ,
 φόνον προκεῖσθαι δημόλευστον ἐν πόλει.
 οὕτως ἔχει σοὶ ταῦτα, καὶ δείξεις τάχα
 εἴτ' εὐγενὴς πέφυκας εἴτ' ἐσθλῶν κακή. —
 (ΙΣ. — τί δ', ὦ ταλαῖφρον, εἰ τάδ' ἐν τούτοις, ἐγὼ 40
 λύουσ' ἂν εἴθ' ἄπτουσα προσθειμένη πλέον;
 ΑΝ. εἰ ξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάσῃ σκόπει.
 ΙΣ. ποῖόν τι κινδύνευμα; ποῖ γνώμης ποτ' εἶ;
 ΑΝ. εἰ τὸν νεκρὸν ξὺν τῆδε κουφιεῖς χερσί.
 ΙΣ. ἦ γὰρ νοεῖς θάπτειν σφ', ἀπόρρητον πόλει;
 ΑΝ. τὸν γοῦν ἐμὸν καὶ τὸν σόν, ἦν σὺ μὴ θέλῃς, 45
 ἀδελφόν· οὐ γὰρ δὴ προδοῦσ' ἄλωσομαι.
 ΙΣ. ὦ σχετλία, Κρέοντος ἀντειρηκότος;
 ΑΝ. ἀλλ' οὐδὲν αὐτῷ τῶν ἐμῶν μ' εἶργειν μέτα.)
 ΙΣ. οἴμοι· φρόνησον, ὦ κασιγνήτη, πατῆρ
 ὡς νῶν ἀπεχθὴς δυσκλεῆς τ' ἀπώλετο 50

πρὸς αὐτοφώρων ἀμπλακημάτων διπλᾶς
 ὄψεις ἀράξας αὐτὸς αὐτουργῶ χερί·
 ἔπειτα μήτηρ καὶ γυνή, διπλοῦν ἔπος,
 πλεκταῖσιν ἀρτάναισι λωβᾶται βίον·
 τρίτον δ' ἀδελφῶ δύο μίαν καθ' ἡμέραν
 αὐτοκτονοῦντε τὸ ταλαιπώρω μόρον
 κοινὸν κατειργάσαντ' ἐπαλλήλοιν χεροῖν.
 νῦν δ' αὖ μόνα δὴ νῶ λειψιμμένα σκόπει
 ὄσφ κάκιστ' ὀλούμεθ', εἰ νόμου βία
 ψῆφον τυράννων ἢ κράτη παρέξιμεν.
 ἀλλ' ἐννοεῖν χρὴ τοῦτο μὲν γυναίχ' ὅτι
 ἔφηνεν, ὡς πρὸς ἄνδρας οὐ μαχομένα·
 ἔπειτα δ' οὔνεκ' ἀρχόμεσθ' ἐκ κρεισσόνων,
 καὶ ταῦτ' ἀκούειν κάτι τῶνδ' ἀλγίονα.
 ἐγὼ μὲν οὖν αἰτοῦσα τοὺς ὑπὸ χθονὸς
 ξύγγοιαν ἴσχειν, ὡς βιάζομαι τάδε,
 τοῖς ἐν τέλει βεβῶσι πείσομαι· τὸ γὰρ
 περισσὰ πράσσειν, οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα. —

ΑΝ. — οὐτ' ἂν κελεύσαιμι· οὐτ' ἂν, εἰ θέλοις ἔτι
 πράσσειν, ἐμοῦ γ' ἂν ἠδέως δρώης μετὰ.
 ἀλλ' ἴσθ' ὅποιά σοι δοκεῖ· κείνον δ' ἐγὼ
 θάψω· καλὸν μοι τοῦτο ποιούσῃ θανεῖν·
 φίλη μετ' αὐτοῦ κείσομαι, φίλου μετὰ,
 ὅσια πανουργήσασ', ἐπεὶ πλείων χρόνος,
 ὄν δεῖ μ' ἀρέσκειν τοῖς κάτω τῶν ἐνθάδε·
 ἐκεῖ γὰρ αἰεὶ κείσομαι· σοὶ δ' εἰ δοκεῖ,
 τὰ τῶν θεῶν ἐντιμ' ἀτιμάσασ' ἔχε.

ΙΣ. ἐγὼ μὲν οὐκ ἄτιμα ποιοῦμαι, τὸ δὲ
 βία πολιτῶν δρᾶν ἔφην ἀμήχανος.

ΑΝ. σὺ μὲν τάδ' ἂν προύχοι· ἐγὼ δὲ δὴ τάφον
 χάσσοις· ἀδελφῶ φίλτάτῳ πορεύσομαι.

- ΙΣ. οἴμοι ταλαίνης, ὡς ὑπερδέδοικά σου !
 ΑΝ. μὴ μοῦ προτάρβει· τὸν σὸν ἐξόρθου πότμον.
 ΙΣ. ἀλλ' οὖν προμηνύσης γε τοῦτο μηδενὶ
 τοῦργον, κρυφῆ δὲ κεῦθε, σὺν δ' αὐτως ἐγώ. 85
 ΑΝ. οἴμοι, καταύδα· πολλὸν ἐχθίων ἔση
 σιγῶσ', ἐὰν μὴ πᾶσι κηρύξης τάδε. ✦
 ΙΣ. θερμὴν ἐπὶ ψυχροῖσι καρδίαν ἔχεις.
 ΑΝ. ἀλλ' οἷδ' ἀρέσκουσ' οἷς μάλισθ' ἀδεῖν με χρή.
 ΙΣ. εἰ καὶ δυνήση γ'· ἀλλ' ἀμηγάνων ἐρᾶς. 90
 ΑΝ. οὐκοῦν, ὅταν δὴ μὴ σθένω, πεπαύσομαι.
 ΙΣ. ἀρχὴν δὲ θηρᾶν οὐ πρέπει τὰμήχανα.
 ΑΝ. εἰ ταῦτα λέξεις, ἐχθαρῆ μὲν ἐξ ἐμοῦ,
 ἐχθρὰ δὲ τῷ θανόντι προσκείσῃ δίκη.
 ἀλλ' ἔα με καὶ τὴν ἐξ ἐμοῦ δυσβουλίαν
 παθεῖν τὸ δεινὸν τοῦτο· πείσομαι γὰρ οὐ
 τοσοῦτον οὐδέν, ὥστε μὴ οὐ καλῶς θανεῖν.
 ΙΣ. ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι, στεῖχε. τοῦτο δ' ἴσθ', ὅτι
 ἄνους μὲν ἔρρη, τοῖς φίλοις δ' ὀρθῶς φίλη.)

— ΧΟΡΟΣ

- σ τ ρ ο φ ῆ α'. ἀκτὶς ἀελίου, τὸ κάλ- 100
 λιστον ἑπταπύλῳ φανέν
 Θήβᾳ τῶν προτέρων φάος,
 ἐφάνθησ ποτ', ὃ χρυσέας
 ἀμέρας βλέφαρον, Διοκαί-
 ων ὑπὲρ ῥεέθρων μολοῦσα, 105
 τὸν λεύκασπιν Ἀργόθεν
 φῶτα βάντα πανσαγία
 φυγάδα πρόδρομον ὄξυτέρῳ
 κινήσασα χαλινῶ.

- σύστημα α'. ὄν ἐφ' ἡμετέρῃ γᾶ Πολυνείκης 110
 ἄρθεις νεικέων ἐξ ἀμφιλόγων
 ἤγαγε· κείνος δ' ὄξεα κλάζων
 αἰετὸς εἰς γᾶν ὧς ὑπερέπτα,
 λευκῆς χιόνος πτέρυγι στεγανός,
 πολλῶν μεθ' ὄπλων 115
 ξύν θ' ἵπποκόμοις κορύθεσιν. —
- ἀντιστρ. α'. στάς δ' ὑπὲρ μελάθρων, φονώ-
 σαισιν ἀμφιχανῶν κύκλω
 λόγχαις ἐπτάπυλον στόμα
 ἔβα, πρὶν ποθ' ἀμετέρων 120
 αἱμάτων γένυσιν πλησθῆ-
 ναί τε καὶ στεφάνωμα πύργων
 πευκάενθ' Ἥφαιστον ἐλεῖν.
 τοῖος ἀμφὶ νῶτ' ἐτάθη
 πάταγος Ἄρεος, ἀντιπάλῳ 125
 δυσχείρωμα δράκοντι.
- ἀντισύστ. α'. Ζεὺς γὰρ μεγάλης γλώσσης κόμπους
 ὑπερεχθαίρει, καὶ σφας ἐσιδὼν
 πολλῶ ῥεύματι προσνισσομένους
 χρυσοῦ καναχῆς ὑπεροπλίαις, 130
 παλτῶ ῥιπτει πυρὶ βαλβίδων
 ἐπ' ἄκρων ἤδη
 νίκην ὀρμῶντ' ἀλαλάξαι.
- στροφὴ β'. ἀντιτύπα δ' ἐπὶ γᾶ πέσε τανταλωθεῖς
 πυρφόρος, ὃς τότε μαινομένα ξύν ὀρμᾷ 135
 βακχεύων ἐπέλνει
 ῥιπαῖς ἐχθίστων ἀνέμων.

εἶχε δ' ἄλλα τὰ μὲν,
 ἄλλ' δ' ἐπ' ἄλλοις ἐπενώμα στυφελίζων
 [μέγας Ἄρης
 δεξιόσειρος —

140

— σύστημα β'. ἐπὶ λοχαγοὶ γὰρ ἐφ' ἐπὶ πύλαις
 ταχθέντες ἴσοι πρὸς ἴσους ἔλιπον
 Ζηνὶ τροπαίῳ πάγγαλκα τέλη,
 πλὴν τοῖν στυγεροῖν, ὃ πατὴρ ἐνὸς
 μητρὸς τε μιᾶς φύντε καθ' αὐτοῖν
 δικρατεῖς λόγγας στήσαντ' ἔχετον
 κοινοῦ θανάτου μέρος ἄμφω.

145

ἀντιστρ. β'. ἀλλὰ γὰρ ἁ μεγαλόνυμος ἦλθε Νίκα
 τῆ πολυαρμάτῳ ἀντιχασεῖσα Θήβα,
 ἐκ μὲν δὴ πολέμων
 τῶν νῦν θέσθε λησιμοσύναν,
 θεῶν δὲ ναοὺς χοροῖς
 παννυχίοις πάντας ἐπέλιθωμεν,
 [ὁ Θήβας δ' ἐλελίχθων
 Βάκχιος ἄρχοι,

150

ἀντισύστ. β'. ἀλλ' ὅδε γὰρ δὴ βασιλεὺς χώρας,
 Κρέων ὁ Μεινοικέως, νέον εἰληθῶς
 ἀρχήν, νεοχμὸς νεαραῖσι θεῶν
 ἐπὶ συντυχίαις χωρεῖ, τίνα δὴ
 μῆτιν ἐρέσσων, ὅτι σύγκλητον
 τήνδε γερόντων προύθετο λέσχην,
 κοινῶ κηρύγματι πέμψας; —

155

160

— ΚΡΕΩΝ

1 R

πολλῶ σάλῳ σεΐσαντες ὄρθωσαν πάλιν
 ὑμᾶς δ' ἐγὼ πομποῖσιν ἐκ πάντων δίχα
 ἔστειλ' ἰκέσθαι, τοῦτο μὲν τὰ Λαΐου 165
 σέβοντας εἰδῶς εὖ θρόνων ἀεὶ κράτη,
 τοῦτ' αὖθις, ἠνίκ' Οἰδίπους ὄρθου πόλιν,
 κἀπεί διώλετ', ἀμφὶ τοὺς κείνων ἔτι
 παῖδας μένοντας ἐμπέδοις φρονήμασιν. —
 + ὅτ' οὖν ἐκεῖνοι πρὸς διπλῆς μοίρας μίαν 170
 καθ' ἡμέραν ὄλοντο παῖσαντές τε καὶ
 πληγέντες αὐτόχειρι σὺν μιάσματι,
 ἐγὼ κράτη δὴ πάντα καὶ θρόνους ἔχω
 γένους κατ' ἀγχιστεῖα τῶν ὀλωλότων. K
 ἀμήχανον δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἐκμαθεῖν
 ψυχὴν τε καὶ φρόνημα καὶ γνώμην, πρὶν ἂν 175
 ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβῆς φανῆ.
 2 K ἐμοὶ γὰρ ὅστις πᾶσαν εὐθύνων πόλιν
 μὴ τῶν ἀρίστων ἄπτεται βουλευμάτων,
 ἀλλ' ἐκ φόβου του γλώσσαν ἐγκλήσας ἔχει, 180
κακίστος κακίστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ.
 καὶ μείζον ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πατρὸς
 φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.
 ἐγὼ γάρ, ἴστω Ζεὺς ὁ πάνθ' ὄρων ἀεὶ,
 οὔτ' ἂν σιωπήσαιμι τὴν ἄτην ὄρων 185
 στείχουσαν ἀστοῖς ἀντὶ τῆς σωτηρίας,
 οὔτ' ἂν φίλον ποτ' ἄνδρα δυσμενῆ χθονὸς
 θεῖμην ἐμαντῶ, τοῦτο γιγνώσκων, ὅτι
 ἦδ' ἐστὶν ἡ σφύζουσα καὶ ταύτης ἔπι
 πλέοντες ὄρθῆς τοὺς φίλους ποιούμεθα. 190
 τοιοῖσδ' ἐγὼ νόμοισι τήνδ' αὔξω πόλιν. K
 καὶ νῦν ἀδελφὰ τῶνδε κηρύξας ἔχω
 ἀστοῖσι παίδων τῶν ἀπ' Οἰδίου περὶ

- Ἐτεοκλέα μὲν, ὃς πόλεως ὑπερμαχῶν
 ὄλωλε τῆσδε, πάντ' ἀριστεύσας δόρει, 195
 τάφῳ τε κρύψαι καὶ τὰ πάντ' ἐφαγίνσαι,
 ἃ τοῖς ἀρίστοις ἔρχεται κάτω νεκροῖς.
 τὸν δ' αὖ ξύναιμον τοῦδε, Πολυνείκην λέγω,
 ὃς γῆν πατρώαν καὶ θεοὺς τοὺς ἐγγενεῖς
 φυγὰς κατελθὼν ἠθέλησε μὲν πυρὶ 200
 πρῆσαι κατ' ἄκρας, ἠθέλησε δ' αἵματος
 κοινοῦ πάσασθαι, τοὺς δὲ δουλώσας ἄγειν,
 τοῦτον πόλει τῆδ' ἐκκεκηρῶχθαι λέγω
 μήτε κτερίζειν μήτε κωκῦσαί τινα,
 εἴαν δ' ἄθραπτον καὶ πρὸς οἰωνῶν δέμας
 καὶ πρὸς κυνῶν ἐδεστὸν αἰκισθέν τ' ἰδεῖν.
 τοιόνδ' ἐμὸν φρόνημα, κοῦποτ' ἐκ γ' ἐμοῦ
 τιμὴν προέξουσ' οἱ κακοὶ τῶν ἐνδίκων.
 ἀλλ' ὅστις εὖνους τῆδε τῆ πόλει θανῶν
 καὶ ζῶν δ' ὁμοίως ἐκ γ' ἐμοῦ τιμήσεται. 210
- ΧΟ. — σοὶ ταῦτ' ἀρέσκει, παῖ Μενοικέως Κρέον,
 τὸν τῆδε δύσθουν καὶ τὸν εὐμενῆ πόλει
 νόμῳ δὲ χρῆσθαι παντί πού γ' ἔνεστί σοι
 καὶ τῶν θανόντων χῶπόσοι ζῶμεν πέρι. 215
- ΚΡ. ὡς ἂν σκοποὶ νυν ἦτε τῶν εἰρημένων.
 ΧΟ. νεωτέρῳ τῷ τοῦτο βαστάζειν πρόθεος.
 ΚΡ. ἀλλ' εἴς' ἐτοῖμοι τοῦ νεκροῦ γ' ἐπίσκοποι.
 ΧΟ. τί δῆτ' ἂν ἄλλο τοῦτ' ἐπεντέλλοις ἔτι;
 ΚΡ. τὸ μὴ πιχωρεῖν τοῖς ἀπιστοῦσιν τάδε.
 ΧΟ. οὐκ' ἔστιν οὕτω μῶρος, ὃς θανεῖν ἐρᾷ. 220
 ΚΡ. καὶ μὴν ὁ μισθὸς γ' οὗτος· ἀλλ' ὑπ' ἐλπίδων
 ἄνδρας τὸ κέρδος πολλάκις διώλεσεν.

— Φ Υ Λ Α Ξ

ἄναξ, ἐρῶ μὲν οὐχ ὅπως τάχους ὕπο
 δύσπνους ἱκάνω κοῦφον ἐξάρας πόδα
 225
 πολλὰς γὰρ ἔσχον φροντίδων ἐπιστάσεις,
 ὁδοῖς κυκλῶν ἑμαυτὸν εἰς ἀναστροφὴν
 ψυχῇ γὰρ ἠῦδα πολλά μοι μυθουμένη
 ἴταλας, τί χωρεῖς, οἷ μολῶν δώσεις δίκην;
 ἴτλήμων, μένεις αὔ; κεῖ τὰδ' εἴσεται Κρέων
 230
 ἄλλου παρ' ἀνδρός; πῶς σὺ δητ' οὐκ ἀλγυνῆ;
 τοιαῦθ' ἐλίσσων ἦνυτον σχολῆ βραδύς,
 χοῦτως ὁδὸς βραχεῖα γίνεταί μακρά.
 τέλος γε μέντοι δεῦρ' ἐνίκησεν μολεῖν
 σοί· κεῖ τὸ μηδὲν ἐξερῶ, φράσω δ' ὁμως
 235
 τῆς ἐλπίδος γὰρ ἔρχομαι δεδραγμένος
 τὸ μὴ παθεῖν ἂν ἄλλο πλὴν τὸ μόρσιμον. —

ΚΡ. — τί δ' ἔστιν, ἀνθ' οὗ τήνδ' ἔχεις ἀθυμίαν;
 ΦΥ. φράσαι θέλω σοι πρῶτα τὰμαυτοῦ· τὸ γὰρ
 240
 πρᾶγμ' οὔτ' ἔδρασ' οὔτ' εἶδον ὅστις ἦν ὁ δρῶν,
 οὐδ' ἂν δικαίως ἐς κακὸν πέσοιμί τι.

ΚΡ. εὔ γε στοχάζῃ κάποφάργνυσαι κύκλω
 τὸ πρᾶγμα· δηλοῖς δι' ὧς τι σημανῶν νέον.
 ΦΥ. τὰ δεινὰ γάρ τοι προστίθησ' ὄκνον πολύν.
 ΚΡ. οὐκουν ἐρεῖς ποτ', εἴτ' ἀπαλλαγθεῖς ἄπει;
 ΦΥ. 245
 καὶ δὴ λέγω σοι· τὸν νεκρὸν τις ἀρτίως
 θάψας βέβηκε κάπῃ χρωτὶ διψίαν
 κόνιν παλύνας κάφαγιστεύσας ἅ χρεῖ.

ΚΡ. τί φῆς; τίς ἀνδρῶν ἦν ὁ τολμήσας τάδε;
 ΦΥ. 250
 οὐκ οἶδ'· ἐκεῖ γὰρ οὔτε του γενῆδος ἦν
 πληγμ', οὐ δικέλλης ἐκβολή, στύφλος δὲ γῆ
 καὶ χέρσος, ἀρρῶξ οὐδ' ἐπημαξευμένη
 τροχοῖσιν, ἀλλ' ἄσημος οὐργάτης τις ἦν·

ὅπως δ' ὁ πρῶτος ἡμῖν ἡμεροσκόπος
 δείκνυσι, πᾶσι θαῦμα δυσχερὲς παρῆν·
 ὁ μὲν γὰρ ἠφάνιστο — τυμβήρης μὲν οὐ,
 λεπτή δ', ἄγος φεύγοντος ὤς, ἐπὶν κόνις.
 σημεῖα δ' οὔτε θηρὸς οὔτε του κυνῶν
 ἐλθόντος, οὐ σπάσαντος ἐξεφαίνετο.

255

λόγοι δ' ἐν ἀλλήλοισιν ἐρρόθουν κακοί,
 φύλαξ ἐλέγχων φύλακα, κἄν ἐγίγνετο
 πληγὴ τελευτῶσ', οὐδ' ὁ κωλύσων παρῆν·
 εἷς γὰρ τις ἦν ἕκαστος οὐξειργασμένος,
 κοῦδεις ἐναργής, ἀλλ' ἔφευγε μὴ εἰδέναι·
 ἦμεν δ' ἔτοιμοι καὶ μύδρους αἶρειν χεροῖν
 καὶ πῦρ διέρπειν καὶ θεοὺς ὀρκωμοτεῖν,

260

τὸ μῆτε δρᾶσαι μῆτε τῷ ξυνειδέναι
 τὸ πρᾶγμα βουλευσάντι μῆτ' εἰργασμένῳ.

265

τέλος δ' ὅτ' οὐδὲν ἦν ἐρευνῶσιν πλέον,
 λέγει τις εἷς, ὅς πάντας ἐς πέδον κάρᾳ
 νεῦσαι φόβῳ προύτρεψεν· οὐ γὰρ εἶχομεν
 οὔτ' ἀντιφωνεῖν οὔθ' ὅπως δρῶντες καλῶς
 πράξαιμεν· ἦν δ' ὁ μῦθος ὡς ἀνοιστέον
 σοὶ τοῦργον εἶη τοῦτο κοῦχί κρυπτέον.
 καὶ ταῦτ' ἐνίκα, κἀμὲ τὸν δυσδαίμονα
 πάλος καθαιρεῖ τοῦτο τάγαθὸν λαβεῖν·
 πάρειμι δ' ἄκων οὐχ ἔκοῦσιν, οἶδ' ὅτι·
 στέργει γὰρ οὐδεις ἄγγελον κακῶν ἐπῶν.

270

275

ΧΟ. — ἀναξ, ἐμοί τοι, μὴ τι καὶ θεήλατον

ΚΙ. — τοῦργον τόδ', ἢ ξύννοια βουλεύει πάλαι.
 παῦσαι, πρὶν ὀργῆς κἀμὲ μεστῶσαι λέγων,
 μὴ φευρεθῆς ἄνους τε καὶ γέρον ἅμα·
 λέγεις γὰρ οὐκ ἀνεκτά, δαίμονας λέγων
 πρόνοϊαν ἴσχειν τοῦδε τοῦ νεκροῦ πέρι.

280

πότερον ὑπερτιμῶντες ὡς εὐεργέτην
 ἔκρυπτον αὐτόν, ὅστις ἀμφικίονας 285
 ναοὺς πυρώσων ἤλθε κἀναθήματα
 καὶ γῆν ἐκείνων καὶ νόμους διασκεδῶν ;
 ἢ τοὺς κακοὺς τιμῶντας εἰσορᾶς θεοῦς ;
 οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ ταῦτα καὶ πάλαι πόλεως
 ἄνδρες μόλις φέροντες ἐρρόθουν ἐμοί, 290
 κρυφῆ ~~κἀρα~~ σείοντες, οὐδ' ὑπὸ ζυγῷ
 λόφον δικαίως εἶχον, ὡς στέργειν ἐμέ. ~~Κ~~
 — ἐκ τῶνδε τούτους ἐξεπίσταμαι καλῶς
 παρηγμένους μισθοῖσιν εἰργάσθαι τάδε.
 οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν οἶον ἄργυρος 295
 κακὸν νόμισμ' ἔβλαστε· τοῦτο καὶ πόλεις
 πορθεῖ, τόδ' ἄνδρας ἐξανίστησιν δόμων,
 τόδ' ἐκδιδάσκει καὶ παραλλάσσει φρένας
 χρηστὰς πρὸς αἰσχροὰ πράγμαθ' ἴστασθαι βροτῶν·
 πανουργίας δ' ἔδειξεν ἀνθρώποις ἔχειν 300
 καὶ παντὸς ἔργου δυσσέβειαν εἰδέναί.
 ὅσοι δὲ μισθαροῦντες ἤνυσαν τάδε,
 χρόνῳ ποτ' ἐξέπραξαν ὡς δοῦναι δίκην.
 ἀλλ' εἶπερ ἴσχει Ζεὺς ἔτ' ἐξ ἐμοῦ σέβας,
 εὖ τοῦτ' ἐπίστασ', ὄρκιος δέ σοι λέγω, 305
 εἰ μὴ τὸν αὐτόχειρα τοῦδε τοῦ τάφου
 εὐρόντες ἐκφανεῖτ' ἐς ὀφθαλμοὺς ἐμούς,
 οὐχ ὑμῖν Ἄιδης μοῦνος ἀρκέσει, πρὶν ἂν
 ζῶντες κρεμαστοὶ τήνδε δηλώσηθ' ὕβριν,
 ἴν' εἰδότες τὸ κέρδος ἐνθεν οἰστέον 310
 τὸ λοιπὸν ἀρλάζητε καὶ μάθηθ', ὅτι
 οὐκ ἐξ ἅπαντος δεῖ τὸ κερδαίνειν φιλεῖν.
 ἐκ τῶν γὰρ αἰσχροῶν λημμάτων τοὺς πλείονας
 ἀτωμένους ἴδοις ἂν ἢ σεσωμένους. —

- ΦΥ. - εἶπειν τι δώσεις ἢ στραφεῖς οὕτως ἴω ; 315
 ΚΡ. οὐκ οἶσθα καὶ νῦν ὡς ἀνιαρῶς λέγεις ;
 ΦΥ. ἐν τοῖσιν ὡσὶν ἢ ἔπι τῇ ψυχῇ δάκνη ;
 ΚΡ. τί δαὶ ῥυθμίζεις τὴν ἐμὴν λύπην ὅπου ;
 ΦΥ. ὁ δρῶν σ' ἀνιᾶ τὰς φρένας, τὰ δ' ὄτ' ἐγώ.
 ΚΡ. οὔμ' ὡς λάλημα δῆλον ἐκπεφυκὸς εἶ ! 320
 ΦΥ. οὐκουν τὸ γ' ἔργον τοῦτο ποιήσας ποτέ.
 ΚΡ. καὶ ταῦτ' ἐπ' ἀργύρω γε τὴν ψυχὴν προδούς.
 ΦΥ. φεῦ !
 ἢ δεινὸν ᾧ δοκεῖ γε καὶ ψευδῇ δοκεῖν.
 ΚΡ. κόμπυσε νῦν τὴν δόξαν· εἰ δὲ ταῦτα μὴ 325
 φανεῖτέ μοι τοὺς δρῶντας, ἔξερεῖθ', ὅτι
 τὰ δειλὰ κέρδη πημονὰς ἐργάζεται.
 ΦΥ. ἀλλ' εὐρεθείη μὲν μάλιστ'· ἐὰν δέ τοι
 ληφθῆ τε καὶ μή, τοῦτο γὰρ τύχη κρινεῖ,
 οὐκ ἔσθ' ὅπως ὄψει σὺ δεῦρ' ἐλθόντα με.
 καὶ νῦν γὰρ ἐκτὸς ἐλπίδος γνώμης τ' ἐμῆς 330
 σωθεῖς ὀφείλω τοῖς θεοῖς πολλὴν χάριν.

— Χ Ο Ρ Ο Σ

- ×
 στροφὴ α' πολλὰ τὰ δεινὰ κούδεν ἀν-
 θρώπου δεινότερον πέλει·
 τοῦτο καὶ πολιοῦ πέραν 335
 πόντου χειμερίῳ νότῳ
 χωρεῖ, περιβρυχίοισιν
 περῶν ὑπ' οἰδμασιν,
 θεῶν τε τὰν ὑπερτάταν, Γᾶν
 ἄφθιτον, ἀκαμάταν ἀποτρύεται,
 ἰλλομένων ἀρότρων ἔτος εἰς ἔτος. 340
 ἰπλείῳ γένει πολεύων.

- ἀντιστρ. α'** κουφονόων τε φύλον ὄρ-
 νίθων ἀμφιβαλὼν ἄγει 345
 καὶ θηρῶν ἀγρίων ἔθνη
 πόντου τ' εἰναλίαν φύσιν
 σπεύραισι δικτυοκλώστοις,
 περιφραδῆς ἀνήρ !
 κρατεῖ δὲ μηχαναῖς ἀγραύλου
 θηρὸς ὀρεσσιβάτα, λασιαύχενά θ' 350
 ἵππον ὀχμάζεται ἀμφιλόφω ζυγῶ
 οὔρειόν τ' ἀκμήτα ταῦρον. —
- στροφὴ β'** — καὶ φθέγμα καὶ ἀνεμόεν
 φρόνημα καὶ ἀστυνόμους 355
 ὀργᾶς ἐδιδάξατο καὶ δυσαύλων
 πάγων ὑπαῖθρια καὶ
 δύσομβρα φεύγειν βέλη,
 παντοπόρος· 360
 ἄπορος ἐπ' οὐδὲν ἔρχεται
 τὸ μέλλον· Ἄϊδα μόνον
 φεῦξιν οὐκ ἐλάξεται.
 νόσων δ' ἀμηχάνων φυγὰς
 ξυμπέφρασαι·
- ἀντιστρ. β'** σοφόν τι τὸ μηχανόεν 365
 τέχνας ὑπὲρ ἐλπίδ' ἔχων
 ποτὲ μὲν κακόν, ἄλλοτ' ἐπ' ἐσθλὸν ἔρπει·
 νόμους γεραίρων χθονὸς
 θεῶν τ' ἔνορκον δίκαν
 ὑπίπολις· 370
 ἄπολις, ὅτφ τὸ μὴ καλὸν
 ξύνεστι, τόλμας χάριν·

μήτε μοι παρέστιος
 γένοιτο μήτ' ἴσον φρονῶν
 ὅς τάδ' ἔρδει. —

— ἐς δαιμόνιον τέρας ἀμφινοῶ
 τόδε· πῶς εἰδὼς ἀντιλογήσω
 τήνδ' οὐκ εἶναι παῖδ' Ἀντιγόνην ;
 ὦ δύστηνος
 καὶ δυστήνου πατρὸς Οἰδιπόδα,
 τί ποτ' ; οὐ δὴ που σέ γ' ἀπιστοῦσαν
 τοῖς βασιλείοισιν ἄγουσι νόμοις
 καὶ ἐν ἀφροσύνῃ καθελόντες ;

ΦΥ. ἦδ' ἔστ' ἐκείνη τοῦργον ἢ ἕξειρασμένη.
 τήνδ' εἴλομεν θάπτουσαν· ἀλλὰ ποῦ Κρέων ;

ΧΟ. ὄδ' ἐκ δόμων ἄψορρος εἰς δέον περᾶ.

ΚΡ. τί δ' ἔστι ; ποία ξύμμετρος προύβην τύχη ;

ΦΥ. ἄναξ, βροτοῖσιν οὐδὲν ἔστ' ἀπώμοτον·
 ψεύδει γὰρ ἢ πίνοια τὴν γνώμην· ἐπεὶ
 σχολῇ ποθ' ἤξειν δεῦρ' ἂν ἐξηύχουν ἐγὼ
 ταῖς σαῖς ἀπειλαῖς, αἷς ἐχειμάσθην τότε·
 ἀλλ' ἢ γὰρ ἐκτὸς καὶ παρ' ἐλπίδας χαρὰ
 ἔοικεν ἄλλῃ μῆκος οὐδὲν ἠδονῇ.

ἦκω, δι' ὄρκων καίπερ ὦν ἀπώμοτος,
 κόρην ἄγων τήνδ', ἢ καθηρέθη τάφον
 κοσμοῦσα. κλῆρος ἐνθάδ' οὐκ ἐπάλλετο,
 ἀλλ' ἔστ' ἐμὸν θοῦρμαιον, οὐκ ἄλλου, τόδε.
 καὶ νῦν, ἄναξ, τήνδ' αὐτός, ὡς θέλεις, λαβῶν
 καὶ κρίνε κἀξέλεγχ'· ἐγὼ δ' ἐλεύθερος
 δίκαιός εἰμι τῶνδ' ἀπηλλάχθαι κακῶν.

ΚΡ. — ἄγεις δὲ τήνδε τῷ τρόπῳ πόθην λαβῶν ;

ΦΥ. αὕτη τὸν ἄνδρ' ἔθαπτε· πάντ' ἐπίστασαι.

- ΚΡ. ἦ καὶ ξυνιεῖς καὶ λέγεις ὀρθῶς ἃ φῆς ;
 ΦΥ. ταύτην γ' ἰδὼν θάπτουσαν ὄν σὺ τὸν νεκρὸν
 ἀπειπας· ἄρ' ἔνδηλα καὶ σαφῆ λέγω ; 405
- ΚΡ. καὶ πῶς ὀρᾶται κάλλιπτος ἠρέθη ; —
 ΦΥ. — τοιοῦτον ἦν τὸ πρᾶγμα· ὅπως γὰρ ἤκομεν,
 πρὸς σοῦ τὰ δεῖν' ἐκείν' ἐπηπειλημένοι,
 πᾶσαν κόνιν σήραντες, ἣ κατεῖχε τὸν
 νέκυν, μυδῶν τε σῶμα γυμνώσαντες εὖ,
 καθήμεθ' ἄκρων ἐκ πάγων ὑπήνεμοι,
 ὀσμὴν ἀπ' αὐτοῦ, μὴ βάλῃ, πεφευγότες,
 ἐγερετὶ κινῶν ἄνδρ' ἀνῆρ ἐπιρροῆοις
 κακοῖσιν, εἰς τις τοῦδ' ἀκηδήσοι πόνου,
 χρόνον τὰδ' ἦν τοσοῦτον, ἔστ' ἐν αἰθέρι 415
 μέσφ κατέστη λαμπρὸς ἡλίου κύκλος
 καὶ καῦμ' ἔθαλπε· καὶ τότε' ἐξαίφνης χθονὸς
 τυφῶς αἰείρας σκηπτόν, οὐράνιον ἄχος,
 πῖμπλησι πεδίον, πᾶσαν αἰκίζων φόβην
 ὕλης πεδιάδος, ἐν δ' ἔμεστῶθη μέγας 420
 αἰθήρ· μύσαντες δ' εἶχομεν θείαν νόσον. ✓
 καὶ τοῦδ' ἀπαλλαγέντος ἐν χρόνῳ μακρῷ,
 ἣ παῖς ὀρᾶται κάνακωκύει πικρᾶς
 ὄρνιθος ὄξυν φθόγγον, ὡς ὅταν κενῆς
 εὐνῆς νεοσσῶν ὀρφανὸν βλέψῃ λέχος· 425
 οὕτω δὲ χαῦτη, ψιλὸν ὡς ὀρᾶ νέκυν,
 γόοισιν ἐξώμωξεν, ἐκ δ' ἀρὰς κακᾶς
 ἠρᾶτο τοῖσι τοῦργον ἐξεργασμένοις. —
 — καὶ χερσὶν εὐθύς διψίαν φέρει κόνιν,
 ἐκ τ' εὐκροτήτου χαλκῆας ἄρδην πρόχου
 χοαῖσι τρισπόνδοισι τὸν νέκυν στέφει·
 χῆμεις ἰδόντες ἰέμεσθα, σὺν δέ νιν
 θηρώμεθ' εὐθύς οὐδὲν ἐκπεπληγμένην, 430

καὶ τὰς τε πρόσθεν τὰς τε νῦν ἠλέγχομεν
 πράξεις· ἄπαρνος δ' οὐδενὸς καθίστατο
 ἄμ' ἠδέως ἔμοιγε κάλγεινῶς ἅμα·
 τὸ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐκ κακῶν πεφευγένοι
 ἠδιστον, ἐς κακὸν δὲ τοὺς φίλους ἄγειν
 ἀλγεινόν· ἀλλὰ πάντα ταῦθ' ἤσσω λαβεῖν
 ἐμοὶ πέφυκε τῆς ἐμῆς σωτηρίας

435

440

KP.— σὲ δὴ, σὲ τὴν νεύουσαν εἰς πέδον κάρρα,
 φῆς ἢ καταρῆ μὴ δεδρακέναι τάδε ;

AN. καὶ φημί δραῖσαι κοῦκ ἀπαρνοῦμαι τὸ μή·

KP. σὺ μὲν κομίζεις ἂν σεαυτὸν οἱ θέλεις

ἔξω, βαρείας αἰτίας ἐλευθέρον·

445

AN. σὺ δ' εἰπέ μοι, μὴ μῆκος, ἀλλὰ συντόμως,
 ἠδῆσθα κηρυχθέντα μὴ πράσσειν τάδε ;

KP. ἦ ἤ τί δ' οὐκ ἐμελλον ; ἐμφανῆ γὰρ ἦν.

AN. καὶ δῆτ' ἐτόλμας τοῦσδ' ὑπερβαίνειν νόμους ;

AN. οὐ γάρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε,

οὐδ' ἢ ξύνοικος τῶν κάτω θεῶν Δίκη,

οἱ τοῦσδ' ἐν ἀνθρώποισιν ὄρισαν νόμους,

οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον φόβην τὰ σά

κηρύγμαθ', ὥστ' ἄγραπτα κάσφαλῆ θεῶν

νόμιμα δύνασθαι θνητὸν ὄνθ' ὑπερδραμεῖν.

455

οὐ γάρ τι νῦν γε κάχθές, ἀλλ' αἶε ποτε

ζῆ ταῦτα, κοῦδεῖς οἶδεν ἐξ ὄτου φάνη·

τούτων ἐγὼ οὐκ ἐμελλον, ἀνδρὸς οὐδενὸς

φρόνημα δεῖσασ' ἐν θεοῖσι τὴν δίκην

δώσειν·—θανουμένη γὰρ ἐξῆδη—τί δ' οὔ ;

460

κεῖ μὴ σὺ προουκήρυξας· εἰ δὲ τοῦ χρόνου

πρόσθεν θανοῦμαι, κέρδος αὐτ' ἐγὼ λέγω·

ὅστις γὰρ ἐν πολλοῖσιν ὡς ἐγὼ κακοῖς

ζῆ, πῶς ὄδ' οὐχὶ κατθανῶν κέρδος φέρει ;

οὕτως ἔμοιγε τοῦδε τοῦ κόρου τυχεῖν 465
 παρ' οὐδέν ἄλγος· ἀλλ' ἄν, εἰ τὸν ἔξ ἑμῆς
 μητρος θανάοντ' ἀθαπτον ἠνσχύμην νέκυν,
 κείνοις ἄν ἤλγουν· τοῖσδε δ' οὐκ ἀλγύνομαι.
 σοὶ δ' εἰ δοκῶ νῦν μῶρα δρωῶσα τυγχάνειν,
 σχεδόν τι μῶρα μορῖαν ὀφλισχάνω. 470

XΘ. δηλοῖ τὸ γέννημ' ὄμων ἔξ ὄμου πατρὸς
 τῆς παιδός, εἴκειν δ' οὐκ ἐπίσταται κακοῖς. —

KP. — ἀλλ' ἴσθι τοι τὰ σκλήρ' ἄγαν φρονήματα 475
 πίπτειν μάλιστα, καὶ τὸν ἐγκρατέστατον
 σίδηρον ὀπτὸν ἐκ πυρὸς περισκελῆ
 θραυσθέντα καὶ διαγέντα πλεῖστ' ἄν εἰσίδοις·
 σμικρῶ χαλινῶ δ' οἶδα τοὺς θυμουμένους
 ἵππους καταρτυθέντας· οὐ γὰρ ἐκπέλει
 φρονεῖν μέγ', ὅστις δοῦλός ἐστι τῶν πέλας.
 αὕτη δ' ὑβρίζειν μὲν τότε' ἐξηπίστατο, 480
 νόμους ὑπερβαίνουσα τοὺς προκειμένους,
 ὕβρις δ', ἐπεὶ δέδρακεν, ἦδε δευτέρα,
 ἰούτοις επαυχεῖν καὶ δεδρακυῖαν γελᾶν.
 ἦ νῦν ἐγὼ μὲν οὐκ ἀνήρ, αὕτη δ' ἀνήρ.
 εἰ ταῦτ' ἀνατὶ τῆδε κείσεται κράτη. 485

— ἀλλ' εἴτ' ἀδελφῆς εἴθ' ὀμαιμονεστέρα
 τοῦ παντός ἡμῖν Ζηνὸς ἐρκείου κυρεῖ,
 αὕτη τε χῆ ξύναιμος οὐκ ἀλύξετον
 μόρου κακίστου· καὶ γὰρ οὖν κείνην ἴσον
 ἐπαιτιῶμαι τοῦδε βουλεῦσαι τάφου. 490
 καὶ νῦν καλεῖτ'· ἔσω γὰρ εἶδον ἀρτίως
 λυσοῶσαν αὐτὴν οὐδ' ἐπήβολον φρενῶν.
 φιλεῖ δ' ὁ θυμὸς πρόσθεν ἠρῆσθαι κλοπεὺς
 τῶν μηδὲν ὀρθῶς ἐν σκότῳ τεχνωμένων·
 μισῶ γε μέντοι χῶταν ἐν κακοῖσι τις 495

- ἀλοὺς ἔπειτα τοῦτο καλλύνειν θέλη. /
 AN. θέλεις τι μείζον ἢ κατακτεῖναί μ' ἑλών ;
 KP. ἐγὼ μὲν οὐδέν· τοῦτ' ἔχων ἅπαντ' ἔχω.
 AN. τί δῆτα μέλλεις ; ὡς ἔμοι τῶν σῶν λόγων
 ἀρεστὸν οὐδὲν μῆδ' ἀρεσθείη ποτέ· 500
 οὕτω δὲ καὶ σοὶ τᾶμ' ἀφανδάνοντ' ἔφν·
 καίτοι πόθεν κλέος γ' ἂν εὐκλεέστερον
 κατέσχον ἢ τὸν αὐτάδελφον ἐν τάφῳ
 τιθεῖσα ; τούτοις τοῦτο πᾶσιν ἀνδάνειν
 λέγοιτ' ἂν, εἰ μὴ γλῶσσαν ἐγκλήοι φόβος. 505
 ἀλλ' ἢ τυραννὶς πολλὰ τ' ἄλλ' εὐδαιμονεῖ
 κᾶξεστιν αὐτῇ δρᾶν λέγειν θ' ἂ βούλεται. /
 KP. σὺ τοῦτο μούνη τῶνδε Καδμείων ὄρας,
 AN. ὄρωσι χοῦτοι, σοὶ δ' ὑπίλλουσι στόμα.
 KP. σὺ δ' οὐκ ἐπαιδῆ, τῶνδε χωρὶς εἰ φρονεῖς ; 510
 AN. οὐδὲν γὰρ αἰσχρὸν τοὺς ὁμοσπλάγγγους σέβειν·
 KP. οὐκουν ὄμαιμος χῶ καταντίον θανῶν ;
 AN. ὄμαιμος, ἐκ μιᾶς τε καὶ ταῦτοῦ πατρός.
 KP. πῶς δῆτ' ἐκείνῳ δυσσεβῆ τιμᾶς χάριν ;
 AN. οὐ μαρτυρήσει ταῦθ' ὁ κατθανῶν νέκυς. 515
 KP. εἶ τοί σφε τιμᾶς ἐξ ἴσου τῷ δυσσεβεῖ.
 AN. οὐ γάρ τι δοῦλος, ἀλλ' ἀδελφὸς ὄλετο
 KP. πορθῶν γε τήνδε γῆν· ὁ δ' ἀντιστάς ὑπερ.
 AN. ὄμως ὃ γ' Ἄιδης τοὺς νόμους ἴσους ποθεῖ.
 KP. ἀλλ' οὐχ' ὁ χρηστὸς τῷ κακῷ λαχεῖν ἴσος. 520
 AN. τίς οἶδεν, εἰ κάτωθεν εὐαγῆ τάδε ;
 KP. οὗτοι ποθ' οὐχθρός, οὐδ' ὄταν θάνη, φίλος.
 AN. οὗτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφν. /
 KP. κάτω νυν ἐλθούσ', εἰ φιλητέον, φίλει
 κείνους· ἔμοῦ δὲ ζῶντος οὐκ ἄρξει γυνή. — 525
 XO. — καὶ μὴν πρὸ πυλῶν ἦδ' Ἰσμήνη,

φιλάδελφα κάτω δάκρυ' εἰβομένη,
 νεφέλη δ' ὄφρυων ὕπερ αἱματόεν
 ῥέθος αἰσχύνει,
 τέγγουσ' εὐῶπα παρειάν.

530

ΚΡ. σὺ δ', ἢ κατ' οἴκους ὡς ἔχιδν' ὑφειμένη
 λήθουσά μ' ἐξέπινες οὐδ' ἐμάνθανον
 τρέφων δὺ' ἄτα κάπαναστάσεις θρόνων,
 φέρ' εἰπέ δή μοι, καὶ σὺ τοῦδε τοῦ τάφου
 φήσεις μετασχεῖν ἢ ἔσομῃ τὸ μὴ εἰδέναι;

535

ΙΣ. δέδρακα τοῦργον, εἴπερ ἦδ' ὁμορροθεῖ,
 καὶ ξυμμετίσχω καὶ φέρω τῆς αἰτίας.

ΑΝ. ἀλλ' οὐκ ἔάσει τοῦτό γ' ἢ δίκη σ', ἐπεὶ
 οὔτ' ἠθέλησας οὔτ' ἐγὼ κοινωσάμην.

ΙΣ. ἀλλ' ἐν κακοῖς τοῖς σοῖσιν οὐκ αἰσχύνομαι
 ξύπλουν ἐμαυτὴν τοῦ πάθους ποιουμένη.

540

ΑΝ. ὦν τοῦργον Ἄιδης χοὶ κάτω ξυνίστορες
 λόγοις δ' ἐγὼ φιλοῦσαν οὐ στέργω φίλην.

ΙΣ. — μήτοι, κασιγνήτη, μ' ἀτιμάσης τὸ μὴ οὐ
 θανεῖν τε σὺν σοὶ τὸν θανόντα θ' ἀγνίσαι.

545

ΑΝ. [μή μοι θάνης σὺ κοινά, μηδ' ὁ μὴ ἴθιγες
 ποιοῦ σεαυτῆς· ἀρκέσω θνήσκουσ' ἐγὼ

ΙΣ. καὶ τίς βίος μοι σοῦ λελειμμένη φίλος;

ΑΝ. Κρέοντ' ἐρώτα· τοῦδε γὰρ σὺ κηδεμών.

ΙΣ. τί ταῦτ' ἀνιᾶς μ', οὐδὲν ὠφελουμένη;

550

ΑΝ. ἀλγοῦσα μὲν δῆτ', εἰ γέλωτ' ἐν σοὶ γελῶ.

ΙΣ. τί δῆτ' ἂν ἀλλὰ νῦν σ' εἶτ' ὠφελοῖμ' ἐγώ;

ΑΝ. σῶσον σεαυτήν. οὐ φθονῶ σ' ὑπεκφυγεῖν.

ΙΣ. οἴμοι τάλαινα, κάμπλάκω τοῦ σοῦ μόρου;

ΑΝ. σὺ μὲν γὰρ εἴλου ζῆν, ἐγὼ δὲ κατθανεῖν.

555

ΙΣ. ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἀρρήτοις γε τοῖς ἐμοῖς λόγοις.

ΑΝ. καλῶς σὺ μὲν τοῖς, τοῖς δ' ἐγὼ δόκουν φρονεῖν.

- ΙΣ. καὶ μὴν ἴση νῶν ἔστιν ἡ ἕξαμαρτία.
- ΑΝ. θάρσει· σὺ μὲν ζῆς, ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ πάλαι
τέθνηκεν, ὥστε τοῖς θανούσιν ὠφελεῖν. 560
- ΚΡ. τὼ παῖδε φημὶ τῷδε τὴν μὲν ἀρτίως
ἄνουν πεφάνθαι, τὴν δ' ἀφ' οὗ τὰ πρῶτ' ἔφου.
- ΙΣ. οὐ γὰρ ποτ' ὄναξ, οὐδ' ὅς ἂν βλάβστη μένει
νοῦς τοῖς κακῶς πράσσουσιν, ἀλλ' ἐξίσταται.
- ΚΡ. σοὶ γοῦν, ὅθ' εἴλου σὺν κακοῖς πράσσειν κακά. 565
- ΙΣ. τί γὰρ μόνῃ μοι τῆσδ' ἄτερ βιώσιμον ;
- ΚΡ. ἀλλ', ἦδε μέντοι μὴ λέγ'· οὐ γὰρ ἔστ' ἔτι.
- ΙΣ. ἀλλὰ κτενεῖς νυμφεῖα τοῦ σαυτοῦ τέκνου ;
- ΚΡ. ἀρώσιμοι γὰρ χιτῶνων εἰσὶν γύαι.
- ΙΣ. οὐχ ὡς γ' ἐκείνω τῆδέ τ' ἦν ἡροσμένα. 570
- ΚΡ. κακὰς ἐγὼ γυναῖκας νίεσι στυγῶ.
- ΙΣ. ὦ φίλταθ' Αἴμον, ὡς σ' ἀτιμάζει πατήρ !
- ΚΡ. ἄγαν γε λυπεῖς καὶ σὺ καὶ τὸ σὸν λέχος.
- ΧΟ. ἦ γὰρ στερήσεις τῆσδε τὸν σαυτοῦ γόνον ;
- ΚΡ. Ἄιδης ὁ παύσων τούσδε τοὺς γάμους ἔφου. 575
- ΧΟ. δεδομέν', ὡς ἔοικε, τήνδε κατθανεῖν.
- ΚΡ. καὶ σοὶ γε κάμοί' μὴ τριβὰς ἔτ', ἀλλὰ νιν
κομίζετ' εἴσω, δμῶες ἐκ δὲ τοῦδε χορῆ
γυναῖκας εἶναι τάσδε μηδ' ἀνειμένας·
φεύγουσι γὰρ τοὶ χοῖ θρασεῖς, ὅταν πέλας
ἦδη τὸν Ἄιδην εἰσορῶσι τοῦ βίου. 580

ΧΟΡΟΣ

- στροφὴ α' εὐδαίμονες οἷσι κακῶν ἄγευστος αἰὼν·
οἷς γὰρ ἂν σεισθῆ θεόθεν δόμος, ἅτας
οὐδὲν ἐλλείπει γενεᾶς ἐπὶ πλῆθος ἔρπον. 585
ὅμοιον ὥστε ποντίαῖς
οἶδμα δυσπνόοις ὅταν

Θρήσσαισιν ἔρεβος ὕφαλον ἐπιδράμη πνοαῖς
 κυλίνδει βυσσόθεν κελαινὰν 590
 θῖνα, καὶ δυσάνεμον
 στόνω βρέμουσι δ' ἀντιπλήγες ἀκταί.

ἀντιστρ. α' ἀρχαῖα τὰ Λαβδακιδᾶν οἴκων ὄρωμαι
 πῆματα φθιτῶν ἐπὶ πῆμασι πίπτοντ', 595
 οὐδ' ἀπαλλάσσει γενεὰν γένος, ἀλλ' ἑρείπει
 θεῶν τις, οὐδ' ἔχει λύσιν·
 νῦν γὰρ ἐσχάτας ὑπέρ
 ῥίξας ἐτέτατο φάος ἐν Οἰδίου δόμοις. 600
 κατ' αὖ νιν φοινία θεῶν τῶν
 νερτέρων ἀμῆ κοπίς
 λόγου τ' ἀνοῖα καὶ φρενῶν ἐρινύς·

στρεφῆ β' τεάν, Ζεῦ, δύνασιν τίς ἀν-
 δρῶν ὑπερβασία κατάσχοι, 650
 τὰν οὐθ' ὕπνος αἰρεῖ ποθ' ὁ πανταγρεὺς οὐτ'
 ἀκάματοι θέοντες
 μῆνες; ἀγήρως δὲ χρόνω δυνάστας
 κατέχεις Ὀλύμπου μαρμαρόεσσαν αἴγλαν. 610
 τό τ' ἔπειτα καὶ τὸ μέλλον
 καὶ τὸ πρὶν ἐπαρκέσει
 νόμος· ὁ δ' οὐδὲν ἔρπει
 θνατῶν βίωτος πάμπολύ γ' ἐκτὸς ἄτας.

ἀντιστρ. β' ἄ γὰρ δὴ πολὺπλαγκτος ἔλ-
 πῖς πολλοῖς μὲν ὄνασις ἀνδρῶν,
 πολλοῖς δι' ἀπάτια κουφονόων ἐρώτων·
 εἰδότι δ' οὐδὲν ἔρπει,
 πρὶν πυρὶ θερμῷ πόδα τις προσάυση. 615

σοφία γὰρ ἔκ του κλεινὸν ἔπος πέφανται 620
 τὸ κακὸν δοκεῖν ποτ' ἐσθλὸν
 τῷδ' ἔμμεν, ὅτω φρένας
 θεὸς ἄγει πρὸς ἅταν.

πράσσει δ' ὀλίγιστον χρόνον ἐκτὸς ἅτας. 625

— ὁδε μὴν Αἴμων, παίδων τῶν σῶν
 νέατον γέννημ', ἄρ' ἀχνύμενος
 τῆς μελλογάμου τάλιδος ἦκει
 μόρον Ἀντιγόνης, 630
 ἀπάτας λεχέων ὑπεραλγῶν ;

ΚΡ. τάχ' εἰσόμεισθα μάντεων ὑπέριτερον.
 ὦ παῖ, τελείαν ψῆφον ἄρα μὴ κλύων
 τῆς μελλονύμφου πατρὶ λυσσαίνων πάρει ;
 ἦ σοὶ μὲν ἡμεῖς πανταχῇ δρωῶντες φίλοι ;

ΑΙΜΩΝ

635

πάτερ, σὸς εἰμι, καὶ σύ μοι γνώμας ἔχων
 χρηστὰς ἀπορθοῖς, αἷς ἔγωγ' ἐφέβομαι·
 ἐμοὶ γὰρ οὐδεὶς ἀξιῶσεται γάμος
 μείζων φέρεσθαι σοῦ καλῶς ἠγουμένου.

Κ ΚΡ. οὕτω γάρ, ὦ παῖ, χρὴ διὰ στέρνων ἔχειν, 640
 γνώμης πατρῆας πάντ' ὀπισθεν ἐστάναι.
 τούτου γὰρ οὐνεκ' ἄνδρες εὐχονται γονὰς
 κατηκόους φύσαντες ἐν δόμοις ἔχειν,

ὡς καὶ τὸν ἐχθρὸν ἀνταμύνωνται κακοῖς
 καὶ τὸν φίλον τιμῶσιν ἐξ ἴσου πατρὶ·
 ὅστις δ' ἀνωφέλητα φυτεύει τέχνα, 645

τί τόνδ' ἂν εἴποις ἄλλο πλὴν αὐτῷ πόνου
 φῦσαι, πολὺν δὲ τοῖσιν ἐχθροῖσιν γέλων ;
 (μή νύν ποτ', ὦ παῖ, τάσδ' ὑφ' ἠδονῆς φρένας

γυναικὸς οὐνεκ' ἐκβάλλης, εἰδὼς ὅτι
 ψυχρὸν παραγκάλισμα τοῦτο γίνεται,
 γυνὴ κακὴ ξύνεννος ἐν δόμοις· τί γὰρ **Κ**
 γένοιτ' ἂν ἔλκος μείζον ἢ φίλος κακός ;
 ἀλλὰ πτύσας ὥσει τε δυσμενῆ μέθεσ
 τὴν παιδ' ἐν Ἄιδου τήνδε νυμφεύειν τινί. —

- ἐπεὶ γὰρ αὐτὴν εἶλον ἐμφανῶς ἐγὼ 655
 πόλεως ἀπιστήσασαν ἐκ πάσης μόνην,
 ψευδῆ γ' ἐμαυτὸν οὐ καταστήσω πόλει,
 ἀλλὰ κτενῶ· πρὸς ταῦτ' ἐφυμνεῖτο Δία
 ξύναιμον. εἰ γὰρ δὴ τά γ' ἐγγενῆ φύσει 660
 ἄκοσμα θρέψω, κάρτα τοὺς ἔξω γένους.
 ἐν τοῖς γὰρ οἰκείοισιν ὅστις ἔστ' ἀνὴρ
 χρηστός, φανεῖται κἀν πόλει δίκαιος ὢν.
 ὅστις δ' ὑπερβᾶς ἢ νόμους βιάζεται
 ἢ τοῦπιτάσσειν τοῖς κρατύνουσιν νοεῖ,
 οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τοῦτον ἐξ ἑμοῦ τυχεῖν. 665
 ἀλλ' ὅν πόλις στήσειε, τοῦδε χρὴ κλύειν
 καὶ σμικρὰ καὶ δίκαια καὶ τάναντία.
 καὶ τοῦτον ἂν τὸν ἄνδρα θαρσοῖην ἐγὼ
 καλῶς μὲν ἄρχειν, εὖ δ' ἂν ἄρχεσθαι θέλειν,
 δορὸς τ' ἂν ἐν χειμῶνι προστεταγμένον 670
 μένειν δίκαιον κἀγαθὸν παραστάτην.
 ἀναρχίας δὲ μείζον οὐκ ἔστιν κακόν·
 αὕτη πόλεις ὄλλυσιν, ἢ δ' ἀναστάτους
 οἴκους τίθησιν, ἢ δε συμμάχου δορὸς
 τροπὰς καταρρήγνυσι· τῶν δ' ὀρθουμένων 675
 σφῆξει τὰ πολλὰ σώμαθ' ἢ πειθαρχία.
 οὕτως ἀμυντέ' ἐστὶ τοῖς κοσμουμένοις,
 κοῦτοι γυναικὸς οὐδαμῶς ἡσηητέα·
 κρεῖσσον γάρ, εἶπερ δεῖ, πρὸς ἄνδρὸς ἐκπεσεῖν,

- κοῦκ ἄν γυναικῶν ἦσσανεσ καλοῖμεθ' ἄν. — 680
 ΧΟ.— (ἡμῖν μὲν, εἰ μὴ τῷ χρόνῳ κεκλέμμεθα,
 λέγειν φρονούντως ὧν λέγεις δοκεῖς πέρι. /
 ΑΙ. πᾶτερ, θεοὶ φύουσιν ἀνθρώποις φρένας,
 πάντων ὅσ' ἔστι χρημάτων ὑπέρτατον. 685
 ἐγὼ δ' ὅπως σὺ μὴ λέγεις ὀρθῶς τάδε,
 οὔτ' ἄν δυναίμην μῆτ' ἐπισταίμην λέγειν.
 γένοιτο μεντῶν χάτέρω καλῶς ἔχον.
 σοῦ δ' οὖν πέφυκα πάντα προσκοπεῖν, ὅσα
 λέγει τις ἢ πράσσει τις ἢ ψέγειν ἔχει· 690
 τὸ γὰρ σὸν ὄμμα δεινὸν ἀνδρὶ δημότῃ
 λόγοις τοιούτοις, οἷς σὺ μὴ τέρψῃ κλύων·
 ἐμοὶ δ' ἀκούειν ἔσθ' ὑπὸ σκότου τάδε,
 τὴν παῖδα ταύτην οἷ' ὀδύρεται πόλις,
 πασῶν γυναικῶν ὡς ἀναξιοτάτη 695
 κάκιστ' ἀπ' ἔργων εὐκλεεστάτων φθίνει,
 ἢ τις τὸν αὐτῆς αὐτάδελφον ἐν φοναῖς
 πεπιῶτ' ἄθαρτον μῆθ' ὑπ' ὠμηστῶν κυνῶν
 εἶασ' ὀλέσθαι, μῆθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος·
 οὐχ ἦδε χρυσῆς ἀξία τιμῆς λαχεῖν· 700
 τοιάδ' ἐρεμνὴ σῖγ' ἐπέρχεται φάτις. —
 ἐμοὶ δὲ σοῦ πράσσοντος εὐτύχως, πᾶτερ,
 οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα τιμιώτερον·
 τί γὰρ πατρὸς θάλλοντος εὐκλείας τέκνοις
 ἀγαλμα μείζον ἢ τί πρὸς παίδων πατρί· 705
 μὴ νῦν ἐν ἡθὸς μῦνον ἐν σαυτῷ φόρει,
 ὡς φῆς σὺ, κοῦδὲν ἄλλο, τοῦτ' ὀρθῶς ἔχειν·
 ὅστις γὰρ αὐτὸς ἢ φρονεῖν μόνος δοκεῖ
 ἢ γλῶσσαν, ἢν οὐκ ἄλλος, ἢ ψυχὴν ἔχειν,
 οὔτοι διαπτυχθέντες ὠφθησαν κενοί,
 ἀλλ' ἄνδρα, κεῖ τις ἢ σοφός, τὸ μανθάνειν 710

πόλλ' αἰσχρὸν οὐδὲν καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν.
 ὄρᾳς παρὰ ρεῖθροισι χειμάρροισι ὅσα
 δένδρων ὑπείκει κλῶνας ὡς ἐκσῶζεται,
 τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται.
 αὐτως δὲ ναὸς ὅστις ἐγκρατῆ πόδα
 715
 τείνας ὑπείκει μηδὲν, ὑπτίοις κάτω
 στρέψας τὸ λοιπὸν σέλμασιν ναυτίλλεται.
 ἀλλ' εἶχε θυμῷ καὶ μετάστασιν δίδου.
 γνώμη γὰρ εἴ τις κάπ' ἐμοῦ νεωτέρου
 720
 πρόσσεσι, φήμ' ἐγωγε πρεσβεύειν πολὺ
 φῦναι τὸν ἄνδρα πάντ' ἐπιστήμης πλέων·
 εἰ δ' οὖν, φιλεῖ γὰρ τοῦτο μὴ ταύτη ῥέπειν,
 καὶ τῶν λεγόντων εὖ καλὸν τὸ μανθάνειν. —

- ΧΘ.** — ἄναξ, σέ τ' εἰκός, εἴ τι καίριον λέγει,
 μαθεῖν, σέ τ' αὖ τοῦδ'· εὖ γὰρ εἴρηται διπλῆ. 725
ΚΡ. οἱ τηλικοῖδε καὶ διδαξόμεσθα δὴ
 φρονεῖν ὑπ' ἀνδρὸς τηλικούδε τὴν φύσιν;
ΑΙ. μηδὲν τὸ μὴ δίκαιον· εἰ δ' ἐγὼ νέος,
 οὐ τὸν χρόνον χρὴ μᾶλλον ἢ τᾶργα σκοπεῖν.
ΚΡ. ἔργον γὰρ ἐστὶ τοὺς ἀκοσμοῦντας σέβειν;
 730
ΑΙ. οὐδ' ἂν κελεύσαιμ' εὐσεβεῖν εἰς τοὺς κακοὺς.
ΚΡ. οὐχ ἦδε γὰρ τοιαῦδ' ἐπειληπται νῆσφ;
ΑΙ. οὐ φησι Θήβης τῆσδ' ὀμόπτολις λεώς.
ΚΡ. πόλις γὰρ ἡμῖν, ἀμὲ χρὴ τάσσειν, ἔρεϊ;
 735
ΑΙ. ὄρᾳς τὸδ' ὡς εἴρηκας ὡς ἄγαν νέος;
ΚΡ. ἄλλω γὰρ ἢ μοι χρὴ με τῆσδ' ἄρχειν χθονός;
ΑΙ. πόλις γὰρ οὐκ ἔσθ', ἦτις ἀνδρός ἐσθ' ἑνός.
ΚΡ. οὐ τοῦ κρατοῦντος ἢ πόλις νομίζεται;
ΑΙ. καλῶς ἐρήμης γ' ἂν σὺ γῆς ἄρχοις μόνος.
ΚΡ. ὄδ', ὡς ἔοικε, τῇ γυναικὶ συμμαχεῖ. 740
ΑΙ. εἴπερ γυνὴ σύ' σοῦ γὰρ οὖν προκίδομαι. —

- ΚΡ. ὦ παγκάκιστε, διὰ δίκης ἰὼν πατρί;
 ΑΙ. οὐ γὰρ δίκαιά σ' ἔξαμαρτάνονθ' ὄρω.
 ΚΡ. ἀμαρτάνω γὰρ τὰς ἐμὰς ἀρχὰς σέβων;
 ΑΙ. οὐ γὰρ σέβεις, τιμὰς γε τὰς θεῶν πατῶν. 745
 ΚΡ. ὦ μαρὸν ἦθος καὶ γυναικὸς ὕστερον.
 ΑΙ. οὐ τᾶν ἔλοις ἦσσω γε τῶν αἰσχροῶν ἐμέ.
 ΚΡ. ὁ γοῦν λόγος σοι πᾶς ὑπὲρ κείνης ὄδε.
 ΑΙ. καὶ σοῦ γε κάμου καὶ θεῶν τῶν νερτέρων.
 ΚΡ. ταύτην ποτ' οὐκ ἔσθ' ὡς ἔτι ζῶσαν γαμεῖς. 750
 ΑΙ. ἦδ' οὖν θανεῖται καὶ θανοῦσ' ὀλεῖ τινα.
 ΚΡ. ἦ κάπαπειλῶν ὧδ' ἐπεξέρχῃ θρασύς;
 ΑΙ. τίς δ' ἔστ' ἀπειλή πρὸς κενὰς γνώμας λέγειν;
 ΚΡ. κλάων φρενώσεις, ὧν φρενῶν αὐτὸς κενός.
 ΑΙ. εἰ μὴ πατήρ ἦσθ', εἶπον ἄν σ' οὐκ εὖ φρονεῖν. 755
 ΚΡ. γυναικὸς ὧν δούλευμα, μὴ κώτιλλέ με.
 ΑΙ. βούλει λέγειν τι καὶ λέγων μηδὲν κλύειν;
 ΚΡ. ἄληθες; ἀλλ' οὐ τόνδ' Ὀλυμπον, ἴσθ' ὅτι,
 χαίρων ἐπὶ ψόγοισι δεννάσεις ἐμέ.
 ἄγετε τὸ μῖσος, ὡς κατ' ὄμματ' αὐτίκα 760
 παρόντι θνήσκῃ πλησία τῷ νυμφίῳ.
 ΑΙ. οὐ δῆτ' ἔμοιγε, τοῦτο μὴ δόξης ποτέ,
 οὐθ' ἦδ' ὀλεῖται πλησία, σὺ τ' οὐδαμὰ
 τοῦμὸν προσόψει κρατ' ἐν ὀφθαλμοῖς ὄρων,
 ὡς τοῖς θέλουσι τῶν φίλων μαίνη ξυνῶν. 765
 ΧΟ. ἀνήρ, ἀναξ, βέβηκεν ἐξ ὀργῆς ταχύς·
 νοῦς δ' ἐστὶ τηλικούτος ἀλγίστας βαρύς.
 ΚΡ. δράτω, φρονεῖτω μεῖζον ἢ κατ' ἄνδρ' ἰὼν·
 τὼ δ' οὖν κόρα τῶδ' οὐκ ἀπαλλάξει μόρου.
 ΧΟ. ἄμφω γὰρ αὐτῶ καὶ κατακτεῖναι νοεῖς;
 ΚΡ. οὐ τήν γε μὴ θιγοῦσαν· εὖ γὰρ οὖν λέγεις. 770
 ΧΟ. μόρω δὲ ποίω καὶ σφε βουλεύῃ κτανεῖν;

ΚΡ. ἄγων ἔρημος ἐνθ' ἂν ἢ βροτῶν στίβος
 κρύψω πετρῶδει ζῶσαν ἐν κατώρουχι,
 φορβῆς τοσοῦτον ὡς ἄγος μόνον προθεῖς, 775
 ὅπως μίασμα πᾶσ' ὑπεκφύγη πόλις.
 κάκει τὸν Ἄιδην, ὃν μόνον σέβει θεῶν,
 αἰτουμένη που τεύξεται τὸ μὴ θανεῖν,
 ἣ γνώσεται γοῦν ἀλλὰ τηνικαῦθ', ὅτι
 πόνος περισσός ἐστι τὰν Ἄιδου σέβειν. 780

ΧΟΡΟΣ

στρεφίη. Ἔρωσ ἀνίκατε μάχαν,
 Ἔρωσ, ὅς ἐν κτήμασι πίπτεις,
 ὅς ἐν μαλακαῖς παρειαῖς
 νεάνιδος ἐννουχεύεις,
 φοιτᾶς δ' ὑπερπόντιος ἐν τ' ἀγρονόμοις
 [αὐλαῖς 785
 καὶ σ' οὐτ' ἀθανάτων φύξιμος οὐδεὶς
 οὐθ' ἀμερίων σέ γ' ἀνθρώπων· ὁ δ' ἔχων
 [μέμνηεν. 790

ἀντιστρ. σὺ καὶ δικαίων ἀδίκους
 φρένας παρασπᾶς ἐπὶ λάβρα·
 σὺ καὶ τότε νεῖκος ἀνδρῶν
 ξύναμιον ἔχεις ταράξας.
 νικᾷ δ' ἐναργῆς βλεφάρων ἱμερος εὐλέκτρου 795
 νύμφας, τῶν μεγάλων πάρεδρος ἐν ἀρχαῖς
 θεσμῶν· ἄμαχος γὰρ ἐμπαίζει θεός
 [Ἀφροδίτα 800
 νῦν δ' ἤδη γὰρ καὶ αὐτὸς θεσμῶν
 ἔξω φέρομαι τὰδ' ὄρω, ἴσχειν δ'
 οὐκέτι πηγὰς δύναιμι δακρύων,
 τὸν παγκοίταν ὄθ' ὄρω θάλαμον
 τῶνδ' Ἀντιγόνην ἀνύουσαν. 805

- AN. στρ. α' ὄρατ' ἔμ', ὃ γὰς πατρίας πολῖται,
 τὰν νεάταν ὁδὸν
 στείχουσιν, νέατον δὲ φέγ-
 γος λεύσσοσαν ἀελίου,
 κοῦποι' αὐθις· ἀλλά μ' ὁ παγ- 810
 κοίτας Ἄιδας ζῶσαν ἄγει
 τὰν Ἀχέροντος
 ἀκτάν, οὔθ' ὑμεναίων
 ἔγκληρον οὔτ' ἐπινυμφιδίος
 πῶ μέ τις ὕμνος 815
 ὕμνησεν, ἀλλ' Ἀχέροντι νυμφεύσω.
- XO. οὐκοῦν κλεινὴ καὶ ἔπαινον ἔχουσ'
 ἔς τόδ' ἀπέρχη κεῦθος νεκῶν,
 οὔτε φθινάσιν πληγεῖσα νόσοις
 οὔτε ξιφέων ἐπίχειρα λαχοῦσ',
 ἀλλ' αὐτόνομος, ζῶσα μόνη δὴ 820
 θνατῶν Ἄιδαν καταβήσῃ. —
- AN. ἀντ. α' ἤκουσα δὴ λυγροτάταν ὀλέσθαι
 τὰν Φρυγίαν ξέναν
 Ταντάλου Σιπύλῳ πρὸς ἄ- 825
 κρω, τὰν κισσὸς ὡς ἀτενῆς
 πετραία βλάστα δάμασεν
 καὶ νιν ὄμβροι ταχομέναν,
 ὡς φάτις ἀνδρῶν,
 χιών τ' οὐδαμὰ λείπει, 830
 τέγγει δ' ὑπ' ὀφρύσι παγκλαύτοις
 δειράδας· ἧ με
 δαίμων ὁμοιοτάταν κατευνάζει.
- XO. ἀλλὰ θεός τοι καὶ θεογεννῆς,
 ἡμεῖς δὲ βροτοὶ καὶ θνητογενεῖς, 835

καίτοι φθιμένα μέγα τάκουσαι
 τοῖς ἰσοθέοις ἔγκληρα λαχεῖν· 835
 (σὲ δὲ καὶ τλῆναι πρόπον ὡς κείνην)
 ζῶσαν καὶ ἔπειτα θανοῦσαν.]

AN. σ τ ρ. β' οἴμοι, γελῶμαι! τί με, πρὸς θεῶν πατρώων,
 οὐκ οἰχομένην ὑβρίζεις, ἀλλ' ἐπίφαντον; 840
 ὦ πόλις, ὦ πόλεως
 πολυκτῆμονες ἄνδρες·
 ἰὼ Διοκαΐαι κρηναί
 Θήβας τ' εὐαρμάτου ἄλσος, ἔμπας 845
 ξυμμάρτυρας ὕμῃ ἐπικτῶμαι,
 οἷα φίλων ἄκλαυτος, οἷοις νόμοις
 πρὸς ἔργμα τυμβόχωστον ἔρχομαι τάφου πο-
 [ταινίου·
 ἰὼ δύστανος,
 οὔτ' ἐν βροτοῖσιν οὔτ' ἐν νεκροῖσιν 850
 μέτοικος, οὐ ζῶσιν οὐ θανοῦσιν.

XO. (προβᾶσ' ἐπ' ἔσχατον θράσους
 ὑψηλὸν ἐς Δίκας βάθρον
 προσέπεσες, ὦ τέκνον· πολὺν 855
 πατρῶον δ' ἐκτίνεις τιν' ἄθλον.

AN. ἀ ν τ. β' ἔψαυσας ἀλγεινοτάτας ἔμοι μερίμνας,
 πατρὸς τριπόλιστον οἶτον τοῦ τε πρόπαντος 860
 ἀμετέρου πότμου
 κλεινοῖς Λαβδακίδαισιν.
 ἰὼ ματρῶναι λέκτρων
 ἄται κοιμήματά τ' αὐτογέννητ'
 ἔμῳ πατρὶ δυσμόρου ματρός, 865
 οἷων ἐγὼ ποθ' ἄ ταλαίφρων ἔφυν!

πρὸς οὓς ἀραῖος, ἄγαμος, ἄδ' ἐγὼ μέτοιχος
[ἔρχομαι.

ἰὼ δυσπότημων,
κασίγνητε, γάμων κυρήσας,
θανῶν ἔτ' οὔσαν κατήναρές με. 870

ΧΟ. σέβειν μὲν εὐσέβειά τις
κράτος δ', ὅτφ κράτος μέλει,
παραβατὸν οὐδαμᾶ πέλει.
σὲ δ' αὐτόγνωστος ὄλεσ' ὄργα. 875

ΑΝ. ἐ π φ δ. ἄκλαυτος, ἄφιλος, ἀνυμέναιος ταλαίφρων
[ἄγομαι
τάνδ' ἐτοίμαν ὁδόν.
οὐκέτι μοι τόδε λαμπάδος ἱερὸν ὄμμα 880
θέμις ὄραν ταλαίνα,
τὸν δ' ἐμὸν πότμον ἀδάκρυτον οὐδεὶς φίλων
[στενάζει.]

ΚΡ. — ἄρ' ἴστ' αἰοιδὰς καὶ γόους πρὸ τοῦ θανεῖν
ὡς οὐδ' ἂν εἷς παύσαιτ' ἂν, εἰ χρεῖη λέγειν ;
οὐκ ἄξεθ' ὡς τάχιστα ; καὶ κατηρεφεῖ 885
τύμβφ περιπτύξαντες, ὡς εἴρηκ' ἐγὼ,
ἄφετε μόνην ἔρημον, εἴτε χρῆ θανεῖν,
εἴτ' ἐν τοιαύτῃ ζῶσα τυμβεύειν στέγγ'
ἡμεῖς γὰρ ἀγνοῖ τοῦτ' ἐπὶ τήνδ' ἐπὶ τὴν κόρην
μετοικίας δ' οὖν τῆς ἄνω στερήσεται. — 890

ΑΝ. — ὦ τύμβος, ὦ νυμφεῖον, ὦ κατασκαφῆς
οἴκησις αἰείφρουρος, οἱ πορεύομαι
πρὸς τοὺς ἑμαυτῆς, ὧν ἀριθμὸν ἐν νεκροῖς
πλεῖστον δέδεκται Φερσέφασσ' ὀλωλότων
ὧν λαισθία ἄγω καὶ κάκιστα δὴ μακρῶ
κάτειμι, πρὶν μοι μοῖραν ἐξήκειν βίου. 895

ἔλθοῦσα μέντοι κάρτ' ἐν ἐλπίσιν τρέφω
 φίλη μὲν ἤξειν πατρί, προσφιλῆς δὲ σοί,
 μήτερ, φίλη δὲ σοί, κασίγνητον κάρα
 ἐπεὶ θανόντας αὐτόχειρ ὑμᾶς ἐγὼ 900
 ἔλουσα κἀκόσμησα κἀπιτυμβίους
 χοᾶς ἔδωκα. νῦν δέ, Πολύνεικες, τὸ σὸν
 δέμας περιστέλλουσα τοιάδ' ἄρνυμαι.
 καίτοι [σ' ἐγὼ ἔτιμησα τοῖς φρονοῦσιν εὔ.
 οὐ γὰρ ποτ' οὔτ' ἄν, εἰ τέκν', ὦν μήτηρ ἔφυν, 905
 οὔτ' εἰ πόσις μοι κατθανὼν ἐτίηκετο,
 βία πολιτῶν τόνδ' ἄν ἠρόμην πόνον. —
 τίνος νόμου δὴ ταῦτα πρὸς χάριν λέγω;
 πόσις μὲν ἄν μοι κατθανόντος ἄλλος ἦν,
 καὶ παῖς ἀπ' ἄλλου φωτός, εἰ τοῦδ' ἤμπλακον, 910
 μητρὸς δ' ἐν Ἄιδου καὶ πατρὸς κεκευθότοι
 οὐκ ἔστ' ἀδελφὸς ὅστις ἄν βλάστοι ποτέ. —
 τοιῶδε μέντοι σ' ἐκπροτιμήσασ' ἐγὼ
 νόμῳ] Κρέοντι ταῦτ' ἔδοξε ἀμαρτάνειν 915
 καὶ δεινὰ τολμᾶν, ὧ κασίγνητον κάρα. —
 καὶ νῦν ἄγει με διὰ χειρῶν οὕτω λαβῶν
 ἄλεκτρον, ἀνυμέναιον, οὔτε του γάμου
 μέρος λαχοῦσαν οὔτε παιδείου τροφῆς,
 ἀλλ' ὧδ' ἔρημος πρὸς φίλων ἢ δύσμορος 920
 ζῶσ' εἰς θανόντων ἔρχομαι κατασκαφάς,
 ποίαν παρεξελθοῦσα δαιμόνων δίκην;
 τί χρῆ με τὴν δύστηνον εἰς θεοὺς ἔτι
 βλέπειν; τίν' αὐδᾶν ξυμμάχων; ἐπεὶ γε δὴ
 τὴν δυσσέβειαν εὐσεβοῦς ἐκτησάμην.
 ἀλλ' εἰ μὲν οὖν τάδ' ἐστὶν ἐν θεοῖς καλά, 925
 παθόντες ἄν ξυγγοῖμεν ἡμαρτηκότες.
 εἰ δ' οἷδ' ἀμαρτάνουσι, μὴ πλείω κακὰ

- πάθοιεν ἢ καὶ δρωσιν ἐκδίκως ἐμέ. ~~X~~
- XO. ἔτι τῶν αὐτῶν ἀνέμων αὐταὶ
 ψυχῆς ῥίπαι τήνδε γ' ἔχουσιν. 930
- KP. τοιγὰρ τούτων τοῖσιν ἄγουσιν
 κλαύμαθ' ὑπάρξει βραδυτῆτος ὕπερ.
- AN. οἴμοι, θανάτου τοῦτ' ἐγγυτάτω
 τοῦπος ἀφίκται.
- XO. θαρσεῖν οὐδὲν παραμυθοῦμαι
 μὴ οὐ τάδε ταύτη κατακυροῦσθαι. 935
- AN. ὦ γῆς Θήβης ἄστυ πατρῶον
 καὶ θεοὶ προγενεῖς,
 ἄγομαι δὴ κούκέτι μέλλω.
 λεύσσετε, Θήβης οἱ κοιρανίδαι,
 τὴν βασιλειδᾶν μούνην λοιπὴν,
 οἷα πρὸς οἴων ἀνδρῶν πάσχω
 τὴν εὐσεβίαν σεβίσασα. 940

Χ Ο Ρ Ο Σ

- σ τ ρ ο φ ῆ α' ἔτλα καὶ Δανάας οὐράνιον φῶς
 ἀλλάξει δέμας ἐν χαλκοδέτοις αὐλαῖς· 945
 κρυπτομένα δ' ἐν τυμβήρῃ θάλαμφ κατ-
 [εξεύχθη.
- καίτοι καὶ γενεᾷ τίμος, ὦ παῖ παῖ,
 καὶ Ζηνὸς ταμιεύεσκε γονὰς χρυσορύτους. 950
 ἀλλ' ἄ μοιριδία τις δύνασις δεινά·
 οὐτ' ἄν νιν ὄλβος οὐτ' Ἄρης,
 οὐ πύργος, οὐχ ἀλίκυτοι
 κελαιναὶ νᾶες ἐκφύγοιεν.
- ἀ ν τ ι σ τ ρ. α' ζεύχθη δ' ὀξύχολος παῖς ὁ Δρύαντος 955
 Ἡδωνῶν βασιλεύς, κερτομίοις ὀργαῖς,

ἐκ Διονύσου πετρώδει κατάφαρκτος ἐν δεσμῶ
 οὕτω τᾶς μανίας δεινὸν ἀποστάζει
 ἀνθηρόν τε μένος· κείνος ἐπέγνω μανίαις 960
 ψαύων τὸν θεὸν ἐν κερτομίοις γλώσσαις.
 παύεσκε μὲν γὰρ ἐνθέους
 γυναῖκας εὐίον τε πῦρ,
 φιλαύλους τ' ἠρέθιζε Μούσας. 965

σ τ ρ ο φ ἦ β' παρὰ δὲ Κυανέων πελαγέων διδύμας ἀλὸς
 ἀκταὶ Βοσπόριαι ἴδ' ὁ Θρακῶν ἄξενος
 Σαλμυδησός, ἴν' ἀγχίπολις Ἄρης 970
 δισοῖσι Φινεΐδαις
 εἶδεν ἀρατὸν ἔλκος
 τυφλωθὲν ἐξ ἀγρίας δάμαρτος
 ἀλαὸν ἀλαστόροισιν ὀμμάτων κύκλοις,
 ἀραχθέντων ὑφ' αἱματηραῖς 975
 χεῖρεςσι καὶ κερκίδων ἀκμαῖσιν.)

ἀ ν τ ι σ τ ρ . β' (κατὰ δὲ τακόμενοι μέλαιοι μελέαν πάθαν
 κλαῖον, ματρὸς ἔχοντες ἀνύμφευτον γονάν·
 ἃ δὲ σπέρμα μὲν ἀρχαιογόνων
 ἄντασ' Ἐρεχθεῖδᾶν,
 τηλεπόροις δ' ἐν ἄντροις
 τράφη θυέλλαισιν ἐν πατρώαις
 Βορεᾶς ἄμιππος ὀρθόποδος ὑπὲρ πάγου 985
 θεῶν παῖς· ἀλλὰ κάπ' ἐκείνα
 Μοῖραι μακροαῖωνες ἔσχον, ὧ παῖ.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Θήβης ἄνακτες, ἤκοιμεν κοινὴν ὁδὸν
 δύ' ἐξ ἐνὸς βλέποντε· τοῖς τυφλοῖσι γὰρ
 αὐτὴ κέλευθος ἐκ προσηγητοῦ πέλει. 990

ΚΡ. τί δ' ἔστιν, ὧ γεραιὲ Τειρεσία, νέον;

- ΤΕ. ἐγὼ διδάξω, καὶ σὺ τῷ μάντει πιθοῦ.
 ΚΡ. οὐκουν πάρος γε σῆς ἀπεστάτουν φρενός.
 ΤΕ. τοιγὰρ δι' ὀρθῆς τήνδ' ἐναυκλήρεις πόλιν.
 ΚΡ. ἔχω πεπονθὼς μαρτυρεῖν ὀνήσιμα. 995
 ΤΕ. φρόνει βεβῶς αὖ νῦν ἐπὶ ξυροῦ τύχης.
 ΚΡ. τί δ' ἔστιν; ὡς ἐγὼ τὸ σὸν φρίσσω στόμα.
 ΤΕ. γνώση, τέχνης σημεῖα τῆς ἐμῆς κλύων
 εἰς γὰρ παλαιὸν θᾶκον ὄρνιθοσκοπὸν
 ἴζων, ἴν' ἦν μοι παντὸς οἰωνοῦ λιμήν, 1000
 ἀγνώτ' ἀκούω φθόγγον ὄρνιθων, κακῶ
 κλάζοντας οἴστρω καὶ βεβαρβαρωμένω·
 καὶ σπῶντας ἐν χηλαῖσιν ἀλλήλους φοναῖς
 ἔγνων· περῶν γὰρ ῥοῖβδος οὐκ ἄσημος ἦν.
 εὐθύς δὲ δείσας ἐμπύρων ἐγευόμην 1005
 βρωμοῖσι παμφλέκτοισιν· ἐκ δὲ θυμάτων
 Ἕφαιστος οὐκ ἔλαμπεν, ἀλλ' ἐπὶ σποδῶ
 μυδῶσα κηκίς μηρίων ἐτήκετο
 κᾶτυφε κἀνέπτυε, καὶ μετάρσιοι
 χολαὶ διεσπεύροντο, καὶ καταρρνεῖς 1010
 μηροὶ καλυπτῆς ἐξέκειντο πιμελῆς.
 τοιαῦτα παιδὸς τοῦδ' ἐμάνθανον πάρα,
 φθίνοντ' ἀσήμων ὀργίων μαντεύματα·
 ἐμοὶ γὰρ οὔτος ἡγεμών, ἄλλοις δ' ἐγώ.
 καὶ ταῦτα τῆς σῆς ἐκ φρενὸς νοσεὶ πόλις· 1015
 βρωμοὶ γὰρ ἡμῖν ἐσχάροι τε παντελεῖς
 πλήρεις ὑπ' οἰωνῶν τε καὶ κυνῶν βορᾶς
 τοῦ δυσμόρου πεπτῶτος Οἰδίπου γόνου.
 κᾶτ' οὐ δέχονται θυστάδας λιτὰς ἔτι
 θεοὶ παρ' ἡμῶν οὐδὲ μηρίων φλόγα, 1020
 οὐδ' ὄρνις εὐσήμους ἀπορροιβδεῖ βοάς,
 ἀνδροφόρου βεβρωῶτες αἵματος λίπος.

ταῦτ' οὖν, τέκνον, φρόνησον· ἀνθρώποισι γὰρ
τοῖς πᾶσι κοινόν ἐστι τοῦξαμαρτάνειν·
ἐπεὶ δ' ἀμάρτη, κείνος οὐκέτ' ἔστ' ἀνήρ
ἄβουλος οὐδ' ἄνολβος, ὅστις ἐς κακὸν
πεσὼν ἀκῆται μηδ' ἀκίνητος πέλη.

1025

αὐθαδία τοι σκαιότητ' ὀφλισκάνει.
ἀλλ' εἶκε τῷ θανόντι μηδ' ὀλωλότα
κέντει· τίς ἀλκὴ τὸν θανόντ' ἐπικτανεῖν ;
εὖ σοι φρονήσας εὖ λέγω· τὸ μανθάνειν δ'
ἦιδιστον εὖ λέγοντος, εἰ κέρδος λέγοι.

1030

ΚΡ.

ὦ πρέσβυ, πάντες ὥστε τοξόται σκοποῦ
τοξεύετ' ἀνδρὸς τοῦδε, κούδὲ μαντικῆς
ἄπρακτος ὑμῖν εἰμι, τῶν ὑπαὶ γένους
ἐξημπόλημαι κάμπεφόρτισμαι πάλοι.
κερδαίνειτ', ἐμπολᾶτε τ' ἀπὸ Σάρδεων
ἤλεκτρον, εἰ βούλεσθε, καὶ τὸν Ἴνδικὸν
χρυσόν· τάφω δ' ἐκεῖνον οὐχὶ κρύψετε,
οὐδ' εἰ θέλουσ' οἱ Ζηνὸς αἰετοὶ βορὰν
φέρειν νιν ἀρπάζοντες ἐς Διὸς θρόνους,
οὐδ' ὡς μίασμα τοῦτο μὴ τρέσας ἐγὼ
θάπτειν παρήσω κείνον· εὖ γὰρ οἶδ', ὅτι
θεοὺς μαιίνειν οὔτις ἀνθρώπων σθένει.
πίπτουσι δ', ὦ γεραῖε Τειρεσία, βροτῶν
χοῖ πολλὰ δεινοὶ πτόματ' αἴσχερ', ὅταν λόγους
αἰσχροὺς καλῶς λέγωσιν τοῦ κέρδους χάριν.

1035

1040

1045

ΤΕ.

φεῦ,

ἄρ' οἶδεν ἀνθρώπων τις, ἄρα φράζεται,

ΚΡ.

τί χρῆμα ; ποῖον τοῦτο πάγκοινων λέγεις ;

ΤΕ.

ὄσφ κράτιστον κτημάτων εὐβουλία ;

ΚΡ.

ὄσφπερ, οἶμαι, μὴ φρονεῖν πλείστη βλάβη.

ΤΕ.

ταύτης σὺ μέντοι τῆς νόσου πλήρης ἔφυς.

1050

- ΚΡ. οὐ βούλομαι τὸν μάντιν ἀντειπεῖν κακῶς.
 ΤΕ. καὶ μὴν λέγεις, ψευδῆ με θεσπίξειν λέγων. 1055
 ΚΡ. τὸ μαντικὸν γὰρ πᾶν φιλάργυρον γένος.
 ΤΕ. τὸ δ' ἐκ τυράννων αἰσχροκέρδειαν φιλεῖ.
 ΚΡ. ἄρ' οἴσθα ταγούσ' ὄντας ἂν λέγῃς λέγων;
 ΤΕ. οἶδ'· ἐξ ἐμοῦ γὰρ τήνδ' ἔχεις σώσας πόλιν.
 ΚΡ. σοφὸς σὺ μάντις, ἀλλὰ τὰδικεῖν φιλῶν. 1060
 ΤΕ. ὄρσεις με τὰκίνητα διὰ φρενῶν φράσαι.
 ΚΡ. κίνει, μόνον δὲ μὴ 'πὶ κέρδεσιν λέγων.
 ΤΕ. οὕτω γὰρ ἤδη καὶ δοκῶ τὸν σὸν μέρος;
 ΚΡ. ὡς μὴ 'μπολήσων ἴσθι τὴν ἐμὴν φρένα.
 ΤΕ. ἀλλ' εὔ γέ τοι κάτισθι μὴ πολλοὺς ἔτι 1065
 τρόχους ἀμιλλητῆρας ἡλίου τελῶν,
 ἐν οἷσι τῶν σῶν αὐτὸς ἐκ σπλάγχνων ἔνα
 νέκυν νεκρῶν ἀμοιβὸν ἀντιδοῦς ἔση,
 ἀνθ' ὧν ἔχεις μὲν τῶν ἄνω βαλῶν κάτω
 ψυχὴν τ' ἀτίμως ἐν τάφῳ κατόκισας, 1070
 ἔχεις δὲ τῶν κάτωθεν ἐνθάδ' αὐθιῶν
 ἄμοιρον, ἀκτέριστον, ἀνόσιον νέκυν.
 ὧν οὔτε σοὶ μέτεστιν οὔτε τοῖς ἄνω
 θεοῖσιν, ἀλλ' ἐκ σοῦ βιάζονται τάδε.
 τούτων σε λωβητῆρες ὑστεροφθόροι 1075
 λοχῶσιν Ἄιδου καὶ θεῶν Ἐρινύες
 ἐν τοῖσιν αὐτοῖς τοῖσδε ληφθῆναι κακοῖς.
 καὶ ταῦτ' ἄθρησον εἰ κατηργυρωμένος
 λέγω· φανεῖ γὰρ οὐ μακροῦ χρόνου τριβὴ
 ἀνδρῶν γυναικῶν σοῖς δόμοις κωκύματα. 1080
 ἐχθραὶ δὲ πᾶσαι συνταράσσονται πόλεις,
 ὄσων σπαράγματ' ἢ κύνες καθήγγισαν
 ἢ θῆρες ἢ τις πτηνὸς οἰωνός, φέρων
 ἀνόσιον ὄσμην ἐστιοῦχον ἐς πόλιν.

- τοιαῦτά σου, λυπεῖς γάρ, ὥστε τοξότης,
 ἀφῆκα θυμῷ καρδίας τοξεύματα 1085
 βέβαια, τῶν σὺ θάλλπος οὐχ ὑπεκδραμῆ.
 ὦ παῖ, σὺ δ' ἡμᾶς ἄπαγε πρὸς δόμους, ἵνα
 τὸν θυμὸν οὗτος ἐς νεωτέρους ἀφῆ,
 καὶ γνῶ τρέφειν τὴν γλῶσσαν ἡσυχωτέραν
 τὸν νοῦν τ' ἀμείνω τῶν φρενῶν ἢ νῦν φέρει. 1090
- ΧΟ. ἀνήρ, ἀναξ, βέβηκε δεινὰ θεσπίσας·
 ἐπιστάμεσθα δ' ἐξ ὄτου λευκὴν ἐγὼ
 τήνδ' ἐκ μελαίνης ἀμφιβάλλομαι τρίχα,
 μὴ πώ ποτ' αὐτὸν ψευδὸς ἐς πόλιν λακεῖν.
- ΚΡ. ἔγνωκα καὐτὸς καὶ ταράσσομαι φρένας· 1095
 τὸ τ' εἰκαθεῖν γὰρ δεινόν, ἀντιστάντα τε
 ἄτη πατάξει θυμὸν ἐν δεινῷ πάρα.
- ΧΟ. εὐβουλίας δεῖ, παῖ Μενοικέως, Κρέον.
 ΚΡ. τί δῆτα χρὴ δρᾶν; φράζε· πείσομαι δ' ἐγώ.
- ΧΟ. ἐλθῶν κόρην μὲν ἐκ κατῶρυχος στέγης 1100
 ἄνες, κρίσον δὲ τῷ προκειμένῳ τάφον.
- ΚΡ. καὶ ταῦτ' ἐπαινεῖς καὶ δοκεῖ παρεικαθεῖν;
 ΧΟ. ὅσον γ', ἀναξ, τάχιστα· συντέμνουσι γὰρ
 θεῶν ποδώκεις τοὺς κακόφρονας βλάβαι.
- ΚΡ. οἴμοι· μόλις μὲν, καρδίας δ' ἐξίσταμαι 1105
 τὸ δρᾶν, ἀνάγκη δ' οὐχὶ δυσμαχητέον.
- ΧΟ. δρᾶ νυν τὰδ' ἐλθῶν μηδ' ἐπ' ἄλλοισιν τρέπε.
 ΚΡ. ὦδ', ὡς ἔχω, στείχοιμ' ἄν. ἴτ', ἴτ', ὀπάονες,
 οἳ τ' ὄντες οἳ τ' ἀπόντες, ἀξίνας χειροῖν
 ὀρμασθ' ἐλόντες εἰς ἐπόψιον τόπον· 1110
 ἐγὼ δ', ἐπειδὴ δόξα τῆδ' ἐπεστράφη,
 αὐτὸς τ' ἔδησα καὶ παρῶν ἐκλύσομαι·
 δέδοικα γάρ, μὴ τοὺς καθεστῶτας νόμους
 ἄριστον ἢ σφῆζοντα τὸν βίον τελεῖν.

ΧΟΡΟΣ

- στροφὴ α' Πολυώνυμε, Καδμείας νύμφας ἄγαλμα 1115
 καὶ Διὸς βαρυβρεμέτα γένος,
 κλυτὰν ὅς ἀμφέπει
 Ἴταλίαν, μέδεις δὲ 1120
 παγκοίνοις Ἐλευσινίας
 Δηοῦς ἐν κόλποις,
 ὦ Βακχεῦ, Βακχᾶν μητρόπολιν Θήβαν
 ναιετῶν παρ' ὕγροϊς
 Ἴσμηνοῦ ῥεΐθροις ἀγρίου τ'
 ἐπὶ σπορᾷ δράκοντος· 1125
- ἀντιστρ. α' σὲ δ' ὑπὲρ διλόφου πέτρας στέροψ' ὅπως
 λιγνύς, ἔνθα Κωρύκται νύμφαι
 στείχουσι Βακχίδες 1130
 Κασταλίας τε νῆμα·
 καὶ σε Νυσαίων ὀρέων
 κισσήρεις ὄχθαι
 χλωρὰ τ' ἀκτὰ πολυστάφυλος πέμπει,
 ἀμβρότων ἐπέων 1135
 εὐαζόντων, Θηβαῖας
 ἐπισκοποῦντ' ἀγυιάς·
- στροφὴ β' τὰν ἐκ πασᾶν τιμᾷ ὑπερτάταν πόλεων
 ματρὶ σὺν κεραυνίᾳ· 1140
 καὶ νῦν, ὡς βιαίας ἔχεται
 πάνδαμος πόλις ἐπὶ νόσου
 μολεῖν καθαρσίῳ ποδὶ Παρνασίαν
 ὑπὲρ κλιτὺν ἢ στονόεντα πορθμόν. 1145
- ἀντιστρ. β' ἰὼ πύρπνων ἄστρον χοραγὲ καὶ νυχίων
 φθεγμάτων ἐπίσκοπε,
 παῖ Διὸς γένεθλον, προφάνηθ', 1150

ὄναξ, σαῖς ἅμα περιπόλοις
 Θυίαισιν, αἷ σε μαινόμεναι πάννουχοι
 χορεύουσι τὸν ταμίαν Ἰαχον.

Α Γ Γ Ε Λ Ο Σ

- Κάδμου πάροιχοι καὶ δόμων Ἀμφίονος, 1155
 οὐκ ἔσθ' ὁποῖον στάντ' ἂν ἀνθρώπου βίον
 οὔτ' αἰνέσαιμ' ἂν οὔτε μεμψαίμην ποτέ.
 τύχη γὰρ ὀρθοῖ καὶ τύχη καταρρέπει
 τὸν εὐτυχοῦντα τὸν τε δυστυχοῦντ' αἰεί,
 καὶ μάντις οὐδεὶς τῶν καθεστώτων βροτοῖς. 1160
 Κρέων γὰρ ἦν ζηλωτός, ὡς ἐμοί, ποτέ,
 σώσας μὲν ἐχθρῶν τήνδε Καδμείαν χθόνα,
 λαβὼν τε χώρας παντελῆ μοναρχίαν
 ἠϋθυνη, θάλλων εὐγενεὶ τέκνων σπορᾶ.
 καὶ νῦν ἀφείται πάντα· τὰς γὰρ ἡδονὰς 1165
 ὅταν προδῶσιν ἄνδρες, οὐ τίθημ' ἐγὼ
 ζῆν τοῦτον, ἀλλ' ἔμψυχον ἡγοῦμαι νεκρόν.
 πλοῦτει τε γὰρ κατ' οἶκον, εἰ βούλει, μέγα
 καὶ ζῆ τύραννον σχῆμ' ἔχων· ἐὰν δ' ἀπῆ
 τούτων τὸ χαίρειν, τᾶλλ' ἐγὼ καπνοῦ σκιᾶς 1170
 οὐκ ἂν πριαίμην ἀνδρὶ πρὸς τὴν ἡδονήν.
 τί δ' αὖ τόδ' ἄχθος βασιλέων ἦκεις φέρων ;
 ΑΓ. τεθνᾶσιν· οἱ δὲ ζῶντες αἴτιοι θανεῖν.
 ΧΟ. καὶ τίς φονεύει ; τίς δ' ὁ κείμενος ; λέγε.
 ΑΓ. Αἵμων ὄλωλεν, αὐτόχειρ δ' αἰμάσσεται. 1175
 ΧΟ. πότερα πατρώας ἢ πρὸς οἰκείας χερὸς ;
 ΑΓ. αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, πατρὶ μηνίσας φόνου.
 ΧΟ. ὦ μάντι, τοῦπος ὡς ἄρ' ὀρθὸν ἦνυσας !
 ΑΓ. ὡς ὧδ' ἐχόντων τῶνδε βουλευεῖν πάρα.
 ΧΟ. καὶ μὴν ὄρω τάλαιναν Εὐρυδίκην ὁμοῦ 1180

δάμαρτα τὴν Κρέοντος· ἐκ δὲ δωμάτων
ἦτοι κλύουσα παιδὸς ἣ τύχη περῶ.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ

ὦ πάντες ἄστοί, τῶν λόγων ἐπησθόμην
πρὸς ἔξοδον στείχουσα, Παλλάδος θεᾶς
ὅπως ἰκοίμην εὐγμάτων προσήγορος.

1185

καὶ τυγχάνω τε κλῆθρ' ἀνασπαστοῦ πύλης
χαλῶσα καὶ με φθόγγος οἰκείου κακοῦ
βάλλει δι' ὄτων· ὑπτία δὲ κλίνομαι

δείσασα πρὸς δμωαῖσι κάποπλήσσομαι.

1190

ἀλλ' ὅστις ἦν ὁ μῦθος, αὐθις εἶπατε·

κακῶν γὰρ οὐκ ἄπειρος οὖσ' ἀκούσομαι

ΑΓ.

ἐγὼ, φίλη δέσποινα, καὶ παρῶν ἐρῶ

κούδεν παρήσω τῆς ἀληθείας ἔπος·

τί γὰρ σε μαλθάσοιμι' ἂν ὢν ἐς ὕστερον

ψεῦσαι φανούμεθ' ; ὀρθὸν ἀλήθει' αἶ.

1195

ἐγὼ δὲ σῶ ποδαγὸς ἐσπόμην πόσει

πεδῖον ἐπ' ἄκρον, ἔνθ' ἔκειτο νηλεὲς

κυνοσπάρακτον σῶμα Πολυνείκους ἔτι·

καὶ τὸν μὲν, αἰτήσαντες ἐνοδῖαν θεὸν

Πλούτωνά τ' ὀργὰς εὐμενεῖς κατασχεθεῖν,

1200

λούσαντες ἀγνὸν λουτρὸν ἐν νεοσπάσιν

θαλλοῖς, ὃ δὴ ἔλειπτο συγκατήθομεν,

καὶ τύμβον ὀρθόκρανον οἰκείας χθονὸς

χῶσαντες αὐθις πρὸς λιθόστρωτον κόρης

νυμφεῖον Ἄιδου κοῖλον εἰσεβαίνομεν.

1205

φωνῆς δ' ἄπωθεν ὀρθίων κωκυμάτων

κλύει τις ἀκτέριστον ἀμφὶ παστάδα,

καὶ δεσπότη Κρέοντι σημαίνει μολῶν.

τῷ δ' ἀθλίας ἄσημα περιβαίνει βοῆς
 ἔρποντι μᾶλλον ἄσπον, οἰμῶξας δ' ἔπος 1210
 ἴησι δυσθρήνητον, ὦ τάλας ἐγώ,
 ἄρ' εἰμὶ μάντις; ἄρα δυστυχεστάτην
 κέλευθον ἔρπω τῶν παρελθουσῶν ὁδῶν;
 παιδός με σαίνει φθόγγος· ἀλλά, πρόσπολοι,
 ἴτ' ἄσπον ὠκεῖς καὶ παραστάντες τάφω 1215
 ἀθρήσαθ', ἄρμον χώματος λιθοσπαδῆ
 δύντες πρὸς αὐτὸ στόμιον, εἰ τὸν Αἴμονος
 φθόγγον συνήμ' ἢ θεοῖσι κλέπτομαι.
 τάδ' ἐξ ἀθύμου δεσπότης κελευμάτων
 ἠθροῦμεν· ἐν δὲ λιοισθίῳ τυμβεύματι 1220
 τὴν μὲν κρεμαστὴν ἀνχένος κατείδομεν,
 βρόχῳ μιτώδει σινδόνης καθημμένην,
 τὸν δ' ἀμφὶ μέσση περιπετὴ προσκείμενον,
 εὐνῆς ἀποιμώζοντα τῆς κάτω φθορᾶν
 καὶ πατρὸς ἔργα καὶ τὸ δύστηνον λέχος. 1225
 ὁ δ' ὡς ὄρεᾷ σφε, στυγνὸν οἰμῶξας ἔσω
 χωρεῖ πρὸς αὐτὸν κἀνακωκύσας καλεῖ
 ,ὦ τλήμον, οἶον ἄργον εἴργασαι; τίνα
 νοῦν ἔσχεις; ἐν τῷ ξυμπορᾶς διεφθάρης;
 ἔξελθε, τέκνον, ἰκέσιός σε λίσσομαι. 1230
 τὸν δ' ἀγρίοις ὄσσοισι παπτήνας ὁ παῖς,
 πτύσας προσώπῳ κοῦδὲν ἀντειπών, ξίφους
 ἔλκει διπλοῦς κνώδοντας· ἐκ δ' ὀρμωμένου
 πατρὸς φυγαῖσιν ἤμπλακ'. εἶθ' ὁ δύσμορος
 αὐτῷ γολωθεῖς, ὥσπερ εἶχ' ἐπενταθεῖς 1235
 ἤρεισε πλευραῖς μέσσον ἔγχος, ἐς δ' ὑγρὸν
 ἀγκῶν' ἔτ' ἔμφρων παρθένον προσπύσσεται,
 καὶ φυσιῶν ὄξειαν ἐκβάλλει ῥοὴν
 λευκῇ παρεῖᾳ φοινίου σταλάγματος.

- κεῖται δὲ νεκρὸς περὶ νεκρῶ, τὰ νυμφικὰ 1240
 τέλη λαχὼν δεῖλαιος ἔν γ' Ἄιδου δόμοις,
 δεΐξας ἐν ἀνθρώποισι τὴν ἀβουλίαν
 ὄσφ μέγιστον ἀνδρὶ πρόσκειται κακόν.
- ΧΟ. τί τοῦτ' ἄν εἰκάσειας; ἢ γυνὴ πάλιν
 φρούδη, πρὶν εἰπεῖν ἐσθλὸν ἢ κακὸν λόγον. 1245
- ΑΓ. καὐτὸς τεθάμβηκ'· ἐλπίσιν δὲ βόσκομαι
 ἄχῃ τέκνου κλύουσας ἐς πόλιν γόους
 οὐκ ἀξιώσειν, ἀλλ' ὑπὸ στέγης ἔσω
 δμωαῖς προθήσειν πένθος οἰκειὸν στένειν·
 γνώμης γὰρ οὐκ ἄπειρος, ὥσθ' ἄμαρτάνειν. 1250
- ΧΟ. οὐκ' οἶδ'· ἐμοὶ δ' οὖν ἢ τ' ἄγαν σιγὴ βαρὺ
 δοκεῖ προσεῖναι χῆ μάρτην πολλὴ βοή.
- ΑΓ. ἀλλ' εἰσόμεσθα, μή τι καὶ κατάσχετον
 κρυφῆ καλύπτει καρδίᾳ θυμουμένη,
 δόμους παραστείχοντες· εὖ γὰρ οὖν λέγεις· 1255
 καὶ τῆς ἄγαν γὰρ ἔστι που σιγῆς βάρος.
- ΧΟ. καὶ μὴν ὄδ' ἄναξ αὐτὸς ἐφήκει
 μνήμ' ἐπίσημον διὰ χειρὸς ἔχων,
 εἰ θέμις εἰπεῖν, οὐκ ἄλλοτρίας
 ἄτης, ἀλλ' αὐτὸς ἄμαρτῶν. 1260
- ΚΡ. σ τ ρ. α'. ἰὼ φρενῶν δυσφρόνων ἄμαρτήματα
 στερεά, θανατόεντ',
 ὧ κτανόντας τε καὶ
 θανόντας βλέποντες ἐμφυλίους,
 ὧμοι ἐμῶν ἀνόλβα βουλευμάτων! 1265
 ἰὼ παῖ, νέος νέφ ξὺν μόρφ,
 αἰαῖ αἰαῖ,
 ἔθανες, ἀπελύθης,
 ἐμαῖς οὐδὲ σαῖσι δυσβουλίαις!

- ΧΟ. οἴμ', ὡς ἔοικας ὀψὲ τὴν δίκην ἰδεῖν ! 1270
 ΚΡ. οἴμοι,
 ἔχω μαθὼν δειλαιοσ' ἐν δ' ἐμῷ κάρσῳ
 θεὸς τότ' ἄρα τότε μέγα βάρος μ' ἔχων
 ἔπαισεν, ἐν δ' ἔσεισεν ἀγρίαις ὁδοῖς,
 οἴμοι, λακπάτητον ἀντρέπων χαράν ! 1275
 φεῦ φεῦ, ὦ πόνοι βροτῶν δύσπονοι !

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

- ὦ δέσποθ', ὡς ἔχων τε καὶ κεκτημένος,
 τὰ μὲν πρὸ χειρῶν τάδε φέρων, τὰ δ' ἐν δόμοις
 ἔοικας ἦκειν καὶ τάχ' ὄψεσθαι κακά.
 ΚΡ. τί δ' ἔστιν αὖ ; κάκιον ἢ κακῶν ἔτι ; 1280
 ΕΞ. γυνὴ τέθνηκε, τοῦδε παμμήτωρ νεκροῦ,
 δύστινος, ἄρτι νεοτόμοισι πλήγμασιν.
 ΚΡ. ἀ ν τ. ἀ' ἰὼ ἰὼ δυσκάθαρος Ἄιδου λιμὴν,
 τί μ' ἄρα, τί μ' ὀλέκεις ;
 ὦ κακάγγελτά μοι 1285
 προπέμψας ἄχῃ, τίνα θροεῖς λόγον ;
 αἰαῖ ὀλωλότ' ἄνδρ' ἐπεξειργάσω.
 τί φῆς, ὦ παῖ, τίνα λέγεις μοι νέον,
 αἰαῖ αἰαῖ, 1290
 σφάγιον ἐπ' ὀλέθρῳ
 γυναικεῖον ἀμφικεῖσθαι μόρον ;
 ΧΟ. ὀρᾶν πάρεστιν· οὐ γὰρ ἐν μυχοῖς ἔτι.
 ΚΡ. οἴμοι,
 κακὸν τόδ' ἄλλο δεύτερον βλέπω τάλας. 1295
 τίς ἄρα, τίς με πότμος ἔτι περιμένει ;
 ἔχω μὲν ἐν χεῖρεσσιν ἀρτίως τέκνον,
 τάλας, τὸν δ' ἔναντα προσβλέπω νεκρόν·

- φεῦ φεῦ μᾶτερ ἄθλία, φεῦ τέκνον ! 1300
- ΕΞ. ἦδ' ὄξυθήκτω βωμία περὶ ξίφει
 λύει κελαινὰ βλέφαρα, κωκύσασα μὲν
 τοῦ πρὶν θανόντος Μεγαρέως κλεινὸν λάχος,
 αὐθις δὲ τοῦδε, λοίσθιον δὲ σοὶ κακὰς
 πρᾶξεις ἐφυμνήσασα τῷ παιδοκτόνῳ. 1305
- ΚΡ. σ τ ρ. β'. αἰαῖ αἰαῖ,
 ἀνέπταν φόβῳ. τί μ' οὐ ἀνταίαν
 ἔπαισέν τις ἀμφιθήκτω ξίφει ;
 δειλαιοσ ἐγώ, αἰαῖ, 1310
 δειλαία δὲ συγκέκραμαι δύα.
- ΕΞ. ὡς αἰτίαν γε τῶνδε κάκεινων ἔχων
 πρὸς τῆς θανούσης τῆσδ' ἐπεσκήπτου μόρων.
- ΚΡ. ποίῳ δὲ κάπελύσατ' ἐν φοναῖς τρόπῳ ;
- ΕΞ. παίσασ' ὑφ' ἧπαρ αὐτόχειρ αὐτήν, ὅπως 1315
 παιδὸς τόδ' ἦσθιτ' ὄξυκώκυτον πάθος.
- ΚΡ. ὦμοι μοι, τάδ' οὐκ ἐπ' ἄλλον βροτῶν
 ἐμᾶς ἀρμόσει ποτ' ἐξ αἰτίας.
 ἐγὼ γάρ σ' ἐγὼ ἄκανον, ὦ μέλεος,
 ἐγὼ, φάμ' ἔτυμον. ἰὼ πρόσπολοι, 1320
 ἄγετέ μ' ἐκποδῶν, ἄγετέ μ' ὅ,τι τάχος
 τὸν οὐκ ὄντα μᾶλλον ἢ μηδένα. 1325
- ΧΟ. κέρδη παραινεῖς, εἴ τι κέρδος ἐν κακοῖς
 βράχιστα γὰρ κράτιστα τὰν ποσὶν κακά.
- ΚΡ. ἀ ν τ. β' ἴτω, ἴτω,
 φανήτω μόρων ὁ κάλλιστ' ἐμῶν 1330
 ἐμοὶ τερμίαν ἄγων ἀμέραν
 ὑπατος ἴτω, ἴτω,
 ὅπως μηκέτ' ἄμαρ ἄλλ' εἰσίδω.
- ΧΟ. μέλλοντα ταῦτα τῶν προκειμένων τι χρῆ
 πράσσειν μέλει γὰρ τῶνδ' ὅτοισι χρῆ μέλει.

- ΚΡ. ἀλλ' ὦν ἐρῶ μέν, ταῦτα συγκατηξάμην. 1335
- ΧΟ. μή νυν προσεύχου μηδέν' ὡς πεπωμένης
οὐκ ἔστι θνητοῖς συμφορᾶς ἀπαλλαγὴ.
- ΚΡ. ἄγοιτ' ἂν μάταιον ἄνδρ' ἐκποδῶν,
ὅς, ὦ παῖ, σέ τ' οὐχ' ἐκὼν κατέκτανον 1340
σέ τ' αὖ τάνδ', ὅμοι μέλεος, οὐδ' ἔχω
πρὸς πότερον ἴδω, πᾶ κλιθῶ· πάντα γὰρ
λέχρια τὰν χεροῖν, τὰ δ' ἐπὶ κρατί μοι 1345
πότμος δυσκόμιστος εἰσήλατο.
- ΧΟ. πολλῶ τὸ φρονεῖν εὐδαιμονίας
πρῶτον ὑπάρχει. χρῆ δὲ τά γ' εἰς θεοὺς
μηδὲν ἀσεπτεῖν. μεγάλοι δὲ λόγοι
μεγάλας πληγὰς τῶν ὑπεραύχων
ἀποτείσαντες
γῆρα τὸ φρονεῖν ἐδίδαξαν.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πρόλογος (στ. 1 - 99)

α') στ. 1 — 10

Λεξιλογικαί. **κοινός** = συνδεδεμένος διὰ κοινῆς καταγωγῆς ἢ συγγενείας, ἰδίως ἐπὶ ἀδελφῶν, ὄμαιμος. **αὐτάδελφος** = ὁ ἐκ τῶν αὐτῶν γονέων γεννηθεὶς ἀδελφός. **ὅποιον** = ὅποιονδήποτε. **κάρα** = (τὸ) = κεφαλή. Ἰσμήνης **κάρα** περιφρασις εἰς ἐκδήλωσιν ἀγάπης, ἀντί : Ἰσμήνη. **ἄρ' οἶσθα** .. ἡ κανονικὴ πλοκὴ τῶν λέξεων : **ἄρ' οἶσθα ὅ,τι ἐστὶ τῶν ἀπ' Οἰδίου κακῶν, ὅποιον οὐχὶ Ζεὺς τελεῖ νῶν ἔτι ζώσαι;** **νῶν** δοτικὴ ἀντιχαριστικὴ. **ἔτι ζώσαι** = αἱ ὁποῖα ἐπιζῶμεν, ὑπολείπομεθα, (μετὰ τὸν θάνατον γονέων καὶ ἀδελφῶν). ἡ **ἄτη** = ἡ ἐκ θείας τιμωρίας σύγχυσις φρενῶν, βλάβη, συμφορὰ. **άλγεινός** = λυπηρός. **ἄτερ** = ἄνευ. **ἄτης ἄτερ** (ἐδῶ) = βλαβερόν, καταστρεπτικόν. **αἰσχρόν, ἄτιμον** = πρόξενον αἰσχύνης, ἀτιμίας. **ὅποιον οὐκ...** ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : **ὅποιον οὐκ ὄπωπα ἐγὼ οὐκ ὄν τῶν σῶν τε κάμων κακῶν. τῶν κακῶν** (γεν. διαιρ.). **καὶ νῦν** μετάβασις ἀπὸ τῆς γενικῆς εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν. **πανδήμῳ πόλει** ποιητ. ἔκφρασις ἀντὶ τοῦ : πάση τῇ πόλει. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : **καὶ νῦν τί ἐστὶν αὐτὸ κήρυγμα τοῦτο, ὃ φασὶ θεῖναι ἀρτίως τὸν στρατηγὸν πανδήμῳ πόλει; κήρυγμα θεῖναι** = κηρῦσαι, προκηρῦσαι. **στρατηγόν.** ἔνν. τὸν Κρέοντα. **ἔχω** = γνωρίζω. **ἔχεις τι κείσῃκουσας;** οὐκ ἔστιν ἀποφασίζον. **λανθάνω** = διαφεύγω τὴν προσοχὴν. **φίλους** ἔνν. τὸν Πολυνεΐκην. **ἐχθρῶν** ἔνν. τὸν Κρέοντα, λόγῳ τοῦ δυσμενοῦς διὰ τὸν Πολυνεΐκην κηρύγματος.

Πραγματικά. Ἡ σκηνὴ τοῦ δράματος ὑπόκειται ἐν Θήβαις πρὸ τῶν ἐν τῇ Καδμείᾳ ἀνακτόρων τῶν Λαβδακιδῶν, τὰ ὅποια εἰκονίζονται διὰ τῆς ἀναλόγου σκηνογραφίας. Ὁ **πρόλογος** ἀπὸ τοῦ στ. 1 - 99, περιέχων τὴν πρότασιν τοῦ δράματος, ἐκθέτει δι' ὀλίγων τὰ πρὸ τοῦ δράματος συμβάντα, καὶ εἰσάγει τὸν θεατὴν εἰς τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ. Αἱ δύο ἀδελφαὶ ἐξέρχονται ἐκ τῆς δεξιᾶς θύρας τῶν ἀνακτόρων, τῆς ἀγούσης εἰς τὴν γυναικωνίτιν, καὶ προσφωνοῦνται διὰ τοῦ ὀνόματός των

ἀμφοτέραι, διὰ τὰ δηλωθῆναι τὸ πρόσωπον αὐτῶν εἰς τοὺς θεατὰς. Προσφώνει δὲ ἡ Ἀντιγόνη μετὰ πολλῆς στοργῆς καὶ τρυφερότητος τὴν Ἴσμήνην, διότι μόνη αὐτὴ ἐξ ὀλοκλήρου τῆς οἰκογενείας ἀπέμεινε ὡς σύντροφος καὶ παρήγορος τῆς ζωῆς τῆς, καὶ διότι θέλει τὰ προσεταιρισθῆναι αὐτὴν εἰς κοινὰς ἐνεργείας. Πῶς ἠθοποιεῖται ἡ Ἀντιγόνη εἰς τοὺς πρώτους αὐτοὺς στίχους; τῶν ἀπ' Οἰδίου κακῶν εἶναι τὰ προελθόντα ἐκ τῆς πατροκτονίας καὶ αἰμομειξίας τοῦ Οἰδίου, προσέτι δὲ καὶ τὸ χυθὲν νωπὸν ἔτι αἷμα τῶν ἀλληλοφονουθέντων ἀδελφῶν, τὰ ὅποια εἶναι γνωστά εἰς τοὺς θεατὰς ἐκ τοῦ μύθου. Κοινὴ εἶναι ἡ ἀντίληψις ἀρχαίων καὶ νέων Ἑλλήνων, ὅτι τὰ ἁμαρτήματα γονέων παιδεύουσι τέκνα.

β') στ. 11 — 38

Λεξιλογικά. μὲν = τοῦλάχιστον. μῦθος = λόγος, εἶδησις. Ἀντιγόνη (μέτρ., ἀνάπαιστος). φίλων ἕξαρτ. ἐκ τοῦ μῦθος, ὡς γεν. ἀντικειμ. = περὶ τῶν φίλων. δυοῖν-δύο ἐπαλληλία πρὸς μεῖζονα ἔμφασις. μιᾶ-διπλῆ ἀντίθεσις, εἰς ἣν ἀσμενίζουσιν οἱ τραγικοί. διπλῆ χειρὶ=δυοῖν χειρσί, μιᾶ τοῦ Ἐτεοκλέους καὶ μιᾶ τοῦ Πολυνείκου. φροῦδός ἐστιν (πρὸ-ὀδός) = ἔφυγεν, ἀπῆλθεν. ἐν νυκτὶ τῇ νῦν δηλ. τῇ παρελθούσῃ (καθ' ἣν ἀπῆλθεν ἐκ τῶν Θηβῶν οἱ Ἀργεῖοι). ὑπέρτερον = πλέον. ἀτῶμαι (ἄτη)=δυστυχῶ. ἤδη ἀρχαίот. τύπος τοῦ ἦδειν (ἐνν. μηδὲν σε ὑπέρτερον εἰδυῖαν). οὔνεκα (ἐκ τοῦ οὐ ἔνεκα) ὡς πρόθ.=ἐνεκα. ὡς μόνη κλύοις ἐπεξηγεῖ τό: τοῦδ' ἔνεκα. κλύω=ἀκούω. ἐκπέμπω ἀντὶ τοῦ μέσου ἐκπέμπομαι = προσκαλῶ ἕξω. τί δ' ἔστι; (μετὰ τινος ἐκπλήξεως)=ἀλλὰ τί συμβαίνει; καλχαίνω (μεταφορ. ἐκ τῆς τεταραγμένης θαλάσσης)=κάνω τι πορφυροῦν. δηλοῖς γὰρ τι καλχαίνουσ' ἔπος = διότι φανερὰ δεικνύεις, ὅτι ἔχεις ψυχικὴν ταραχὴν, ἐτοιμὴ τὰ εἶπες κάποιον λόγον. κασιγνήτος=ἀδελφός. γὰρ = αἰτιολογεῖ ἀποσιωπηθεῖσαν ἀπόκρισιν: ναί, βέβαια. τὸ κασιγνήτω τὸν μὲν τὸν δὲ (σῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος, μέρη καὶ ὅλον τίθενται ὁμοιοπῶτως). νῶν = ἡμῖν. προτίω=κατὰ προτίμησιν τιμῶ (διὰ ταφῆς). ἀτιμάζω τάφου=δὲν θεωρῶ ἄξιον τῆς τιμῆς τοῦ ἐνταφιασμοῦ, στερῶ τῆς τιμῆς τοῦ ἐνταφιασμοῦ. τὸ προτίσας τίθεται ἀπλῶς πρὸς ἀντίθ. πρὸς τὸ ἀτιμάσας. σὺν δίκῃ τροπ. διορισμός. χρησθεῖς = χρῆσάμενος (ἐνν. ἀντικ. αὐτῶ). ὡς λέγουσι ἀρμόζει εἰς τὸ σὺν δίκῃ, δηλ. μετὰ δικαίαν κρίσιν, ὅπως λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι, χωρὶς ἐνν. τὰ παραδέχομαι ἐγὼ ὡς τοιαύτην, ἐφόσον δὲν τιμᾷ δι' ἐνταφιασμοῦ καὶ τὸν Πολυνείκην. ἔνεργθε ἡ

ἔνερθεν = κάτω (σημ. τὴν ἐν τόπῳ στάσιν), ἀρμόζει εἰς τό : νεκροῖς.
ἔκρυσσε κατὰ χθονὸς = διέταξε νὰ θάψουν ὑποκάτω τῆς γῆς. **ἔντιμον** προληπτ. κατηγορ. = ὥστε εἶναι ἔντιμον. **ἀθλίως** = κατὰ τρόπον ἀξιολύπητον. **θανόντα Πολυν. νέκυν** ὑπαλλαγή ἀντί : νέκυν θανόντος Πολυνεΐκου. **ἐκκηρύττω** = κηρύττω δημοσίᾳ. **τὸ μὴ καλύψαι** ὑποκειμ. τοῦ ἐκκεκρηῦχθαι. **κωκύω** = θρηγῶ, κλαίω. **τάφῳ καλύψαι** - **κωκύσαι** σχ. πρωθύστερον (ὁ κωκυτὸς προηγείται τῆς ταφῆς). **οἰωνὸς** = πτηνὸν (ἀρπακτικόν). **θησαυρὸς** = εὖρημα. **εἰσορῶ** = προσβλέπω μετὰ πόθου. **βορᾶ** = τροφή (ἐπὶ σαρκοβόρων θηρίων). **ἀγαθὸν** ἐλέχθη μετὰ τινος πικρᾶς εἰρωνείας, διότι οὐσιαστικῶς κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς Ἀντιγόνης ὁ τοσοῦτον ἀσεβήσας κατὰ τοῦ θείου δικαίου δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀγαθός, ἀλλὰ τοῦναντίον κακός. **σοὶ κάμοι** τὸ κήρυγμα ἦτο μὲν βεβαίως γενικὸν διὰ πάντα τὸν λαόν, ἀλλ' ἢ Ἀντιγόνη περιορίζει τοῦτο εἰς τὰς δύο ἀδελφάς, διότι αὐταὶ μόναι εἶναι αἱ στενώτεραι συγγενεῖς του καὶ αὐταὶ εἶχον ἴδιον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ταφὴν τοῦ ἀδελφοῦ. **δεῦρο** προδηλοῖ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ χοροῦ καὶ τοῦ Κρέοντος. **νέομαι** = ἔρχομαι, μὲ σημ. μέλλοντος, = ὅτι θὰ ἔλθῃ. **προκηρύσσω** = δημοσίᾳ κηρύττω (ἢ προθ. **πρὸ** τίθεται πρὸς δῆλωσιν δημοσιότητος, ὅπως καὶ ἡμεῖς μεταχειριζόμεθα τὴν λέξιν προκήρυξιν). **ἄγω** = θεωρῶ, νομίζω. **τὸ πρᾶγμα** δηλ. τὸ τάφῳ καλύψαι καὶ κωκύσαι τινα. **οὐχ ὡς παρ' οὐδὲν** = οὐχὶ ὡς ἀσήμαντον. **φόνος** = θάνατος. **δημόλευστος** (λεύω = λιθοβολῶ) = γινόμενος ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ δημοσίου λιθοβολισμοῦ. **ἐν πόλει** = ἐνώπιον τῆς πόλεως, δημοσίᾳ. **προκεισθαι** = ὅτι ἐπικρέματα, ἀπειλεῖται. **σοι** δοτ. ἠθική. **τάχα** = ταχέως. **εὐγενῆς** = γενναία τὸ ἦθος (ἔχουσα εὐγενῆ καταγωγὴν). **ἐσθλῶν** = ἐξ ἐσθλῶν (εὐγενῶν γονέων).

Πραγματικά. Ἀργείων ὁ Πολυνεΐκης, ὡς γνωστόν, ἐξεστράτευσεν μετὰ συμμάχων τῶν Ἀργείων, τῶν ὁποίων βασιλεὺς ἦτο ὁ Ἄδραστος, πενθερὸς αὐτοῦ. **ἔντιμον** ἐπιστεύετο, ὅτι ὁ ἄταφος καὶ μὴ τυχὸν ὑπὸ τῶν ζώντων τῶν νενομισμένων τιμῶν ἠτιμᾶζετο καὶ ἐν Ἀθῆναις. **αὐλείων πυλῶν** αὐλῆοι πύλαι ἦσαν αἱ κείμεναι πρὸς τὴν ὁδόν, ὅπως φαίνεται ἐκ τοῦ : ὡς μόνη κλύοις. αὐλειὸς μὲν πύλη ἦτο ἡ κειμένη ἐν τῷ τοίχῳ τῷ περιβάλλοντι τὸν οἶκον μετὰ τῆς αὐλῆς· ἡ πύλη δέ, ἡ ὁποία ὠδήγει ἐκ τῆς αὐλῆς εἰς τὸν οἶκον, ἐλέγετο μέταυλος. **τάφῳ καλύψαι** ἀπὸ τῆς ἀπωτάτης ἀρχαιότητος ἐπεκράτει ἡ ἰδέα, ὅτι ἄταφος νεκρὸς οὐδόλως ἦτο δεκτὸς εἰς τὸν Ἄδην, ἀλλ' ἔταλαιπωρεῖτο καὶ ἐπλανᾶτο

δίκην φαντάσματος. πρβλ. Ἰλιάδ. Ψ στίχ. 65 καὶ ἔξης, ἔνθα ἡ ψυχὴ τοῦ Πατρόκλου ἐμφανίζεται εἰς τὸν κοιμώμενον Ἀχιλλεὺς καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ τὸν θάψῃ, διότι περιπλανᾶται, αἱ δὲ ψυχαὶ τῶν νεκρῶν τὴν ἐμποδίζουν νὰ πλησιάσῃ εἰς Ἄδην κτλ. **κωκυῖσαι** ὁ θρῆνος τοῦ ἀποθανόντος ἦτο ἀπαραίτητον καθήκον τῶν οἰκείων του. **εἰσορῶσι** θέλει νὰ ἐξάρῃ τὸ ἀνεὲς καὶ λαίμαργον βλέμμα τῶν ἀρπακτικῶν πτηνῶν. **λέγω γὰρ κάμῃ** δι' αὐτῶν ἠθοποιεῖται ἡ Ἀντιγόνη καὶ προβλέπεται ἡ σύγκρουσις αὐτῆς πρὸς τὸν Κρέοντα, ἐξ ἄλλου δὲ γίνεται προσπάθεια ὑπ' αὐτῆς νὰ διεγείρῃ τὴν φιλοτιμίαν τῆς Ἰσμήνης, ὥστε νὰ μὴ ὑπολειφθῇ αὕτη εἰς τὰς προσπαθείας της. **φόνος δημό-λευστος** οἱ ἀρχαῖοι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ποινῶν ἐπέβαλλον καὶ τὴν διὰ δημοσίου λιθοβολισμοῦ θανατικὴν τιμωρίαν εἰς ἄτομα κηρυσσόμενα ἐκτὸς νόμου διὰ προδοσίαν ἢ προσβολὴν κοινοῦ συμφέροντος ἢ ἱεροσυλίαν· ὁ κατάδικος ὠδηγεῖτο εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως, οἱ μάρτυρες δὲ πρῶτοι ἔρριπτον τοὺς λίθους καὶ μετ' αὐτοὺς οἱ ἄλλοι παρενρισκόμενοι ἐκεῖ. Διὰ τοιαύτης τιμωρίας ἐτιμωρήθη καὶ ὁ Παλαμήδης ἐν Τροίᾳ. **ἐσθλῶν** ἀναφέρει τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν της διὰ νὰ προκαλέσῃ τὴν φιλοτιμίαν τῆς Ἰσμήνης καὶ νὰ παρακινήσῃ ἔτι περισσότερο αὐτὴν εἰς σύμπραξιν.

γ') στ. 39 — 68.

Λεξιλογικαί. ταλαίφρων = τολμηρός. **εἰ τάδ' ἐν τούτοις** (= ἐν τοιαύτῃ καταστάσει) **ἐστί. εἴθ' ἄπτουσα** = εἴτε δεσμοῦσα (ἢ φράσις λύουσα εἴθ' ἄπτουσα ἦτο ἐν χρήσει ἐπὶ μεγάλης ἀμηχανίας περὶ τοῦ πρακτέου). **ξυμπονῶ** = συγκοπιᾶζω (γενικώτερον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου ῥήμ.). **εἰ ξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάσῃ** πλάγαι ἐρωτ. προτ., πόθεν ἐξαρτῶνται; **κινδύνευμα** = ἐπικίνδυνος πράξις. **εἰ** (μέλ. τοῦ ἔρχομαι) = θὰ φθάσῃς, θὰ ῥιφθῆς, ἢ κανονικὴ σειρὰ τῆς προηγουμένης προτάσεως εἶναι: **ποῖόν τι κινδύνευμα λέγεις σκοπεῖν με εἰ ξυμπονήσω καὶ ξυνεργάσομαι; κουφίζω** = ἀναιρωῦμαι = σηκῶνω πρὸς ταφήν, θάπτω. **εἰ κουφιεῖς**. πлаг. ἐρωτημ. πρότ. ἐκ τοῦ ἐννοουμ. σκόπει. **ξὺν τῆδε χειρὶ** = σὺν ἐμῇ χειρὶ = σὺν ἐμοί. (ὁ ὑποκριτὴς λέγων ταῦτα σηκῶναι καταλλήλως τὴν χεῖρα διὰ νὰ δείξῃ). **ἡ γάρ;** = ἀρά γε λοιπόν; **σφέ** = αὐτόν. **ἀπόρρητον** (ἐνν. ἢ μετ. ὄν, παραθ. εἰς τὸ θάπτειν) = πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπηγορευμένον. **τὸν γοῦν ἐμόν** = τὸν γ' ἐμόν = τὸν ἰδικόν μου τοῦλάχιστον. οὐχ

άλωσομαι = οὐκ ἐλεγχθήσομαι, δὲν θὰ εὐρεθῶ. **προδοῦσα** (κατηγορ. μετ.) = ὅτι ἐπρόδωσα. **σχέτλιος** (ἐκ τοῦ ἄορ. β' σχεθεῖν τοῦ ἔχω) = ὁ δεινὰ τολμῶν, ἔπειτα δέ, ὡς ἐδῶ, ὁ δεινὰ πάσχων, ὁ δυστυχησμένος. **ἀντειρηκότος** ἐναντιωμ. μετ., ἐννοεῖται ἡ πρότ. νοεῖς θάπτειν σφε. (διαφαίνεται καὶ πάλιν τὸ ἦθος τῆς Ἰσμήνης). **ἀλλ' οὐδὲν μέτα** = μέτεστι. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: **ἀλλ' οὐδὲν μέτεστιν αὐτῷ εἶργειν με τῶν ἐμῶν** (καθηκόντων) = ἀλλ' οὐδὲν δικαίωμα ἔχει αὐτὸς νὰ μὲ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἰδικῶν μου καθηκόντων. **φρόνησον** = σκέφθητι, ἀναλογίσου. **νῶν** δοτ. ἦθ. **ὡς ἀπεχθῆς** (ἐνν. πᾶσι) = πόσον μισητός. **δυσκλεῆς** = μὲ κακὴν φήμην (λόγῳ τῶν ἀνοσιουργημάτων του). **ἀπόλετο** = ἐχάθη (ἠθικῶς). **αὐτόφωρος** (αὐτὸς - φῶρ, φωρὸς = κλέπτῃς) = ὁ ὑπ' αὐτοῦ ἀνακαλυφθεῖς. **ἀμπλάκημα** = ἀμάρτημα. **πρὸς αὐτοφ.** **ἀμπλακημάτων** = ἕνεκεν ἀμαρτημάτων ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἀποκαλυφθέντων. **ἀράσσω** = κτυπῶ, κρούω ἰσχυρῶς (τυφλώνω), **αὐτουργῶ χερὶ** = ἰδίᾳ χερσὶ. **αὐτὸς αὐτουργῶ** σχῆμα ἐπαλληλίας. **ἔπειτα** δὲν ἐκφράζει δι' αὐτοῦ χρονικὴν ἀκολουθίαν, ἀλλὰ θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν σειρὰν τῆς διηγήσεως τῶν γεγονότων, ἀναφέρων πρῶτον τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν πατέρα, ἀκολουθῶν τὰ εἰς τὴν μητέρα κ.ο.κ. **διπλοῦν ἔπος** = διπλοῦν ὄνομα (παραθ. τῶν: μήτηρ καὶ γυνή), = ἡ ἔχουσα τὸ διπλοῦν τοῦτο ὄνομα. **λωβάομαι-ῶμαι** = βλάπτω, κακομεταχειρίζομαι. **ἀρτάνη** ἐκ τοῦ ἄρτάω = σχοινίον, ἀγχόνη. **λωβᾶται βίον** = ἀτίμως τελευτᾷ, θέτει ἀτιμωτικὸν τέρας εἰς τὸν βίον τῆς. **δύο-μῖαν** ἀντίθεσις. **αὐτοκτονῶ** = ἀλληλοκτονῶ. **κοινὸν μόρον** = ἀμοιβαῖον θάνατον. **ἐπαλλήλοιν χερσίν** (δοτ. ὄργαν.) = μὲ χεῖρας ὑψωθείσας ἐναντίον ἀλλήλων. **ὄσφ** **κάκιστα ὀλούμεθα** (πλαγ. ἔρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ σκόπει) = ὅποιον οἰκτροτάτον τέλος, ποῖον θάνατον θὰ ἔχωμεν. **νόμου βία** = παραβιάζουσαι τὸν νόμον. **εἰ παρέξιμεν** (ῥῆμ. παρέξιμι) = ἐὰν θὰ παραβῶμεν. **ψῆφον** = ὄρισμένην ἀπόφασιν, ἐνῶ διὰ τοῦ κράτη ἐννοεῖ τὴν καθόλου βασιλικὴν ἐξουσίαν. **γυναῖχ'** = γυναῖκε. **ὡς οὐ μαχουμένα** = ὡς μὴ δυνάμεναι νὰ πολεμήσωμεν. **ἔπειτα** δὲ ἀντι: τοῦτο δέ. **ἐκ κρεισσόνων** = ὑπὸ ἰσχυροτέρων. **ἀκούειν ταῦτα** ἀπαρέμφ. ἀκολουθίας = ὥστε νὰ ὑπακούωμεν εἰς ταῦτα. **ἀλγίονα** (ἀλγεινός) = λυπηρότερα, χειρότερα. **αἰτοῦσα** = παρακαλοῦσα. **τοὺς ὑπὸ χθονός** (ὄντας) ἐννοεῖ τὸν Πολυνείκην καὶ τοὺς ὑποχθονίους θεοὺς. **ξύγγονιαν ἰσχω** (περίφρ.) = ξυγγιγνώσκω = συγχωρῶ. **βιάζομαι τάδε** = παρὰ τὴν

θέλησίν μου πρᾶττω αὐτὰ ἐδῶ. **τέλος** = ἀρχή, ἀξίωμα. **οἱ ἐν τέλει ὄντες** (καὶ ποιητ. βεβῶτες) = οἱ ἄρχοντες. **περισσός** = ὑπερβολικός, ὑπερβαίνων τὴν δύναμιν. **νοῦν οὐδένα** = κανὲν νόημα, τ. ἔ. εἶναι ὅλως διόλου ἀνόητον.

Πραγματικά. κινδύνευμα ἢ λέξις ὑποδηλοῖ μικροψυχίαν τῆς Ἰσμήνης. **ᾧλετο** δὲν ἐννοεῖ ἀπέθανε μετὰ τὴν τύφλωσιν, ἀλλ' ἠθικῶς ἐχάθη μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς πατροκτονίας καὶ αἰμομειξίας. **ἀμπλακήματα** ἐννοεῖ τὰ ἀνοσιουργήματά του αὐτά. **πλεκταῖσιν ἀρνά- ναισι** ἐννοεῖ τὴν ἀγχόνην, δι' ἧς ἀπηγχονίσθη ἢ μήτηρ τῶν Ἰοκάστη.

δ') στ. 69 — 99.

Λεξιλογικά. κελεύσαιμ' ἄν ἐνν. ὡς ἀντικ. τὸ προηγ. πράσσειν. **ἔτι** = (τόρα) πλέον, τ. ἔ. μετὰ τοὺς τελευταίους λόγους σου, οἱ ὅποιοι ἐφανέρωσαν τὰ φρονήματά σου. **δρῶ μετὰ τινος** = συμπράττω μετὰ τινος. **μετ' ἐμοῦ γε δρώης ἄν ἠδέως** = ἠθέλες συμπράξει βεβαίως μὲ ἐμὲ κατὰ τρόπον εὐχάριστον (εἰς ἐμέ)· τίνος εἴδους λόγος εἶναι ἐδῶ; **δοκεῖ** (ἐνν. εἰδέναι). **κεῖνον δ' ἐγὼ ἀντί : ἐγὼ δ' ἐκεῖνον** προηγεῖται τὸ ἐκεῖνον πρὸς ἔμφασιν (εἶναι ἀντίθεσις). **καλόν... φίλη...** ἀσύνδετα, πρὸς ἔμφασιν. **ᾄσια** = θεῖα, δίκαια. **πανουργή- σασα** (ἢ. πανουργέ-ω) = ἀποτολήσασα δίκαιον ἔγκλημα (σχ. δεῦμω- ρον, διότι ἡ Ἀντιγόνη θάπτουσα τὸν Πολυνείκην παραβαίνει μὲν τὸν νόμον, ὅπερ ἦτο πανούργημα, ἀλλ' ἐκτελεῖ ἔργον εὐσεβές). **ὄν** = καθ' ὄν. **τοῖς** κάτω = τοῖς χθονίοις θεοῖς. **τῶν ἐνθάδε** συγκρ. γεν. ἀντί : ἢ τοῖς ἐνθάδε (δηλ. τῷ Κρέοντι καὶ τοῖς λοιποῖς ἐπὶ τῆς γῆς ἀνθρώ- ποις). **δοκεῖ** (ἐνν. τό : ἀτιμάσαι...). **τὰ τῶν θεῶν ἔντιμα** = τὰ παρὰ τοῖς θεοῖς νομιζόμενα ἔντιμα. **ἄτιμα ποιοῦμαι** = θεωρῶ ἄτιμα. **ἀμή- χανος** = ἄπορος, ἀνίκανος. **τὸ δρᾶν** προσδιορ. τῆς ἀναφορᾶς, πλεο- ναστ. ἐτέθη τὸ ἄρθρον. **προέχομαι** = προφασίζομαι. **ἄν προὔχοιο** = (ἀντὶ προστακτ.). **ἐγὼ δέ** ἰσχυρ. ἀντίθεσις. (σοῦ) **ταλαίνης** γεν. τῆς αἰτίας. **προταρβέω - ᾧ** = φοβοῦμαι ὑπὲρ τινος. **ἐξορθῶ - ᾧ** = ἀνορθῶ, (ἐδῶ) ἐξασφαλίζω (ἀποπειρ. ἐνεστώς). **πότιμος** (πίπτω) = μοῖρα. **κεῦθω** = ἀποκρύπτω. **κρυφῇ κεῦθε** (πλεονασμός) = τήρησέ το μυστικόν. **σὺν δ' αὐτῶς** = ὡσαύτως δέ. **καταυδάω - ᾧ** = ὀμιλῶ, λέγω φανερά. **ἐχθίων** = μισητοτέρα. **σιγῶσ', ἐὰν μὴ πᾶσι κηρύ- ξης τάδε**. καταφατικῶς καὶ ἀρνητικῶς ἐκφράζει τὴν ἐννοίαν πρὸς μείζονα ἔμφασιν καὶ ἔξαρσιν τοῦ πάθους τῆς Ἀντιγόνης. **θερμῆν'**

ψυχροῖσι χάριν τῆς ἀντιθ. ἔθηκε ψυχροῖς ἀντὶ δεινοῖς. **ἀδεῖν** ἀορ. β' τοῦ ῥ. ἀνδάνω = ἀρέσκω. **οἷς** ἔνν. τὸν Πολυνείκην καὶ τοὺς χθονίους θεοῦς. **εἰ καὶ δυνήσῃ γε** (ἔνν. ἀρέσεις) = θὰ εἶσαι ἀρεστή εἰς αὐτοὺς βεβαίως (τό γε), ἂν καὶ θὰ δυνηθῆς νὰ εἶσαι ἀρεστή (θάπτουσα). **ἐράω-ῶ** = μετὰ γεν. = ἐπιθυμῶ. **ἀμήχανα** = ἀδύνατα. **ἀμηχάνων ἐρῶς** ἢ φράσις αὕτη εἶναι παροιμιώδης, ὅπως καὶ ἡ: **ἀδύνατα θηρῶς. πεπαύσομαι** (ἀντὶ ἀπλ. μέλλοντος) = θὰ παύσω ὀριστικῶς, θὰ παραιτηθῶ ἀσφαλῶς τοῦ ἐγχειρήματος. **ἀρχὴν οὐ** = οὐδαμῶς. **ἐχθαίρομαι** = μισοῦμαι· ἐτέθη ὁ μέσ. μέλλον ἀντὶ παθητ. **ἐξ** = ὑπό. **προσκείση** = ἔσει (μετὰ θάνατον). **δίκη** = δικαίως. **δυσβουλία** = ἀφροσύνη. **πείσομαι**, τοῦ πάσχω. **τοσοῦτον** = τόσον μέγα. **ἔα** (μέτρ., συνιζήσις). **μὲ καὶ τὴν ἐξ ἐμοῦ δυσβουλίαν** τὸ ὄλον συνάπτ. μὲ τὸ μέρος ἢ μὲ ιδιότητα αὐτοῦ. **μὴ οὐ καλῶς** (μετρικῶς τὸ μὴ οὐ πάσχει συνιζήσιν) = οὐχὶ ἐντίμως, μετ' ἄρνησιν τίθενται καὶ τὰ δύο ἀρνητικὰ μόρια. **στείχω** = βαδίζω, πηγαίνω. **ἔρχη** = ἀπέρχεσαι. **ἄνους** = ἀπερίσκεπτος. **ὀρθῶς** = εἰλικρινῶς.

Πραγματικά. οὐτ' εἰ θέλοις ἔτι πράττειν, ἠδέως δρώης ἄν... ἡ Ἀντιγόνη ἐξαντλήσασα προηγουμένως ὅλα τὰ ἐπιχειρήματά της διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν σύμπραξιν τῆς Ἰσμήνης, καὶ μὴ ἐπιτυχοῦσα ταύτης, ἄρχεται πλέον αἰσθανομένη ἀντιπάθειαν πρὸς αὐτήν, ὡς ἐπιλήσιμονα τῶν καθηκόντων της καὶ δειλήν, καὶ μὴ θέλουσα τὴν συνεργασίαν της. **πλείων χρόνος, ἐκεῖ γὰρ αἰεὶ κείσομαι** οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευον εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν αἰωνιότητα τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς ἐν τῷ Ἄδη. **πολλὸν ἐχθίων ἔση σιγῶσα** κτλ. ὁποῖον διαφαίνεται πάλιν τὸ ἦθος τῆς Ἀντιγόνης; ὥστε **μὴ οὐ καλῶς θανεῖν** μετὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἢ μὲν Ἀντιγόνη ἐξέρχεται διὰ τῆς ἀριστερῶς παρόδου, ἵνα ἐξελεθοῦσα τῆς πόλεως προβῆ εἰς τὴν ταφὴν τοῦ νεκροῦ, ἢ δὲ Ἰσμήνη διὰ τῆς δεξιᾶς θύρας εἰσέρχεται εἰς τὰ ἀνάκτορα, καὶ τοιουτοτρόπως κενοῦται ἡ σκηνή.

Οὕτως ἐν τέλει τοῦ προλόγου αἱ δύο ἀδελφαὶ ἐχαρακτηρίσθησαν δι' ὀλίγων καὶ ἐδηλώθη ἡ ὅλη δέσις τοῦ δράματος.

Πάροδος (στ. 100—161)

Λεξιλογικά. στρ. α'. ἀκτίς συνεκδοχ. ἀντὶ ἀκτῖνες. **ἀκτίς ἀελίου** = ἀκτινοβόλε ἥλιε. ἡ κανονικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: ἀκτίς ἀελίου, φάος φανὲν ἐπιπαύλω Θήβρα, τὸ κάλλιστον τῶν προτέρων. **ποτὲ** = τέλος πάντων

των, ἐπὶ τέλους. δι' αὐτοῦ θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν μακρὰν ἐναγώνιον προσδοκίαν. **φανὲν φάος ἐφάνθη** παρήχησις χάριν ἐμφάσεως. **ἀμέρας βλέφαρον** περίφρασις = ἡμέρας ὀφθαλμέ· τὸ βλέφαρον ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἦτοι τὸ μέρος ἀντὶ τοῦ ὄλου· τὰ πολλὰ συνώνυμα **ἀκτὶς ἀελίου, τὸ κάλλιστον φάος, βλέφαρον** ὀφείλονται εἰς τὰ καταπλημμυροῦντα τὴν ψυχὴν τῶν πολιτῶν αἰσθήματα χαρᾶς ἐπὶ τῇ ἀπαλλαγῇ τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν. **μολοῦσα** (ῥήμ. βλώσκω) = ἐλθοῦσα. **φῶς**, φωτὸς (ὁ) = ἀνὴρ. **τὸν λεύκασπιν φῶτα** = τὸν ἔχοντα λευκὰς ἀσπίδας στρατόν, διότι τὸ φῶς λαμβάνεται περιληπτ. καὶ ἔννοεῖ ὄλον τὸν στρατόν· ἦσαν δὲ αἱ Ἄργολικαὶ ἀσπίδες λευκαὶ καὶ στρογγύλαι. **πανσαγίᾳ** (πᾶν - σάγη = ὄπλισμός) = μὲ πανοπλίαν, πάνοπλον. **φυγάδα** κατηγορ. κατὰ πρόληψιν = ὥστε εἶναι φυγάδα. **πρόδρομον** ἐπιρρηματικὸς προσδιορ. τοῦ φυγάδα, σημ. προτροπάδην. **κινήσασα** μετχ. χρονική, προσδιορίζουσα χρον. τὸ μολοῦσα, ἦτοι ἀφοῦ ἐκίνησε (πρότερον), ἀφ' οὗ ἔτρεψεν εἰς φυγὴν. **ὄξυτέρῳ χαλινῷ** = σὺν ὄξυτέρῳ χαλινῷ. ἀνήκει εἰς τὸ φυγάδα καὶ σημαίνει σὺν ταχύτερῳ ἄρματι, διότι τὴν ἰδιότητα ὄξυτέρῳ ἀπέδωκεν εἰς τὸ μέρος χαλινῷ, ἀντὶ εἰς τὸ ὄλον ἄρματι, ἦτο δὲ ταχύτερον, διότι οἱ Ἄργεῖοι διωκόμενοι κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἔφευγον ταχύτερον παρὰ κατὰ τὴν νύκτα.

σ ὑ σ τ η μ α α'. **αἶρομαι** = παρακινεῖσθαι, ἐξάπτομαι, (τὸ) **νεῖκος** = ἔρις, φιλονικία. **ἀμφίλογος** = ἀμφίβολος, προκαλῶν ἀμφισβητήσεις (διότι ὁ Ἐτεοκλῆς καὶ ὁ Πολυνείκης ἐφιλονίκουν, ἀμφισβητοῦντες περὶ τῆς βασιλείας.) **ὄξέα κλάζων** = ἐκβάλλων ὄξεις κρωγμούς. **ὑπερέπτα** (ὑπερπέτομαι) = ἐπέταξεν ὑπεράνω (τῆς πόλεώς μας). **αἰετὸς εἰς γᾶν ὡς ὑπερέπτα** = ὡς αἰετὸς ὑπερέπτα εἰς γᾶν. **στεγανός** = ἐστεγασμένος, κεκαλυμμένος. **λευκῆς χιόνος**. ἡ γεν. ἀντὶ ἐπιθέτου **χιονῶδει** (πέτρυγι) = μὲ πτέρυγας χιονολεύκους. **ἰππόκομος** = ὁ κομῶν θριξίν ἵππων. **κόρυς ἰππόκομος** = περικεφαλαία ἔχουσα λόφον ἐξ οὐρᾶς ἵππου.

ἀντιστρ. α'. **στάς ὑπὲρ μελάθρων** = σταθεὶς (λαβῶν θέσιν) ὑπεράνω τῶν οἰκιῶν ἡμῶν. **φονῶσαισι** (ἐκ τοῦ φόνος, φονή). **λόγχαις** = μὲ λόγχας αἰμοδιψεῖς (προσωποπ.). **ἀμφιχάσκω** = ἀνοίγω τὸ στόμα πέριξ, περιτριγυρίζω μὲ ἀνοικτὸν στόμα (θέλει νὰ δηλώσῃ διὰ τούτου τὴν μεγάλην μανίαν τῶν Ἄργείων). **ἔβα** = ἀπῆλθε (πρὶν δηλ. ἐκτελέσῃ τὸν σκοπὸν του). ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : **στάς δ' ὑπὲρ μελάθρων φονῶσαισι λόγχαις, ἀμφιχανῶν στόμα κύκλω ἐπτάπυλον ἔβα** ἢ μετ. **στάς**

προσδιορίζει χρον. τὴν μετ. ἀμφιχανών. γένυσιν ἐτέθη δοτ. ὄργαν. ἀντὶ τῆς αἰτίας. γένυς, οὐ ὄνομαστ. εἶναι γένυς=κυρίως ἢ κάτω σιαγών, ἐν δὲ τῷ πληθυντ. γένυες καὶ συνηρ. γένυς=αἱ σιαγόνες ἢ τὸ στόμα μετὰ τῶν ὀδόντων. πλησθῆναι. ἄορ. τοῦ πίμπλαμαι=χορταίνω. στεφάνωμα πύργων=πύργους στεφανώνοντας τὴν πόλιν, τὸν πυργωτὸν περίβολον. πευκάεις Ἡφαιστος=τὸ ἐκ καιομένων πευκίνων δάδων πῦρ (μετωνυμία, ὅπως εἶναι : Ἄρης ἀντὶ πόλεμος, Ἀφροδίτη ἀντὶ ἔρως, Ἀμφιτρίτη ἀντὶ θάλασσα κλπ.). πρὶν ἐλεῖν=πρὸ τοῦ νὰ καταλάβῃ, περιλάβῃ. τοῖος=διότι τοιοῦτος (αἰτιολογεῖται τὸ διατὶ ἔφυγον προτροπάδην οἱ Ἄργεῖοι). ἐτάθη=συντόνως ἐγένετο, ἠγέρθη. πάταγος Ἄρεος=παταγώδης μάχη. δυσχείρωμα=τὸ δυσκόλως χειρούμενον=δυσκόλως νικηθεῖσα (κερδηθεῖσα), δύσκολος κατάκτησις· εἶναι παράθεσις εἰς τὸ πάταγος Ἄρεος. ἀντιπάλῳ δράκοντι ποιητ. αἴτιον.

ἀντισύστ. α'. μεγάλης γλώσσης κόμπους = τὰς μεγαλαυχίας, τὰς μεγάλας καμπορημοσύνας. ὑπερχθαίρω = ὑπερβολικὰ μισῶ. σφᾶς=τοὺς Ἄργεῖους· πολλῶ ῥεύματι=μὲ πολλὴν ὀρμὴν (ἐπιτυχῆς μεταφορὰ ἐκ τοῦ χειμάρρου). προσνίσσομαι = προσφέρομαι, ἐπέρχομαι (ἐναντίον τοῦ τείχους ἡμῶν). καναχῆ (ἐκ τοῦ κανάσσω)= ὄξυς ἤχος, κλαγγή (ἰδίᾳ μετάλλου). χρυσοῦ = χρυσῶν ὄπλων ἢ γεν. εἶναι ὑποκειμενικὴ εἰς τὸ καναχῆ καὶ αἰτιολογεῖ τὸ ὑπεροπλίας=λόγῳ κλαγγῆς τῶν χρυσοποιικίλων ὄπλων. ὑπεροπλία = ὑπερβολικὴ πεποίθησις εἰς τὰ ὄπλα, ὑπεροψία. παλτὸν πῦρ=ὁ κεραυνὸς (ὁ παλόμενος ἄνωθεν). παλτῶ πυρὶ=διὰ τοῦ ἐκσφεδονισθέντος ὑπ' αὐτοῦ (τοῦ Διὸς) κεραυνοῦ· τίνος εἴδους δοτικὴ εἶναι ; ῥιπτεῖ (ἱστορ. ἐν.)=ἔρριψε, κατεκρήμνισε, τὸ ὑπερχθαίρει καὶ τὸ ῥιπτεῖ ἐτέθησαν παρατακτικῶς ἀντὶ νὰ τεθῆ : ὑπερχθαίρων (αἰτιολ. μετ.) ῥιπτεῖ. βαλβίς ἴδε πραγματ. ἐπ' ἄκρων βαλβίδων=ἐπὶ τῶν ἐπιλάξεων τοῦ τείχους· προσδιορίζει τοπικῶς τὸ ὀρμῶντα· ἄκρα βαλβίδες κυρίως εἶναι τὰ ἄκρα τοῦ τείχους, εἰς τὰ ὁποῖα διὰ κλίμακος ἀνέβη ὁ Καπανεύς. νίκην=νικητήριον κραυγὴν. ἀλαλάζω=κραυγᾶω ἰσχυρῶς· ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : ῥιπτεῖ (τοῦτον τὸν Καπανέα) παλτῶ πυρὶ ὀρμῶντα ἤδη ἀλαλάζει νίκην ἐπ' ἄκρων βαλβίδων.

στρ. β'. ἀντιτύπα δ' ἐπὶ γᾶ=ἐπάνω δὲ εἰς τὴν γῆν, ἧτις ἀνταπέδωκε τὸ κτύπημα. τανταλόομαι=διασειομαι, τρανιάζομαι. πυρφόρος ὄς=ὄς πυρφ. (ὑπέροθεσις). βακχεύω=μαίνομαι. ἐπιπνέω=

(μεταφορ. ἀπὸ τῶν ἀνέμων καὶ τῆς θυέλης)=ἐφορμῶ (κατὰ τῆς πόλεως). **ὀρπαῖς** .. ἀντί: **ἅμα ὀρπαῖς ἀνέμων**=μετὰ τῆς αὐτῆς πρὸς τοὺς ἀνέμους ὁρμῆς καὶ ταχύτητος. **ἄλλα** τροπ.=κατ' ἄλλον τρόπον (παρὰ ὅπως ἤλπιζεν). **τὰ μὲν'**=τὰ μὲν σχέδιά του, ὅσα ἀνέμενε (νὰ γίνου), ὅσα ὠνειρεύετο. **ἄλλα δὲ**=(ἐνν. κακά). **ἐπ' ἄλλοις**=ἐναντίον ἄλλων (ἡρώων τῶν Ἀργείων). **ἐπινωμάω** ὠ=ἐπισωρεῶ, προξενῶ. **στυφελίζω** (ἐκ τοῦ στυφελός=τραχύς, σκληρός)=κυτῶ ἰσχυρῶς, πατάσσω. **δεξιόσειρος** (περὶ τῆς λέξ. ἴδ. πραγματικά)=ἰσχυρὸς καὶ γενναῖος συμβοηθός.

σύστ. β'. **λοχαγός**=ἡγεμών. **τέλη**=φόρους, προσφορὰς (ἐδῶ πρὸς τὸν Δία). **τροπαῖος**=ὁ τὴν τροπὴν τῶν ἐχθρῶν προκαλέσας, ὁ δοτὴρ τῆς νίκης (εἶναι εἰρωνεῖα διὰ τοὺς ἡγεμόνας τῶν Ἀργείων, οἱ ὅποιοι, οἷον οἱ ἴδιοι, προσέφεραν τὰ πάγχυλα ὄπλα τῶν διὰ νὰ στηθῆ τὸ τρόπαιον). **στυγερός**=ταλαίπωρος, ἄθλιος. **ῶ** (δυϊκ.)=οἷ. **φύντε** ἐναντιωμ. μετ. (ἄορ. β' ἔφυν. τοῦ ῥ. φύομαι=γεννῶμαι). **καθ' αὐτοῖν**=ἐναντίον ἀλλήλων. **στήσαντε**=ἐγείραντες. **δικρατεῖς**=καὶ τὰς δύο νικησάσας, διττῶς φονικὰς. **ἔχετον** (ἴστορ. ἐνεστ.). **μέρος κοινοῦ θανάτου**=μεταλαμβάνουν, μετέχουν (μετέσχον) κοινοῦ θανάτου.

ἀντιστρ. β'. **ἀλλὰ γὰρ**=ἀλλ' ἐπειδή. **μεγαλόνυμος**=πολυῦμνητος. **ἀντιχαρεῖσα Θήβα**=χαρεῖσα ἐξ ἴσου πρὸς τὴν... (δηλ. πρὸς τὴν χαρεῖσαν Θ. ἦλθε καὶ ἡ Νίκη πλήρης χαρᾶς). **ἐκ μὲν δὴ πολέμων**=κατόπιν τοῦ τελευταίου τώρα πολέμου. **τίθεμαι λησμοσύνην**=λησμονῶ, ἀντικειμ. ἐνν. τὰς παρελθούσας συμφορὰς. **παννύχιος καὶ πάννουχος**=ὄλονύκτιος, ἀντίθ. τοῦ πανημέριος. **ἐλελίχθων** (ἐκ τοῦ ἐλελίζω=ποιῶ τι τρέμειν ἢ σειέσθαι)=ὁ σειῶν καὶ κινῶν τὸ ἔδαφος (ἐνν. διὰ τῶν χοροπηδημάτων). **Θήβας** γεν. ἀντικ. **ἐπέρχομαι**=ἐπισκέπτομαι. **ἄρχοι**=εἶθε νὰ ἐξάρχη τοῦ χοροῦ.

ἀντισύστ. β'. **ὄδε**=ἰδοῦ. **ἀλλὰ γὰρ**=ἀλλ' ὁμως (ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμενον: ἀλλὰ στῶμεν). **νέον εἰληχῶς** (τοῦ ῥ. λαγχάνω)=νεοστί ἀναλαβών. **νεοχμός**=νέος, πρόσφατος. **ἐπὶ νεαραῖα συντυχίαις θεῶν**=μετὰ τὰ νεοστί συμβάντα ἐκ τῶν θεῶν· σχετίζεται τοῦτο οὐχὶ πρὸς τὸ χωρεῖ, ἀλλὰ πρὸς τὸ βασιλεὺς νεοχμός. **νεαρὰς συντυχίας** ἀποκαλεῖ τὸν τελευταῖον θάνατον τῶν ἀδελφῶν, ὁ ὁποῖος ἦτο μὲν κακός, ἀλλ' ὑπῆρξεν εὐμενὴς εἰς τὸν Κρέοντα. **δὴ**=ἄρά γε. **μητις**=σκέψις. **ἐρέσσω** (μεταφορ. ἐκ τῶν κωπηλατῶν)=ἀνακινῶ ἐν τῷ νῶ, ἀναλογίζομαι. **ὅτι**=διότι. **λέσγη**=ὀμίλια, εἶτα ὁ τόπος ὅπου ὠμίλουν, ἐδῶ

συνέλευσις. **σύγκλητος** = ἕκτακτος (ἴδε πραγματικά). **προτίθεμαι** = συγκαλῶ δημοσίᾳ. **πέμψας** = μεταπεμφάμενος = στείλας καὶ προσκαλέσας.

Πραγματικά. Ἐκ τοῦ στίχου 100-161 εἶναι ἡ πάροδος τοῦ χοροῦ, ἀποτελουμένου ἐκ 15 προσώπων, τὰ ὅποια ἀπαρτίζουν δύο ἡμιχόρια, ἕξ ἐπτά προσώπων ἕκαστον, καὶ τὸν κορυφαῖον τοῦ χοροῦ. Ὁ χορὸς συγκείμενος ἕξ ἐπισήμων γερόντων Θηβαίων εἰσέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου, κατεχόμενος ὑπὸ αἰσθημάτων χαρᾶς διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς πόλεως ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐξωτερικῶν ταῦτα διὰ τῆς φῶδης του. Εὐλογον δὲ ἦτο μετὰ τὸν μέγαν τῆς προτεραιᾶς κίνδυνον νὰ προσαγορεύσῃ πρῶτον τὸν ἀνατέλλοντα ἥλιον, τὸν ὅποιον δὲν ἠλπίζεν ὅτι θὰ ἐπανέβλεπε μὲ τόσην χαρὰν, κατόπιν τῶν φοβερῶν τῶν πολέμιων ἀπειλῶν. **Θήβα** ἡ πόλις ἐλέγετο Θήβη καὶ Θῆβαι, ἐλέγετο δὲ ἐπτάπυλος πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῶν ἑκατομπύλων Θηβῶν τῆς Αἰγύπτου. **Δίρκαιον** ἡ Δίρκη κατὰ τὴν μυθολογίαν ἦτο θυγάτηρ τοῦ Ἥλιου καὶ γυνὴ τοῦ Λύκου, τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν, ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἐδείχθη σκληρὰ πρὸς τὴν πρώτην γυναῖκα τοῦ Λύκου, τὴν Ἀντιόπην, τὴν προσέδεσαν οἱ ἐκ τοῦ Διὸς υἱοὶ αὐτῆς, Ζῆθος καὶ Ἀμφίων, εἰς κέρατα ἀγρίου ταύρου, ἀφ' ὧν κρημισθεῖσα αὕτη εἰς τὴν κρήνην, ἔδωκε τὸ ὄνομά της εἰς αὐτήν. Προετίμησε δὲ ὁ ποιητὴς τὴν Δίρκην ἀντὶ τοῦ ἀνατολικώτερον ὄεοντος Ἰσμηνοῦ ποταμοῦ, τὸν ὅποιον ἔπρεπε νὰ ἀναφέρῃ, διότι αὕτη ἦτο ἐπισημοτέρα εἰς τοὺς μύθους. **δράκοντι** ἐνῶ οἱ Ἀργεῖοι παραβάλλονται πρὸς αἰτόν, οἱ Θηβαῖοι παραβάλλονται πρὸς δράκοντα, ἀφ' ἑνὸς μὲν, διότι ὁ δράκων εἶναι φύσει πολέμιος τοῦ αἰτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δέ, διότι, ὡς ἀναφέρει ὁ μῦθος, οἱ Θηβαῖοι ἦσαν δρακοντογενεῖς, ἦτοι ἐγεννήθησαν ἐξ ὀδόντων δράκοντος, τοὺς ὁποίους εἶχε σπείρει ὁ ἰδρυτὴς τῆς Καδμείας Κάδμος, φονεύσας τὸ θηρίον. **Ζεὺς γὰρ μεγάλης γλώσσης...** πρὸς ποῖον παρόμοιον ἑτητὸν χριστιανικὸν ἀντιστοιχεῖ τοῦτο; **χρυσῶν** ἐννοεῖ χρυσοποικίλων καὶ οὐχὶ χρυσῶν. **νίκην ἤδη ὀρμώντα** πρόκειται περὶ τοῦ ἥρωος Καπανέως, ὁ ὅποιος ἦτο πατήρ τοῦ ὁμηρικοῦ Σθενέλου καὶ ἦτο ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει εἰς ἐκ τῶν ἐπτά ἡγεμόνων, τῶν ἐκστρατευσάντων κατὰ τῶν Θηβῶν, ἐκεραυνοβολήθη δὲ ὑπὸ τοῦ Διὸς, διότι ἐκαυχῆθη, ὅτι θὰ κατασκάψῃ τὰς Θήβας, εἴτε τὸ ἠθέλεν, εἴτε μὴ, ὁ Ζεὺς. **βαλβίδων** βαλβίς καὶ βαλβίδες ἦτο τὸ μέρος τοῦ σταδίου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἤρχιζεν ὁ δρόμος τῶν

ἀγωνιζομένων καὶ τὸ ὁποῖον εἰς τὸν ἵπποδρομον ἐλέγετο **ἄφρσις ἢ ἀφετηρία**· ἐνίοτε ὅμως ἐσήμαινε καὶ τὸ τέρμα, ἐπεὶ οἱ ἀγωνιζόμενοι δίαυλον ἐπανήρχοντο εἰς τὰς βαλβίδας. Ἐδῶ δὲ σημαίνουν τὰ ἄκρα τοῦ τείχους, τὰς ἐπάλλξεις αὐτοῦ. **δεξιόσειρος** μεταφορ. ἀπὸ τῶν ἐν τοῖς τεθρίπποις ἄρμασι δεξιῶν παρασειρών ἵππων. Παρασειροὶ δὲ ἵπποι ἦσαν οἱ βοηθητικοὶ τῶν δύο κυρίων ἵππων ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ ἄρματος, τῶν καλουμένων ζυγίων, οἱ λεγόμενοι σειραῖοι ἢ παρήγοροι (παρ' ἡμῖν λέγονται γεντέκια). Ἐπειδὴ ὅμως ὁ δεξιὸς τοιοῦτος ὄφειλε κατὰ τοὺς ἀγῶνας τῶν ἄρματοδρομιῶν, κάμπτων τὴν νύσσαν πρὸς τὰ ἀριστερά, νὰ διατρέχη τὸν μεγαλύτερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους κύκλον, ἔπρεπε νὰ εἶναι γενναῖος καὶ ἰσχυρὸς. **ἐπτὰ λοχαγοὶ** ἐπτὰ πύλαι ἦσαν, ἐπτὰ οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀργείων καὶ ἐπτὰ οἱ Θηβαῖοι ἡγεμόνες. **Ζηνὶ τροπαίῳ**, ὁ Ζεὺς ἦτο ὁ δοτὴρ τῆς νίκης, ὁ τροπαῖος, τρόπαιον δὲ ἦτο τὸ σύμβολον τῆς τροπῆς τοῦ ἐχθροῦ, τὸ μνημεῖον τῆς νίκης σχηματιζόμενον ὑπὸ τῶν νικητῶν ἐξ ἀσπίδων, περικεφαλαίων καὶ ἄλλων ὅπλων τῶν ἠττημένων. **Νίκα** ἐτιμᾶτο ὡς ἰδία θεά, ἔχουσα πτερὰ καὶ φέρουσα συνήθως στέφανον ἢ κλάδον νίκης· ὠραιοτάτην παράστασιν αὐτῆς ἔχομεν τὴν νίκην τοῦ Παιωνίου. **πολυαρμάτῳ Θήβᾳ** ἐλέγετο πολυάρματος, διότι εἶχε πολλὰ καὶ ὠραῖα ἄρματα, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Πίνδαρος τὴν ἀποκαλεῖ φιλάρματον, εὐάρματον, χρυσάρματον κτλ. **Βάκχιος** ἀντὶ Βάκχος, γεννηθεὶς ἐν Θήβαις ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης, θυγατρὸς τοῦ Κάδμου, καὶ διὰ τοῦτο ἰδιαιτέρως λατρευόμενος ἐν αὐταῖς, συνεχόρευε δὲ οὗτος διευθύνων τοὺς χορούς, ὅπως ἐπιστεύετο καὶ παρίστατο διὰ πολλῶν ἔργων τέχνης. **ἀλλ' ὄδε γάρ...** οἱ ἐν τοῖς τελευταίοις στίχ. 155-161 ἀπαγγελλόμενοι ὑπὸ τοῦ κορυφαίου τοῦ χοροῦ ἀνάπαιστοι ρυθμίζουσι τὸ βῆμα τοῦ ἐξερχομένου ἐκ τῶν ἀνακτόρων Κρέοντος. **σύγκλητος λέσχη** ἀναχρονιστικῶς εἶναι ἢ κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους γινομένη ἔκτακτος συνέλευσις τῆς Ἐκκλησίας, διεκρίνοντο δὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ Δήμου τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰς τακτικάς, γινομένης κατὰ μῆνα καὶ καλουμένης κυρίας, καὶ εἰς τὰς ἐκτάκτους, τὰς ὁποίας συνεκρότου δι' ἐπειγούσας καὶ ἐκτάκτους ἀνάγκας, καὶ τὰς ὁποίας ἐκάλουν **ἐκτάκτους** συμφώνως λοιπὸν πρὸς αὐτὰς λέγει ἔδῳ ὁ Σοφοκλῆς **σύγκλητον** τὴν συνέλευσιν τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ καὶ διὰ τοῦτο λέγει κοινῶ κηρύγματι, διότι δημοσίᾳ εἰδοποίησεν, ὅπως δημοσίᾳ ἐκάλειτο καὶ ἡ ἔκτακτος συνέλευσις τοῦ δήμου.

Πρῶτον Ἐπεισόδιον (στ. 162 - 331)

α') στ. 162 — 222.

Λεξιλογικαί. ἀσφαλῶς. προσδιορ. τὸ ὄρθωσαν καὶ κάμνει ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σάλφ. **σάλφ** = με θαλασσοταραχὴν (μεταφορὰ ἀπὸ τῆς θαλάσσης, παραβαλλομένης τῆς πολιτείας πρὸς σαλευθὸν σκάφος). **σεΐσαντες** = συγκλονίσαντες. **πομπὸς** = ἀπεσταλμένος, κλητῆρ. **δίχα ἐκ πάντων** = ξεχωριστά, κατ' ἐκλογὴν ἀπὸ ὅλους. **ἔστειλ' ἰκέσθαι** = μετεπεμψάμην = ἔστειλα καὶ οὕτως προσεκάλεσα. **εἰδῶς** (αἰτιολ.). **κράτη θρόνων** = τὴν βασιλικὴν ἀρχὴν (ὃ πληθυντ. ἀριθ. πρὸς ἐκδήλωσιν μεγαλοπρεπειᾶς). **ὄρθου** = ἐκυβέροντα, ὠδήγει ὀρθῶς. **διώλετο** = ἐχάθη. **μένοντας ἐμπ. φρονήμασιν** = ὅτι παρεμένετε μὲ σταθερὰ φρονήματα (ὅτι ἐμένετε πιστοί). ἡ σειρά τῶν λέξεων: εὖ εἰδῶς τοῦτο μὲν σέβοντας αἰεὶ τὰ κράτη θρόνων Λαΐου, τοῦτ' αὐτῆς, ἡνίκα Οἰδίπους ὄρθου πόλιν, κάπει διώλετο, μένοντας ἔτι ἐμπ. φρονήμασιν ἀμφὶ τοὺς κείνων (Λαΐου καὶ Οἰδίπ.) παῖδας. **πρὸς διπλῆς μοῖρας** = ἀπὸ κοινὴν μοῖραν (θανάτου). **παΐσαντες καὶ πληγέντες** = κτυπήσαντες καὶ κτυπηθέντες, φονεύσαντες καὶ φονευθέντες. **σὺν αὐτόχειρι μιάσματι** = σὺν μιάσματι αὐτοχειρίας = δι' ἰδιοχείρου μιᾶρας πράξεως. **κράτη καὶ θρόνους** σχῆμ. Ἐν δὲ διὰ δυοῖν (θέλει νὰ δηλώσῃ τὴν ὅλην ἐξουσίαν). **δὴ** = ὡς εἶναι γνωστόν. **κατ' ἀγχιστεῖα γένους τῶν ὀλωλότων** (ἔτεθη οὐδ. ἀγχιστεῖα ἀντὶ θηλ. ἀγχιστεῖαν) = σύμφωνα μὲ τὴν πλησιεστάτην συγγένειαν πρὸς τοὺς φονευθέντας. **ἀμήχανον** = ἀδύνατον. **παντὸς ἀνδρὸς** (ἐνν. ἀρχοντος). **ἐκμαθεῖν** (ὑποκ. τινά) = νὰ μάθῃ τις ἀκριβῶς. **γνώμην** = τὰς ἰδέας. ἡ ἐπαλληλία τῶν πολλῶν συνωνύμων **ψυχὴν, φρόνημα, γνώμην** διὰ νὰ δηλωθῇ τὸ ὅλον καὶ ἀληθὲς φρόνημα. **πρὶν ἄν.** ἡ σύνταξις τοῦ πρὶν μεθ' ὑποτακτ. (φανῆ), λόγῳ τῆς προηγ. ἀρνητικῆς ἐννοίας, ἀμήχανον κλπ. **ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν** = ἐν τῇ ἱκανότητι τῆς διοικητικῆς ἐξουσίας καὶ τοῦ νομοθετεῖν (εἰς τὴν γνώμην τοῦ Βίαντος τοῦ Περηνέως «ἀρχὴ ἀνδρα δεικνυσι», προσθέτει ὁ Σοφοκλῆς καὶ τὴν νομοθετικὴν ἱκανότητα τοῦ ἀρχοντος). **ἐντριβῆς φανῆ** = δοκιμασθῆ. **ἐμοὶ γὰρ...** ὁ Κρέων ἀρχεται ἀναπτύσσων τὸ βασιλικὸν πρόγραμμα του. **ὅστις μὴ ἄπτεται** (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.) = εἰάν τις δὲν ἐπιλαμβάνηται. **ἐγκλήσας ἔχει** = ἔχει κλεισμένην (ἐκ φόβου), δὲν ὁμιλεῖ μετὰ παρηγορίας. **δοκεῖ** ἐξ αὐτοῦ ἢ ἐν ἀρχῇ δοτ. προσωπ. ἐμοί. εἰς τὸ ρ. τοῦτο ἀνήκει τὸ νῦν, ἐνῶ εἰς τὸ πάλαι θὰ ἐννοηθῇ ὁ παρατατ. ἐδόκει, δηλ. πάλαι τε ἐδόκει

καὶ νῦν δοκεῖ. **μείζον**—ἀνώτερον, πολυτιμότερον πρᾶγμα (χρησιμ. ὡς κατηγορ. τοῦ φίλον). **ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας**. β' ὄρος τῆς συγκρίσεως—ἢ τὴν αὐτοῦ πάτραν. **οὐδαμοῦ λέγω** (ἐνν. εἶναι)—οὐδὸλως τὸν ὑπολογίζω, οὐδὸλως τὸν ἐκτιμῶ ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει μείζον, δοκεῖ (οὗτος) κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι. τὰ κατωτέρω: ἴστω Ζεὺς... μέχρι τοῦ στίχ. 187 εἶναι διὰ μέσου καὶ περιγράφουν τὸν ἐπίσημον ὄρκον, ὃν κάμνει ὁ Κρέων εἰς τὸν Δία. **ἴστω** (οἶδα) = ἄς εἶναι μάρτυς. **οὐτ' ἂν σιωπήσαιμι**, ἀπόδοσις τῆς ὑποθ. μετ. **ὄρων** = εἰ ὄρῳην. **ἄτη** (ἦ) = ὄλεθρος, καταστροφή. **τοῦτο** = τὸ ἐξῆς. **γιγνώσκω** = ἔχω πρὸ ὀφθαλμῶν. ἦδε, ἢ πόλις. **πλέοντες** (ὑποθ.) μεταφορὰ ἀπὸ τῶν πλοίων. **ποιούμεθα**—ἀποκτῶμεν. **ὀρήθῃς**—εὐτυχοῦσης, οὔσης σώας. **τοιιοῖσδε νόμοισι** = ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων προγραμματικῶν ἀρχῶν. **αὔξω** = μεγαλύνω, μεγαλυτέραν καὶ ἐνδοξοτέραν καθιστῶ. **ἀδελφὰ τῶνδε** = σύμφωνα μὲ τὰς ἀρχάς μου αὐτάς. **πάντ' ἀριστεύσας δόρει** = καθ' ὅλα ἀριστος δειχθεὶς ἐν τῇ μάχῃ. **τὰ παντ' ἐφαγνίσαι** (ἐξαερτ. ἐκ τοῦ κηρύξας ἔχω) = νὰ προσφέρωμεν πάσας τὰς νεομισμένας τιμὰς (δηλ. σπονδὰς, κτερίσματα κτλ.). **ὅσα ἔρχεται κάτω** = ὅσα κατέρχονται κάτω ὑπὸ τὴν γῆν. **Πολυνείκην λέγω** παράθεσις τοῦ ξυναιμον. **ἐγγενεῖς** = ἐγγωρίους. **φυγὰς κατελθῶν** = ἐπανελθῶν ἐκ τῆς φυγῆς. **πρήσαι** (πρήθω) = νὰ κατακαύσῃ. **κατ' ἄκρας** (κυρίως ἀπὸ κορυφῆς ἕως κάτω) = καθ' ὅλοκληρίαν. **κοινοῦ πάσασθαι** (πατέομαι) = νὰ γευθῇ ἀδελφικοῦ ἢ συγγενικοῦ αἵματος. **τοὺς δὲ ἐνν. πολίτας**. **κτερίζω** προσφέρω κτέρεα ἢ κτερίσματα, κηδεύω μὲ πᾶσαν τιμὴν ἀνήκουσαν εἰς τοὺς νεκρούς. **πρὸς οἰωνῶν ποιητ. αἴτιον**. **ἐδεστὸν** = ἐδεσθὲν = κατασπαραχθέν. **αἰκίζω καὶ αἰκίζομαι** = μεταχειρίζομαι κακῶς, κακοποιῶ. **φρόνημα** = θέλησις: ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: **εἰάν δ' ἄθραπτον καὶ ἰδεῖν δέμας** (Πολυνείκους) **ἐδεστὸν καὶ αἰκισθὲν πρὸς οἰωνῶν καὶ κυνῶν**. **κοῦποτ' ἐκ γ' ἐμοῦ τιμὴν προέξουσ'** **οἱ κακοὶ τῶν ἐνδίκων** = καὶ οὐδέποτε ἀπὸ ἐμὲ τοῦλάχιστον θὰ τύχωσι μεγαλυτέρας τιμῆς οἱ κακοὶ ἀπὸ τοὺς δικαίους (δὲν πρόκειται βεβαίως ἐνταῦθα περὶ ἀποδόσεως μεγαλυτέρας τιμῆς εἰς τὸν Πολυνείκην, ἀλλὰ περὶ ἴσης, ἀλλ' ὁ Κρέων ἐννοεῖ διὰ τούτων, ὅτι ὅταν δοθῇ ἴση τιμὴ, τότε οἱ ἀγαθοὶ τιμῶνται ἐξ ἴσου, ἐνῶ αὐτοὶ δικαιοῦνται μεγαλυτέρας τιμῆς, ὁμοίως οἱ κακοὶ τιμῶνται ἐξ ἴσου, ἐνῶ οὐδεμίαν δικαιοῦνται τιμῆς). **θανῶν καὶ ζῶν** πρωθυέστερον. **τὸν δύσνον**

καὶ εὐμενῆ. προσδιορ. ἀναφορᾶς. **δύσνους** = δυσμενής, ἐχθρός. **που** = ὡς νομίζω. **ἔνεστί σοι** = εἶναι δικαίωμά σου. **νόμῳ χρῆσθαι** = νομοθετεῖν ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: σοί γέ που ἔνεστι παντὶ νόμῳ χρῆσθαι καὶ περὶ τῶν θανόντων καὶ περὶ ἡμῶν, ὅποσοι ζῶμεν. **ὡς ἄν σκοποὶ ἦτε** (εἶναι πλαγ. ἔρωτ. πρότασις ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ὁρᾶτε ἢ σκοπεῖτε) **τῶν εἰρημένων** = προσέξατε, πῶς θὰ φυλάξετε τὰ διατεταγμένα ὑπ' ἐμοῦ. **νὺν** = λοιπόν. **βαστάζειν** (μεταφ. ἀπὸ τοῦ φορτίου) = νὰ ἀναλάβῃ τὸ βάρος τῆς φυλάξεως. **προτίθημι** = ἀναθέτω. **ἐπίσκοπος** = σκοπός, φρουρός. **ἐπεντέλλω** = πρὸς τούτοις διατάσσω ἢ κανονικὴ διατύπωσις τῆς φράσεως θὰ ἦτο: **τί δῆτ' ἐστὶ τοῦτο τὸ ἄλλο, ὃ ἐπεντέλλοις ἔτι ἄν;** ἀλλὰ τί λοιπόν εἶναι τοῦτο τὸ ἄλλο, τὸ ὁποῖον προσέτι ἠθέλες διατάξει εἰς ἐμὲ νὰ ἐκτελέσω; ἢ δύναται τὸ ἄλλο νὰ ἐκληφθῆ ὡς ἐπιρρηματικὸν κατηγορούμενον τοῦ **τοῦτο** καὶ νὰ ἐξηγηθῆ ἐπὶ πλεόν, δηλ. τί ἄλλο ἐπὶ πλεόν ἠθέλες διατάξει; **ἐπιχωρῶ** = ἐπιτρέπω. **τὸ μὴ ἐπιχωρεῖν** ἀντ. τοῦ ἐπεντέλλω. **ἀπιστῶ** = ἀπειθαρχῶ. **τάδε** = τὰ κεκηρυγμένα, τὰ διατεταγμένα. **ὅς ἐρᾶ...** ἀναφορ. συμπερ. **πρότ.** = ὥστε οὗτος νὰ ἐπιθυμῆ. **καὶ μὴν** = καὶ ἀληθῶς. **μισθός** (εἰρων.). **ὑπ' ἐλπίδων** (ἀναγκ. αἷτιον). **τὸ κέρδος** = ἡ ἐλπίς τοῦ κέρδους. **διώλεσεν** γνῶμ. ἄορ. = συνήθως καταστρέφει.

Πραγματικά. ἄνδρες... Ἐξελθὼν μετὰ πολλῆς μεγαλοπρεπείας διὰ τῆς μέσης (βασιλικῆς) πύλης τοῦ ἀνακτόρου ὁ Κρέων καὶ κρατῶν σκῆπτρον προχωρεῖ ἐν συνοδείᾳ τῶν δορυφόρων του μετ' ἑνὸν σύμφωνον πρὸς τοὺς ἀναπαιστικούς στίχους 155-156 τοῦ κορυφαίου τοῦ Χοροῦ. Λαβὼν δὲ ἀκολούθως θέσιν εἰς τὸ προσκήνιον, προσφωνεῖ μετὰ τινος ὑπερφροσύνης τοὺς γέροντας, τοὺς ἀποτελοῦντας τὸν χορόν, ἀπλῶς καὶ συντόμως διὰ τοῦ «ἄνδρες», ἀνακοινοῖ τὰς ἀρχὰς τοῦ προγράμματος του καὶ ἐξαγγέλλει τὸ προκηρυχθὲν διάταγμα αὐτοῦ περὶ τῶν ἀδελφῶν Ἑτεοκλέους καὶ Πολυνείκους. **ὅτι ἦδ' ἐστὶν ἡ σφῆζουσα** κλπ. τὴν ὥραιαν αὐτὴν ἰδέαν τοῦ Κρέοντος, ὅτι ἐφ' ὅσον τὸ σκάφος τῆς πολιτείας πλέει καλῶς, ἀποκτῶμεν καὶ τοὺς φίλους, ἦτοι ἂν ἔχωμεν πατρίδα, ἔχομεν καὶ φίλους, ἂν δὲ δὲν ἔχωμεν πατρίδα, οὐδὲν ἔχομεν, ἐξέφρασε δι' ἄλλων λόγων καὶ ὁ Περικλῆς (Θουκ. II, 60) «ἐγὼ γὰρ ἠγοῦμαι πόλιν πλείω ξύμπασαν ὀφειλόμεν ὠφελεῖν τοὺς ἰδιώτας, ἢ καθ' ἕναστον τῶν πολιτῶν εὐπραγοῦσαν, ἀθρόαν δὲ σφαλλομένην...». **ἃ ἔρχεται τοῖς κάτω νεκροῖς** παρ' ἀρχαίοις ἐπεκράτει ἡ ἀντίληψις,

ὅτι αἱ ἐπιτύμβιοι χοαὶ εἰσέδουν ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἔφθανον μέχρι τῶν νεκρῶν. **τοὺς ἐγγενεῖς**=τοὺς λατρευομένους καὶ τιμωμένους ἐν τινι τόπῳ. Λέγεται δέ, **πρῆσαι**, ὑπερβολικῶς διὰ τοὺς θεοὺς, διότι θὰ ἐκαίοντο μόνον τὰ ἱερά των καὶ οὐχὶ καὶ οἱ θεοί. Ἄξιον ἐν τέλει παρατηρήσεως ἐπὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Κρέοντος λεχθέντων εἶναι, ὅτι κατὰ τοὺς ἠρωϊκοὺς χρόνους ὁ λαὸς καλούμενος ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἤκουε τὰς γνώμας αὐτοῦ, χωρὶς νὰ φέρῃ ἀντιρροήσεις, ἀλλὰ μόνον συμβουλευτικὰς γνώμας διατυπῶν.

β') στ. 223 — 277.

Λεξιλογικαί. ὅπως=ὅτι. **ὑπὸ τάχους**=ἔνεκα ταχύτητος. **δυσπνους**=δυσκόλως ἀναπνέων, ἀσθμαίνων. **ἰκάνω** (σημασ. παρακ.)=**ἔχω ἔλθει. κοῦφον ἐξάρας πόδα** (τὸ κοῦφον προληπτ. κατηγορ., ἢ δὲ μετοχ. αἰτιολ.)=**μετεωρίσας τὸν πόδα μου** (συνεκδ. ἀντὶ πληθυντ.), ὥστε νὰ εἶναι ἐλαφρὸς, βαδίσας πολὺ ταχέως. **φροντίδων. γεν. ὑποκειμ.** εἰς τὸ ἐπιστάσεις, ὅπερ ὁ σημαίνει σταθμούς. **πολλὰς γὰρ ἔσχον φροντίδων ἐπιστάσεις**=διότι αἱ διάφοροι σκέψεις μὲ ἠνάγκασαν νὰ κάμω πολλοὺς σταθμούς. **κυκλῶν ἑμαυτὸν ὁδοῖς εἰς ἀναστροφὴν**=κάμνων πολλὰς στροφὰς εἰς τὰ διάφορα σημεῖα τῆς ὁδοῦ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιστρέψω (τοῦτο λέγεται περὶ τῶν ἀναποφασίστων). **αὐδάω -ῶ**=λέγω. **ἠῦδα μυθουμένη, πλεονασμός. οἶ**=ἐκεῖ ὅπου. **δίδωμι δίκην** (παθ. τοῦ λαμβάνω δίκην)=**τιμωροῦμαι. μολῶν** (βλώσκω) ὑποθετ. μετ. **τλήμων**=ἄθλιος. **τάδε**=τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζήτημα. **οὐκ ἀλγυνῆ;** (δὲν θὰ λυπηθῆς)=**δὲν θὰ τιμωρηθῆς; ἐλίσσω**=ἀνελίσσω εἰς τὸν νοῦν μου. **ἀνύτω καὶ ἀνύω**=διανύω, διατρέχω. **σχολῆ βραδύς**=βραδέως καὶ μετὰ δυσκολίας. **βραχεῖα μακρὰ** δεξύμωρον σχῆμα. **ἐνίκησεν**=ἐπεκράτησεν, ὑπερίσχυσεν ἡ γνώμη, ὑποκ. αὐτοῦ τὸ: δεῦρο μολεῖν. **κεῖ τὸ μηδὲν ἐξερω**=καὶ ἂν θὰ εἶπω ἐν μηδενικόν, καὶ ἂν θὰ σοῦ ἀνακοινώσω ἐν τίποτε. **δράττομαί τινος**=πιάνομαι ἢ κρατοῦμαι ἀπὸ τι. **τὸ μὴ παθεῖν ἂν ἄλλο πλὴν τὸ μόρσιμον**=ὅτι δὲν θέλω πάθει ἄλλο τι ἢ τὸ πεπρωμένον. **ἀνθ' οὗ, ἀναγκ. αἴτιον. ἀθυμία**=ἐναγώνιος λύπη. **τάμαυτοῦ**=τὰ ἀφορῶντα εἰς ἐμέ. γὰρ (διασαφ.) **ὅστις ἦν ὁ δρῶν** (ὁ δράστης) **πλαγ. ἐρωτ. πρότ. οὐδ' ἂν διακαίως. . .**=καὶ ἐπομένως δὲν. . . **στοχάζομαι**=σκοπεῖω. **εὔ γε στοχάζῃ**=ἀληθῶς κατὰ ἀποβλέψεις πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ σου. **ἀποφάργνυσαι κύκλῳ τὸ πρᾶγμα**=προφυλάσσεισαι ὀλόγουρα πρὸς ἀπο-

φυγὴν τῆς εὐθύνης τοῦ πράγματος. ὡς σημαίνων νέον τι=ὅτι πρόκειται ν' ἀνακοινώσης σοβαρόν τι. γὰρ αἰτιολογ. τὰ ἐννοούμενα ἐκ τῶν προηγουμένων, εὖ στοχαζῆ καποφάγγυσαι τὸ πρᾶγμα... τὰ δεινὰ=τὰ φοβερὰ (ἐννοεῖ τὴν τιμωρίαν τοῦ θανάτου). προστίθησ' ὄκνον πολὺν=ἐμβάλλουν μεγάλην δειλίαν. οὐκουν ἐρεῖς ποτε; =δὲν θὰ εἴπης τέλος πάντων; ἢ ἐρώτησις μετὰ τῆς ἀρνήσεως ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐντρον κατάφασιν: εἰπέ τέλος πάντων' ὁμοίως καὶ τὸ εἶτ' ἀπαλλαχθεῖς ἄπει (περίφρασις)=καὶ ἔπειτα κρημνίσου νὰ φύγης. καὶ δὴ=καὶ ἰδοὺ λοιπόν. βαίνω=ἀπέρχομαι. κάπι χρωτί=(χρῶς-τός)=καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος. δίψιος=ξηρός. παλύνω=ἐπιπάσσω, πασπαλίζω. ἐφαγιστεύω καὶ ἐφαγνίζω=κάμνω νεκρικὴν τελετήν. ἄ χρῆ=τὰ νενομισμένα, τὰ ἐπιβεβλημένα. τίς ἀνδρῶν τραγικὴ εἰρωνεία, οὐδόλωσ φαντάζεται ὁ Κρέων, ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι γυνὴ ὁ δράστης. (ἢ) γενῆς, γενῆδος=ἄξινη. δίκελλα=σκαπάνη ἔχουσα δύο ὀδόντας (μάκελλα δὲ εἶναι ἢ ἔχουσα ἓν). πληγμα=κτύπημα, ἐκ τοῦτου ἢ γεν. ὑποκ. γενῆδος. ἐκβολῆ=ἐκβεβλημένον χῶμα (ὑπὸ τῆς δικέλλης). στῦφος=σκληρός, ἀρροῶξ (ἀ-ῤῥήγνυμι)=ἄσχιτος, μὴ ἐσκαμμένη. ἐπαμαξεύω (ἀντὶ ἐφαμαξεύω) τροχοῖσι=χαράσσω διὰ τροχῶν ἀμάξης. ἄσημος=ἄγνωστος· κατ' ἄλλην ἔρμην. δὲν ἀφῆκεν ἴχνη, σημειῖόν τι. ὅπως χρόν.=μόλις (τὸ παρ' ἡμῖν, καθώς). ἡμεροσκόπος=σκοπὸς τῆς ἡμέρας. δυσχερὲς=δυσερμήνευτον. ὁ μὲν ἐνν. νεκρός. τυμβήρης=τεθαμμένος, τυμβόχωστος. ὡς φεύγοντος (ἐνν. τοῦ ἐργάτου, τοῦ δράστου)=ὡς ἐὰν ἤθελε ν' ἀποφύγη. ἄγος=τὸ μῖασμα, τὸ ἐγκλημα τῆς ἀσεβείας. (ὁ) θῆρ-θηρὸς=ἄγριον θηρίον (σαρκοβόρον). σπάω ὦ=σπαράσσω (ἐὰν ἦτο θηρίον ἢ κύων, θὰ ἐφαίνοντο πάντως ἴχνη τῶν ποδῶν του ἐπὶ τοῦ χώματος ἢ ἴχνη ὀδόντων καὶ ὀνύχων ἐπὶ τοῦ πτώματος). ῥοθῆω-ῶ=κάμνω ῥόθον, βοὴν (λέγεται ἐπὶ κυμάτων ἢ κωπηλασίας), θορυβῶ. λόγοι ἐρροῦθουν κακοί=ἀντηλλάσσοντο ὑβριστικοί, ὀργίλοι λόγοι φύλαξ ἐλέγχων σχῆμα ἀνακόλουθον, ἀντὶ γεν. ἀπολ. μετοχῆς. κἂν ἐγίγνετο πληγὴ τελευτώσα (ἐνικ. ἀντὶ πληθ.)=καὶ ἢ ὑπόθεσις θὰ κατέληγεν εἰς ἀμοιβαῖα κτυπήματα· εἶναι ἀπόδοσις τῆς ἐκ τῶν κατωτέρω: λέγει, ἐννοουμένης ὑποθ. εἰ μὴ τις ἔλεγε, ἥτις δὲν ἐτέθη, ἐπειδὴ παρενεβλήθησαν ἄλλαι προτάσεις. εἰς γὰρ τις ἦν ἕκαστος οὐξεργασμένος=διότι εἰς ἕκαστος ἔξ ἡμῶν, οἴσοδῆποτε (τό: τις) καὶ ἂν ἦτο, ἦτο κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἄλλων ὁ διαπραξάς τὸ ἔργον. καὶ οὐδεὶς ἐναργῆς=καὶ οὐδεὶς ἐφα-

νερώνετο ὡς ἀληθινὸς δράστης. ἀλλ' ἔφευγε μὴ εἰδέναι=ἀλλ' ἤρνεϊτο, ὅτι ἐγνωρίζε (πλέον. ὁ μὴ). **μύδρος**=σίδηρος πεπυρακτωμένος. **πῦρ διέρπειν**=καὶ νὰ διερχώμεθα διὰ μέσου τοῦ πυρός. **ὄρκωμοτῶ θεοῦς**=ἐπικαλοῦμαι μεθ' ὄρκου τοὺς θεοὺς. **τὸ μῆτε δρᾶσαι μῆτε τφ ξυνειδέναι**=ὅτι οὔτε ἐπράξαμεν τὸ ἔργον οὔτε ὅτι ἔχομεν γνῶσιν περὶ τινος (ὅτι κ.τ.λ.). **βουλευσάντι** ἔνν. καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸ μῆτε = μῆτε ὅτι τὸ διανοήθη (αἰ μετοχαὶ κατηγορ.). **ὄτε** (αἰτιολ.). **οὐδὲν ἦν ἡμῖν πλέον ἐρευνῶσιν** = οὐδὲν κέρδος (οὐδεμίαν ὠφέλειαν) εἴχομεν, ἂν καὶ ἐκάμνομεν πρὸς τοῦτο ἐρεῦνας. **πέδον** = τὸ ἔδαφος. **νεύω** = κλίνω κάτω. **καλῶς πράττω** = εὖ πράττω = εὐτυχῶ, σφίζομαι. **ὅπως πράξαιμεν** πлаг. ἐρώτ., ἐξαρι. ἐκ ῥήμ. γνώσεως σημαντ. (ἐγιγνώσκομεν), ὅπερ κατὰ ζεῦγμα ἔννοεῖται ἐκ τοῦ εἴχομεν (=ἠδυνάμεθα). **μῦθος** = λόγος. **ἀνοιστέον** (ἀναφέρω). **τοῦργον** = τὴν ταφὴν τοῦ Πολυνεΐκους. **καὶ ταῦτ' ἐνίκα** = καὶ ὑπερίσχυεν ἡ γνώμη αὕτη. **ὁ πάλος** (ἐκ τοῦ πάλλω) = ὁ κλῆρος. **καθαίρει** = κατεδίκασε. **τάγαθόν** (εἰρων.) **οὐχ ἔκουσιν** (ἔνν. ὑμῖν, πληθ. ἀντὶ ἐνικοῦ) χωρὶς νὰ μὲ θέλετε.

Πραγματικά. ἄναξ... ὁ φύλαξ εἰσηλθε διὰ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου ἀσθμαίνων καὶ πνευστιῶν· ἠθογραφεῖται λαμπρὰ ὡς ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ, προσπαθῶν διὰ γνωμολογιῶν καὶ μακρολογιῶν νὰ σώσῃ πρωτίστως ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς ἐπαπειλουμένης μεγάλης τιμωρίας. Ὁ ποιητὴς σκοπεῖ διὰ τοῦ ταπεινοῦ τούτου τύπου νὰ ἐξάρῃ τὸ ἰδανικὸν ὕψος τῆς Ἀντιγόνης. τὸ μόρσιμον οἱ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ ἀποδίδουν ἰδιαιτέραν σημασίαν εἰς τὸ πεπρωμένον, τὸ ὁποῖον κατ' αὐτοὺς διέπει τὰ ἀνθρώπινα. **παλύνας** διψίαν κόνιν κάφαγιστεύσας δηλ. ἀπλῶς ἐπασπάλισε διὰ χώματος τὸ πτώμα τοῦ νεκροῦ, τοῦτο δὲ κατὰ τοὺς ἀρχαίους ἐν ἀνάγκῃ ἀνεπλήρωνε τὴν κανονικὴν ταφὴν· διὰ τοῦ ἐφαγιστεύσας δὲ ἔννοεῖ τὰς νενομισμένας νεκρικὰς τρισπόνδους χοάς. **ὁ πρῶτος ἡμεροσκόπος** οἱ φύλακες εἶχον ἀναλάβει τὴν φρούρησιν τοῦ νεκροῦ καθ' ὄρισμένα χρονικὰ διαστήματα τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. Ὁ πρῶτος δὲ ἦτο ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε λίαν πρῶτὴν τὴν φρούρησιν, διότι αὐτὴν τὴν ἡμέραν τὸ πρῶτον ἀνέλαβον τὴν ὑπηρεσίαν οἱ φύλακες· ἐκ τούτου συμπεραίνομεν, ὅτι ἡ Ἀντιγόνη λίαν πρῶτὴ ἐλθοῦσα ἔθαψε τὸν νεκρόν, οἱ δὲ φύλακες ἢ λόγῳ τοῦ σκότους δὲν ἀντελήφθησαν αὐτὴν θάπτουσαν ἢ ἦλθον ἐκεῖ μετὰ τὸ γενόμενον. ἄγος φεύγον-

τος ὑπῆρχεν ἔθος παρὰ τοῖς ἀρχαίοις νὰ θεωρῆται ἀσεβὴς ἐκεῖνος, ὅστις εὔρισκεν ἀταφον πτῶμα καὶ δὲν ἔρριπτε τοῦλάχιστον κόνιν ἐπ' αὐτοῦ (διὰ τῆς φράσεως αὐτῆς τοῦ φύλακος ἐπιρρίπτεται ληληθότως μομφή κατὰ τοῦ Κρέοντος, διατάξαντος νὰ μὴ ταφῆ τὸ πτῶμα). **ἦμεν δ' ἔτοιμοι καὶ μύδρους** αὐτὰ ἦσαν εἶδος θεοκρισιῶν ἢ θεοδικιῶν, αἱ ὁποῖαι ὑφίσταντο ἐν τῇ πραγματικότητι καὶ εἰς παλαιότερας τῆς τοῦ Σοφοκλέους ἐποχάς. Κατὰ ταύτας ἐν περιπτώσει ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἐνοχῆς τινος, ὁ θεωρούμενος ἔνοχος ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας τεμάχια πεπυρακτωμένοι σιδήρου ἢ διήρχετο δι' ἀνθράκων ἀνημμένων κλπ., ἔπρεπε δὲ νὰ ἐξέλθῃ σῶος καὶ ἀβλαβής, ἐὰν ἦτο ἀθῶος. **ὀρκωμοτεῖν** οἱ ἀρχαῖοι τόσον εἰς τὰς εὐχάς, ὅσον καὶ εἰς τοὺς ὄρκους των, ἔπεκαλοῦντο τοὺς θεούς. **κάμῃ τὴν δυσμαίμονα πάλος καθαιρεῖ.** Ἡ κλήρωσις παρ' ἀρχαίοις ἐγένετο ὡς ἐξῆς: ἔθετον τοὺς κλήρους ἐντὸς κυνῆς (δερματίνου καλύμματος τῆς κεφαλῆς) ἢ ἀγγείου καὶ ἔπαλλον αὐτούς, μέχρις ὅτου ἐξεπήδα εἰς κλήρος, ὁ ὁποῖος ἀνῆκεν εἰς τὸν λαχόντα.

γ') στ. 278 — 331.

Λεξιλογικά. θεήλατον = ὑπὸ τοῦ θεοῦ πραχθέν, πεμφθέν. **μή τι**. πλαγ. ἐρωτ. πρότ. ἐκ τοῦ βουλευέει. **ξύννοια** = διαλογισμός. **πάλαι**, ἀφ' ἧς στιγμῆς ἤκουσεν ἀπὸ τὸν φύλακα τὰ τῆς ταφῆς. **πρὶν καὶ μεστῶσαί με ὀργῆς** = πρὸ τοῦ καὶ νὰ με πληρώσῃ θυμοῦ (τὸ κοινῶς λεγόμεν. πρὶν καὶ νὰ με παραφουσκώσῃς). διὰ τοῦ **κάμῃ** ποιεῖται συμμετρικὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ **ἐμοί τι** τοῦ χοροῦ. **ἄνους τε καὶ γέρων ἅμα**, ἀντὶ νὰ εἴπῃ: **ἄνους καίπερ γέρων ὦν** = ἀπερίσκεπτος, ἂν καὶ εἶσαι γέρων (ἐπειδὴ) τὸ γῆρας καὶ ἡ ἀπερισκεψία εἶναι ἀσυμβίβαστα. **ὑπερτιμῶ** (ἢ μετοχ. αἰτιολ.) = ἐξαιρετικὰ τιμῶ. **κρύπτω** = θάπτω. **ἀμφικίων** = περιστυλιός. **πυρόω ὦ** = καίω. **διασκεδάννυμι** = καταλύω (συνάπτεται πρὸς τὸ νόμους), ἐξ αὐτοῦ δὲ κατὰ ζεύγμα θὰ ἐννοησ., καταπατήσων τὴν γῆν ἢ σειρὰ τῶν λέξεων τῆς ἐπομ. προτ.: **ἢ εἰσορᾶς θεοὺς τιμῶντας τοὺς κακοὺς; ταῦτα** = τὰ κηρύγματά μου ταῦτα (ἀντικ. τοῦ φέροντες). **καὶ πάλαι ἐνν. οὐ νῦν** πρῶτον, ἀλλὰ καὶ. **πάλαι. μόλις φέρω** = μετὰ δυσκολίας ἀνέχομαι. **ῥοθῶ τινι** = ψιθυρίζων ἀποδίδω ἕβρεις κατὰ τινος. **λόφος** = τράχηλος. **λόφον ὑπὸ ζυγῶ** (μεταφορὰ ἐκ τῶν ὑποζυγίων) διὰ τούτου εἰκονίζεται τὸ ἀταρχικὸν τοῦ Κρέοντος. **δικαίως** = ὅπως ἐπέβαλλε τὸ δίκαιον. **ὡς στέργειν ἐμὲ** = ὥστε νὰ δεικνύωσι

τὸν ὀφειλόμενον εἰς ἐμὲ σεβασμόν. **ἐκ τῶνδε** = ὑπὸ τούτων. **τούτους** (τοὺς φύλακας, δεικνύει τὸν παρόντα). **ἐξεπίσταμαι καλῶς** (πλεονασμ.) ἢ πρόθ. ἐκ καὶ τὸ καλῶς, διὰ τὸ νὰ δεῖξῃ τὴν ἀπόλυτον πεποίθησίν του. **παράγομαι** = παρασύρομαι. **παρηγμένους** ἢ κατηγορο. μετ., ὅτε τὸ εἰργάσθαι ἔξαρτ. ἐξ αὐτῆς, ὡς ἀπαρέμφ. ἀκολουθίας, ἢ αἰτιολ., ὅτε τὸ εἰργάσθαι ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐπίσταμαι. **τάδε** = τὴν ταφήν. **νόμισμα** = τὸ νομιζόμενον καὶ ἐχρησιμοποιούμενον ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. **κακὸν νόμισμα** = κακὸν κατασκευάσμα, θέσπισμα (δὲν κατακρίνει τὴν χρῆσιν τοῦ νομίματος, ἀλλὰ τὴν κακὴν χρῆσιν αὐτοῦ). τοῦτο, τὸ νόμισμα, ἀντί: οὗτος ὁ ἄργυρος. **ἐξάνιστημι** = ἀναστατώνων ἐκβάλλω (ἐκ τῶν δόμων). **ἐκδιδάσκω** = διδάσκω καλῶς, καθοδηγῶ. **παραλλάσσω** = μεταστρέφω. **ἴστασθαι** = ὥστε νὰ προσχωροῦν, νὰ λαμβάνουν κατεύθυνσιν. **πανουργίας ἔχειν** = νὰ ἀσχολοῦνται εἰς ἔργα πονηρά. **ἔδειξεν γνομ.** ἄορ. **δυσσέβεια παντὸς ἔργου** = πᾶν ἔργον ἀσεβές. **μισθαρνέω** (μισθὸν ἄρνημαι) = λαμβάνω μισθόν, δωροδοκοῦμαι. **ἀνύω ἢ ἀνύτω** = ἐκτελῶ, πράττω. **ἦνυσαν - ἐξέπραξαν** (γνομ. ἄοριστοι) τὸ β' ρῆμ. = συνήθως κατορθώνουν. **ἴσχω σέβας** (παθητ. τοῦ σέβω καὶ σέβομαι) = τυγχάνω σεβασμοῦ. **ὄρκιος** = μεθ' ὄρκου. **αὐτόχειρ** = αὐτουργός. **ἐκφαίνω** = παρουσιάζω. **μόνος Ἄιδης** = μόνη ἢ τιμωρία τοῦ θανάτου, μόνος ὁ ἀπλοῦς θάνατος, ἢ πλοκή τοῦ λόγου θὰ ἦτο ὀμάλωτέρα ἐὰν ἐξεφέρετο ὧδε: οὐχ ὑμῖν Ἄιδης μόνος ἀρκέσει, ἀλλὰ πρότερον ζῶντες κρεμασθήσεσθε, μέχρις ἂν τήνδε δηλώσῃθ' ὕβριν. **τὴν ὕβριν** = τὴν πρᾶξιν τῆς θρασείας αὐτῆς ἀσεβείας καὶ τὸν δράστην αὐτῆς. **οὔθεν οἰστέον** (ῥῆμ. φέρω) **τὸ κέρδος** (πλαγ. ἔρωτ. πρότ.) = πόθεν πρέπει νὰ λαμβάνετε τὸ κέρδος. **τὸ λοιπὸν ἐπιρρ.** = εἰς τὸ ἐξῆς. **ἐξ ἅπαντος** = ἐκ παντὸς ἐν γένει πράγματος. **ἐκ τῶν αἰσχροῶν λημμάτων** (ἀναγκ. αἰτ.) = ἐκ τῶν αἰσχροῶν κερδῶν. **ἀτώμαι** = δυστυγχῶ. αἰ μετ. κατηγορημ. **δώσεις** = θὰ ἐπιτρέψῃς. **οὕτως** = ἔτσι, ἀναπολόγητος. **καὶ νῦν ὡς ἀνιαρῶς λέγεις;** = ὡς καὶ νῦν... = ὅτι καὶ τώρα οἱ λόγοι σου μοῦ εἶναι δυσάρεστοι; **δάκνω** = δαγκῶνω, ἐδῶ, λυπῶ. **ἐν τοῖσιν ὡσὶν ἢ 'πί** .. προσδ. ἀναφορᾶς. **τί δαί** = ἀλλὰ πῶς. **ῥυθμίζω** = κανονίζω, σταθμίζω. **τὴν ἐμὴν λύπην ὅπου** πρόληψις ἀντὶ τοῦ ἐστὶν ἢ ἐμὴ λύπη = τοῦ ἔχει τὴν ἔδραν της... **σὲ τὰς φρένας σχ.** καθ' ὅλον καὶ μέρος. **λάλημα** = φλύαρος. **ἐκπεφυκὸς** (ἀντὶ - κὼς

πρὸς τὸ ὑποκείμενον σὺ) = ὅτι εἶσαι ἐκ φύσεως φλύαρος· ἡ σειρά τῶν λέξεων: οἴμ' ὡς δῆλον εἶ ἐκπεφυκὸς γλῶσσημα. **οὐκουν τὸ γ' ἔργον τοῦτο ποιήσας (εἰμί) ποτὲ** = ἴσως εἶμαι φλύαρος, ἀλλ' ἐν οἰαδῆποτε περιπτώσει τοῦτο τοῦλάχιστον τὸ ἔργον οὐδέποτε ἔχω κάμει. **καὶ ταῦτα** (προσδιορ. τὸ προδοῦς) = καὶ μάλιστα. **ἦ δεινὸν** = ἀλήθεια φοβερὸν εἶναι. **ψευδῆ δοκεῖν** = νὰ σχηματίζῃ ἐσφαλμένας ἀντιλήψεις. **ὧ δοκεῖ γε** = τοῦλάχιστον ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος λαμβάνει ἀποφάσεις (ὥστε ἡ σημ. τοῦ δοκεῖν εἶναι διάφορος ἐνταῦθα). ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ἦ δεινὸν ἐστὶ δοκεῖν τούτῳ ψευδῆ ὧ γε δοκεῖ**. Θέλει νὰ τονίσῃ ἐνταῦθα ὅτι εἶναι φοβερὸν ν' ἀπατᾶται εἰς τὰς ἀντιλήψεις του ὁ ἄρχων. **κόμψευε τὴν δόξαν** = εὐφυολόγει λογοποικῶν μὲ τὴν λέξιν δοκεῖν. εἰς τὴν κομψολογίαν τοῦ φύλακος συντείνει καὶ ἡ ἐπαλληλία τοῦ γράμματος **δ**. **τοὺς δρώντας** (δὲν ἐννοεῖ πολλοὺς) = τὸν δρᾶστην, οἰσοδῆποτε καὶ ἂν εἶναι. **ἐξερῶ** (τοῦ ἐξαγορεύω) = θὰ διακηρύξω. **δειλὰ κέρδη** = τὰ κέρδη, τὰ ἔχοντα κακὰ (σκοτία) ἐλατήρια. **πημοναί** = συμφοραί' (ἀφ' οὗ εἶπε ταῦτα ὁ Κρέων ἀπῆλθε διὰ τῆς μέσης θύρας εἰς τὰ ἀνάκτορα). **ἀλλ' εὐρεθεῖη μὲν μάλιστα** = ἀλλὰ προπαντὸς μὲν ἄλλου εὐχομαι νὰ εὐρεθῇ ὁ δρᾶστης. **ἐὰν ληφθῆ τε καὶ μὴ ἀντί**: εἴτε ληφθῆ εἴτε μὴ. **οὐκ ἔσθ' ὅπως** = κατ' οὐδένα τρόπον, οὐδόλως **ἐκτὸς ἐλπίδος γνώμης τ' ἐμῆς** = παρ' ἐλπίδα καὶ παρὰ τὴν πεποίθησίν μου. (Τὰ ἀπὸ τοῦ 327 λεχθέντα εἶπεν ὁ φύλαξ, καθ' ὃν χρόνον εἶχε φύγει ὁ Κρέων).

Πραγματικά. παῦσαι... παρατηρητέα ἡ αὐταρχικὴ καὶ δεσποτικὴ στάσις τοῦ Κρέωντος, προσιδιάζουσα εἰς τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους. **πότερον...** μεταχειρίζεται πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνώμης του, ὅτι δὲν εἶνε θεήλατος ἢ ταφή, τὸ ἐξῆς δίλημμα: διὰ νὰ εἶναι θεήλατος τὸ ἔργον τῆς ταφῆς, ἔπρεπεν οἱ θεοὶ ἢ νὰ τιμῶσι τὸν Πολυνείκην, ὡς εὐεργέτην αὐτῶν, ἢ νὰ τιμῶσι τοὺς κακοὺς· ἀλλὰ τὸ πρῶτον εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀληθεύῃ, διότι αὐτὸς ἦλθε νὰ καύσῃ τοὺς ναοὺς των... ὁμοίως δὲ καὶ τὸ δεύτερον ἀφ' ἑαυτοῦ ἀναιρεῖται. **πόλεως ἄνδρες μόλις φέροντες** ἴδιον τῶν τυράννων εἶναι νὰ ὑποπτεύωσι συνωμοσίας καὶ σκευωρίας πρὸς ἀνατροπὴν αὐτῶν. **κρεμαστοὶ** συνθηθίζετο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα νὰ ὑποβάλλωνται οἱ δοῦλοι εἰς βασάνους, διὰ νὰ μαρτυρήσωσι τὴν ἀλήθειαν, καὶ γενικῶς πᾶσα μαρτυρία αὐτῶν καὶ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων κατόπι διαφόρων βασάνων ἐθεωρεῖτο ἔγκυρος.

Πρῶτον Στάσιμον (στ. 332 - 375)

Λεξιλογικαί. στρ. α'. **τὰ δεινὰ** = τὰ ἐκπληκτικά, τὰ ὑπερφυσικά (τὰ ὑπερβαίνοντα τὸ σύνηθες μέτρον ἐπὶ τε καλοῦ καὶ κακοῦ) ἢ σύνηθεις παρατακτική, ἀντὶ τὰ εἶπη: «πολλῶν τῶν δεινῶν ὄντων, οὐδὲν ἔστιν ἀνθρώπου δεινότερον». **κούδεν** = καὶ ἕμως τίποτε. **δεινότερον** (διὰ τὴν σοφίαν καὶ τόλμην του). **πέλω** = ὑπάρχω. **τοῦτο** ἀντὶ οὗτος. **πέραν πολιοῦ πόντου χωρεῖ** = διαπερῶ τὸ πολιοῦν πέλαγος. **χειμερίῳ νότῳ** = ἐν καιρῷ τρικυμιώδους νότου. **ὑπ' οἴδμασι περιβρυχίοισι** = ὑπὸ τὰ κύματα τὰ ὁποῖα τὸν περικλύζουσιν. **ὑπερτάτα** = μεγαλειότητι. **ἄφθιτος** = ἄφθαρτος, αἰωνία. **ἀκαμάτα** = ἀκαταπόνητος (ἢ οὐδέποτε ἀποκάμνουσα ἐν τῇ παροχῇ δῶρων, προϊόντων). **ἀποτρεύομαι** = κατατρίβω, καταπονῶ πρὸς ὠφέλειάν μου (ἢ ἔννοια τοῦ ἀποτρεύεται ἀποτελεῖ μεγάλην ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ὑπερτάτα, ἀφθιτον κλπ.). **ἴλλομαι** = περιστρέφομαι (βουστροφηδὸν κινεῖμαι). **πολεύω** = ἀροτριῶ, καλλιεργῶ. **ἰππεῖῳ γένει** δηλ. δι' ἵππων καὶ ἡμιόνων.

ἀντιστρ. α'. **κουφόνους** = ὁ ἔχων κοῦφον νοῦν, ὁ ἐλαφρόμυαλος, **φῦλον** = σμῆνος. **ὀρνίθων** = πτηνῶν. τὸ **ἀμφιβάλλω** ὅπως καὶ τὸ **περιβάλλω** χρησιμοπ. ἐν τῇ θηρευτικῇ καὶ ἀλιευτικῇ = συλλαμβάνω. **ἄγει** = ἀπάγει (ἀπὸ τῆς ἐνέδρας οἴκαδε). **ἔθνη** = γένη. **εἰναλίαν τε φύσιν** = καὶ τὰ θαλάσσια εἶδη (τοὺς ἰχθύς κτλ.). **πόντου εἰναλίαν** πλεονασμός τά: φῦλον, ἔθνη, φύσιν χρησιμ. ὡς ἀντικείμε. τοῦ ἀμφιβάλων ἄγει. **σπεῖρα δικτυόκλωστος** = δίκτυον νηματόκλωστον. **περιφραδῆς** = πολυμήχανος, περιίνους (φραδῆς = συνετός). **κρατεῖ** = ἐξουσιάζει, δαμάζει. **μηχαναῖς** (δοτ. ὄργαν.) = διὰ διαφόρων τεχνασμάτων (δι' ὧν ὁ ἀνθρώπος συλλαμβάνει καὶ τιθασσεύει τὰ ἄγρια θηρία). **ἄγραυλος** = ὁ ἐν τοῖς ἀγροῖς αὐλιζόμενος, ὁ ἀγροδίαιτος. **ὄρεσιβάτης** = ὄρεσιβίος. **λασιαύχην** = ὁ ἔχων λάσιον (δασύν) αὐχένα. **ὀχμάζομαι** (ἐκ τῆς ῥίζ. ἔχ. τοῦ ἔχω) = δαμάζω πρὸς ὠφέλειάν μου. **ἀμφίλοφον ζυγόν** = διὰ τοῦ περιτραχήλου ζυγοῦ. **ἀκμῆς** (ἀ-κάμνω) = ἀκαταπόνητος.

στρ. β'. **φθέγμα** = τὴν ἔναρθρον φωνήν, τὴν γλῶσσαν, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἀναρθρον τῶν ζώων. **ἀνεμόεις** = ταχὺς ὡς ἄνεμος. **φρόνημα** = σκέψις, ἰδέα. **ὀργῆ** = ὀρμή, ὄσπη. **ἀστυνόμοι ὀργαί** = ἡ ὀρμή πρὸς διαμόρφωσιν καὶ ἑνῆμισιν πολιτειῶν, αἰσθήματα καὶ διαθέσεις τῆς κατὰ νόμους κοινωνικῆς διαβιώσεως. **ἐδιδάξατο** = ἐδίδαξε

Ξενὸ εἷς τὸν ἄλλον (ἀμοιβαίως ἐδιδάχθησαν). **δύσαυλος** = ὁ καθιστῶν δύσκολον τὸν καταλισμὸν, τὴν διαμονήν. **ὑπαίθριος** = εἷς τὸ ὑπαίθριον. **πάγος** = παγετός. **δύσομβρα βέλη** = τὰς προσβολὰς τῶν θυελλωδῶν βροχῶν ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: ἐδιδάξατο φθέγμα καὶ ἀνεμὸεν φρόνημα καὶ ἀστυνόμους ὄργας καὶ φεύγειν (ἔθηκεν ἀπαρεμφ. ἀντὶ οὖσ. φυγὰς) ὑπαίθρια βέλη δυσαύλων πάγων (ἀντὶ ὑπαίθριων δυσαύλων πάγων βέλη) καὶ δύσομβρα βέλη. **παντοπόρος** (ἐπιφωνηματικῶς ἐν τέλει ἐτέθη πρὸς ἔκφρασιν ἐκπλήξεως διὰ τὰς προηγουμένας ἔφευρέσεις αὐτοῦ) = ὁ παμμήχανος. **ἄπορος** (ἐτέθη πλησίον τοῦ παντοπόρος, πρὸς ἔξαρσιν τῆς ἀντιθ.) = ἄοπλος, ἀμήχανος. **τὸ μέλλον** (ἐνν. συμβήσεσθαι). **Ἄϊδα φεῦξιν** = τὴν ἀποφυγὴν τοῦ θανάτου. **ἐπάγομαι** = κατορθώνω. **ἀμήχανος** = ἀθεράπευτος. **συμφράζομαι** = ἐπινοῶ, ἐφευρίσκω ἢ σὺν ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν. **φυγὰς νόσων** = διαφόρους τρόπους ἀποφυγῆς ἀπὸ τῶν νόσων (τ.ἔ. τὴν ἰατρικὴν, τὰ διάφορα φάρμακα, τὴν δίαιταν, τὴν γυμναστικὴν κτλ.).

ἀντιστρ. β'. **Τὸ μηχανόεν τέχνας** = τὸ ἐπινοητικὸν τέχνης, τὴν δύναμιν τῆς ἐπινοήσεως διαφόρων μηχανημάτων. **κακὸν** ἐνν. καὶ πρὸ αὐτοῦ ἢ ἐπί. **ἐσθλὸν** = ἀγαθόν. **ἔρω** = βαδίζω. **γεραίρω** = τιμῶ. (ἢ μετ. ὑποθ.) **νόμους χθινοῦς** = τὸ ἀνθρώπινον δίκαιον. **θεῶν τ' ἔνορκον δίκαν** = καὶ τὸ δι' ὄρκου πρὸς τοὺς θεοὺς κεκυρωμένον δίκαιον. **ὑπίπολις** (ἐνν. ἐστὶ) = ἀπολαύει μεγάλης τιμῆς ἐν τῇ πόλει. **ἄπολις** = οὐχὶ ἀγαθὸς πολίτης. **ὄτω ξύνεστι** (ἀναφορ. ὑποθ. πρότ.) **τὸ μὴ καλὸν** (προσωπ.) = ὅστις τῷ μὴ καλῷ ξύνεστι = ἕάν τις ἀναστρέφεται τὸ κακόν. **τόλμας** (λαμβάν. ἐπὶ κακῆς σημασ.) **χάριν** = λόγῳ τῆς ἀλογίστου τόλμης του. **παρέστιος** = σύνοικος. **μήτ' ἴσον φρονῶν** = μήτ' ἔχων τὰς αὐτὰς πρὸς ἐμὲ πολιτικὰς γνώμας (δι' ἀμφοτέρων θέλει νὰ δηλώσῃ, ὅτι ἀποστέργει πᾶσαν σχέσιν πρὸς αὐτὸν ἔν τε τῷ δημοσίῳ καὶ τῷ ἰδιωτικῷ βίῳ.) **τάδε** = αὐτὰ (ποῦ ἀνέφερα ἀνωτέρω, τὰ ἀσεβῆ καὶ κακὰ).

Πραγματικά. πολλὰ τὰ δεινὰ.. πόθεν λαμβάνει ἀφορμὴν ὁ χορὸς νὰ ἔσῃ τὸ πρῶτον στάσιμον καὶ νὰ θαυμάσῃ τὴν δεινότητα τοῦ ἀνθρώπου; καὶ **πολιοῦ πέραν πόντου χειμερίῳ νότῳ περιβρυχίοισιν ὑπ' οἴδμασιν** πόσας προόδους καὶ γιγαντιαῖα ἄλματα δὲν ἐπετέλεσεν ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ναυσιπλοίᾳ; λέγει δὲ χειμερίῳ νότῳ, διὰ νὰ δηλώσῃ ὅτι ὁ ἄνθρωπος ναυσιπλοεῖ καὶ ὅταν ἡ θάλασσα εἶναι πολὺ

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τρικυμιώδης καὶ τεταραγμένη, τοιαύτην δὲ ἐν Ἑλλάδι καθιστᾷ κυριῶς ὁ νότιος ἄνεμος. Γᾶν ὀνομάζει αὐτὴν ὑπερτάταν, ἀφ' ἑνὸς μὲν, διότι τὴν θεωρεῖ πρᾶσβυτάτην, ἀφ' ἑτέρου δέ, ὡς ταυτιζομένην πρὸς τὴν μητέρα τῶν θεῶν Ρέα καὶ Κυβέλην, τὴν γεννήτορά τῶν ἄλλων θεῶν, καὶ ἐν τῇ ιδιότητί της, ὡς τὰ πάντα φρούσης καὶ ἀποδιδούσης ὅλους τοὺς καρπούς· προσκάλει δὲ τὴν κατάπληξιν τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν ἀνεξάντλητον γονιμότητα καὶ τὴν ἀφθαρσίαν της. **ἰλλομένων ἀρότρων, ἰππεῖω γένει πολεύων** οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο ἐν τῇ γεωργίᾳ τὸ ἄροτρον ἀπὸ τῶν ὀμηρικῶν χρόνων, χρησιμοποιοῦντες πρὸς τοῦτο τὰς ἡμιόλους, αἱ ὁποῖαι μετὰ τοὺς βοῦς ἐθεωροῦντο αἰρετώτεραι τῶν ἵππων, οἵτινες ἦσαν ἀφιερωμένοι καὶ εἰς ἄλλας ὑπηρεσίας. **φθέγμα** ἐνν. βεβαίως τὴν διὰ φθόγγων ἔκφρασιν τῶν σκέψεων τοῦ ἀνθρώπου, τὸν ἑναρθρον λόγον, τὸν ὁποῖον ὁ Σοφοκλῆς θεωρεῖ οἷχι ὡς φυσικὸν δῶρον τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐπίκτητον ἐπινόημα καὶ δημιουργήμα αὐτοῦ, ὡς ἐπρέσβενον καὶ ἄλλοι φιλόσοφοι, οἱ Ἑλεᾶται, ὁ Πυθαγόρας κλπ., λέγει δὲ **ἀνεμόεν τὸ φρόνημα** δηλ. τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἰδέας τοῦ ἀνθρώπου, λόγῳ τῆς μεγάλης ταχύτητος καὶ εὐκινήσιας τοῦ νοῦ εἰς τὸ συλλαμβάνειν αὐτάς. **ἀστυνόμους ὄργας** ὅ,τι εἶπε περὶ προφορικοῦ καὶ ἐνδιαθέτου λόγου ἐφαρμόζεται καὶ ἐνταῦθα, δηλ. ὅτι εἶναι μὲν φύσει ὁ ἄνθρωπος πολιτικὸς καὶ κοινωνικὸς, ὡς ἐτόνισε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ἀλλὰ τὰς ιδιότητας ταύτας, καὶ ἰδίᾳ τὰς πρὸς διαμόρφωσιν καὶ ῥυθμίσιν πολιτειῶν, ἐτελειοποίησαν καὶ μετέδωσαν οἱ ἄνθρωποι πρὸς ἀλλήλους διὰ τῆς πολιτικῆς ἀνατροφῆς καὶ διδασκαλίας. **ἐδιδάξατο δὲ καὶ φεύγειν βέλη...** ἐπενόησε δηλ. οἰκίας, τελειοποιήσας αὐτὰς μέχρι τοῦ σημερινοῦ σημείου τελειότητος, ἐνῶ πρότερον κατηνάλιζετο εἰς τὸ ἕπαιθρον, κακουργούμενος ἀπὸ τὰ ψύχη καὶ τὰς ἄλλας ἐναντιότητας τῆς φύσεως. Ἐπίσης ἐφεῦρε τὰ κατάλληλα ἐνδύματα καὶ τὰ ἄλλα προφυλακτικὰ μέσα ἀπὸ τῶν προσβολῶν τῶν βροχῶν, ἀφ' οὗ ἦλθε γυμνὸς ἐπὶ τῆς γῆς, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς ἄλλα ζῶα. **νόσων δὲ φυγὰς συμπέφρασαι** Ἄϊδα μόνον φεῦξιν οὐκ ἐπάξεται πῶς παλαίει ὁ ἄνθρωπος διαρκῶς πρὸς τὰς ἀσθενείας καὶ τὸν θάνατον; σχετικῶς δὲ μὲ τὸν θάνατον ὁ λαὸς λέγει σήμερον **«μόνον τὸν χάρον δὲν μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποφύγῃ»**. νόμους χθινός, θεῶν δίκαν ἐννοεῖ βεβαίως τό τε ἀνθρώπινον καὶ θεῖον ἢ φυσικὸν δίκαιον, τὰ ὁποῖα ὁ τέλειος πολίτης ὀφείλει νὰ εὐλαβῆται καὶ νὰ τηρῇ.

Λεξιλογικά. δαιμόνιον τέρας = ὑπερφυσικὸν (ἐκκλητικὸν) θαῦμα (κατηγορ. τοῦ τάδε). ἀμφινοῶ = μετ' ἀμφιβολίας προσβλέπω, ἀπορῶ, ἄν δύναμαι νὰ πιστεύσω. βραχυλογία, τὸ κανονικὸν θὰ ἦτο : δαιμόνιον τέρας ἐστὶ τόδε, ἐς ὃ ἀμφινοῶ. πῶς ἀντιλογήσω (ἀπορημ. ὑποτ.) = πῶς ν' ἀντίπω. εἰδῶς ἐναντ. μετ. Οἰδιπόδα = Οἰδίποδος, τὸ α' εἶναι τύπος Δωρ. τί ποτε (ἐστίν) ; = τί ἄρα γε συμβαίνει ; οὐκ ἄγουσί σέ γε ἀπιστοῦσαν δὴ που τοῖς βασιλείοις νόμοις ; = δὲν σὲ ὀδηγοῦσι βέβαια, διότι προφανῶς, ὡς νομίζω, ἀπειθαρχεῖς εἰς τὰ βασιλικά προστάγματα ; καθαιρῶ = συλλαμβάνω ἐπ' αὐτοφῶρ. ἐν ἀφροσύνῃ = ἐν ἄφρονι καταστάσει ἢ ἀσύνετα πράττουσαν. ἦδ' ἐστ' ἐκείνη . . . ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ἐκείνη, ἡ ἕξιρο-
 γασμένη τοῦργον (τὴν ταφήν), ἐστὶν ἦδε. θάπτουσαν μετ. κατηγορημ. ὄδε = ἰδού. ἄψορρος = (ἄψ-ῥέω) = πάλιν. ἐς δέον = εἰς δέοντα καιρὸν = ἐπικαίρως. τί δ' ἔστιν ; (ἐκκληξίς). ξύμμετρος (ἐπίορημ. κατηγορούμ.) ποία τύχη ; = ταῦτοχρόνως (ἐν συμπτώσει) μὲ ποῖον περιστατικόν ; προὔβην = ἦλθον. οὐδὲν ἐστ' ἀπώμοτον = τίποτε δὲν ὑπάρχει, τὸ ὁποῖον δύναται ἵκανεῖς ν' ἀρνηθῆ μετ' ὄρκου, ὅτι δὲν θὰ γίνῃ. ψεύδω = διαψεύδω. ἡ πίνοια = ἡ δευτέρα γνώμη. τὴν γνώμην = τὴν πρώτην γνώμην. σχολῇ = μετὰ δυσκολίας, οὐδόλως. ἐξαυχῶ = σφόδρα αὐχῶ, διακηρύττω. ταῖς σαῖς ἀπειλαῖς = ἀναγκ. αἴτιον' ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : ἐπεὶ ἐξηύχουν ἐγὼ σχολῇ ποθ' ἂν ἦξιεν δεῦρο . . . χειμάζομαι = πάσχω μεγάλως, καταταράσσομαι, δοκιμάζω μεγάλην λύπην. οὐδὲν ἔοικεν = οὐδόλως ὁμοιάζει. μῆκος = κατὰ τὸ μέγεθος. χαρὰν (ἐννοεῖ τὴν μεγάλην χαρὰν τοῦ ἐπὶ τῇ ἀνευρέσει τοῦ δράστου τῆς ταφῆς). καίπερ ὦν ἀπώμοτος δι' ὄρκων (πλεονασ.) = ἂν καὶ εἶχον ὀρκισθῆ (ὅτι δὲν θὰ ἔλθω). καθηρέθη, ἴδε τὸ ἀνωτέρω καθαιρῶ. τάφον κοσμοῦσα (μετ. κατηγορ.) = τὴν ταφήν εὐτρεπίζουσα, θάπτουσα. κληρὸς ἐνθάδ' οὐκ ἐπάλ-
 λετο = δὲν ἔγινε κλήρωσις τότε (ὅπως τὴν πρώτην φοράν). θοῦρμαιον = τὸ ἔρμαιον = τὸ εὔρημα. κρίνω = ἀνακρίνω. ἐξελέγχω = ἐξε-
 τάζω. δίκαιός εἰμι (προσ. σύνταξις ἀντὶ τίνος ἀπροσ. ;) = δικαιοῦμαι. ἐλεύθερος ἀπηλλάχθαι (πλεον.). τῶνδε κακῶν = τῶν ἀπειληθει-
 σῶν τιμωριῶν διὰ τὴν ὑπόθεσιν αὐτὴν ἔδω. τῷ τρόπῳ = τίνι τρόπῳ.

πόθεν ἐτέθη ἀντὶ ἐπιρροήμ. ἐν τόπῳ στάσεως, διότι ἐνυπάρχει κίνησις. **ἢ καὶ ξυνιεῖς;** = ἄρα γε ἔχεις σαφῆ συνείδησιν τῶν λεγομένων σου; **ὀρθῶς** = ἀκριβῶς. **ιδὼν** αἰτιολ. τὸ πρὸ αὐτῆς ἐννοητέον ἐκ τῶν προηγουμένων: ὀρθῶς λέγω. ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: ἰδὼν ταύτην θάπτουσαν τὸν νεκρόν, ὃν σὺ ἀπειπας θάπτειν. **ἀπειπας** τοῦ ἀπαγορεύω. **ἐπίληπτος** = ἐπ' αὐτοφόρῳ, ἐπ' αὐτῷ τῷ ἔργῳ εἰλημμένη. **ὅπως γὰρ ἤκομεν** (ἀντὶ ἤκον ἐγὼ) = μόλις δηλ. ἐπανήλθομεν. **τὰ δειν' ἐκεῖν' ἐπηπειλημένοι** = ἔχοντες λάβει τὸς φοβερὰς ἐκείνας ἀπειλὰς (ἐν τῇ πραγματικότητι ἠπειλήθη καὶ ἐπανήλθε μόνον ὁ φύλαξ ἐκεῖνος, οἱ δὲ ἄλλοι ἀναμένοντες ἐπανήλθον μετ' αὐτοῦ καὶ ἔσηραν τὴν κόριν). **σαίρω** = σαρώνω, ἀποκαθαίρω. **κατέχω** = καλύπτω. **μυδάω** = εἶμαι ὑγρός, καὶ ἐπὶ πτώματος ἐδῶ = στάζω ἐκ σήψεως. **ἄκρων ἐκ πάγων** = ἐπὶ τῶν ἄκρων πάγων (τὸ ἄκρων κατηγορ. καὶ ὄχι ἐπιθ. διορ.) = εἰς τὰ πλευρὰ τῶν κορυφῶν τῶν βράχων. **ὑπήνεμος** = ἔχων τὰ νῶτα πρὸς τὸν ἄνεμον καὶ προφυλαττόμενος ἀπ' αὐτοῦ. **ὀσμῆν** ... ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: πεφευγότες ὀσμῆν ἀπ' αὐτοῦ, μὴ βάλη, δηλ. ἀποφεύγοντες μήπως προσβάλη τὰς ὄσιναις ἡμῶν ἢ ὑπ' αὐτοῦ (τοῦ πτώματος) ἐκπεπομένη ὀσμή. **ἐγερτὶ** = ἀγρύπνως, ἐγρηγορτί. **ἐπίρροθος** = ὑβριστικός. **κακοῖσιν** = ὀνειδέσει, κακολογίαις. **ἀκηδῶ τινος** = παραμελῶ τι. **εἴ τις ἀκηδήσοι** πλὰγ. ἐρωτ. πρὸτ. ἔξαστ. ἐξ ἐννοουμένου φόβου σημαντ. ῥήμ. **πόνος** = ἡ ἐκτέλεισις τοῦ ἐπιπόνου ἔργου (τῆς φρουρᾶς τοῦ πτώματος). **ἦν** = ἐλάμβανον χόραν. **ἔστε** = ἔως ὅτου. **μέσῳ** κατηγορ. **ἐν αἰθέρι μέσῳ** = εἰς τὸ μέσον τοῦ οὐρανοῦ (πρόκειται περὶ τῆς μεσημβρίας). **θάλπῳ** = καίω (ὡς ἀμετάβατ. ἐδῶ). **τυφῶς** = μανιώδης, καταιγιδώδης ἄνεμος, θύελλα. **σκηπτὸς** = ἀνεμοστρόβιλος. **οὐράνιον ἄχος** (παραθ. τοῦ προηγουμένου) = θεομηνία. **πίμπλησιν** (ἐνν. τοῦ σκηπτοῦ τὴν πεδιάδα). **αἰκίζω** = κακοποιῶ, ἀποκόπτω. **φόβη** = φύλωμα. **ὑλῆς πεδιάδος** = τῶν δένδρων τῆς πεδ. **ἐν δὲ ἐπιρρηματ.** = προσέτι δέ. **ἔμεστώθη** (αὐτοῦ τοῦ ἀνεμοστρόβιλου) = ἐπληρώθη. **μύω** = κλείω τοὺς ὀφθαλμοὺς (ἐδῶ, πρὸς τὸν σηκωθέντα κονιορτόν). **εἶχομεν τὴν θειάν νόσον** = ὑπεμένομεν, ἀναμένοντες νὰ παρέλθῃ ἡ θεομηνία. **καὶ τοῦδ' ἀπαλλαγέντος** = καὶ ἀφ' οὗ αὐτὸ τὸ κακὸν (ὁ ἀνεμοστρόβιλος) ἔπαυσεν. **ἐν χρόνῳ μακρῷ** = μετὰ παρέλευσιν πολλοῦ χρόνου. **κάννακῳ κύει πικρᾶς ὄρνιθος ὄξυν φθόγγον** = καὶ ἐκβάλλει μετὰ θρήνου ὄξειαν κραυγὴν πικραμένου (ἔξωργισμένου) πτηνοῦ. **λέχος εὐνῆς** = τὴν κλίνην τῆς φωλεᾶς τῆς. **ὀρφανὸν** = ἔστερημένην.

κενήσ προληπτ. κατηγορ. τοῦ εὐνήσ = ὥστε νὰ εἶναι κενή. ὄρφανὸν κενῆσ (πλεον.). ψιλὸν = γυμνὸν (τῆσ κόνεωσ). γόοισιν ἐξώμωξε = γοεῶσ ἐστέναξεν. ἐκ δ' ἀράσ (τμησίσ) ἠράτο = ἐξέφερε δὲ φοβεράσ κατάρασ. εὐκρότητοσ = καλῶσ ἐσφυρηλατημένοσ, σφυρήλατοσ. ἄρδην = σηκῶσασα αὐτήν. πρόχοουσ (ἦ) = ὕδρία, τὸ κανάτι, χοαῖ = σπονδαῖ. στέφει = στεφανῶνει, περιρραίνει. ἰέμεσθα (ἐνεστ.) = φερόμεθα κατ' ἐπάνω τῆσ. σύν-θηρωμέθα (τμησίσ) νιν = συλλαμβάνομεν ταῦτοχροῶνσ αὐτήν. ἠλέγχομεν = ἀνεκρίνομεν. ἄπαρνοσ καθίσταμαι = ἀρνοῦμαι. ἄμ' ἠδέωσ ἔμοιγε κ' ἀλγεινῶσ ἄμα = συγχρόνωσ πρὸσ εὐχαρίσισιν, ἀλλὰ καὶ πρὸσ λύπην ἐμοῦ τοῦλάχιστον. ἠἰδιστον καὶ ἀλγεινὸν κατηγορούμενα τῶν : τὸ πεφευγέναι καὶ τὸ ἄγειν... φίλοουσ ἔνν. τὴν Ἀντιγόνην, ὡσ βασιλόπαιδα. ἐμοὶ πέφυκε = εἶναι φυσικὸν εἰσ ἐμέ, εἶναι ἴδιον τοῦ χαρακτηῆρόσ μου. ἦσσω = κατώτερα. λαβεῖν = ὑπολαβεῖν = νὰ θεωρήσω. ἦ σειρά τῶν λέξεων : ἀλλ' ἐμοὶ πέφυκε λαβεῖν πάντα ταῦτα (δηλ. τό : εἰσ κακὸν τοὺσ φίλοουσ ἄγειν ἀλγεινὸν) ἦσσω τῆσ ἐμῆσ σωτηρίασ.

Πραγματικά. Ἐν τῷ δευτέρῳ ἐπεισοδίῳ γίνεται ἡ συνάντησισ Κρέοντοσ καὶ Ἀντιγόνησ καὶ ἡ αὐτήν ἐπακολουθήσασα δεινὴ σύγκρουσισ αὐτῶν. Ὁ χορὸσ εἰσ τοὺσ στίχοουσ 276-383 δι' ἀναπαίστων, ὀυθμιζόντων τὸ βῆμα αὐτῆσ, ἀναγγέλλει τὴν εἴσοδον τῆσ Ἀντιγόνησ ἐξ ἀριστερῶν πρὸσ τοὺσ θεατάσ, συνοδευομένησ ὑπὸ τοῦ φύλακοσ. ἐσ δαιμόνιον τέρασ... διατὶ ὁ χορὸσ αἰσθάνεται ἐκπληξιν ; Οἰδιπόδα ἀναφέρει τοῦτον ὁ ποιητήσ διὰ νὰ δηλώσῃ, ὅτι ἡ δυστυχία τῆσ Ἀντιγόνησ προέροχεται οἶονεὶ ἐκ κληρονομίασ τοῦ πατρόσ. ἠδ' ἔστ' ἐκεῖνη... μετὰ ποίασ ἐκδηλώσεωσ αἰσθημάτων ὀμιλεῖ τώρα ὁ φύλαξ κατ' ἀντίθεσιν πρὸσ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἐμφάνισιν ; ἀναξ βροτοῖσιν οὐδὲν ἔστ' ἀπώμοτον πῶσ ὀμιλεῖ καὶ πάλιν ἐν ἀρχῇ ὁ φύλαξ ; ἔρμαιον ἐλέγετο οὕτω τὸ εὐτυχὲσ εὐρημα, τὸ ὀποῖον ὀφείλετο εἰσ τὴν εὐνοιαν τοῦ θεοῦ Ἐρμιοῦ καὶ διὰ τοῦτο, ὀσάκισ οἱ Ἀρχαῖοι εὐρισκον τυχαίωσ τοιοῦτον ἀντικείμενον, ἀνεφώνουν «κοινὸσ Ἐρμῆσ». τυφῶσ ἀείρασ σκηπτόν... ἠ φοβερά περιγραφή τοῦ τυφῶνοσ ἐξαίρει τὸ ἀτρόμητον τῆσ Ἀντιγόνησ, ἀφ' οὗ ἐφοβήθησαν μὲν ἄνδρεσ, οὐχὶ ὀμως καὶ αὐτή. χοαῖοι τρισπόνδοισι αἱ τριπλαῖ σπονδαὶ ἦσαν, ἠ μὲν ἀπὸ μελίκρατον (γάλα μὲ μέλι), ἠ ἄλλη ἀπὸ οἶνον, καὶ ἠ τρίτη ἀπὸ ὕδωρ, ἄλλοτε πάλιν, ἠ μὲν α' συνέκειτο ἀπὸ γάλα, ἠ β' ἀπὸ οἶνον καὶ ἠ γ' ἀπὸ μέλι μὲ

ὔδαρ. Στρεφόμενοι πρὸς δυσμὰς ἔχονον αὐτὰς ἢ χωριστὰ ἐκάστην ἢ ὅλας ὁμοῦ, ὅπως ἔκαμε τώρα ἡ Ἀντιγόνη, ἔχουσα μίαν πρόχουν, ἀφοῦ τὰς ἀνέμειξεν ἐντὸς αὐτῆς. Καὶ παρ' ἡμῖν ὁ ἱερεὺς χύνει ἐπὶ τοῦ νεκροῦ εἰς τὸν τάφον τρεῖς χοὰς ἐλαίου καὶ ὕδατος. ἤσσω λαβεῖν τῆς ἐμῆς σωτηρίας. Παρατηρητέα ἡ μεγάλη ἀντίθεσις τοῦ χαρακτηῖρος τῆς Ἀντιγόνης καὶ τοῦ φύλακος.

β') στ. 441 — 525.

Λεξιλογικαί. σὲ ἐνν. τὸ λέγω ἢ κρίνω. **νεύω** = κλίνω (ἡ Ἀντιγόνη καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς παρουσίας της πρὸ τοῦ Κρέοντος ἴσταται σιωπηλῇ καὶ ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὰ κάτω). **φής** = ὁμολογεῖς. **καταρνεόμαι - οὔμαι** = ἀρνούμαι ἰσχυρῶς, ἐπιμένω ἀρνούμενος. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: **φής ἢ καταρνεῖ μὴ δεδρακέναι τάδε; καὶ φημι κούκ...** σχῆμα ἐκ παραλλήλου πρὸς μείζονα ἔμφασιν. Ἡ ἀπάντησις εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν ἐρώτησιν, οὔσα τοιουτοτρόπως πειρακτικὴ διὰ τὸν Κρέοντα. **τὸ μὴ** (ἐνν. δοῦναι). **οἷ** = ὅπου. **αἰτία** = κατηγορία. **ἔξω ἐλεύθερον** (πλεον.). Κατόπιν τούτου ἀπέρχεται ὁ φύλαξ διὰ νὰ ἐπανέλθῃ βραδύτερον μεταμφιεσνύμενος ὡς Ἴσμήνη. **μὴ μῆκος** = οὐχὶ ἐν ἐκτάσει. **ἤδησθα** ἀρχαιοπρεπέστερος τύπος τοῦ ἦδεις (οἶδα). **τάδε** = τὰπραχθέντα ὑπ' αὐτῆς. **τί δ' οὐκ ἔμελλον** (ἐνν. εἰδέναι) = καὶ διατὶ ὄχι. **καὶ δῆτα** (ὁ Κρέων ὀργίζεται) = καὶ ὁμως (μολονότι δηλ. ἐγνωρίζεις). **γὰρ** αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοοῦμ. ναί, ἐτόλμων ὑπερβαίνειν... **ἐν ἀνθρώποισι** = μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. **σθένειν τοσοῦτον** = ὅτι ἔχον τόσον μεγάλην ἰσχύν. **τὰ σὰ κηρύγματα**, τὸ λέγει μετὰ τινος περιφρονήσεως. **ἀσφαλῆ** = ἀσάλευτα, στερεὰ (διότι εἶναι ἐντετυπωμένα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων). **θνητὸν ὄντα** ἐναντ. μετ. **ὥσθ' ὑπερδραμεῖν** (τοῦ ῥήμ. ὑπερτρέχω) = ὥστε νὰ τὰ παραβῆς. **ζῆ** = ἰσχύουν, ἔχον κῦρος. **ἐξ ὅτου ἴφάνη** (πλαγ. ἐρώτ.) = ἀπὸ πότε ἐφάνησαν. **τούτων** (βραχυλογ.) διὰ τὴν παράβασιν αὐτῶν τῶν νομίμων, τῶν ἀγράφων, (ἀναγκ. αἴτιον). **οὐκ ἔμελλον** = δὲν εἶχον σκοπὸν. **δεῖσασα** (δέδοικα). **φρόνημα** = θέλησις, διάθεσις. **ἐν θεοῖσι** = ἐνώπιον τῶν θεῶν ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: οὐκ ἔμελλον ἐγὼ οὐδενὸς ἀνδρὸς φρόνημα δεῖσασα ἐν θεοῖσι δώσειν δίκην τούτων. **ἐξῆδη** (ἔξοιδα) = ἐγνωρίζον καλῶς. **θανουμένη** = κατηγορημ. μετ. **πρόσθεν τοῦ χρόνου** = πρὸ τοῦ πεπωμένου χρόνου. **αὔτε** = τοῦναντίον (ἐγὼ ἐν ἀντιθέσει πρὸς σέ). **οὔτις γάρ...** (ὁ γὰρ δικαιολογεῖ

τὸ ἐννοοῦμ.: καὶ λέγω ἐγὼ κέρδος). ἐν πολλοῖς κακοῖς = ἐν μέσῳ πολλῶν κακῶν (ἐννοεῖ τὰς δυστυχίας τῆς οἰκογενείας τῆς, πατρός, μητρός, ἀδελφῶν τῆς). **καθιανὼν ὑποθ.** φέρει = λαμβάνει, ἀποκομίζει. **οὕτως** = κατὰ ταῦτα, κατόπιν τούτων. **παρ' οὐδὲν ἄλγος ἐστὶ** = οὐδόλως μὲ λυπεῖ. **τὸ τυχεῖν τοῦδε...** εἶναι ὑποκειμ. τῆς προτάσεως αὐτῆς, τὸ δὲ **παρ' οὐδὲν ἄλγος** κατηγορ. αὐτοῦ. **κείνοις ἂν ἤλγουν** (ὁ ἂν ἐτέθη δὲς τίνος εἶδους ὑποθ. λογ. εἶναι καὶ τίς ἢ ἀπόδοσις;). **τὸν ἐξ ἐμῆς μητρὸς** (ἐνν. γεγῶτα, γεννηθέντα) **ἄθιαπτον νέκυν** κατηγορ. τοῦ προηγουμένου. **εἰ τὸν ἐξ ἐμῆς μητρὸς θανόντ' ἄθιαπτον ἠνσχόμην νέκυν** = εἰ ἂν ἤθελον ἀνεχθῆ, ὥστε ὁ ἐκ τῆς μητρὸς γεννηθεὶς (ὁ ἀδελφός μου) μετὰ τὸν θάνατόν του νὰ μείνῃ νεκρὸς ἄταφος. **τοῖσδε** = δι' αὐτό. **ἀλγύνομαι** = θλίβομαι, λυποῦμαι διὰ τι. ἡ σειρά τῶν λέξεων: **εἰ δὲ δοκῶ σοι νῦν τυχεῖναι δρῶσα μῶρα...** **σχεδόν τι μῶρῳ μωρίαν ὀφλισκάνω** (τὸ σχεδόν τι φαίνεται μὲν, ὅτι μετριάξει τὴν δεινὴν ὕβριν τοῦ μωροῦ, κυρίως δ' ὅμως ἐνέχει εἰρωνείαν διὰ τὸν Κρέοντα) = ἴσως θεωροῦμαι μωρὰ ἀπὸ σὲ μωρόν. **τὸ γέννημα** = ἡ ἰδιοσυγκρασία, ὁ χαρακτήρ. **ὠμόν** = (ἐνν. ὄν) = ὅτι εἶναι σκληρός, ὡς προσελθὼν ἐκ... **εἶκω** = ὑποχωρῶ, ἐνδίδω. **κακοῖς** = τοῖς ἀτυχίμασι (εἰς τὰ δεινὰ συμβεβηκότα). **τὰ σκλήρ' ἄγαν** = τὰ λίαν ἄκαμπτα. **πίπτειν** (ἀντὶ κατηγορ. μετ. ἐκ τοῦ ἴσθι) **μάλιστα** = ὅτι κατὰ τὸ πλεῖστον ταπεινοῦνται. **ἐγκρατῆς** = ἰσχυρός. **ὀπτὸν ἐκ πυρός** (δρῶν.) = πυρακτωθέντα. **περισκελῆ** κατηγ. = ὥστε νὰ σκληρυνθῆ πολὺ. **θραυσθέντα**, ἡ σειρά τῶν λέξεων: εἰσίδοις ἂν καὶ τὸν ἐγκρατέστατον σίδηρον, (ὄντα) ὀπτὸν ἐκ πυρός, περισκελῆ, θραυσθέντα πλεῖστα (σύστ. ἀντικ. = εἰς πάρα πολλὰ τεμάχια). **θυμοῦμαι** = ἐξαγριοῦμαι, εἶμαι θυμοειδής. **καταρτύομαι** = σωφρονίζομαι, πειθαρχῶ. **γὰρ** αἰτιολ. τὸ ἐννοοῦμ. ἐκ τοῦ προηγουμένου: τοῦτο θὰ πάθῃ καὶ αὐτὴ (ἡ Ἀντιγόνη) διότι... **οὐκ ἐκπέλει** = δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον. **μέγα φρονεῖν** = μεγαλοφρονεῖν. **δοῦλος** (ἀντὶ ὑπήκοος) δὲν ἀρμόζει εἰς βασιλοπαιδα, ἀλλ' ὀφείλεται εἰς τὸ πάθος τοῦ Κρέοντος. **οἱ πέλας** = οἱ ἄλλοι. **ὑβρίζω** = παρεκτρέπομαι. **τότε** συμπληρ. διὰ τῆς μετ. **ὑπερβαίνουσα** = ὅτε παρέβαινε. **ἐπεὶ δέδρακεν** = ἀφ' οὗ ἔκαμε τὴν πρᾶξιν (τὴν ταφήν). **ἦδε** καθ' ἕλξιν πρὸς τὸ ὕβρις, ἀντὶ τούτου, ἐπεξηγεῖται δὲ ὑπὸ τῶν ἀμέσως ἐπομένων: **τούτοις ἐπαυχεῖν καὶ δεδρακυῖαν γελᾶν** = νὰ κανχησιολογῆ, διότι διέπραξε ταῦτα, καί, ἂν καὶ τὰ ἔπραξε, νὰ φέρεται

σκαπτικῶς. ἦ = ἀλήθεια, εἰς τὸ α' ἀνὴρ ἔνν. εἰμί, εἰς δὲ τὸ β' ἔσται. **ἀνατι** (ἐκ τοῦ ἀνατος, τὸ ὅποῖον γίνεται ἐκ τοῦ ἄ στερητ. καὶ ἄτη = βλάβη) = ἄνευ τιμωρίας. **ταῦτα** = ἡ βασιλική μου αὕτη ἐξουσία. **κείσεται** = θά ἐξακολουθῆ νὰ ταπεινοῦται. **τῆδε** ποιητ. αἰτ. = ὑπ' αὐτῆς ἐδῶ. **ἀλλ' εἶτε κυρεῖ** (τυγχάνει κόρη) **τῆς ἀδελφῆς μου, εἴθ' ὀμαιμονεστέρα** = εἶτε πλησιεστέρα συγγενίης. **τοῦ παντός ἡμῖν Ζηνὸς ἐρκείου** (ἔρκος) γεν. μεριστ. = ἐκ τοῦ ὄλου ἡμῶν συγγενικοῦ κύκλου. Τὸ Ζηνὸς ἐρκείου ἐτέθη κατὰ μετων. ἀντὶ τῆς συγγενείας, τὸ δὲ ἡμῖν ἀντὶ τοῦ ἡμῶν. **ἀλύσκω μόρον** = διαφεύγω τὸν θάνατον. **ἴσον ἐπαιτιῶμαι** = ἐξ ἴσου κατηγορῶ. **τοῦδε τάφου** γεν. αἰτίας. **βουλεῦσαι** ἐπεξήγ. = ὅτι δηλ. ἐσκέφθη καὶ ἐπρομελέτησεν, ἀπεφάσισεν αὐτὸν (τὴν ταφήν). Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἀμέσως εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα δορυφόρος, διὰ νὰ φέρῃ τὴν Ἰσμήνην. **νῖν** = αὐτήν. **λυσσάω ὦ** = μαίνομαι, εἶμαι σφόδρα τεταραγμένος. **ἐπήβολός τινος** = κύριός τινος. **φιλεῖ** = συνηθίζει. **θυμὸς** = ἡ ψυχή. **ἤρησθαι** = νὰ ἔχη συλληφθῆ ἐπ' αὐτοφώρῳ. **κλοπεὺς** = λαθραῖος δροσάτης. **πρόσθεν** = πρωτύτερα (πρὶν δηλ. ἐπιχειρηθῆ τὸ κακόν). **τῶν μηδὲν ὀρθῶς ἐν σκότῳ τεχνωμένων** = ἐκείνων, οἱ ὅποιοι οὐδὲν καλὸν μηχανεύονται ἐν τῷ κρυπτῷ. **μισῶ γε μέντοι** = ἀλλ' ὅμως μισῶ. **ἀλούς τις ἐν κακοῖς** = συλληφθεῖς τις ἐπ' αὐτοφώρῳ διαπραττων τὸ κακόν. **καλλύνω** = παριστῶ ὡς καλόν. **τοῦτο** = τὴν σύλληψιν ἐπὶ κακῷ. **ἢ κατακτεῖναι μ' ἐλῶν** = ἢ νὰ μὲ πιάσῃς καὶ νὰ μὲ σκοτώσῃς. **οὐδὲν** (ἔνν. θέλω μείζον). **μὲν** = τοῦλάχιστον. **τοῦτο** = τὸ ἐλεῖν σε, τὸ ὅτι σὲ ἔχω πιάσει. **μέλλεις** (ἔνν. κατακτεῖναι) = ἀναβύλλεις, βραδύνεις. **ἀφανδάνω** = ἀπαρέσκω. **καὶ σοὶ τὰμὰ ἀφανδάνοντ' ἔφν** = οἱ λόγοι μου καὶ ἐν γένει ἢ συμπεριφορὰ μου δὲν ὑπῆρξαν ἀρεστὰ εἰς σέ. **κατέσχον γ' ἄν** = ἤθελον τοῦλάχιστον ἀποκτήσει. **πόθεν** = ἐκ τίνος ἄλλου γεγονότος. **κλέος** = μέση λέξις, ἐπὶ καλοῦ καὶ κακοῦ. **εὐκλεέστερον κλέος** = μεγαλύτεραν δόξαν. **ἢ τιθεῖσα** = ἢ εἰ εἰτίθην. **τούτοις** τοῖς ἀποτελοῦσι τὸν χορόν, ἀντικ. τοῦ ἀνδάνειν = ἀρέσκειν, ἀλλὰ καὶ ποιητ. αἴτιον τοῦ λέγοιτ' ἄν. **τούτοις λέγοιτ' ἄν τοῦτο πᾶσιν ἀνδάνειν** = τοῦτο ἤθελον ὁμολογηθῆ καὶ ὑπὸ πάντων τούτων (τοῦ χοροῦ), ὅτι εἶναι ἀρεστὸν εἰς αὐτοὺς (ὅτι ἐπιδοκιμάζεται ὑπ' αὐτῶν) τίνος εἶδους λόγος εἶναι ἐδῶ; **ἐγκλείω γλῶσσαν** = δένω τὴν γλῶσσαν. **ἢ τυραννίς** τὸ ἄφρη. ἀντὶ τοῦ συγκεκρ. = ὁ τύραννος. **πολλά τ' ἄλλα εὐδαιμονεῖ** = καὶ ὑπὸ

πολλὰς ἄλλας ἐπόψεις πλεονεκτεῖ. **τοῦτο** τὸ ὅτι εἶναι καλὸν νὰ γίνῃ ἡ ταφή τοῦ Πολυνείκου, τὸ **ὀρώσι**, ὅπως καὶ τὸ προηγούμεν. ὀρᾶς ἔχουσι γνωμικὴν σημασ. = γινώσκουσι, φρονοῦσιν. **ὑπίλλω** (ἐκ μεταφορᾶς ἀπὸ τῶν κυνῶν, οἱ ὅποιοι φοβούμενοι συστέλλουσι ὑπὸ τὰ σκέλη των τὴν οὐρὰν) = συμμαζεύω ἐκ φόβου. **στόμα** = τὴν γλῶσσαν. **ἐπαιδοῦμαι** = αἰσχύνομαι. **χωρὶς τῶνδε** = διαφορετικὰ ἀπ' αὐτούς, διαφωνοῦσα πρὸς τὴν γνώμην αὐτῶν ἐδῶ, δηλ. τῶν γερόντων τοῦ χοροῦ καὶ κατ' ἀκολουθίαν πάντων τῶν Θηβαίων, οὓς ἐκπροσωποῦσιν οὗτοι. **εἰ φρονεῖς** = ἐὰν (διότι) σκέπτεσαι καὶ ἐκτελεῖς τὰς σκέψεις σου' (δηλ. οἱ ἀποτελοῦντες τὸν χορὸν δυνατὸν νὰ ἔχουν τὰς ἰδίας μὲ σὲ σκέψεις, ἀλλὰ δὲν προβαίνουν εἰς ἐκτέλεσιν αὐτῶν, ἀλλ' ὑπακούουν εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ ἄρχοντος). **γὰρ** αἰτιολογ. τὸ ἐννοοῦμαι. οὐκ ἐπαιδοῦμαι. **οὐδὲν αἰσχροὺν** = οὐδεμία εἶναι αἰσχρῆ. **ὁμόσπλαγχνος** = ὁμογάστριος = ἀδελφός. **ὁ καταντίον** = ὁ ἐναντίον τοῦ Πολυνείκου (ὁ Ἐτεοκλῆς). **μιάς τε** (μητρὸς) ἐνν. γεγώς. **πῶς δῆτ' ἐκείνῳ δυσσεβῆ τιμᾶς χάριν** = πῶς δῆτα τιμᾶς (Πολυνείκην) χάριν δυσσεβῆ ἐκείνῳ; = πῶς λοιπὸν ἀποδίδεις τιμὴν εἰς τὸν Πολυνείκην, ἡ ὁποία μαρτυρεῖ ἀσέβειαν εἰς ἐκεῖνον (τὸν Ἐτεοκλέα); **ταῦτα** = ὅτι ἀποδίδων τιμὴν εἰς τὸν Πολυνείκην δεικνύω ἀσέβειαν εἰς τὸν Ἐτεοκλέα... **εἴ τοί σφε τιμᾶς** ἐνν. ὡς κύριον ὄημα μαρτυρήσει ταῦτα..., **σφε** τὸν Ἐτεοκλέα. **πορθῶν...** ἐνν. ὄλετο ἀδελφός. **ὑπερ** = ὑπέρ, ὑπὲρ αὐτῆς. **τοὺς νόμους ἴσους ποθεῖ** = ἔχει τὴν ἀξίωσιν οἱ διέποντες τὴν ταφὴν νόμοι νὰ εἶναι ἴσοι δι' ὅλους (νὰ ἐφαρμοζῶνται ἐξ ἴσου δι' ὅλους). **ἴσος** = εἶναι ἐν τῇ αὐτῇ μοίρῳ. **λαχεῖν** = ὥστε νὰ τύχῃ τῆς αὐτῆς τιμῆς. **εὐαγῆ** = εὐσεβῆ. **τάδε** = αἱ τοιαῦται διακρίσεις περὶ τοὺς ἀποθανόντας. **συνέχθω** = συμμίσθω, μετέχω τοῦ μίσους τῶν ἄλλων. **συμφιλῶ** = συναγαπῶ, μετέχω τῆς ἀγάπης. **οὔτοι ἔφυν** = δὲν εἶμαι βεβαίως τοιαύτη κατὰ τὴν φύσιν. **νῦν** = λοιπόν. **κείνους** τοὺς ἐν Ἄδῃ καὶ μάλιστα τὸν Πολυνείκην. **ἐμοῦ δὲ ζῶντος...** εἰς τὰ ὠραῖα ἐπιχειρήματα τῆς Ἀντιγόνης ὁ Κρέων ἀπαντᾷ διὰ σατραπικοῦ ἀξιώματος.

Πραγματικά, καὶ φημί δρᾶσαι... ἡ κατὰ τοιοῦτον διπλὸν τρόπον καὶ μετὰ σθένους βεβαίως τῆς πράξεως ὑπὸ τῆς Ἀντιγόνης πῶς χαρακτηρίζει τὸ ἦθος αὐτῆς; ἀσφαλῶς μᾶς προδικάζει τὴν μέλλουσαν νὰ λάβῃ χώραν σοβαρὰν σύγκρουσιν αὐτῆς πρὸς τὸν Κρέοντα καὶ ἀνα-

δεικνύει ταύτην ἀληθῆ ἡρωίδα. οὐ γάρ τί μοι Ζεὺς θέλει νὰ εἶπῃ, ὅτι μόνον ἂν ὁ Ζεὺς καὶ ἡ Δίκη, οἱ ὅποιοι καθώρισαν τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ νὰ θάπτουν τοὺς νεκρούς, διέτασσαν τὰ ἐναντία ἐν τῇ προκειμένη περιπτώσει, τότε θὰ ὑπήκουεν εἰς αὐτούς, θεωρεῖ δηλ. τὸ θεῖον καὶ φυσικὸν δίκαιον ὑπέρτερον τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ θεοῦ. **Δίκη** ἦτο θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος. Εἶναι σύνεδρος τοῦ Διὸς καὶ παρακολουθοῦσα ἀγρύπνως τὰ ἐπὶ γῆς καὶ ἐν τῷ Ἄδῃ συμβαίνοντα ἀναφέρει ἐκάστοτε εἰς τὸν Δία διὰ τὴν τιμωρίαν τῶν παραβαινόντων τοὺς διέποντας τὰ τοῦ κόσμου κανόνας καὶ σχέσεις. **οὐ γάρ τι νῦν γε κάχθές...** τὴν ἀντίληψιν περὶ τοῦ αἰωνίου κύρους τοῦ φυσικοῦ δικαίου εἶχον ἀνεκαθεν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες. **σχεδόν τι μῶρω...** ἡ στάσις τῆς Ἀντιγόνης διὰ τῶν λόγων αὐτῆς ἀπὸ ὑψηλόφρονος καὶ ἀνδροπρεποῦς γίνεται αὐστηρὰ καὶ περιφρονητικῆ, ἐπιβάλλουσα νὰ σχηματίσωμεν τὴν γνώμην, ὅτι οὐδεμία συνεννόησις πλέον εἶναι δυνατὴ μεταξὺ τῶν δύο. **τὰ σκλήρ' ἄγαν φρονήματα...** τραγικῆ εἰρωνεία διὰ τὸν Κρέοντα, εἰς τὸν ὅποιον ἐφαρμοσθήσονται ταῦτα ἐν τέλει τοῦ δράματος. **Ζηνὸς ἐρκείου,** ὀνομάζεται οὕτω, διότι ὁ βωμὸς αὐτοῦ ἔκειτο εἰς τὸ προαύλιον (τὸ ἔρκος) πάσης οἰκίας. **οὐ γάρ τι δούλος** ἶδε τὰς ἀντιλήψεις τοῦ ἀρχαίου κόσμου περὶ τῆς μεγάλης ἀποστάσεως, τῆς ὑφισταμένης μεταξὺ ἐλευθέρων καὶ δούλων, τὴν ὁποίαν κατήγγησεν ὁ χριστιανισμός. Ἐκ πάντων ὅμως τῶν ἀρχαίων λαῶν οἱ Ἕλληνες, καὶ δὴ οἱ Ἀθηναῖοι, ἐφέροντο σχετικῶς ἡπιώτερον πρὸς τοὺς δούλους αὐτῶν καὶ προστατευτικούς νόμους εἶχον θεσπίσει ὑπὲρ αὐτῶν. **οὔτοι ποθ' οὐχθρός...** ὑπῆρχεν ἡ ἰδέα, ὅτι τὰ ψυχικὰ πάθη ἐξηκολούθουν νὰ ὑφίστανται καὶ εἰς τὸν Ἄδην καὶ διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ τοῦ Αἴαντος, ὡς βλέπομεν ἐν Ὀδυσσεΐα (Λ 583), ἀπηξίωσε τὸν Ὀδυσσεῖα πάσης συνομιλίας, ὅτε οὗτος κατέβη ἐκεῖ. **οὔτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν** καὶ διὰ μόνου τούτου τοῦ περιέχοντος ἀρίστην καὶ ἠθικωτάτην γνώμην στίχου, δύναται ἄριστα νὰ χαρακτηρισθῇ τὸ ἦθος τῆς Ἀντιγόνης.

γ') στ. 526 — 581.

Λεξιλογικαί. καὶ μὴν = ἀλλ' ἰδοὺ (τὰς λέξεις ταύτας μεταχειρίζεται συνήθως ὁ Σοφοκλῆς περὶ τῶν εἰσαγομένων προσώπων). **εἶβω καὶ εἶβω** = χύνω. **φιλάδελφα δάκρυα** = δάκρυα ἀδελφικῆς ἀγάπης. **νεφέλη** = θλίψις, κατήφεια (μεταφ. ἀπὸ τῆς νεφέλης τοῦ

οὐρανοῦ, ἡ ὁποία καθιστᾷ κατηφῆ τὴν ἡμέραν καὶ ἐπιφέρει τὴν βροχὴν). **ὑπὲρ ὀφρύων** (ἐνν. οὔσα = ἐπικαθημένη). **νεφέλη δ' ὀφρύων ὕπερ** = κατήφεια δὲ ὡσάν νεφέλη ἐπικαθημένη ὑπεράνω τῶν ὀφρύων αὐτῆς. **αἰσχύνω** = ἀσημίζω. **αἱματώεις** = αἱματόχρους, κα τακόκκινος (λόγφ τῶν κλαυμάτων καὶ τῆς μεγάλης στενοχωρίας διὰ τὴν περιπέτειαν τῆς ἀδελφῆς τῆς). **ῥέθος** (ῥέθεα παρ' Ὀμήρω = τὰ μέλη τοῦ σώματος) = τὸ πρόσωπον. **τέγγω** = βρέχω. **εὐῶψ** - εὐῶπος = ὁ ἔχων καλὴν ὄψιν, ὠραῖος (ἐκ τῆς αἰτίας. εὐῶπα προῆλθε καὶ ἡ σημερινὴ λέξις γῶπα (τὸ ψάρι τὸ ἔχον μεγάλους καὶ ὠραίους ὀφθαλμούς). **ὑφειμένη** (ῥ. ὑφίεμαι) (εἰς τὸ ἔχιδνα) = ἔλλοχῶσα. **κατ' οἴκους** = σύν-οικος οὔσα. **λήθουσα** = χωρὶς νὰ τὸ ἐννοῶ. **μ' ἐξέπινες** = μοῦ ἔπινες τὸ αἷμα (μεταφορ. ἀπὸ τῆς βδέλλας, διότι ἡ ἔχιδνα δὲν πίνει αἷμα). **δύ' ἅτα κάπαναστάσεις** (ἐτέθησαν τὰ ἀφρημένα ἀντὶ τῶν συγκεκριμένων) = δύο συμφορὰς (πανοῦκλες) καὶ ἐπαναστάτιδας. ἡ **ἔξομη** (ἐξόμνυμι) = ἡ θὰ ἀρνηθῆς μεθ' ὄρκου. **ὄμορροθῶ** (ἐκ μεταφορὰς ἐκ τοῦ ῥόθου = τοῦ κρότου, τοῦ παραγομένου ὑπὸ τῶν κωπηλατῶν, συγχοῶνως κωπηλατούντων) = συμφωνῶ. **ξυμμετίσχω τῆς αἰτίας καὶ φέρω** = συμμετέχω τῆς κατηγορίας, ἀναλαμβάνουσα καὶ ἐγὼ τὴν εὐθύνην τῆς πράξεως. **ἀλλ' οὐκ ἐάσει γέ σοι τοῦτο ἡ δίκη** = ἀλλὰ δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ βέβαια τοῦτο ἡ δικαιοσύνη εἰς σέ. **κοινοῦμαί τινα** = λαμβάνω τινὰ συμμετόχον. **ἐν κακοῖς τοῖς σοῖσι** = ἐν τῇ δυστυχίᾳ σου. **ξύμπλους** = συμμετόχος. **τοῦ πάθους** = τοῦ παθήματός σου. **ὦν** = τίνων (ἐνν. εἰσί, πλαγ. ἐρώτ. ἐκ τοῦ ξυνίστορες). **ξυνίστορές εἰσι** = ξυνίσασι = γνωρίζουσι καλῶς. **στέργω** = ἀγαπῶ. **ἀτιμάζω** = στερεῶ τῆς τιμῆς. **μὴ οὐ** (ἐβλήθη δύο ἀρνήσεις λόγφ ἐξαρτήσεως ἐξ ἀρνητικῆς ἐννοίας μὴ ἀτιμάσης) = ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ. **ἀγνίζω** = ἐξαγνίζω, ἐξιλεώνω. **μοὶ κοινὰ** (= κοινῆ) = ἀπὸ κοινοῦ μὲ ἐμέ. **ἔθιγες** (= θιγγάνω) = ἤγγισες, ἔβαλες χέρι. **ποιοῦμαι ἔμαυτοῦ** = οἰκειοποιοῦμαι, θεωρῶ ἰδικά μου. **ἀρκέσω**.. ἀντὶ τῆς ἀπρὸς. συντάξ. = ἀρκετὸν ἔσται θνήσκειν ἐμέ. **λελειμμένη σου ὑποθ.** μετ. = ἐὰν ὑπολειφθῶ σοῦ, ἐὰν στερηθῶ σοῦ. **κηδεμῶν** (ἐνν. εἰ) = ἐνδιαφέρεσαι. **ταυτ' ἀνιᾶς με** (συντάξ. διπλῆ αἰτιατ.) = μὲ αὐτὰ μὲ λυπεῖς. **ἀλγοῦσα μὲν δῆτα** (ἐνν. τὸ ῥῆμα ἀνιῶ σε) = ὅπωςδῆποτε ὅμως αἰσθανομένη θλιψίν. **γέλωτα ἐν τινι γελῶ** = περιγελῶ τινα. **τί δῆτα**.. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: (εἰ μὴ πρότερον ὠφέλησά σε) ἀλλὰ νῦν δῆτα τί ἂν σ' ἐτι ὠφελοῖμ' ἐγώ; = ἀλλὰ τώρα τοῦλάχιστον εἰς τί

δύναμαι νὰ ὠφελήσω σε ; οὐ φθινῶ = δὲν ἀρνούμαι. ὑπεκφυγεῖν σε ἔνν. τὸν θάνατον. ἀμπλάκω (ἀόρ. τοῦ ἀμπλακίσκω) ἀπορηματ. ὑποτ. = ν' ἀποτύχω, νὰ στερηθῶ τῆς τιμῆς νὰ μετᾶσχω. γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοοῦμ. ναί. αἰρουῖμαι = προτιμῶ. ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἀρρήτοις = ἀλλ' οὐχὶ χωρὶς νὰ εἶπω τοὺς λόγους (τὰς ἰδέας ποὺ μὲ ὄψησαν). τοῖς δοτ. προσωπ. ἐκ τοῦ ἐννοουμένου ἐδόκει (διὰ τοῦ : τοῖς μὲν ἔνν. τὸν Κρέοντα, διὰ τοῦ τοῖς δέ, τὸν Πολυνείκην καὶ τοὺς κάτω θεοὺς). σὺ μὲν τοῖς — τοῖς δ' ἐγὼ σχ. χιαστόν. καὶ μὴν ἡ ἔξαμαρτία ἴση ἐστὶν νῶν = καὶ ὅμως ἡ παρεκτροπή, τὸ ἀμάρτημά μας εἶναι ὅμοιον (ἐπειδὴ ἡ μὲν Ἄντιγόνη προέβη εἰς τὴν πράξιν, ἡ δὲ Ἴσμήνη συνεφώνει μὲν κατ' ἀρχήν, ἀλλὰ τῇ ἔλειπε τὸ ἐπιβαλλόμενον θάρρος). ζῆς = δικαιοῦσαι νὰ ζῆς. τὼ παῖδε — τὴν μὲν, τὴν δέ, σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος. ἀφ' οὗ τὰ πρῶτ' ἔφω = ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς γεννήσεώς της (χαρακτηρίζει τὴν Ἄντιγόνην ὡς ἀνάκαθεν ἀπειθαρχον). οὐδ' ὅς ἂν βλάβστη. (ἐπίδοσις) = ὄχι μόνον ὁ τῶν ἄλλων πεπειραμένος νοῦς, ἀλλὰ οὔτε καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἠθέλε γεννηθῆ καλῶς φρονῶν, παραμένει τοιοῦτος εἰς τοὺς δυστυχοῦντας, ἀλλὰ σάλευει (βγαίνει ἀπὸ τὴν θέσιν του). σοὶ γοῦν (ἔνν. ἔξέστη) = σοῦ λοιπὸν ἐσάλευσεν ὁ νοῦς. ὅτε = ἀπὸ τῆς ἐποχῆς. καθ' ἣν. γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοοῦμ. : ναί, πράσσω κακῶς, ὅπερ ἡ Ἴσμήνη ἐκ παρανοήσεως ἐκ τοῦ πράσσειν κακὰ εἶπε. ἄτερ τῆσδε = ἄνευ αὐτῆς. ἦδε (ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ προηγούμενον τῆσδε) = αὐτὴ ἐδῶ (ὡς παροῦσα καὶ ζῶσα, ἐνῶ εἶναι ἀποθαμένη). νυμφεῖα = ὁ γάμος, καὶ κατὰ μετωνυμίαν = ἡ νύμφη. ἀρώσιμος = δυνάμενος νὰ ἀροθῆ, νὰ σπαρῆ. γύης = ἀροθῆ (ἐδῶ ἔνν. κόρη). οὐχ ὡς γ' ἐκείνῳ τῆδέ τ' ἦν ἡρμοσμένα = ἀλλὰ τὰ τοῦ γάμου οὐκ ἔσται ἡρμοσμένα, ὡς γ' ἐκείνῳ... = ἀλλ' ὁ γάμος μετ' ἄλλης δὲν θὰ εἶναι εὐάρμοστος εἰς τὸν ἴδιον βαθμόν, ὅπως ἦτο εὐάρμοστος μεταξὺ αὐτῆς ἐδῶ καὶ ἐκείνου. υἱέσι ἀντὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ. στυγῶ = μισῶ. τὸ σὸν λέχος = ὁ περὶ τοῦ γάμου λόγος σου, ἡ νύμφη, περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖς (τοῦτο λέγεται μετὰ σκληροῦ ὑπαινιγμοῦ). σ' ἀτιμάζει ὁ Κρέων ὑβρίζων τὴν μνηστήν τοῦ Αἴμονος καὶ ἀρνούμενος τὸν μετ' αὐτῆς γάμον του, ὑβρίζει αὐτὸν τοῦτον τὸν υἱόν του. ὁ παύσων = ὁ μέλλον νὰ διαλύσῃ (ἔνν. διὰ τοῦ θανάτου τῆς Ἄντιγόνης) τραγ. εἰρωνεία, διότι ἡ διάλυσις θὰ γίνῃ διὰ τοῦ θανάτου καὶ αὐτοῦ τοῦ υἱοῦ του Αἴμονος). ἔφω = προῶριστα, ἐστί. δεδογμένα ἐστὶ = εἶναι ἀποφασισμένον. καὶ σοί γε

κάμοι ποιητ. αἷτια εἰς τό: δεδογμένα ἐστί· (διότι καὶ ὁ χορὸς ἐν στίχ. 213 εἶχεν ἀποφανθῆ ὑπὲρ τῆς τιμωρίας τοῦ ἀποκαλυφθησομένου ὡς δράστου τῆς ταφῆς). **μὴ τριβὰς ἐτι** (ἐνν. τριβὰς χρόνου ποιεῖσθε) = μὴ βραδύνετε, μὴ χρονοτριβῆτε πλέον. **νιν** = αὐτάς. **ἐκ δὲ τοῦδε** = ἀπ' ἐδῶ δὲ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς. **μῆδ' ἀνειμένας** = καὶ μὴ χειραφετημένας, ἀπολύτως ἐλευθέρως. **θρασὺς** = τολμηρός. **τὸν Ἄδην πέλας τοῦ βίου** = τὸν Ἄδην προσεγγίζοντα τὴν ζωὴν αὐτῶν, ἐπομένως, ἐπικείμενον τὸν θάνατον. Μετὰ τοῦτο ἀπάγονται αἱ δύο ἀδελφαὶ εἰς τὴν γυναικωνίτιν ὑπὸ τῶν δύο δορυφόρων τοῦ Κρέοντος.

Πραγματικά. ἐπαναστάσεις θρόνων (ἢ τυραννίς πάντοτε ὑποπεύει συνωμοσίας καὶ ἀνατροπᾶς). **οὐτ' ἠθέλησας** = ὅτε δηλ. τῇ ἔκαμε τὴν πρότασιν νὰ μετάσχη τῆς ταφῆς, πρὶν προβῆ αὕτη εἰς ταύτην. **ξύμπλουον** οἱ Ἀθηναῖοι ὡς λαὸς ναυτικός, ἔχαιρον ἀκούοντες ναυτικὰς λέξεις, ὅπως ὁμοροθοεὶ κλπ. **τοῦδε γὰρ σὺ κηδεμῶν** ἐννοεῖ, ὅτι ἡ Ἰσμήνη, μὴ θελήσασα νὰ μετάσχη τοῦ ἔργου τῆς ταφῆς καὶ ὑπακούσασα τυφλῶς εἰς τὰ κελεύσματα τοῦ Κρέοντος, ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπομένως ἐνδιαφέρεται. **τί ταῦτ' ἀνιᾶς μ' οὐδὲν ὠφελουμένη;** τὸ παράπονον τοῦτο τῆς Ἰσμήνης εἶχεν ἀγαθὸν ἀποτέλεσμα, τὸ μὲν, διότι ἡ Ἀντιγόνη καθίσταται ἐφεξῆς ἡπιοτέρα, τὸ δέ, διότι σφίζεται ἐκ τῆς καταδίκης ἡ Ἰσμήνη, ἐφ' ὅσον ἔναντι αὐτῆς αὐστηρῶς προσηνέχθη ἡ Ἀντιγόνη παρουσία τοῦ Κρέοντος. **σὺ μὲν ζῆς, ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ πάλαι τέθνηκε** μεγάλη ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν, τῆς μὲν Ἰσμήνης ἐχούσης δικαιώματα ἐπὶ τῆς γητίνης αὐτῆς ζωῆς, ἧς τὰς ἰδέας ἠκολούθησε, τῆς δὲ Ἀντιγόνης, ὡς ἡρωίδος, λόγῳ τῶν ὑψηλῶν καὶ θείων ἀντιλήψεων τῆς, πρὸ πολλοῦ ἀνηκούσης εἰς ἄλλας σφαίρας ὑψηλοτέρας καὶ εὐγενεστέρας, εἰς τὴν ἄλλην ὑπερκόσμιον ζωὴν. **ἀρώσιμοι γὰρ χάτερων γῦαι** λέγει τοῦτο, διότι, ὅπως ἡ γῆ παράγει καρποὺς διὰ τῆς ἀρόσεως, οὕτω καὶ ἡ γυνὴ εἶναι κατάλληλος πρὸς τεκνοποιίαν. Εἶναι δὲ ἄξιον σημειώσεως, ὅτι ὁ Κρέων, παραγνωρίζων ἐν τῇ ὀργῇ του τὴν ἔνωσιν δύο εὐγενῶν ὑπάρξεων, συναισθηματικῶς συνδεδεμένων, θεωρεῖ τὸν γάμον ὡς ἀποκλειστικὸν μέσον διὰ τὴν γέννησιν παίδων κτλ. **ὦ φίλταθ' Αἴμων** ὁ Αἴμων ἦτο ὁ δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Κρέοντος, τοῦ πρώτου υἱοῦ του, τοῦ Μεγαρέως, θυσιασθέντος τῇ προτάσει τοῦ μάντεως Τειρεσίου χάριν τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως, προσφωνεῖ δὲ τοῦτον περιπαθῶς φίλτατον ἢ Ἰσμήνην ὡς ἐξάδελφον καὶ

μνηστήρα τῆς ἀδελφῆς τῆς καὶ ὡς ὑβριζόμενον ὑπὸ τοῦ πατρὸς του. **γυναῖκας εἶναι μὴδ' ἀνειμένας** ὁμιλεῖ ἀναχρονιστικῶς ἐνταῦθα ὁ Σοφοκλῆς περὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἱστορικῶν χρόνων, αἱ ὁποῖαι ὄντως εἰς τὰς Ἰωνικὰς φυλάς, καὶ δὴ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, ἦσαν ὑποταγμένοι ὑπάρξεις, προορισμὸν ἔχουσαι νὰ γεννῶσι τέκνα καὶ νὰ τηρῶσιν ἐν τάξει τὰ τοῦ οἴκου των. Οὐδέποτε ὅμως ἡ γυνὴ καὶ τότε ἐταπεινώθη ἔναντι τοῦ ἀνδρὸς εἰς ἀνδραποδώδη ὑποταγὴν καὶ ἐξάρτησιν, ὅπως παρὰ τοῖς βαρβάροις λαοῖς τῆς Ἀσίας. Τοῦναντίον, κατὰ τοὺς ἡρωικούς χρόνους ἡ γυνὴ ἀπῆλαυε πολλῆς ἐκτιμῆσεως, ὡς βλέπομεν εἰς τὰ ὁμηρικὰ ποιήματα, καὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἡ θέσις αὐτῆς ἦτο ἰσοδύναμος πρὸς τὴν τοῦ ἀνδρὸς.

Δεύτερον Στάσιμον (στίχ. 582 — 625)

Λεξιλογικαί. σ τ ρ. **ἀ'.** ἄγευστος (μετ' ἐνεργ. διαθ.) = ὁ μὴ γευθεὶς, ὁ μὴ δοκιμάσας. **αἰὼν** = βίος. **οἷς** = ὦν. **δόμος** = οἶκος. **ἄτα** δωρ. (ἄτη) = συμφορά· γεν. δῖαιρ. τοῦ οὐδέν = οὐδεμία συμφορά. **ἐπὶ πληθος γενεᾶς** = ἐπὶ πολλὰς γενεάς (δὲν σταματᾷ εἰς μίαν γενεάν, ἀλλὰ μεταβαίνει ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην)· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: οἷς γὰρ ἂν δόμος σεισθῆ θεόθεν, (τούτοις) οὐδὲν ἐλλείπει ἔρπον ἐπὶ πληθος γενεᾶς. **ὅμοιον** (ἐνν. ἐστί). **ὥστε** = ὅπως. **ποντίαις δυσπνόοις** **Θρηῆσαισι πνοαῖς** (ἀναγκ. αἴτ.) = ἕνεκα τῶν διὰ τοῦ πόντου πνεόντων μανιωδῶν Θρακικῶν ἀνέμων. **ὑφαλον ἔρεβος** = τὰ σκοτεινὰ ὑφαλα στρώματα (τῆς θαλάσσης). **ἐπιδράμη** = διαδράμη· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ὅμοιόν ἐστι (τὸ πρᾶγμα), ὥστε ὅταν οἶδμα δυσπνόοις ποντίαις Θρηῆσαισι πνοαῖς ἐπιδράμη ὑφαλον ἔρεβος. **βυσσόθεν** = ἀπὸ τοῦ βυθοῦ τοῦ πυθμένου. **κελαινὸς** = μαῦρος, ἔχων σκοτεινὸν χρῶμα. **κυλίνδω** = ἀνασκάπτω, ἀνασκαλεύω. **ἡ θις - θινὸς** = ἡ ἀμώδης ἀκτὴ τῆς θαλάσσης καὶ ὁ πυθμὴν αὐτῆς. **δυσάνεμος** = ὑπὸ κακῶν ἀνέμων ταρασσομένη, ἀνεμόδαρτος. **βρέμω** = ἀντηχῶ. **στόνος** = στεναγμός, μυκηθμός. **στόνω βρέμουσι** = στενάζουσαι ἀντηχοῦσιν. **ἀντιπλήγες** = αἱ ἀντιπληττόμεναι.

ἀντιστ ρ. ἀ'. ἀρχαῖα ἐπιρρηματικῶς = παλαιόθεν. **πήματα** = δυστυχήματα, **ἐπὶ πήμασι φθιτῶν** = ἐπάνω εἰς τὰ δυστυχήματα τῶν ἔξαφανισθεισῶν γενεῶν· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων: ὀρῶμαι (ἀντὶ ὀρῶ) τὰ πήματα τῶν Λαβδ. οἰκῶν πίπτοντα ἐπὶ πήμασι βροτῶν· παρήχησις τοῦ π. **οὐδ' ἀπαλλάσσει** = καὶ δὲν ἀπολυτρῶνει (ἀπὸ τῶν δυστυχημάτων).

γενεᾶν γένος = ἡ προηγουμένη γενεὰ τὴν ἐπομένην. ἐρείπω = κατακρημνίζω, καταβάλλω, φθείρω. οὐδ' ἔχει λύσιν = οὐδ' ἔχει τέρας (ὑποκ. τὰ πῆματα) = καὶ δὲν ἔχουν τέλος (δὲν παύουν) αἱ συμφοραί. νῦν γὰρ = διότι τώρα ἐπὶ παραδείγματι. ὑπὲρ ἐσχάτας ῥίζας = ὑπεράνω τῆς τελευταίας ῥίζης (ἐνν. τὰς δύο ἀδελφὰς καὶ ἰδίᾳ τὴν Ἀντιγόνην, ἐκ τοῦ γάμου τῆς ὁποίας, ὡς ἀπὸ ῥίζης, θὰ προήρχοντο νέοι κλάδοι τοῦ οἰκογενειακοῦ δένδρου). ἐτέτατο φάος = εἶχεν ἀκτινοβολήσει ἀκτὶς σωτηρίας (ἐλπίδος). κατ' ἀμᾶ (τιμῆσις) = καταμᾶ = κατακόπτει, θερίζει. φοινία κοπίς νερετέρων θεῶν = ἡ φοινικὴ μάχαιρα τῶν κάτω θεῶν. λόγου ἄνοια καὶ φρενῶν ἐρινὺς (ἐπεξήγ. τοῦ προηγουμ.) = ἀσυνεσία καὶ διατάραξις φρενῶν (ἐνν. τὴν Ἀντιγόνην, ἣτις λόγῳ ἀσυνεσίας περιεφρόνησε τὸ κήρυγμα τοῦ Κρέοντος, ὁμοίως δὲ λόγῳ φρενοβλαβείας ἐπεσκοτίσθη ὁ νοῦς αὐτῆς).

στ ρ. β'. δύνασις = δύναμις. ὑπερβασία = παράβασις, ἀμάρτημα, κατ' ἄλλην ἔρμην. : ἀλαζονεία, ἔπαρσις. τὰν = ἦν. κατάσχοι = ἤθελε καταβάλλει. πανταγρεὺς (πάντα-ἀγρεύω) = ὁ τὰ πάντα κυριεύων, ὁ πανδαμάτωρ. ἀκάματοι, κατηγορ., ἐξηγεῖται ἐπιρρημ. = ἀκούραστα. μῆνες = χρόνος. ἀγήρωσ = ἀγήραστος. χρόνω = ἐκ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου. δυνάστας = ὡς κυρίαρχος. κατέχεις = ἔχεις ὡς ἔδραν. Ὀλύμπου μαρμαρόεσσα αἴγλα = ὁ ἀκτινοβόλος λάμπων Ὀλυμπος. τό τ' ἔπειτα = καὶ κατὰ τὸ ἐγγὺς μέλλον (ἐπομένως καὶ κατ' αὐτὸ τὸ παρόν). καὶ τὸ μέλλον καὶ τὸ πρὶν = καὶ κατὰ τὸ ἀπώτερον μέλλον καὶ κατὰ τὸ παρελθόν. ἐπαρκεῖ νόμος = ἰσχύει, ἐπικρατεῖ ὁ νόμος οὗτος. οὐδὲν ἔρπει = οὐδόλως προχωρεῖ. πάμπολου = πάρα πολὺ ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : ὁ δὲ βίωτος θνατῶν οὐδὲν ἔρπει πάμπολύ γ' ἐκτὸς ἄτας.

ἀντιστ ρ. β'. πολὺπλάγκτος = πολὺπλάνητος (πολὺν-πλάζω = πλανῶ), ἀβεβαία. ὄνασις (ἐκ τοῦ ὀνήνημι = ὠφελῶ) ἐστίν = εἶναι ὠφέλεια. κουφόνους ἔρωσ = ἀνόητος ἐπιθυμία. κουφον. ἐρ. γεν. ὑποκ. εἰς τὸ ἀπάτα, τὴν ὁποίαν προκαλοῦσιν ἀνόητοι ἐπιθυμίας. οὐδὲν δ' εἰδότε (τινὶ) = χωρὶς δὲ οὐδόλως νὰ γνωρίζῃ. ἔρπει = ἀνεπαίσθητως ὑπείσρχεται. πρὶν = ἕως οὔτου. προσαύω = προσκαίω, ζεματίζω. πρὶν προσαύση πόδα = πρὶν ζεματισθῆ (δηλ. πρὶν πάθη δεινόν τι καὶ τοιουτοτρόπως σωφρονισθῆ) = σοφίᾳ μετὰ σοφίας. ἐκ του ποιητ. αἰτ. πέφανται = ἔχει φανερωθῆ, λεχθῆ. κλεινὸν ἔπος = τὸ περίφημον ῥητόν. ἐσθλὸν = ἀγαθόν. ἔμμεν Ὀμηρ. τύπος = εἶναι. ὄτω δοτ. ἀντιχαριστ. θεὸς ἄγει πρὸς ἄταν = ὁ θεὸς ὀδηγεῖ πρὸς δια-

στρέβλωσιν· ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : κλεινὸν ἔπος πέφανται δοκεῖν εἶναι ποτ' ἐσθλὸν τῷδ' ὄτῳ φρένας θεὸς ἄγει πρὸς ἅταν. **πράσσει ἐκτὸς ἄτας** = διάγει ἐκτὸς δυστυχίας· ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν φράσιν : εὖ πράσσει.

Πραγματικά. Ὀδηγηθεῖσων τῶν δύο ἀδελφῶν ὑπὸ δορυφόρων εἰς τὴν θύραν, τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν γυναικωνίτιν, καὶ τοῦ Κρέοντος μείναντος μόνου ἐν τῇ σκηνῇ καὶ σκεπτομένου, ὁ χορὸς ἐν τῷ δευτέρῳ στασίμῳ, λαβὼν ἀφορμὴν ἐκ τῆς καταδίκης τῶν δύο ἀδελφῶν καὶ ἐκ τῆς ἐπελθούσης δεινῆς συμφορᾶς ὄλου τοῦ οἴκου των Λαβδακιδῶν, προβαίνει εἰς τὴν διατύπωσιν γενικῆς γνώμης περὶ τοῦ ἀστίτου τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας κ.τ.λ. **εὐδαίμονες οἷσι** κ.τ.λ. τὸ ἀνύπαρκτον τῆς διὰ βίου εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου ἐτόνισαν πάντες σχεδὸν οἱ συγγραφεῖς καὶ οἱ ποιηταὶ κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχάς· πρβλ. καὶ τό : τέρας ἐστὶν εἴ τις ἠτύχησε διὰ βίου. **Θρηῆσαισι πνοαῖς** ἐπειδὴ ἐκ βορρᾶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πνέουσιν οἱ σφοδροὶ ἄνεμοι, καὶ δὴ ἐκ Θοράκης, διὰ τοῦτο ἐθεώρουν οἱ Ἕλληνες πατρίδα τούτων τὴν Θοράκην, οἱ Ἀθηναῖοι δὲ μάλιστα ἐτίμων ἰδιαίτερος τὸν Βορέαν καὶ εἶχον πρὸς τιμὴν αὐτοῦ βωμὸν παρὰ τῷ Ἴλισσῳ, ἀπὸ ὅπου ἐμυθολογεῖτο, ὅτι ἤρπασε τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως Ἐρεχθέως Ὀρεΐθυιαν καὶ μετήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν Θοράκην. **Λαβδακιδῶν οἴκων** ὁ Αἰβδακος ἦτο πατὴρ τοῦ Λαΐου, πατὴρ δὲ τοῦ Λαβδάκου ἦτο ὁ Πολύδωρος καὶ τούτου πατὴρ ὁ Κάδμος, αἱ συμφοραὶ ὅμως ἤρχισαν ἀπὸ τοῦ Λαΐου καὶ ἐξῆς. **οὐδ' ἔχει λύσιν** ἐκάστη γενεὰ ἠδύνατο ν' ἀπολυτρώσῃ ἀπὸ τῶν δεινῶν τὴν ἐπομένην γενεάν μόνον διὰ τῆς θείας δυνάμεως, ἃν κατέφευγεν εἰς ἐξιλέωσιν αὐτῆς. Τοιοῦτόν τι δὲ ἔκαμεν ἡ γενεὰ τοῦ Ὀρέστου, ὅστις τῇ βοηθείᾳ τῆς Ἀθηνᾶς ἐξιλέωσε τοὺς θεοὺς καὶ ἀπῆλλαξε τοὺς ἀπογόνους του ἀπὸ τῆς ἀρᾶς τῶν Τανταλιδῶν. **θεῶν κοπίς** ἀποδίδονται εἰς τοὺς θεοὺς ξίφη, μάχαιραι, ἔγχη κλπ. **ὑπνος πανταγρεὺς** ὁ ὑπνος καταλαμβάνει πάντα τὰ ἔμφρηγα καὶ διὰ τοῦτο πανδαμάτωρ ἐλέγετο καὶ διδυμος ἀδελφὸς τοῦ θανάτου ἐθεωρεῖτο. **ὄτῳ φρένας θεὸς ἄγει πρὸς ἅταν** τοῦτο εἶναι παρεμφερὲς πρὸς τὸ χριστιανικὸν ῥητάν : μωραίνει Κύριος, ὃν βούλει ἀπολέσαι.

Τρίτον Ἐπεισόδιον (στ. 626 — 780)

α') στ. 626 — 680.

Λεξιλογικά. **νεάτος** = νεώτατος, τελευταῖος. **ἄχνημαι** = λυποῦμαι. **μόρον** ἔχει θέσιν ἀναγκ. αἰτ. = διὰ τὸν θάνατον. **τάλις·ιδος** =

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μελλόνυμφος, μνηστή. **ἀπάτας** αἰτιατ. = διὰ τὴν στέρησιν, διὰ τὴν ἀποτυχίαν. **λεχέων** = τοῦ γάμου. **ὑπεραλγῶ** = ὑπερβολικὰ λυποῦμαι. **τάχα** = ταχέως. **ὑπέρτερον** = ἀκριβέστερον. **τελεία** = τελεσίδικος (τοῦτο λέγει διὰ τὸ νὰ δείξῃ εἰς τὸν Αἴμονα, ὅτι ἡ ἀπόφασίς του εἶναι τελεσίδικος καὶ ἐπομένως ἀνέκκλητος). **ψῆφον τῆς μελλονύμφου** (γενικ. ἀντικειμ.) = ἀπόφασιν κατὰ τῆς μελλονύμφου. **λυσσαίνω** = ὀργίζομαι ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: ἄρα μὴ πάρει (ἔχεις ἔλθει) λυσσαίνων πατρί, κλύων (αἰτιολ.) τελείαν ψῆφον τῆς μελλονύμφου: **πανταχῇ δρῶντες** = καθ' οἷονδήποτε τρόπον καὶ ἂν πράττωμεν. **ἔχων** κατὰ τὸν Κρέοντα μὲν αἰτιολ., κατὰ δὲ τὸν Αἴμονα ὑποθετ. μετοχ. **ἀπορθοῖς** ὁμοίως κατὰ μὲν τὸν Κρέοντα ὀριστ. ἐγκλίσι., κατὰ δὲ τὸν Αἴμονα εὐκτικῆς. **ἀπορθῶ** κατευθύω εἰς τὸ ὀρθόν, ὀρθῶς καθοδηγῶ. **ἄξιῶσεται** = κριθῆσεται ἄξιος. **έμοι ποιητ. αἴτ. μείζων** = σπουδαιότερος, πολυτιμότερος, **φέρεσθαι** = ὥστε νὰ ἔχω αὐτόν. **σοῦ ἡγουμένου** (ὑποθ. μετ.) β'. ὄρ. συγκρ. = παρὰ ἔαν σύ, ἀφ' ὅ,τι σὺ νομίζεις καλόν, ἀπὸ τὰς καλὰς σου συμβουλίας. **οὔτω γὰρ** ὁ γὰρ αἰτιολ. τὸ ὑπονοούμενον: καλῶς ὁμιλεῖς, συμφωνῶ εἰς ὅσα εἶπες. **διὰ στέρνων ἔχω** = ἐν τῇ καρδίᾳ ἔχω, φρονῶ τοιαῦται φράσεις μετὰ τῆς προθ. διὰ ἀπαντῶνται καὶ ἄλλαι: διὰ χειρός, διὰ στόματος ἔχω κ.ά. **πάντα ἐστάναι ὀπισθεν πατρῶας γνώμης** (ἐπεξηγ. τὸ οὔτω χρή...) = δηλαδὴ νὰ ἀκολουθῇ τις καθ' ὅλα (πιστῶς) τὴν πατρικὴν γνώμην. **τούτου ἔνεκα** = τελ. αἴτ. **γοναὶ** = τέκνα. **κατήκοος** = εὐπειθής: τὸ ἀ' εἶναι ἀντικ. τοῦ φύσαντες, ἀμφοτέρα δὲ ἀντικ. τοῦ ἔχειν. **ἀνταμύνωνται κακοῖς** = ἀποκρούουσιν ἀποδίδοντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ. **ἀνωφέλτος** = ἀνωφελής, παρήκοος. **φιτύω** = γεννῶ. **πόνους** = βάσανα, στενοχωρίας. **τόνδε** = τοῦτον (τὸν γεννήσαντα). **γέλων** = ἀφορμὴν γέλωτος: ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: εἴποις ἂν πῦσαι τόνδε τί ἄλλο πλὴν πόνους ἑαυτῷ, πολὺν δὲ γέλωτα τοῖς ἐχθροῖς. **νὺν** = λοιπόν. **ὑφ' ἡδονῆς** = ἀναγκ. αἴτιον, ἐνῶ τὸ **οὔνεκα γυναικός** = τελ. αἴτ. **ψυχρὸς** = παγερός, ἀηδής. **παραγκάλισμα** = τὸ ἐν ἀγκάλαισιν λαμβανόμενον ἀγαπητόν, τὸ ἀντικείμενον περιπτύξεως. **τοῦτο ἀναφέρεται** εἰς τὸ ἀκολουθοῦν: **γυνὴ ξύνευνος** (σύζυγος). **ἔλκος** = πληγὴ. **λύπη**. **φίλος** = οἰκιακὸς φίλος. **πτύω** = σικχαίνομαι. **ὡσεὶ τε** = ὡς. **μέθεσ** = ἄφες. **ἐν Ἄιδου νυμφεύειν** (σχ. δεξιμόφρον). **αἰρῶ ἐμφανῶς** = συλλαμβάνω ἐπ' αὐτοφώρῳ. **ἐκ πόλεως πάσης** = ἐξ ὅλων τῶν πολιτῶν. **ἀπιστῶ** = ἀπειθαρχῶ. **πρὸς ταῦτα** = ἐναντι τούτων,

(κατὰ τῆς ἀποφάσεώς μου ταύτης). **ἐφυμνῶ** = ἐπικαλοῦμαι πρὸς βοήθειαν. **ξύναιμος** = ἕφορος τῆς συγγενείας. **τὰ φύσει ἐγγενῆ** = τοὺς ἐκ φύσεως συγγενεῖς. **ἄκοσμα** προληπτ. κατηγορ. = ὥστε νὰ εἶναι ἀπειθάρχητα. **κάρτα** = παρὰ πολὺ. **τοὺς ἔξω γένους** (ὄντας) = τοὺς μὴ συγγενεῖς· ἐνν. ἀκόσμους ποιήσω ἢ θήσω. **ἐν οἰκείοισιν** = ἐν μέσῳ τῶν οἰκείων του. **δίκαιος** = ἀμερόληπτος, εὐσυνείδητος. **ὑπερβᾶς** = ὑπερβᾶς τὰ ὄρια ἐξ ἀλαζονείας. **ὅστις βιάζεται** (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.) = ἐάν τις παραβιάξῃ. **οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τυχεῖν** σχ. λιτότητος ἀντί: δεῖ τοῦτον τῆς μεγίστης τιμωρίας τυχεῖν. **ὄν στήσειε** = ὄν ἂν στήσῃ = οἶονδῆποτε ἀνακηρύξῃ, καταστήσῃ ἄρχοντα. **τοῦδε χρῆ κλύειν** = εἰς αὐτὸν πρέπει νὰ ὑπακούῃ τις. **καὶ τάναντία** = καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων, ἦτοι τὰ μεγάλα καὶ ἄδικα. **θαρσῶ** = ἔχω πεποίθησιν· ἐκ τοῦ θέλειν ἔξαρχ. τὰ ἀπαρέμφατα ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι· ἢ δὲ σειρὰ τῶν λέξεων: καὶ θαρσοῖην ἂν ἐγὼ τοῦτον τὸν ἄνδρα θέλειν ἂν καλῶς μὲν ἄρχειν, εὖ δ' ἄρχεσθαι... **ἐν χειμῶνι δὲ δορὸς** = ἐν τῇ σφοδρότητι δὲ τῆς μάχης, ἐν τῇ θυελλώδει μάχῃ. **προστεταγμένος** = ἐὰν ἔχη ταχθῆ πλησίον. **μένειν** (ἂν) ἔξαρχᾶται ἐκ τοῦ θαρσοῖην ἂν. **κάγαθὸν παραστάτην** = καὶ γενναῖον συστρατιώτην, σύντροφον, βοηθόν. **αὕτη - ἦδε ἦδε**, ἢ ἀναφορὰ αὕτη, διὰ νὰ ἐξάρῃ τὴν μεγάλην καταστρεπτικὴν δύναμιν τῆς ἀναρχίας. **ἀναστάτους τίθησι** = ἀναστατώνουσα καταστρέφει. **συμμάχου δορὸς** = συμμάχων πολεμιστῶν, συμμαχικῶν στρατευμάτων. **τροπὰς καταρρήγνυμι** = καταρρηγνύουσα (διασπῶσα) τὰς τάξεις τοῦ συμμαχ. στρατοῦ ποιεῖ αὐτὰς φεύγειν. **τῶν ὀρθουμένων** (ἀντίθεσις πρὸς τὸ προηγούμενον ἀναρχίαν) = τῶν ἀρχομένων καλῶς, τῶν πειθαρχούντων. **τὰ πολλὰ σώματα** = τοὺς πολλοὺς. **οὕτως** = τούτων οὕτως ἐχόντων. **ἀμύνω** συντάσσεται δοτικῇ, ὅπως καὶ τὰ συνώνυμα αὐτοῦ: βοηθῶ, ἐπικουρῶ, τιμωρῶ, ἀρήγω. **ἀμυντέα ἐστὶ** (ὁ πληθ. ἀντὶ ἐνικ.). **τοῖς κοσμουμένοις** (οὐδ. γεν.) = πρέπει νὰ ὑπερασπίξῃ τις τὰ διατασσόμενα, τὰ νομοθετούμενα, τοὺς νόμους. **οὐδαμῶς ἠσηητέα** (ἠσῶμαι, ἠτῶμαι) = ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ γίνεται τις κατώτερος (ἠττων) μιᾶς γυναικός. **ἐκπεσεῖν** (τῆς ἀρχῆς) = νὰ ἐκθρονισθῶ. **εἴπερ δεῖ** = ἐνν. ἐκπεσεῖν πρὸς τινος.

Πραγματικά. νέατον. Ὁ Αἴμων ἦτο ὁ τελευταῖος, ὡς εἵπομεν ἀνωτέρω, υἱὸς τοῦ Κρέοντος. **τάλιδος** τάλις ἐλέγετο παρ' Ἀρχαίοις ἢ εἰς ὄραν γάμου παρθένος καὶ κατονομασθεῖσα εἰς τινα νύμφη. **μάν-**

τεων ὑπέριτερον δεικνύεται ἢ δυσμένειά τοῦ πρὸς τὸ γένος τῶν μάντεων, τὴν φράσιν δὲ αὐτὴν οἱ ἀρχαῖοι ἐλάμβανον ἐκ παροιμίας, ὅτε ἤθελον νὰ δηλώσουν, ὅτι ἐγνωρίζον τι ἐξ αὐτοψίας καὶ οὐχὶ ἐκ στοχασμῶν, ὅπως ἔπραττον οἱ μάντιες. ὡς καὶ τὸν ἐχθρὸν ἀνταμύνωνται τὸ ὠφελεῖν τὸν φίλον καὶ καταδιώκειν τὸν ἐχθρὸν, κακῶς ποιεῖν τὸν ἐχθρὸν καὶ εὖ ποιεῖν τὸν φίλον ἐπεκράτει εἰς τὴν ἀρχαιότητα γενικῶς πρὸ τοῦ Σωκράτους, ὅστις πρῶτος ἐδίδαξε χριστιανικὰς ὄντως ἀληθείας, λέγων «μηδαμῶς ἀδικεῖν» καὶ «εἰ αἰροίμην ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν, ἐλοίμην ἂν ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν». Παρατηρητέα ὁμοίως ἢ μεγάλη ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ Κρέοντος, εἰπόντος τὰ ἀνωτέρω, καὶ τῆς Ἀντιγόνης εἰπούσης τὴν ἠθικωτάτην ἐκείνην ὄησιν (στίχ. 523) «οὗτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν». ἀλλ' ὃν πόλις στήσσει ἀναχρονιστικῶς ὁ Σοφοκλῆς ὁμιλεῖ περὶ ἐκλογῆς τοῦ ἡγεμόνος ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ μόνον κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς χρόνους τοῦτο ἴσχυεν, ἐνῶ κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους, εἰς οὓς ἀναφέρεται τὸ δράμα, οἱ βασιλεῖς ἐγίνοντο τοιοῦτοι κληρονομικῶς δικαίωματι. δίκαια καὶ τάναντία τοῦτο ἐφαρμοζόμενον προϋποθέτει λαὸν δουλοπρεπῆ καὶ στερούμενον καθ' ὅλοκληρίαν φιλελευθέρων φρονημάτων.

β') στ. 681 — 723.

Λεξιλογικαί. τῷ χρόνῳ = λόγῳ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου τῆς ζωῆς, ἔνεκα τοῦ βαθέος γήρατός μας. κεκλέμμεθα = ἔχομεν στερηθῆ, ἔχομεν χάσει. ἀντικειμ. εἶναι : τὰς φρένας. λέγω φρονούντως = ὁμιλῶ σωφρόνως, συνετῶς. ὑπέριτατον = πολυτιμώτατον. ὅπως εἰδικ. = ὅτι. τάδε = ἐνν. τὰ προηγουμένως διακηρυχθέντα ὑπὸ τοῦ Κρέοντος. μητ' ἐπισταίμην = μῆτε εὐχομαι νὰ γνωρίζω. μεντᾶν = μέντοι ἂν, ὁ δὲ ἂν ἀρμόζει τῇ εὐκτικῇ γένοιτο = δύναται ὅμως νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν νοῦν καὶ ἄλλου συνετὴ τις σκέψις. δ' οὖν = ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα. πέφυκα = ἔχω ἐκ τῆς φύσεως τῆς θέσεώς μου τὴν ιδιότητα. προσκοπεῖν = σκοπεῖν πρὸ σοῦ = νὰ ἐξετάζω πρὸ σοῦ καὶ πρὸς τὸ συμφέρον σου. λόγοις τοιούτοις (δηλοῦται τὸ αἷτιον τοῦ φόβου τοῦ δημότου) = λέγοντι τοιούτους λόγους = ἐὰν λέγῃ τοιούτους λόγους. οἷς μὴ τέρψει = ἀναφ. συμπερ. πρότ. = ὥστε σὺ νὰ μὴ εὐχαριστῆσαι ἀκούων τούτους. ὑπὸ σκότου (ἀναγκ. αἷτ.) = ἔνεκα τῆς ἀσημότητος τῆς θέσεώς μου (ὡς βασιλόπαιδος). τὴν παιδα ταύτην (ἀναγκ. αἷτ.). οἷα (σύστ. ἀντικ. τοῦ ῥήμ.) ὀδύρεται πόλις = πόσον

θρηνεῖ ἐξ αἰτίας τῆς κόρης αὐτῆς. ὡς ἀναξιωτάτη = πῶς ἀναξιότατα, ἐλάχιστα ἀξία τιμωρίας, ἀπ' ἔργων εὐκλεεστάτων = ἀναγκ. αἷτ. ἦτις. ἀναφορ. αἰτιολ. πρότ. (αἰτιολ. τὸ ἀπ' ἔργ. εὐκλ.). ἐν φοναῖς πεπτῶτα = ἐν φονικοῖς πλήγμασι πεπτωκότα = φονευθέντα. ὠμηστῆς = ὁμοφάγος. μῆθ' ὑπ' ὠμηστῶν. ἦτις οὐκ εἶσεν (ἄθαπτον) ὀλέσθαι μῆθ' ὑπ' ὠμηστῶν κυνῶν, μῆθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος. χρυσῆς τὸ ἐπίθ. τοῦτο ἐλέγετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων κατὰ μεταφορὰν ἐπὶ λαμπρῶν καὶ ἐξαιρέτων πραγμάτων, ὅπως καὶ ὑφ' ἡμῶν : χρυσὸς ἀνθρώπος, χρυσῆ καρδιά κτλ. τιμῆς ἔξαρτ. ἐκ τοῦ λαχείν. ἐρεμνὸς (ἐκ τοῦ ἔρεβος, ἐρεβεννός) = ἐρεμνός = σκοτεινός. σῖγα = λεληθότως. ἐπέρχεται = διαδίδεται ἀνὰ τὴν πόλιν. εὐτυχῶς πράσσω = εὐτυχῶ. ἢ μετοχ. ὑποθετ., ἐπέχουσα θέσιν β' ὄρου συγκρ. = τῆς ἰδικῆς σου εὐτυχίας. τιμιώτερον = πολυτιμότερον. εὐκλείας β' ὄρος συγκρ. εἰς τὸ μείζον ἄγαλμα. ἄγαλμα = κόσμος, εὐχαρίστησις. θάλλω = εὐτυχῶ. πρὸς παίδων = ἐκ μέρους παίδων (ἐτέθη ἀντὶ τοῦ : εὐκλείας παίδων θαλλόντων) ἢ σειρὰ τῶν λέξ. : ἢ τί ἄγαλμα μείζον ἐστὶ πατρὶ πρὸς παίδων θαλλόντων ; νῦν ἀντὶ νύν = λοιπόν. ἐν μῶνον ἦθος = ἓνα μόνον τρόπον σκέψεως, μίαν γνώμην. ἐν σαυτῷ φόρει = ἐν τῇ ψυχῇ σου ἔχε, δηλ. μὴ σχηματίζης γνώμας μονοτρόπως. ὡς φῆς οὐ = ὃ οὐ λέγεις ἢ σειρὰ τῶν λέξεων : μὴ νῦν ἐν ἦθος μῶνον ἐν σαυτῷ φόρει, τοῦτ' ὀρθῶς ἔχειν, ὡς φῆς, κοῦδὲν ἄλλο. τὸ ὄστις ἐν περιλ. ἐννοίᾳ. φρονεῖν = ὅτι σκέπτεται ὀρθῶς. συνετῶς. διαπτύσσομαι = διανοίγομαι ὡς καρπός, ἐξετάζομαι ἀκριβέστερον (κατὰ μεταφορὰν ἐκ τῶν καρπῶν). ὠφθησαν γνομ. ἀόρ. = συνήθως φαίνονται, ἀποκαλύπτονται, μὴ τείνειν ἄγαν (μεταφορ. ἀπὸ τῶν σχοινίων καὶ τῶν χορδῶν τοῦ τόξου, αἱ ὁποῖα τεντωνόμεναι πολὺ θραύονται) = νὰ μὴ τὸ παρατεντώνη, νὰ μὴ ἰσχυρογνωμῆ ὑπερβολικὰ, νὰ μὴ εἶναι ὑπερβολικὰ αὐθάδης ἢ κανον. πλοκὴ τῶν λέξ. : ἄλλ' οὐδὲν αἰσχρόν ἐστι τὸ μανθάνειν τὸν ἄνδρα πολλά, καὶ τις ἢ σοφός, καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν. παρὰ ρεῖθροις χειμάρροις = πλησίον τῶν χειμάρρων. ὑπέικω = ἐνδίδω, ὑποχωρῶ. ὡς ἐκσφύζεται = πῶς διασφύζουν. ἀντιτείνω = ἀνθίσταμαι. αὐτόπρεμνα (αὐτοῖς πρέμνοις, πρέμνον δὲ εἶναι ὁ κορμός, τὸ στέλεχος, ἢ ῥίζα) = αὐτόρριζα, σύρριζα. αὐτως = ὡσαύτως. πόδα = σκόταν' ταύτην ἀπετέλουν τὰ δύο ἄκρα τοῦ ἰστίου καὶ τὰ εἰς αὐτὰ προσδεδεόμενα σχοινία, ἐπὶ τῶν ὁποίων στήριζται, ὡς ἐπὶ ποδός, τὸ ἰστίον τοῦ πλοίου. ναδῶς =

νεώς· ἢ γεν. αὕτη εἶναι κτητικὴ τοῦ πόδα, ὁμοίως δὲ γεν. ἀντικειμ. τοῦ ἐγκρατῆ· τὸ δὲ ἐγκρατῆ προλ. κατηγορ. = ὥστε εἶναι ἐγκρατῆ, ὥστε νὰ ἐξουσιάζῃ, νὰ κανονίζῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλοίου· ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: ὅστις τείνας πόδα ναὸς ἐγκρατῆ ὑπέικει μηδὲν = εἴαν τις τεντώσας τὴν σκόταν τοῦ ἰστίου τοῦ πλοίου, ὥστε νὰ εἶναι κυρία αὐτοῦ, οὐδόλως χαλαρώνῃ αὐτήν. **κάτω στρέψας** = ἀναστρέψας. **τὸ λοιπὸν** = εἰς τὸ ἕξῃς. **ὑπτίοις σέλμασι ναυτίλλεται** = μὲ ἀνεστραμμένα τὰ σανιδώματα ναυσιπλοεῖ (δηλ. καταποντίζεται). **καὶ μετὰστασιν δίδου** = καὶ δίδε μεταβολὴν τῆς ψυχικῆς σου καταστάσεως, καὶ μετὰβαλλε γνώμην. **κάπ' ἐμοῦ** = καὶ ἐκ μέρους ἐμοῦ (ἐκδήλωσις μετριοφροσύνης). **πρόσσεσι** = δύναται νὰ προσεθῆ. **πρεσβεύω** = ὑπερέχω. **πάντ' ἐπιστήμης πλέως** = παντεπιστήμων. **πάντα** = ἐπιρρηματ. ἢ σειρά τῶν λέξεων: **φήμ' ἔγωγε πολὺ πρεσβεύειν φῦναι τὸν ἄνδρα πάντα πλέων ἐπιστήμης. φῦναι τὸν ἄνδρα** = τὸ νὰ εἶναί τις ἐκ φύσεως. **εἰ δ' οὖν** = εἰ δὲ μὴ συμβαίνει τοῦτο, εἰ δὲ μή, δηλ. εἰ μὴ ἔφυ ἐπιστήμης πλέως. **φιλεῖ γὰρ τοῦτο μὴ ταύτη ῥέπειν** (μεταφ. ἐκ τοῦ ζυγοῦ) = διότι τοῦτο συνειθίζει νὰ μὴ κλίνη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, νὰ μὴ ἔχη τοιοῦτο τρόπον τὸ πρᾶγμα. **καὶ τῶν λεγόντων εὖ** = καὶ ἀπὸ τοὺς ὁμιλοῦντας ὀρθῶς.

Πραγματικά. οὐδὲν αἰσχρὸν ἐστὶ καὶ τὸ μανθάνειν πολλὰ. Πρὸβλ. καὶ τὸ ὠραῖον ῥητὸν τοῦ Σόλωνος «γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος». **ὅσα δένδρων ὑπέικει κλπ.** παρεμφερῆ γνώμην ἐξέφρασεν ὁ Κρέων ἐν στίχ. 473 ὅτε ὠμίλησεν, ὅτι καὶ τὰ σκληρὰ φρονήματα ταπεινοῦνται καὶ ὁ σίδηρος θραύεται εἰς πλεῖστα τεμάχια κ.τ.λ.

γ') στ. 724-780.

Λεξιλογικά. καίριον=ὀρθόν. **λέγει** ὁ Αἴμων. **σέ τε** ἔνν. τὸν Αἴμονα. **τοῦδε** τοῦ Κρέοντος. **μαθεῖν** συνετάχθη μετὰ γεν. κατὰ τὸ ἀκούειν. **διπλῆ**=καὶ ἀπὸ τοὺς δύο. **οἱ τηλικοῖδε** μέση λέξις ἐπὶ μεγάλης καὶ μικρᾶς ἡλικίας· διὰ μὲν τὸν Κρέοντα σημ. οἱ προβεβηκότες τὴν ἡλικίαν, διὰ δὲ τὸν Αἴμονα **τηλικουῦδε**=τοσοῦτον νέου. **διδαξόμεσθα** ἀντὶ διδαχθησόμεθα. **μηδὲν τὸ μὴ δίκαιον** ἀντικ. τοῦ ἐννοουμένου διδάσκου. **τὸν χρόνον**=τὴν ἡλικίαν. **τὰ ἔργα**=τὰς πράξεις (ἔνν. τὴν ἐνέργειάν του πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ δικαίου τῆς

Ἀντιγόνης). ἔργον γὰρ ἔστι... εἶναι λοιπὸν (καλὸν) ἔργον... τοὺς ἀκοσμοῦντας = τοὺς ἀπειθαρχοῦντας. οὐδὲ (ἐπιδοτ.) κελεύομαι ἄν = οὐ μόνον δὲν δεικνύω σεβασμὸν εἰς τοὺς ἀπειθαρχοῦντας, ἀλλ' οὔτε καὶ ἄλλους (ἤθελον προτρέψει νὰ σέβωνται τοὺς κακοὺς. ἤδε μετὰ τινος περιφρονήσεως ἀναφέρει τὴν Ἀντιγόνην. τοιαῦδε ἐπέειληται νόσω = ἔχει ἀποκαλυφθῆ (ἔχει συλληφθῆ ἐπ' αὐτοφῶρα), ὅτι περιέπεσεν εἰς τοιαύτην παρεκτροπὴν (δηλ. νὰ εὐσεβῆ εἰς τοὺς κακοὺς). νόσω = αὐτῷ τῷ ἐγκλήματι. οὐ φησι = δὲν ὁμολογεῖ (δὲν παραδέχεται) τοῦτο. ὁμόπτολις λέως = ὄλος ἐν γένει ὁ λαὸς τῆς πόλεως. ἡμῖν (ὁ πληθυντ. χάριν τῆς μεγαλοπρεπείας). ἐρεῖ = θὰ ὑπαγορεύσῃ εἰς ἡμᾶς. ἀμὲ = ἃ ἐμέ. τάσσειν = προστάσσειν. ἄλλω ἢ μοὶ = ἐπ' ὀνόματι ἄλλου (κατὰ τὴν γνώμην ἄλλου) ἢ ἐπ' ὀνόματι ἐμοῦ. πόλις γὰρ ὁ γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμενον: σοὶ καὶ τῷ λαῷ δεῖ σε ἄρχειν. ἦτις ἔσθ' ἐνὸς ἀνδρὸς (ἀναφορ. ὑποθ. πρότ.). τοῦ κρατοῦντος ἐνν. κτῆμα. νομίζεται = θεωρεῖται κατὰ γενικὴν γνώμην. καλῶς = ὥραϊα (εἰρων.). ὄδ' ὡς ἔοικε... μετὰ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Αἴμονος, ὁ Κρέων ἀλλάσσει θέμα καὶ στρέφεται εἰς τοὺς παρεστῶτας, ὁμιλῶν περιφρονητικῶς περὶ αὐτοῦ. εἴπερ γυνῆ (ἐνν. εἰ). προκῆδομαι = προνοῶ ὑπέρ. ὦ παγκάκιστε ἐνν. τὸ ρῆμ. προκῆδει μου. διὰ δίκης ἰέναι τινὶ = εἶναι ἀντίδικον πρὸς τινά. οὐ δίκαια ἔξαρμαρτάνω = λαμβάνω ἀποφάσεις μὴ συμφωνούσας πρὸς τὸ δίκαιον. ἀρχὰς = ἀρχήν, ἀξίωμα. οὐ γὰρ σέβεις αἰτιολογεῖ τὸ ἐννοούμεν. ἀμαρτάνεις. πατῶν = καταπατῶν, περιφρονητῶν (ἀσεβῶν εἰς τοὺς θεοὺς). ἦθος = χαρακτήρ. ὕστερον = κατώτερον, ὄργανον μιᾶς γυναικός. οὐ τοι ἄν ἔλοις γε ἦσσω = (ἴσως εἶμαι κατώτερος γυναικός) ἀλλὰ δὲν δύνασαι τοῦλάχιστον νὰ μὲ εὗρης κατώτερον (ὑποχείριον) αἰσχυρῶν πράξεων. ἐμὲ ἐτέθη εἰς προέχουσαν θέσιν (ἐν τέλει) τοῦ στίχ. ἵνα δηλωθῆ ἢ ἀντίθεσις πρὸς τὸν Κρέοντα. γοῦν = τοῦλάχιστον. ὑπὲρ ἐκείνης καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὑπὲρ τῶν αἰσχυρῶν κατὰ τὸν Κρέοντα πράξεων, ἃς ἔπραξεν ἐκείνη. οὐκ ἔσθ' ὡς = οὐκ' ἔσθ' ὅπως = κατ' οὐδένα τρόπον, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ. γαμεῖς χρόν. μέλλ. ὀλεῖ τινα = θὰ γίνῃ αἴτιος ν' ἀποθάνῃ τις (ὁ Αἴμων ὑπονοεῖ βεβαίως ἑαυτὸν, μέλλοντα ν' αὐτοκτονήσῃ, ἀλλ' ὁ Κρέων νομίζει, ὅτι τὸν ἀπειλεῖ). κάπαπειλῶν = καὶ ἐπαπειλῶν = καὶ μετ' ἀπειλῶν ἀκόμη. ἐπεξέρχῃ ὧδε θρασὺς = ἐπέρχεται ἐναντίον μου μετὰ τόσον μεγάλῃ θρασύτητος. κενός = κοῦφος, μωρός. φρενώω - ὦ = νοθετῶ, συνετίζω. κλαίων

= οὐχὶ ἀτιμωρητί, κατόπιν τιμωρίας. εἰ μὴ... τίς λόγος εἶναι ἔδῳ ; ὦν (ἐναντιωμ.). **δούλευμα** = δοῦλος, ὄργανον. **κωτίλλω** = κολακευτικῶς προσαγορεύω (πατέρα). **λέγων μηδὲν κλύειν ἀντίθεσις**· δηλ. θέλεις νὰ λέγῃς καὶ ὄχι νὰ ἀκούῃς, τ. ἔ. χάνει κανεὶς τὰ λόγια του ὁμιλῶν πρὸς σέ. **ἄληθες** ; = ἀλήθεια ; (εἰρων.). **οὐ ἀρμόζει εἰς τὸ χαίρων** = οὐχὶ ἀτιμωρητί. **δεννάζω** = ὑβρίζω, περιπαίζω· ἐν τοῖς προηγουμένοις στίχοις, ἰδίᾳ ἐν τῷ 735 καὶ 753 διεῖδεν ὁ Κρέων φόγον ἐκ μέρους τοῦ Αἴμονος, ἐν δὲ τῷ στιχ. 755 καὶ 757 ἀντελήφθη εἰρωνείαν ἐκ μέρους αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτὸ ὠργίσθη. **ἐπὶ φόγοισι** = μετὰ τοὺς φόγους σου. **ἄγετε** = ἀπομακρύνετε (τὴν παραγγελίαν δίδει εἰς τοὺς συνοδοὺς τῆς Ἀντιγόνης). **τὸ μῖσος** (τὸ ἀφηρημ. ἀντὶ τοῦ συγκριμ.) = τὴν μισητὴν. **κατ' ὄμματα πλησία τῷ νυμφίῳ παρόντι** = ἐνώπιον καὶ πλησίον τοῦ νυμφίου παρόντος. **ἔμοιγε ἐκ τοῦ πλησίον** = πλησίον ἐμοῦ τοῦλάχιστον. **οὐδαμὰ** = οὐδόλως. **τοῦμόν κρᾶτα** = τὴν κεφαλὴν μου, τὸ πρόσωπόν μου, ἐμέ. **προσόψει ἐν ὀφθαλμ. ὀρῶν** καὶ ὁ Αἴμων, ὅπως ἀνωτέρω ὁ πατήρ, χρησιμοποιεῖ πλεονασμὸν πρὸς ἔξαρσιν τῶν λεγομένων του. **ὡς** (τελ.) **μαίνη ξυνὼν τοῖς θέλουσι τῶν φίλων** = ἵνα ἐπιδεικνύῃς τὴν μανίαν σου ἀναστρεφόμενος μὲ τοὺς θέλοντας ἐκ τῶν φίλων σου νὰ ἀντικρούσῃς αὐτήν. **νοῦς τηλικούτος** = νοῦς τηλικούτου = τοσοῦτον νέου. **βαρὺς** = ἐπικίνδυνος (εὐεπίφορος εἰς κινδύνους). **ἀλγήσας ὑποθ. μετ. φρονεῖτω μείζον ἢ κατ' ἄνδρ' ἰὼν** (ἢ πρόθ. κατὰ σημ. ἔδῳ συμφωνίαν) = ἄς μεγαλοφρονῇ περισσότερον ἀπὸ ὅ,τι ἀρμόζει εἰς ἄνδρα. **τῷ δ' οὖν κόρα** (ὁ δὲ πρὸς δῆλωσιν ἀντιθέσεως μεταξὺ τοῦ Αἴμονος, ὅστις δύναται νὰ πράττῃ ὅ,τι θέλει, καὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ Κρέοντος διὰ τὴν καταδίκην τῶν δύο κορῶν) = ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει τὰς κόρας. **καὶ κατακτεῖναι ὁ** : καὶ εἶναι ἐπιδοτικός· ὄχι μόνον κατεδίκασας, ἀλλὰ καὶ σκοπεύεις... **οὐ** (ἐνν. οὐ νοῶ κατακτεῖναι). **γε** = τοῦλάχιστον. **εὗ γὰρ οὖν λέγεις** = διότι ἀληθῶς καλὰ μοῦ τὸ ὑπενθύμισες. **σφε** = αὐτήν. **στίβος** (ὁ) = ὁδός. **κρύψω** = θὰ βάλω νὰ θάψουν. **κατῶρυξ-υχος** = ὡς ἐπιθ. = ὑπόγειος, ἐνταῦθα ὡς οὐσιαστ. = ὄρυγμα, λάκκος. **φορβῆ** = νομή, βοσκή ἐπὶ ζῶων, ἐπὶ ἀνθρώπων δὲ τροφή. **τοσοῦτον** = τόσον ὀλίγον. **ἄγος** = ἡ λέξις αὕτη ἐσήμενε τὴν κάθαρσιν, τὴν ἀποτροπὴν ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ τὴν ἁμαρτίαν, τὸ μίσημα· τὴν πρώτην σημασίαν ἔχει ἔδῳ, ἐνῶ ἐν τῷ στίχῳ 256 ἔχει τὴν δευτέραν. **τό** : ὡς ἄγος μόνον (ἐνν. εἶναι) = ὥστε νὰ εἶναι ἱκανὸν

πρὸς κάθαρσιν μόνον. **προτίθημι** = θέτω ἔμπρός, παραθέτω. **ὄν μόνον σέβει θεῶν** (διότι χάριν αὐτοῦ παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ ἄρχοντος). **τεύξεταί που** = θὰ τύχη πιθανῶς (εἰρων.) τὸ ρῆμα συντάσ. ἐδῶ μετ' αἰτιατικῆς. **τηνικαῦτα** = τότε. **πόνος περισσὸς** = μάταιος κόπος.

Πραγματικά. ἄλλω γὰρ ἢ μοὶ χρὴ ἄρχειν . . . ἴδε ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Κρέοντος τὰς ἀπολυταρχικὰς ἀντιλήψεις τῶν ἀρχόντων κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους, τὴν αὐτὴν δ' ἐννοίαν ἔχει καὶ ὁ στίχ. 738, ἐνῶ ὁ Αἴμων ἀντιπροσωπεύει διὰ τῶν γνωμῶν του πολίτην τῶν ἱστορικῶν χρόνων, καθ' οὓς ἐπεκράτουν ἀρχαὶ μᾶλλον φιλελεύθεραι. **πετρώδει κατώρυχι** ἐννοεῖ ὑπόγειον θολωτὸν τάφρον, οἷοι ἦσαν καὶ οἱ λεγόμενοι θησαυροὶ ἐν Μυκῆναις. **ἄγος** = ἦτο ἀρχαία συνήθεια νὰ παραθέτουν εἰς τὸν καταδικασθέντα εἰς θάνατον ὀλίγην τροφήν, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ἐκ πείνης, ὅπερ ἦτο μαρὸν δι' ὀλόκληρον τὴν πόλιν καὶ δὲν ἦτο ἀνεκτὸν ὑπὸ τῶν θεῶν.

Τρίτον Στάσιμον (στ. 781 — 800)

Λεξιλογικά. σ τ ρ. ὅς ἐν κτήμασι πίπτεις (τὸ : ἐν κτήμασι ἐτέθη προληπτικῶς) = ὅς ποιεῖς κτήματα ἐκείνους, οἷς ἂν ἐμπέσης = ὁ ὁποῖός καθιστᾷς κτήματά σου ἐκείνους, εἰς ὅσους ἠθέλεις ἐμπέσει. **Ἔρω**ς ἡ λέξις αὕτη, ὡς καὶ ἐν τῇ ἀντιστροφῇ ἡ λέξις **σὺ**, τιθέμεναι ἐν ἀναφορᾷ καὶ ἐν ἀρχῇ στίχου προσδίδουσι μείζονα ἔμφασιν καὶ ἐνάργειαν. **μαλακὸς** = τρυφερός. **νεάνιδος** συνεκδ. ἀντὶ πληθ. **ἐννυχεύω** = διανυκτερεύω. **ὑπερπόντιος** κατηγορούμενον, ἐξηγούμενον δι' ἔμπροσθέντου προσδιορισμοῦ. **ἐν ἀγρονόμοις αὐλαῖς** = ἐν αὐλαῖς ἀγρονόμων = εἰς τὰς αὐλάς (καὶ ἐπομένως εἰς τὰς κατοικίας) ἀνθρώπων ἀγροδιαίτων. **οὐδεὶς σε φύξιμος** (μεταβατ.) = οὐδεὶς δύναται νὰ σὲ διαφύγῃ. **ἀμέριος** = ἐφήμερος (ἀντιθ. τοῦ ἀθανάτου). ἡ ἐπανάληψις τοῦ **σὲ** χάριν ἐμφάσεως. **ὁ ἔχων σε** = ὁ κατεχόμενος ὑπὸ σοῦ. **μαίνομαι** = καταλαμβάνομαι ὑπὸ μανίας.

ἀντιστρ. **ἀδίκους** = προληπτ. κατηγορ. = ὥστε νὰ γίνωνται ἄδικοι. **παρασπῶ** = παραπλανῶ, παρασύρω, **ἐπὶ λῶβα** τελ. αἴτιον = πρὸς βλάβην, πρὸς καταστροφὴν. **τὸ νεῖκος** = φιλονικία, εἶναι δὲ ἐδῶ σχῆμα ὑπαλλαγῆς: **τόδε νεῖκος ἀνδρῶν ξυναίμων** (ἦτοι υἱοῦ πρὸς πατέρα). **ἔχεις ταραξας** = ἔχεις ἐγείρει. **ὁ ἴμερος** = ὁ πόθος. **εὐλεκτρος** = ἡ καλὸν λέκτρον (κλίνην) ἔχουσα, ἡ ἐμφανίζουσα καλὸν γάμον.

ἡ ὥραία. **βλεφάρων** γεν. ὑποκειμ. ἐκ τοῦ ἡμερος. **νύμφας** κτητ. εἰς τὸ βλεφάρων. **ἐναργῆς** κατηγορ. ἐπιρρημ. = ἐναργῶς, ὀλοφάνερα. **πάρεδρος** (παράθεσις τοῦ ἔρωτος, ἡμερος) = συμπάρεδρος. **τῶν μεγάλων ἐν ἀρχαῖς θεσμῶν** = τῶν μεγάλων ἠθικῶν νόμων τῆς διακυβερνήσεως τοῦ κόσμου. **ἄμαχος** = ἀκαταγώνιστος. **ἐμπαίζει** = παίξει ἐν τοῖς βλεφάρους τῆς νύμφης.

Πραγματικά. Ἐρως ὡς θεὸς ἐθεωρεῖτο γενικῶς υἱὸς τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἄρεως, κατ' ἄλλους δὲ μύθους τοῦ Διὸς ἢ τοῦ Ἑρμοῦ. Παρίστατο ὑπὸ τῆς τέχνης κατ' ἀρχὰς μὲν, ὡς χαριέστατος πρόσηβος νεανίας, βραδυτέρον δέ, ὡς ὥραϊόν καὶ πονηρὸν ὑπόπτερον παιδίον, φέρον τόξον καὶ βέλη ἐντὸς φαρέτρας ἢ ἐνίστε καὶ δᾶδα, καὶ τοιοῦτοτρόπως εἰκονίζετο πάντοτε ὡς τοξότης καὶ πύκτης καὶ ἐν γένει ὡς μαχητής. Εἶναι δὲ τὸ τρίτον τοῦτο στάσιμον τοῦ χοροῦ ἕνας ἐπινίκιος ὕμνος εἰς τὴν δύναμιν τοῦ Ἐρωτος. Λέγει δὲ ἀνίκητον τοῦτον, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων περιπτώσεων καὶ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Αἵμονος ἐνίκησεν οὗτος τὰ πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἄρχοντα καθήκοντα τοῦ υἱοῦ. **ὑπερπόντιος ἐν τ' ἀγρονόμοις αὐλαῖς** ἐννοεῖ βεβαίως πᾶσαν τὴν χερσαίαν καὶ θαλασσίαν φύσιν. Πρβλ. καὶ τοὺς στίχους τοῦ ποιήματος τοῦ νεωτέρου Ἑλληνος ποιητοῦ Ἀθ. Χριστοπούλου «ἐσὺ θεοὺς κ' αἰθέρια, οὐράνια καὶ ἄερια κρατεῖς καὶ βασιλεύεις». **τῶν μεγάλων θεσμῶν** ὁ Ἐρως, ὡς ἐπηρεάζων τὰς σκέψεις καὶ ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων, θεωρεῖται ὡς δύναμις ἴση πρὸς τοὺς ἄλλους ἠθικοὺς νόμους, τοὺς διέποντας τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν θεωρεῖται ὡς συμπάρεδρος καὶ συνάρχων τῶν ἄλλων ἠθικῶν νόμων.

Τέταρτον Ἐπεισόδιον (στ. 801 - 943)

(ἐν τούτῳ περιλαμβάνεται καὶ κομμὸς στ. 806 - 882)

α') στ. 801 — 882.

Λεξιλογικά. ἔξω θεσμῶν = ἔξω τῶν νομίμων, τῆς καθιερωμένης τάξεως τῶν πραγμάτων. ὄρων καὶ ὄθ' ὄρω ἐκφράζεται αἰτιολογία. **παγκοίτας** = ὁ τοὺς πάντας κοιμίζων. **ἀνύτω καὶ ἀνύω θάλαμον** = διανύω τὴν ὁδὸν εἰς τὸν κοιτῶνα (ἐνν. τὸν Ἄδην).

στ ρ ο φ. α'. **νεάταν** (νέος) = τὴν τελευταίαν ὁδόν. **νεάτον** ἐπιρρημ.

προσδιορ. = διὰ τελευταίαν φοράν. ἔγκληρος = μέτοχος. ἐπινυμφίδιος = ἡδόμενος χάριν τῆς νύμφης ἐπὶ τῷ νυμφῶνι, τὸ ἐπιθαλάμιον ἄσμα. κεῦθος (τὸ) = ὁ κενθμών, ἡ κρύπτη. φθινάδες νόσοι = νόσοι φθαρτικά, φθίσις. ἐπίχειρα ξιφρών (ἡ γεν. ὑποκειμ.) = ἀμοιβή παρεχομένη ὑπὸ τοῦ ξίφους, ὁ διὰ ξίφους θάνατος (τοῦτον ἐσκόπει ἀρχικῶς νὰ ἐφαρμόσῃ ὁ Κρέων (ἴδε στίχ. 760 καὶ 761). αὐτόνομος = αὐθαίρετος, οἰκεία θελήσει. μόνη ἀναφέρεται εἰς τὸ ζῶσα.

ἀντιστροφ. α'. λυγροτάταν ἐπιρρημ. κατηγ. = οἰκτρότατα, κατὰ τρόπον λυπηρότατον. πρὸς ἄκρω Σιπύλῳ = παρὰ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους Σιπύλου (κυρίως εἶναι εἰς τὸ μέσον τοῦ κρημονοῦ). δαμάζω = ἀπολιθώνω. πετραία βλάστα = βλάστησις (προεξοχή) τοῦ βράχου. ὡς ἀιενῆς κισσός = ὡς κισσός ἰσχυρῶς περιτετυλιγμένος, ὅπως δηλ. ὁ κισσός, σφιγκτὰ περιφυόμενος εἰς τὸ δένδρον ἀφανὲς καθιστᾷ αὐτό, οὕτω καὶ ὁ βράχος ἰσχυρῶς περιπεπλεγμένος ἀπελιθώσε τὴν Νιόβην. ὡς φάτις ἀνδρῶν = ὡς λέγεται. τάκομαι = τήκομαι = λιώνω, μαραινόμεαι ἐκ λύπης. λείπει = καθ' ἐνικόν, ὡς συνταχθὲν πρὸς τὸ πλησιέστερον. χιῶν χιῶν ἐτέθη ἀντὶ τοῦ ἐξ αὐτῆς παραγομένου ὕδατος· διὰ τούτου μᾶς ἐρμηνεύει, πόθεν προέρχονται τὰ δάκρυα τῆς Νιόβης. δειρὰς - ἄδος = ὁ λαιμὸς τοῦ σώματος. τοῦτο λέγεται καὶ περὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ὄρους, ὅπως καὶ αἱ ὄφρυες (ἐδῶ ὄφθαλμοὶ) λέγεται καὶ ἐπὶ ὄρους καὶ ἐπὶ ἀνθρωπίνου σώματος. παγκλαύτοις = ταῖς αἰὶ κλαιούσαις. ἔ με ὁμοιοτάταν (ἐπιρρ. κατηγορ. = πρὸς αὐτὴν δὲ ἐμὲ καθ' ὁμοιότητα τὸν τρόπον (δηλ. καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη ὑπὸ βράχου (περιβάλλονται). κατευνάζω = κοιμίζω, θανατώνω. θεογεννῆς = γεννηθεῖσα ἐκ θεῶν (ἡ Νιόβη). καίτοι = καὶ ὅμως. φθιμένα (τινὶ) = ὅταν ἀποθάνῃ τις. ἀκούω = νομίζομαι, φημίζομαι. ἔγκληρα = κοινά, ὅμοια. ἡ σειρὰ τῶν λέξεων : καίτοι τάκοῦσαι ἔγκληρα τοῖς ἰσοθέοις λαχεῖν μέγα ἐστὶ τινὶ φθιμένα = καὶ ὅμως τὸ νὰ γίνῃ φήμη περὶ τίνος, ὅτι ὅτε ἀπέθανεν ἔτυχε τῆς αὐτῆς μοίρας πρὸς τοὺς ἰσοθεοὺς, εἶναι σπουδαῖον. τλάω = ὑπομένω.

στροφ. β'. γελῶμαι = περιπαίζομαι (ἡ Ἀντιγόνη λέγει τοῦτο εἶτε, διότι ἠρμήνευσε τὴν λέξιν τλῆναι διὰ τοῦ παθεῖν, εἶτε, διότι δὲν ἔβλεπε τὸν λόγον νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν Νιόβην, θεωρήσασα εἰρωνικὰ εἰς βάρος τῆς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ χοροῦ). οἷχομαι = φεύγω, ἀποδνήσκω. ἐπίφαντος = ὄρωμένη, ζῶσα πολυκτῆμονες = πλούσιοι (εἰς οὓς περιλαμβάνεται καὶ ὁ τίτλος εὐγενείας). ὕμμε (αιολικὸς

τύπος) = ὑμᾶς. ἔμπας = μ' ὅλα ταῦτα (ἂν καὶ οὐδὲν κερδίζω). ἐπι-
κτώμαι = ἐπικαλοῦμαι μάρτυρας. οἷα... ἔρχομαι πλαγ. ἐρωτ. πρότ.
= ὑπὸ ποίας συνθήκας... ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ: φίλων ἄκλαυτος.
οἷοις νόμοις (ἐνν. ἀνοσίοις) = μὲ ποίους ἀνοσίους νόμους. ἔργμα
(εἶργνυμι, εἶργω) = εἰρκτή, τάφος. τυμβόχωστος = ὡσὼν τύμβος
κεχωσμένος. ποταίνιος = νέος, πρωτάκουστος (καινοφανής, διότι
πρόκειται νὰ κλεισθῇ ἐν αὐτῷ ζωντανή). πρὸς ἔργμα τυμβόχ.
ἔρχομαι τάφου ποταίνιου = πηγαίνω εἰς εἰρκτήν πρωτακούστου
τάφου, ὡσὼν τύμβον ἐπικεχωσμένην. μέτοικος = ζῶσα, κατοικοῦσα
μεταξύ. προσέπεσες = προσέκρουσες (ἔκφρασις ποιητική), βαρέως
ἤμαρτες. βάθρον Δίκας = βάσιν (θρόνον) τοῦ ἀγάλματος τῆς θεᾶς
Δικαιοσύνης. ἐκτίνω = πληρώνω. πατρῶος = ὑπὸ τοῦ πατρὸς κλη-
ροδοτηθεῖς. πολὺν τινα = παρὰ πολὺν (φοβερόν). ἄθλος = ἀγών,
δυστύχημα.

ἀντιστρ. β'. ψαύω (συντάσσ. ἐδῶ μετ. αἰτιατ.) = ἐγγίζω, ὑπομι-
νήσκω. τριπόλιστος = (τρὶς-πολίζω ἢ πολέω = ἀροτριῶ, στρέφω) =
τρὶς (δηλ. ἐπανελημμένως) λεγόμενος, καὶ ἐπομένως διαβόητος. οἶτος
(ἐκ ριζ. οἶ τοῦ οἶσω, τοῦ ρήμ. φέρω) = μοιραῖον, τύχη (χρησιμ. ὡς
ἐπεξ. τοῦ μερίμνας). πρόπαντος = ὀλοκλήρου ἐν γένει. (ἢ πρὸ ἐπι-
τείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ παντός). κλεινοῖς Λαβδακ. ἀντὶ γενικῆς ἐτέθη
ἢ δοτ. ἐκ τοῦ πότμου (πίπτω) = τοῦ πεσότιος ἡμῶν κλπ., χρησιμ. δὲ
ἢ δοτικῇ αὐτῇ ὡς ἐπεξήγησις τοῦ: ἀματέρου. ματρῶαι λέκτρων
ἄται = ἄται ματρῶν λέκτρων = δυστυχήματα (συμφοραὶ) προελ-
θόντα ἐκ τοῦ γάμου τῆς μητρὸς μας. κοιμήματα δυσμόρου μητρὸς
(γεν. ὑποκ.) = περιπέξεις, πλαγιάσματα τῆς... αὐτογέννητα (ὑπαλ-
λαγή) ἀντὶ αὐτογεννήτω πατρὶ = μὲ τὸν πατέρα, ὃν αὐτὴ ἢ ἰδίᾳ ἐγέν-
νησεν. οἷων = ἀπὸ ποίους γονεῖς. ἀραῖος = ἐπικατάρατος. μέτοι-
κος = ἵνα συνοικήσω μετ' αὐτῶν. δύσποτμος = κακότηχος. κυρέω-
ῶ = τυγχάνω. κατήναρες ἀορ. β'. τοῦ ἀποθ. ρημ. κατεναίρομαι =
φονεύω. εὐσέβεια = εἶναι τεκμήριον εὐσεβῶν φρονημάτων. κράτος
δὲ (τούτου) ᾧ κράτος μέλει, οὐδὰμὰ παραβατὸν πέλει = ἢ
ἔξουσία δὲ ἐκείνου, ὅστις εἶναι ἐπιτετραμμένος αὐτήν, κατ' οὐδένα
τρόπον εἶναι παραβατή. αὐτόγνωτος ὄργα = αὐτόβουλος ὁρμή, αὐ-
θαίρετος σπουδή. τάνδε = δι' αὐτῆς ἐδῶ. οὐκέτι μοι θέμις (ἔστι)
= δὴν εἶναι πλέον ἐπιτετραμμένον εἰς ἐμέ. λαμπάδος = τοῦ ἡλίου.
πότμος (ὁ) = μοῖρα. ἀδάκρυτος = ἄκλαυτος.

Πραγματικά. ἔξω φέρομαι τῶν θεσμῶν ἐξέροχεται τῆς κεκανο-
νισμένης τάξεως τῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ διὰ τῶν δακρύων του δει-
κνύει συμπάθειαν πρὸς τὴν καταδικασθεῖσαν βασιλόπαιδα. Ἐν τῷ
κομμῷ, στίχ. 806 — 882, ἡ Ἀντιγόνη, ἥτις, ὡς ἡρώϊς ὑπὲρ τοὺς
ἄλλους κοινοὺς ἀνθρώπους, ἐθυσίασε ζωὴν καὶ πᾶν ἀγαθὸν χάριν τῆς
ἐκπληρώσεως ἑνὸς ὑπερτάτου καθήκοντος, τώρα, ὅτε ἐπετελέσθη τοῦτο
καὶ βλέπει ἔμπρὸς τῆς τὸ φάσμα τοῦ θανάτου καὶ ἀναλογίζεται τὴν
στέρησιν τοῦ γάμου, ὅστις ἦτο καὶ εἶναι ὁ φυσικὸς τῆς γυναικὸς προ-
ορισμός, λυπεῖται ὑπερβολικὰ ὡς ἄνθρωπος κ.τ.λ. ποῖα ἄλλα παρό-
μοια παραδείγματα ἔχομεν; Ἐξέρων ποταμὸς ἐν Θεσπρωτία τῆς
Ἡπείρου· πηγάζων οὗτος ἀπὸ τὰ βουνὰ τοῦ Σουλίου διαρρέει τὴν
Ἀχερουσίαν λίμνην, βυθίζεται ὑπὸ τὴν γῆν καὶ ἐκρέει ἀκολούθως εἰς
τὴν Ἴόνιον θάλασσαν. Τὸ ἄγριον καὶ τραχὺ καὶ μυστηριώδες τῶν τό-
πων, δι' ὃν διέροχεται, τὰ σκοτεινὰ καὶ λασπώδη νερὰ τῆς λίμνης, αἱ
ἐξαφανίσεις καὶ ἐπανεμφανίσεις αὐτοῦ, ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς παλαιο-
τάτας τοπικὰς παραδόσεις καὶ ἔπλασαν τὸν ὁμώνυμον τοῦ Ἄδου πο-
ταμόν. Ὑμεναίων οἱ ὑμέναιοι ἦσαν ἄσματα ἀδόμενα κατὰ τοὺς γά-
μους, καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὴν πομπήν, ἐν συνοδείᾳ αὐλοῦ. Ὁ δ' ἐπιθα-
λάμιος ὕμνος ἐψάλλετο ἐξωθι τοῦ νυμφικοῦ θαλάμου πρὸς τι-
μὴν τῆς νύμφης ὑπὸ παρθένων ἐξωθι τοῦ νυμφῶνος ἱσταμένων. Ζῶσα
μόνη δὴ... ὁ χορὸς θέλων νὰ παρηγορήσῃ τὴν τεθλιμμένην Ἀντιγό-
νην εὐρίσκει πρόχειρον δικαιολογίαν, ὅτι μόνη αὐτὴ κατ' ἐξαιρέσιν,
χωρὶς νὰ ἀσθενήσῃ κλπ., ζωντανὴ κατέροχεται εἰς τὸν Ἄδην. Φρυ-
γίαν ξέναν πρόκειται περὶ τῆς Νιόβης, τῆς θυγατρὸς τοῦ περιβοή-
του Ταντάλου, ὁ μῦθος τοῦ ὁποίου καὶ τῆς Νιόβης εἶναι γνωστός, ἡ
δὲ ἀπολίθωσις αὐτῆς κατὰ τὴν μυθολογίαν ἐγένετο ἐκεῖ παρὰ τὸ ὄρος
Σίπυλον τῆς Λυδίας ἐν Μ. Ἀσίᾳ ὅπου ὑπάρχει ἀνάγλυφος φυσικὴ
ἐκ πέτρας γυναικεῖα μορφή καθημένη, ἐπιγέννημα μὲν αὐτῆς τῆς φύ-
σεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς τέχνης καταλλήλως διασκευασθεῖσα, ὥστε νὰ
μὴ ποραλλάσῃ τῆς μορφῆς γυναικὸς καθημένης καὶ δακρυρροούσης,
δάκρυα δὲ εἶναι τὰ ὄμβρια καὶ τὰ ἐκ τῆς τηκομένης γῆνός καταρ-
ρέοντα ὕδατα. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ἀναφέρει καὶ ὁ περιηγητὴς Παν-
σανίας, ὅτι εἶδεν. Φαίνεται, ὅτι κατ' ἐρχὰς ἦτο καθιερωμένον εἰς τὴν
Ἀσιανὴν θεὰν Κυβέλην καὶ ὕστερον ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ πλασθῇ ὁ
μῦθος τῆς Νιόβης, μὲ τὸν ὅποιον ἠσυχολήθη ἡ ἐπικὴ, λυρική καὶ δρα-
ματικὴ ποίησις. Θεογεννῆς ὡς καταγομένη ἐκ τοῦ Διὸς, οὐ υἱὸς ἦτο

ὁ πατὴρ Τάνταλος. **Διοικαῖαι κρῆναι** ἐτέθη πληθ., διότι ἡ Δίρκη ἀπετελείτο ἐκ πολλῶν πηγῶν, ἔκειντο δὲ αὐταὶ πλησίον τῶν Θηβῶν. **συμμάρτυρας ἐπικτώμαι** συχνάκις ἐγίνετο παρ' ἀρχαίοις ἐπίκλησις τῆς πέριξ φύσεως; τῆς θαλάσσης, τῶν ὀρέων, τῶν ποταμῶν κ.τ.λ. **δυσπότιμων γάμων** ἢ ὑπόμνησις τοῦ ἀτυχοῦς γάμου τῶν γονέων τῆς ἀνέμνησεν αὐτὴν καὶ τὸν ἀτυχῆ γάμον τοῦ ἀδελφοῦ Πολυνείκου, νυμφευθέντος τὴν κόρην τοῦ Ἄδράστου, ὅστις γάμος πρὸς τοῖς ἄλλοις ὑπῆρξεν αἰτία τῆς ἐκστρατείας αὐτοῦ ἐναντίον τῶν Θηβῶν, τοῦ ὀλέθρου του καὶ τῆς καταδίκης εἰς θάνατον τῆς Ἀντιγόνης. **ἄκλαυτος, ἄφιλος** κλπ. ἐν τῇ ἐπιφθῶ ἡ Ἀντιγόνη ἐπαναλαμβάνει δι' ὀλίγων τὰ λεγθέντα ἐν τῷ κομμῶ, προσθέτουσα μόνον τὸ ἄκλαυτον ὑπὸ τῶν φίλων.

β') στ. 883 — 943.

Λεξιλογικαί. Ὁ Κρέων ἐξεληθὼν τῶν ἀνακτόρων καὶ ἰδὼν ἐκπληκτος, ὅτι ἐκεῖ ἦτο ἀκόμη ἡ Ἀντιγόνη, ὀργίζεται κ.τ.λ. **ᾄοιδῆ** = θρηῆνος. **εἰ χρεῖη** = ἐὰν ἤθελε παραστῆ ἀνάγκη, ἤθελε προκύψει ὠφέλεια ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: ἄρ' ἴσθ' ὡς, εἰ χρεῖη λέγειν πρὸ τοῦ θανεῖν (= ἐνώπιον τοῦ θανάτου) ᾄοιδὰς καὶ γόους, οὐδ' ἂν εἰς παύσαιτ' ἂν λέγειν; **οὐκ ἄξειθ' ὡς τάχιστα**; ἰσοδυν. πρὸς ἔντονον προσταγὴν = ἀπαγάγετέ τὴν τάχιστα. **κατηρεφῆς τύμβος** = θολωτὸς τάφος (ἔστεγασμένος ἄνωθεν). **περιπτύσω** = περικλείω, περιβάλλω. **χοῆ** τοῦ ῥήμ. **χράω** = θέλω, χορίζω. **τυμβεύω** ἀμετάβ. = διάγω ἐν τύμβῳ, κατοικῶ ἐντὸς τάφου. **τουπὶ τήνδε τὴν κόρην** προσδιορ. τῆς ἀναφορᾶς = ὅσον ἀφορᾶ εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν κόρην. **ἀγνοί** λέγει οὕτω, διότι δὲν φρονεῖ αὐτήν, ἀλλὰ τὴν ἀφήνει ζῶσαν μετὰ τινος τροφῆς, ὡς εἶπεν καὶ ἐν στίχ. 775 (φορβῆς τοσοῦτον). **δ' οὖν** = ἐν πάσῃ ὁμως περιπτώσει. **μετοικίας τῆς ἄνω** = τοῦ δικαίωματος νὰ κατοικῆ (νὰ εἶναι) μετὰ τῶν ἡμῶν τῶν ζώντων ἄνω ἐπὶ τῆς γῆς. **νυμφεῖον** = νυμφικὸς θάλαμος (μετὰ πολλῆς πικρίας λέγει τὸν ἀπαίσιον τάφον τῆς νυμφικὸν θάλαμον). **κατασκαφῆς** = κοῖλος, ὑπόγειος. **ἀείφρουρος** = διότι ἐπρόκειτο μέχρι τέλους τῆς ζωῆς νὰ φυλάττῃ τὴν Ἀντιγόνην. **οἱ πορεύομαι πρὸς τοὺς ἐμαυτῆς** = ὅπου πορευομένη πηγαίῃς τῶν πρὸς τοὺς ἰδικούς μου. **ὦν...** ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: ὦν ὀλωλότων κλείστον ἀριθμὸν. **Φερσέφασσα** = ἡ Περσεφόνη. **ὦν λιοσύβη** (ἢ ὦν γεν. διαορ.) = ἐσχάτη. **μακρῶ** (ἐπιτείνει τὸ) **κάκιστα** = με ὑπερβο-

λικὰ οἰκτροτάτον θάνατον (διότι θάπτεται ἄθωα, νέα καὶ ζωντανή).
πρίν μοι μοῖραν ἐξήκειν βίου (ποία ἡ σύνταξις τοῦ πρίν;) = πρὸ
 τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέμα ὁ εἰμαρμένος εἰς ἐμὲ χρόνος τῆς ζωῆς.
κάρτ' ἐν ἐλπίσιν τρέφω = διατηρῶ παρὰ πολὺ μεγάλην ἐλπίδα.
φίλη—προσφιλῆς—φίλη ἡ ἀναφορὰ χάριν ἐμφάσεως. **κασίγνητον**
κάρα οὕτως ἀποκαλεῖ τὸν Ἐτεοκλέα. **περιστέλλω** κυρίως = ἐνδύω
 τὸν νεκρὸν, εἶτα κηδεύω, θάπτω. **τοιιάδ' ἄρνημαι** = τοιαύτην λαμ-
 βάνω ἀμοιβήν. **τοῖς φρονούσιν** (δοτ. τῆς κρίσεως) = κατὰ τὴν γνώ-
 μην τῶν ὑγιῶς φρονούντων. τὸ εὖ ἀνήκει εἰς τὸ ὄ. ἐτίμησα' διὰ τὰ
 ἀπό: **σ' ἐγὼ τίμησα...** μέχρι: **νόμφ**, ἴδε πραγματ. παρατηρήσεις.
ἐτήκετο = ἔλυνεν, ἐσήπετο ἄταφος. **εἰ τέκνα** ἐνν. τὸ ἐτήκοντο.
βία = παρὰ τὴν θέλησιν. **ἂν ἠρόμην τόνδε πόνον** = θὰ ἀνελάμ-
 βανον τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ἐπιπόνου, ὡς αὐτοῦ ἐδῶ, ἔργου. **πρὸς**
χάριν τίνος νόμου; = πρὸς χάριν ποίας ἠθικῆς ἀρχῆς, τίνος ἠθικοῦ
 ἀξιώματος; ἡ μετ. **κατθανόντος** εἶναι ὑποθ. **ἀμπλακίσκω** = στε-
 ροῦμαι. **τοῦδε** δηλ. παιδός. **κεκευθότοιιν** (τοῦ ὄημ. κεύθω ὡς ἀμε-
 ταβ.) = εἰάν ἤθελον ἀποθάνει. **οὐκ ἔστιν ὄστις** = οὐδεὶς. **βλάστοι**
 τοῦ ὄ. βλασιάνω. **τοιφῶδε μέντοι νόμφ** = ἐπὶ τῇ βίασει ὅμως τοιαύ-
 της ἀρχῆς (περὶ ἧς ὠμίλησα ἀνωτέρω). **ἐκπροτιμήσασα** = προτιμή-
 σασα ἀπὸ τούς ἄλλους (πατέρα καὶ υἱόν). **ταῦτα ἔδοξ' ἀμαρτάνειν**
 = ἐφάνην, ὅτι ἔπεσα εἰς αὐτὸ (πὸν μοῦ ἀπεδόθη) τὸ ἔγκλημα. **διὰ**
χειρῶν οὕτω = διὰ τῆς βίας ἔτσι. **ἄγει με** = διέταξε τοὺς δορυφό-
 ρους νὰ μὲ ὀδηγήσωσι. **μὴ λαχοῦσαν μέρος οὔτε γάμου του οὔτε**
παιδείου τροφῆς = χωρὶς νὰ μετάσχω οὔτε γάμου τινός (χωρὶς νὰ
 νυμφευθῶ) οὔτε καὶ ἀνατροφῆς τέκνων. **ἔρημος πρὸς** = ἐγκαταλε-
 λειμμένη ὑπό. **εἰς κατασκαφὰς θανόντων** = εἰς κοῖλον τάφον.
ποίαν παρεξελθοῦσα δαιμόνων δίκην = διότι ποῖον θεῖον δί-
 καιον παρέβην; **βλέπειν** = προσβλέπειν. **αὐδᾶν** = προσφωνεῖν, ἐπι-
 καλεῖσθαι. **ἐπεὶ γε δὴ εὐσεβοῦσα τὴν δυσσέβειαν ἐκτησάμην**
 = ἐπειδὴ, ὡς γνωστόν, πράττουσα εὐσεβῆ προᾶξιν ἀπέκτησα κατηγο-
 ρίαν (καὶ τιμωρίαν) ἐπὶ ἀσεβείᾳ. **τάδε** = τᾶνωτέρω. (δηλ. ἡ ἀπόκτη-
 σις τῆς κατηγορίας... διὰ τὴν εὐσεβῆ μου προᾶξιν). **ξυγγιγνώσκω** =
 λαμβάνω γνώσιν, διδάσκομαι. **παθόντες ξυγγοῖμεν ἂν ἡμαρτη-**
κότες = ἀφ' οὗ πάθωμεν θέλομεν μάθει, ὅτι ἐσφάλαμεν (περὶβ. τὴν
 λαϊκὴν ῥῆσιν: ὁ παθὸς μαθός). **οἶδε ὁ Κρέων καὶ οἱ ὁμόφρονές του.**
μὴ πλειῶ ἢ καὶ = ἴσα, ὅμοια πρὸς ὅσα. **ἐκδίκως** = ἀδίκως. **ἔτι**

αὐταὶ ῥίπαι τῶν αὐτῶν ἀνέμων ψυχῆς τήνδε γ' ἔχουσιν = ἀκόμη ἢ ἰδία ψυχικὴ ταραχὴ (ἔξασις) κατέχει αὐτὴν δὲ τοῦλάχιστον. **τοιγάρ** = διὰ τοῦτο ἀκριβῶς. **κλαύμαθ' ὑπάρξει** = θὰ τιμωρηθῶσι. **ὑπὲρ βραδυτῆτος** λόγῳ τῆς βραδύτητος νὰ τὴν ἀπαγάγουν. **θανάτου ἐγγυτάτω** = πλησιέστατα πρὸς τὸν θάνατον. **ἀφίεται** = ἔχει ἐκφρασθῆ (δηλ. ὁ λόγος αὐτὸς τοῦ Κρέοντος ἔχει ἐκστομισθῆ, δεικνύων, ὅτι προσεγγίζει ὁ θάνατος). **οὐδὲν παραμυθοῦμαι** = οὐδόλως σὲ συμβουλεύω. **μὴ οὐ τάδε ταύτη κατακυροῦσθαι** = ὅτι ταῦτα ἐδῶ δηλ. αἱ ἀπειλαὶ (ἀποφάσεις) του περὶ τοῦ θανάτου, δὲν θὰ ἐπικυρωθῶσι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. **προγενεῖς** = προγονικοί. **ἄγομαι δὴ κούκετι μέλλω** (ἐνν. ἰέναι). **κοιρανίδαι** = τύραννοι, βασιλεῖς, ἡγεμόνες. **βασιλειδᾶν** = βασιλειδῶν, τῶν βασιλοπαίδων. **τὴν εὐσεβίαν σεβίσασα** = ἐπειδὴ ἐτίμησα τὸ ἔργον τῆς εὐσεβείας.

Πραγματικά. Φερσέφασσα ἢ Περσεφόνη λέγεται καὶ Περσεφόνηια, Περσέφασσα κλπ. Κατὰ τὸν μῦθον ἦτο κόρη τῆς θεᾶς Δήμητρος καὶ τοῦ Διὸς καὶ σύζυγος τοῦ Πλούτωνος, θεοῦ τοῦ Ἄδου. Αὕτη ἔζη ἐπὶ ἕξ μῆνας εἰς τὸν κάτω κόσμον μετὰ τοῦ ἀνδρός της καὶ ἐπὶ ἕξ μῆνας ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τῆς μητρός της. Τοῦτο δὲ εἶναι ἄλλο τι ἢ συμβολικὴ παράστασις τοῦ σπόρου τοῦ σίτου, ὁ ὁποῖος χάνεται εἰς τὴν γῆν καὶ φυτρώνει πάλιν. Τὰ ἀπὸ τοῦ στίχ. 904: **σ' ἐγὼ τίμησα...** μέχρι τοῦ ἐν τῷ στίχ. 914: **νόμῳ**, κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν (τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ ποιητοῦ Goethe καὶ ἄλλων ἡμετέρων καὶ ξένων) δὲν ἦσαν τοῦ Σοφοκλέους, ἀλλὰ προσετέθησαν ὑπ' ἄλλης χειρός, διότι οἱ λόγοι οὗτοι τῆς Ἀντιγόνης ἀντιφάσκουσι πρὸς τὰς πράξεις καὶ τοὺς προηγουμένους λόγους καὶ ἀρχὰς αὐτῆς. Ἐνῶ δηλ. προηγουμένως ἐδικαιολόγει τὴν πράξιν της, λέγουσα, ὅτι παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀρχοντος χάριν τῶν θείων νόμων, τώρα θεωρεῖ τοὺς ἀνθρωπίνους νόμους ὑπεριτέρους τῶν θείων καὶ ὁμολογεῖ, ὅτι θὰ παρήκουεν εἰς τοὺς νόμους τῆς πολιτείας χάριν ὀρισμένου μόνον συγγενοῦς, τοῦ ἀδελφοῦ. Τὸ χωρίον τοῦτο λοιπὸν κατὰ τὴν γνώμην τῶν δὲν εἶναι γνήσιον, ἀλλὰ προσετέθη μεταγενεστέρως, παραληφθὲν ἐξ ἐνὸς διηγήματος τοῦ Ἡροδότου, κατὰ τὸ ὁποῖον, ὅτε συνελήφθη, ὡς αἰχμάλωτος, ὑπὸ τοῦ Δαρείου ὁ Ἰνταφέρνης καὶ κατεδικάσθη μετ' ὄλων τῶν περὶ αὐτὸν εἰς θάνατον, ἐπροτάθη ὑπὸ τοῦ Δαρείου εἰς τὴν σύζυγόν του νὰ ἐκλέξη, ποῖον θέλει νὰ σώσῃ ἐκ τῶν οἰκείων της,

αὐτὴ δὲ ἔσπευσε νὰ ἐκλέξῃ τὸν ἀδελφόν της, διότι, ὡς εἶπεν, ἂν ὁ θεὸς ἤθελεν, ἠδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλον σύζυγον ἢ υἷόν, ἂν ἤθελον ἀποθάνει ἐκεῖνοι, ἐνῶ ἀδελφὸν δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποκτήσῃ ἄλλον, διότι εἶχον ἀποθάνει οἱ γονεῖς αὐτῆς. Ἄλλωστε, ὡς εἶναι λογικόν, ὁ Πολυνείκης δὲν ἔζη, ὥστε νὰ προτιμήσῃ ἡ Ἀντιγόνη τὴν σωτηριάν αὐτοῦ τῆς τῶν ἄλλων· τινὲς ὅμως παραδέχονται, ὅτι οἱ ἀνωτέρω στίχοι εἶναι γνήσιοι τοῦ Σοφοκλέους, μαρτυροῦντες ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν μεγάλην ἀξίαν καὶ προτίμησιν τῆς πατροπαράδοτου παρ' Ἑλλήσιν ἀδελφικῆς ἀγάπης, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν στενὴν συνάφειαν τὴν ὑπάρχουσαν μεταξὺ τοῦ Ἡροδότου καὶ Σοφοκλέους, οἵτινες ἦσαν σύγχρονοι καὶ φιλικώτατα συνεδέοντο πρὸς ἀλλήλους. **προγενεῖς** ἐννοεῖ τοὺς ἀρχαίους ἐπιχωρίους θεοὺς. **κοιρανίδαι** οὕτω προσφωνοῦνται οἱ ἀποτελοῦντες τὸν χορόν, ὅπως καὶ ἀλλαχοῦ ἀποκαλοῦνται ἄνακτες· τὴν ἐπωνυμίαν δὲ αὐτὴν εἶχον οὐ μόνον οἱ βασιλεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ εὐγενεῖς ἐκ τῶν πολιτῶν.

Τέταρτον Στάσιμον (στ. 944 — 987)

Λεξιγογικά. στρ. α'. **Ἔτλα καὶ** = ὑπέστη τὴν αὐτὴν τύχην (ἔ. τλάω = ὑπομένω, καρτεῶ). πρὸ αὐτοῦ δέον νὰ ἐννοήσωμεν τὸ ἐκ μέρους τοῦ χοροῦ παραινετικὸν πρὸς τὴν Ἀντιγόνην «τέτλαθι». — **Δανάης δέμας** (περίφρασις) = ἡ Δανάη. **ἀλλάξαι** = νὰ ἀνταλλάξῃ τὸ οὐράνιον φῶς πρὸς τὸ σκότος τῆς εἰρκτῆς (ἐν τῷ κατωγείῳ οἰκοδομήματι). **χαλκόδετοι αὐλαὶ** = δωμάτιον, εἰς τοὺς τοίχους τοῦ ὁποίου εἶναι προσηρμοσμένα διὰ χαλκῶν ἢ ἡλῶν χαλκαὶ πλάκες. **ἐν τυμβ. θαλάμῳ** ἐπεξηγεῖ τὸ χαλκοδ. αὐλαῖς. **κατεξεύχθη** = ὑπέκλυψεν εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς εἰμαρμένης. **τίμιος γενεᾶ** = εὐγενὴς τὴν καταγωγὴν. **ταμιεύεσκεν** (μεταφορὰ ἀπὸ τῶν ταμιῶν, οἵτινες φυλάσσουν τὸν θησαυρὸν τῆς πόλεως ἢ ναοῦ) = ἐφύλασσε ἐν τῇ κοιλίᾳ. **χρυσορῦτους** (δι' ἑνὸς ἢ ἄριστον τοῦ μέτρου). **γονὰς** = τὸν ὑπὸ μορφὴν χρυσῆς βροχῆς χυθέντα εἰς αὐτὴν γόνον. **ἅ μοιριδία δύναις** = ἡ δύναμις τῆς μοίρας. **δεινά τις** = ἐξόχως ἰσχυρά. **Ἄρης** (μετωνυμ.) = πολεμικὴ δύναμις. **πύργος** ἐνν. οὔτε καὶ ἂν τις ἐγκλεισθῇ ἐν πύργῳ. **ἀλίκυπος** = ὁ ὑπὸ τῆς θαλάσσης κτυπώμενος. **κελαινὸς** = ὁ ἔχων σκοτεινὸν χρῶμα.

ἀντιστρ. α'. **ξεύχθη** = ἐδαμιάσθη (ὑπέκλυψε καὶ οὕτως εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς εἰμαρμένης). **ὀξύχολος** = ὀξύθυμος. **κερτομίσις ὄργαις** = λόγῳ τῶν πειρακτικῶν, ψηφιστικῶν ἐνδελώσεων τῆς ὄργης του. **ἐκ Διονύ·**

σοῦ ποιητ. αἴτ. **κατάφαρκτος ἐν πετρῶδει δεσμῶ**=κατάφαρκτος (ἐγκάθειρκτος) εἰς πετρῶδες δεσμοτήριον. (ἐνν. τὸ ἄντρον τοῦ Παγγαίου ἐν τῷ ὁποίῳ ἐδέθη ὁ Λυκοῦργος). **οὕτω**=τοιουτοτρόπως (δηλ. ἐν τοιαύτῃ καθεῖρξει, λόγῳ τοιαύτης καθεῖρξεως). **ἀποστάζει**=βαθμηδὸν ἐξαφανίζεται (καταρρέουσα κατὰ σταγόνας)* μεταφορὰ ἐκ τοῦ ἀποστήματος, ὅπερ, ὅταν ὠριμάσῃ, διαρρηγνύεται καὶ ἐκρέει. **δεινὸν ἀνθηρόν τε μένος μανίας**=ἡ φοβερὰ καὶ φλογερὰ ἔξαψις τῆς μανίας. **ἐπέγνω**=ἤλθεν εἰς ἐπίγνωσιν, κατενόησεν. **μανίαις ψαύων**=ὅτι ὑπὸ τὸ κράτος τῆς μανίας ἠρέθιζε τὸν θεόν. **ἐν κερτομίοις γλώσσαις**=μὲ πειρακτικοὺς λόγους. **παύεσκε**=διέκοπτεν, ἠνάγκαζε νὰ παύουν. **ἐνθεος**=θεόληπτος, ἐνθουσιῶν. **εὔιον πῦρ**=τὰς δᾶδας, αἵτινες ἐκαίοντο ὑπ' αὐτῶν (τῶν μαινάδων) ἐν συνοδείᾳ τῶν φωνῶν εὐοῖ, εὐοῖ. **φίλαυλος**=ὁ ἀγαπῶν τὸν αὐλόν.

στ ρ. β'. **κυανέων**=σκοτεινῶν (ἴδε πραγματ.). **διδύμας ἀλός**=τοῦ Εὐξείνου πόντου καὶ τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου. **ἀκταὶ** ἐνν. εἰσί, κείνται. **ἴδ'**=ἰδὲ=ἦδὲ=καί. **ἄξενος**=ἀφιλόξενος. **ἴνα**=ὄπου. **ἀγγίπολις**=ὁ (παρὰ τὴν πόλιν Σαλμυδησοῦν) πάροικος, γείτων. **ἀρατὸν**=ἐπάρατον, ἀποτρόπαιον. **ἔλκος τυφλωθὲν**=ἔλκος γενόμενον διὰ τυφλώσεως (ἐνῶ τὸ ἔλκος ὑπῆρξε τὸ αἴτιον τῆς τυφλώσεως). **δάμαρτος** (ἦ)=σύζυγος. **ἀλαδὸν** κατηγορ.=ὥστε γενέσθαι τυφλὸν (τὸ συνῆψε πρὸς τὸ ἔλκος ἀντὶ τῶν ὀμμάτων). **κύκλοι ὀμμάτων**=αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν. τὰ : **δισσοῖσι Φινεΐδαις καὶ κύκλοις ὀμμάτων** ἀποτελοῦσι σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος· ἡ δοτ. δισσοῖσι Φιν. ἀντὶ γενικῆς κτητικῆς τοῦ κύκλοις ὀμμάτων. **ἀλάστοροι**=(οἱ ἄλαστα παθόντες)=οἱ ἀπαιτοῦντες ἐκδίκησιν (ἐκ τοῦ : ἀλάστωρ-ορος=ἡ τιμωροῦσα τὸ ἔγκλημα θεότης). **ἀράσσω**=κτυπῶ ἰσχυρῶς. **αἵματηραῖς** ἐτέθη κατὰ πρόληψιν=ὥστε νὰ αἱματώσουν, νὰ γίνουν αἰμόφυρτοι. **ἀκμαὶ κερκίδων**=αἱ ἄκραι τῶν κερκίδων (κερκίς δὲ ἦτο τὸ ὑφαντικὸν ἐργαλεῖον δι' οὗ αἱ γυναῖκες κτυπῶσαι ἐπύκνωνον τὸ ὕφασμα). **ὑφ' αἵματηραῖς χεῖρεσσι κ.λ.π.** δοτ. ὀργανική· ἡ σειρὰ τῶν λέξεων ἀπὸ τοῦ : **ἴν' ἀγγίπολις**.. ἔχει οὕτως : ἴνα ἀγγίπολις Ἄρης εἶδεν ἀρατὸν ἔλκος τυφλωθὲν ἀλαδὸν (ἀντὶ, τυφλωθέντων ἀλαῶν πρὸς τὸ : ὀμμάτων) ἀλαστόροισι κύκλοις ὀμμάτων δισσοῖσι Φινεΐδαις, ἀραχθέντων ὑφ' αἵματηραῖς χεῖρεσσι καὶ ἀκμαῖσι κερκίδων ἐξ ἀγρίας δάμαρτος.

ἀντιστρ. β'. **κατὰ δὲ τακόμενοι** (τιῆσις) = κατατηκόμενοι δέ. **μέλεος**=δυστυχίς. **μελέαν πάθαν**=τὴν οἰκτρὰν συμφορὰν. **ἀνύμ·**

φρευτον=ἐπὶ κακῷ νυμφευθεῖσα. ἀνύμφευτον γονᾶν = καταγωγὴν ἀπὸ μητρὸς ἐπὶ κακῷ νυμφευθείσης. ἄντασε (ρ. ἀντάω=συναντῶ)= μετέχω, κοινωνῶ. σπέρμα=καταγωγή, γένος. (προσδιορ. ἀναφορᾶς). ἀρχαιόγονος=πρωτόγονος, πανάρχαιος. ἃ δὲ...=αὕτη δὲ κατὰ μὲν τὸ γένος μετέσχεν (ἐκοινωνήσεν) τῶν παναρχαίων Ἐρεχθ. τηλέπορα ἄντρα=τὰ ἔχοντα μακρὸν ἢ εὐρὺν πόρον, δηλ. τὰ μεγάλα. Βορέας = ἡ κόρη τοῦ Βορέου (ἡ Κλεοπάτρα). ἄμιππος = ἡ τρέχουσα σύμφωνα μὲ τὸς ἵππους (ταχύτατα). πάγος=πέτρα, ὄρος. ὀρθόπους πάγος=ἰπόρημον ὄρος. ὑπὲρ=ἐπὶ. θεῶν παῖς διότι ὁ πατὴρ τῆς Κλεοπάτρας Βορέας καὶ ὁ πάππος Ἐρεχθεὺς ἦσαν θεοί. κάπ' ἐκείνα ἔσχον (τιμῆσις)=καὶ ἐκείνα ἐπέσχον=καὶ κατ' ἐκείνης ἔστράφησαν. μακροαίων=πολυχρόνιος (ἅτε ὑπάρχων ἀρχαιοτέρον).

Πραγματικά. Ἐν τῷ στασίμῳ τούτῳ τρία παραδείγματα φέρει ὁ χορὸς καὶ ἄλλων προσώπων, ὑποστάντων τὴν μοιραίαν ἀνάγκην, διὰ νὰ παραμυθήσῃ τὴν Ἀντιγόνην καὶ διὰ νὰ παραστήσῃ τὸ ἀναπόφρευτον τοῦ μοιραίου. Εἰς τοὺς στίχ. 949 καὶ 987 δις προσαγορεύει τὴν Ἀντιγόνην ὡ παῖ, παῖ, καίπερ ἀποῦσαν, οἰονεὶ παρακολουθῶν αὐτὴν βαίνουσαν εἰς τὸν Ἄδην. Δανάας ἦτο κόρη τοῦ βασιλέως τοῦ Ἄργους Ἀκρυσίου, ὅστις εἶχε λάβει χρησμόν, ὅτι ἐὰν ἡ κόρη του γεννήσῃ υἱόν, οὗτος θὰ φονεύσῃ τὸν πάππον. Διὰ τοῦτο ὁ τελευταῖος οὗτος ἐνέκλεισε τὴν κόρην του εἰς ἕνα ὑπόγειον τοῦ ἀνακτόρου χαλκοῦν θάλαμον διὰ νὰ ἀποφύγῃ αὕτη τὸν γάμον, ἀλλ' ὁ Ζεὺς ὡς χρυσὴ βροχὴ μετ' αὐτῆς ἐγέννησε τὸν Περσέα. Κατόπιν τούτου ὁ Ἀκρίσιος ἐνέβαλε τὴν Δανάην καὶ τὸν Περσέα εἰς λάρνακα καὶ τοὺς ἔρριπεν εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἡδωνῶν ὁ υἱὸς τοῦ Δρύαντος, ὀνόματι Λυκοῦργος, βασιλεὺς τῶν παρὰ τὸν Στρυμόνα Θρακῶν Ἡδωνῶν, κατεδίωξε τὸν Διόνυσον μετὰ τῶν συντρόφων του Μαινάδων καὶ διὰ τοῦτο ἐδέθη καὶ ἐσπαράχθη ἐπὶ τοῦ Παγγαίου ὄρους εἰς βραχῶδες σπήλαιον ὑπὸ τοῦ θεοῦ. Μούσες αὗται κατ' ἀρχὰς ἠκολούθουν τὸν κιθαροφδὸν Ἀπόλλωνα, διὸ καὶ μουσηγέτης οὗτος ἐπεκαλεῖτο. Ὑστερον δέ, ὅτε ἐπεκράτησεν ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου καὶ ἐγεννήθη τὸ δρᾶμα, ἔγιναν καὶ τοῦ Διονύσου ἀκόλουθοι καὶ μετεχειρίζοντο τοὺς αὐλοὺς. Κυανέων τοιουτοτρόπως λέγονται ἀπὸ τῶν Κυανέων πετρῶν, αἵτινες ἦσαν δύο νησίδια κείμενα κατὰ τὸ πρὸς τὸν Εὐξείνιον πόντον στόμιον τοῦ Βοσπόρου. Κατὰ τὸν μῦθον ἐκινουῦντο κατ' ἀρχὰς καὶ

συνεκρούοντο, διὸ καὶ Συμπληγάδες ἐλέγοντο, ἀλλ' ὅτε διέπλευσαν οἱ Ἄργοναῦται, ἔμειναν ἀκίνητοι πλέον. **Σαλμυδησὸς** πόλις καὶ παραλία Β.Δ. τοῦ Βοσπόρου. **ἀγχίπολις Ἄρης** ἐπιστεύετο, ὅτι οὗτος κατόκει ἐν Θράκῃ, ὅπου καὶ πολὺ ἐτιμᾶτο, ὡς πολεμικὸς δὲ θεὸς ἠυχαριστεῖτο, παριστάμενος μάρτυς αἱματοχυσιῶν καὶ τῶν κατωτέρω ἐκτεθησομένων μυσαρῶν πράξεων, τὰς ὁποίας παρηκολούθει ὡς ἐπιχώριος ἐκεῖ θεός. Ἐκ τῆς στίχ. 966 φέρει τρίτον παράδειγμα, τὸ πάθημα τῆς **Κλεοπάτρας** καὶ τῶν παίδων αὐτῆς. Ὁ περὶ αὐτῆς μῦθος ἔχει ὡς ἑξῆς: ὁ πτερωτὸς θεὸς Βορέας ἀπήγαγε ποτε ἐξ Ἀθηνῶν ἀρπάσας παρὰ τὸν Ἰλισσὸν ποταμὸν τὴν κόρην τοῦ Ἐρεχθέως βασιλέως, καλουμένην Ὠρείθυιαν, καὶ ὠδήγησεν αὐτὴν εἰς τὴν Σαρπηδόνα πέτραν τοῦ ὄρους Αἴμου. γεννήσας μετ' αὐτῆς τοὺς πτερωτοὺς υἱοὺς Ζήτην καὶ Κάλαϊν καὶ τὴν Κλεοπάτραν. Ταύτην ἐνυμφεύθη ὁ βασιλεὺς τῆς Σαλμυδησοῦ Φινεὺς καὶ ἀπέκτησε δύο υἱοὺς. Ἄλλ' ὁ Φινεὺς ἐγκαθεῖρξας τὴν Κλεοπάτραν ἔλαβεν ἄλλην σύζυγον τὴν Εἰδοθέαν, ἀδελφὴν τοῦ Κάδμου, αὐτὴ δὲ ὡς μητριὰ ἐτύφλωσε τοὺς Φινεΐδας ἐν συμπράξει μετὰ τοῦ Φινεὺς καὶ καθεῖρξεν αὐτούς. **δάμαρτος** ἐν τὴν Εἰδοθέαν. **ἀρχαιογόνων Ἐρεχθειδῶν** διότι οὗτοι ἦσαν αὐτόχθονες, τοῦ Ἐρεχθέως ὄντος υἱοῦ τῆς Γῆς καὶ ἀνατραφέντος κατὰ τὸν μῦθον ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς, ἔτι δὲ τιμωμένον μετ' αὐτῆς ἐν τῷ Ἐρεχθείῳ. **τηλέπορα ἄντρα** ταῦτα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀνετράφη ἡ Κλεοπάτρα, ἔκειντο ἐν Σαρπηδόνι πέτρῃ τῆς Θράκης. **ἀμιππος** καὶ ἡ Κλεοπάτρα, ὅπως ὁ Ζήτης καὶ ὁ Κάλαϊς, ἂν καὶ ἦτο ἄπτερος, δὲν καθυστερεῖ εἰς ταχύτητα.

Πέμπτον Ἐπεισόδιον (στ. 988 - 1114)

α') στ. 988—1032.

Λεξιλογικά. **Θήβης ἄνακτες** ὁ Τειρεσίας εἰσέρχεται διὰ τῆς δεξιᾶς παρόδου ἀγόμενος ὡς τυφλὸς ὑπὸ παιδὸς καὶ προσφωνεῖ οὕτω τὸν Κρόντα καὶ τοὺς χορευτάς. **ἐξ ἑνὸς προσοδίου.** ὄργαν. = δι' ἑνός. **κελευθος** (ἡ) ὁδός. **προηγητῆς** = ὁδηγός. **οὐκουν ἀπεσιτάουν** = ἀλλ' ὅμως δὲν ἀπεμακρυνόμην. **φρενὸς** = μαντείας, γνώμης. **πάρος γε** ἐννοεῖ καὶ τὰς ἄλλας περιπτώσεις, καθ' ὅσας ὑπήκουσε προθύμως εἰς τοὺς μάντεις, καὶ δὴ κατὰ τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἐθυσίασε τὸν πρῶτον υἱὸν τοῦ Μεγαρέα ἢ Μενοικέα χάριν τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδος.

τοιγὰρ=διά τοῦτο ἀκριβῶς. ναυκληρῶ=διευθύνω ὡς κυβερνήτης. ὀνήσιμος (ῥ. ὀνήσιμω=ὠφελῶ)=ὠφέλιμος. πάσχω ὀνήσιμα=ὠφελουμαι. ἡ σειρά τῶν λέξεων : πεπονθῶς ὀνήσιμα ἔχω (=δύναμαι) μαρτυρεῖν (ταῦτα). βεβῶς κατηγορ. μετ. ἐκ τοῦ φρόνει. ἐπὶ ξυροῦ τύχης=εἰς τὸ κρισιμώτατον σημεῖον τῆς τύχης. (ἐκφρασις παροιμιακῆ ληφθεῖσα κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τοῦ ξυραφίου, ἐπὶ τῆς λεπτοτάτης κορυφῆς τοῦ ὁποίου οὐδὲν ἰσορροπεῖ, ἀλλὰ κλίνει πρὸς τὴν μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ· λέγεται καί : ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς). ὡς φρίσσω = διότι μὲ καταλαμβάνει φρίκη ἀπὸ τὰ λεγόμενά σου. θᾶκος=ἔδρα. ὄρνιθοσκοπός=τοῦ οἰωνοσκοπείου. ἴνα=ἔνθα. λιμὴν=τόπος καταφυγῆς. οἰωνός καὶ κατωτέρω ὄρνις=πτηνόν, ὄρνεον. ἦν ἀντὶ ἔστι, ἐπειδὴ πρόκειται περὶ διηγῆσεως, ὅτε καὶ συχνάκις ἀπαντᾷ τοῦτο. ἀγνώσ-ῶτος=δυσδιάνγνωστος, δυσκατάληπτος. κλάζω=ἐκβάλλω κρωγμούς. οἴστρος (ὁ)=μανία. βεβαρβαρωμένος=ἀνερμήνευτος, ξενότροπος. ἡ σειρά τῶν λέξεων : ἀκούω φθόγγον ὄρνιθων κλάζοντας (ἀντὶ κλαζόντων, ἐτέθη κατὰ τὸ νοούμενον σχῆμα, ὡς ἐάν δηλ. προηγεῖτο, ὄρνιθας). κακῶ οἴστρον καὶ βεβαρβαρωμένον=ἀκούω φωνὰς ὄρνέων, τὰ ὁποῖα ἐξέβαλλον κρωγμούς μετὰ μανίας ἀγρίας καὶ ἀνερμηνεύτου. σπάω=σπαράττω. φρονός=φονικός. (ῥιζ. φεν. τοῦ ἀχρήστου φένω). χηλὴ (ἡ)=ὄνυξ. ἐν χηλαῖς (προσδιορ. ὄργαν.). γὰρ αἰτιολογεῖ τὸ ἔγνων (ὡς τυφλός). ῥοῖβδος (ὁ) (συγγεν. πρὸς τὸ ῥοῖζος)=ὁ ὄρμητικὸς ἦχος, ὁ προκαλούμενος ἐκ τῆς βιαίας κινήσεως τῶν περῶν τῶν ὄρνέων. οὐκ ἄσημος (σχῆμα λιτότητος) πολὺ σαφῆς. δείσας ῥημ. δέδοικα, γεύομαι = ἀποπειρῶμαι, δοκιμάζω. ἔμπυρα = ἡ διὰ πυρὸς θυσία. πάμφλεκτος (τὸ πᾶς ἐν συνθέσει παρὰ τοῖς τραγικοῖς δηλοῖ μεγάλην ποσότητα ἢ μέγαν βαθμὸν)=δλόγυρα φλέγων. Ἡφαιστος μετων. ἀντὶ πῦρ. σποδός (ἡ) = τέφρα. κηκίς-ίδος = λιπαρὰ οὐσία ἐξερχομένη ἐκ καιομένων σωμάτων. ῥῆμ. κηκίω=ἐκρέω, ἀναβλύζω. μυδάω=διαλύομαι, καθ' ὑπαλλαγὴν ἀρμύζει εἰς τὸ μηρίων δηλ. μυδώντων μηρίων = ἐκ τῆς διαλύσεως τῶν μηρίων· μηρία δὲ ἦσαν τὰ ὀστᾶ τῶν μηρῶν μετὰ μεγάλου ἢ μικροῦ μέρους τῶν σαρκῶν αὐτῶν (περιεβάλλοντο δὲ ταῦτα καὶ ὑπὸ διπλοῦ λίπους). τύφω=καπνίζω. ἀναπτύω = πετῶ μόρια (ἐκ τοῦ λίπους). μετάρσιοι (μεταίρω) κατηγορ. = μετεωριζόμενοι (ὑπὸ τῆς θερμότητος βέβαια). καταρρευεῖς ὑπαλλαγὴ ἀντὶ καταρρευείσης πιμελῆς. ἔκκειμαι = κεῖμαι ἔξω, ἐδῶ : ἀπογυμνοῦμαι· ἡ σειρά τῶν λέξεων : καὶ μηροὶ ἐξέκειντο

καταρροεῖς (ἀντὶ καταρροείσης) **καλυπτῆς πιμελῆς** = καὶ τὰ ὄσῳ τῶν μηρῶν ἀπεγυμνοῦντο (ἦσαν γυμνά), καταρροευσάσης τῆς περιβαλλούσης αὐτὰ πιμελῆς. **φθίνοντα** (μετ. κατηγορημ.) **μαντεύματα ἀσήμων ὀργίων** = ὅτι αἱ μαντεῖαι ἐχάνοντο ἔνεκα τῶν ἀσαφῶν θυσιῶν. ὁ στίχος δὲ οὗτος 1013 εἶναι ἐπεξηγήσις τῆς προηγουμένης λέξεις: **τοιαῦτα. ἡγεμῶν** = ὄδηγος (ὁ ὄδηγῶν αὐτὸν παῖς). **ἐκ σῆς φρενὸς** (ἀναγκ. αἰτ.) = ἐξ αἰτίας τῆς ἰδικῆς σου ἰσχυρογνωμοσύνης. **παντελεῖς** = ὅλαι ἐν γένει, ἀνήκει καὶ εἰς τὸ **ἐσχάρα** (= στρογγύλαι ἐπὶ τῆς γῆς ἐστίαι), καὶ εἰς τὸ βωμοί. **πλήρεις βορᾶς τοῦ πεπτῶτος δυσμόρου γόνου Οἰδίπου ὑπ' οἰωνῶν τε καὶ κυνῶν** = εἶναι γεμᾶται ἀπὸ ἐσπαραγμένα μέλη τοῦ ἀποθανόντος ἀτυχοῦς υἱοῦ τοῦ Οἰδίποδος ὑπὸ ὀρνέων καὶ κυνῶν, ὥστε τό: **ὑπ' οἰωνῶν**. κλπ. εἶναι ποιητ. αἰτ. τοῦ βορᾶς. **κᾶτα** χρον. μὲν προσδιορ., ἀλλ' ἐνταῦθα ἔχει αἰτιολ. ἔννοιαν = καὶ διὰ τοῦτο. **λιτὴ θυσιᾶς** = ἡ διὰ θυσιῶν γενομένη παράκλησις. **ἀπορροιβδέω-ᾶ** = ἀφίνω, ἐκβάλλω. **εὔσημος** = σαφής, εὐδηλος. **βεβρωῦτες λίπος αἵματος ἀνδροφθόρου** = ἐπειδὴ ἔχουσι φάγει λιπαρὸν αἷμα ἀνδρὸς φθαρέντος. **ἐπεὶ δ' ἀμάρτη** (παρλείπεται, ὅπως καὶ ἀλλαχού, τὸ ἄν) = ὁσάκις δὲ ἠθέλειν ὑποπέσει εἰς ἀμάρτημα. **ἄνολβος** = ἄθλιος, κακόμοιρος (ὑπὸ διανοητικὴν ἔποψιν) = μωρός, ἀπερίσκεπτος. **ἀκέομαι-οὔμαι** = θεραπεύω, διορθώνω (ἐνν. ἀντικεῖμ. αὐτὸ τὸ κακόν). **ἀκίνητος** = ἀμετάπειστος, ἄκαμπτος. **αὐθάδια** (αὐτὸς-ἦδομαι) = αὐθάδεια, ἰσχυρογνωμοσύνη. **σκαίότητ' ὀφλισκάνει** = αἰτίαν σκαίότητος ὀφλισκάνει = θεωρεῖται ἀνόητος. (παρόμ. φράσεις: κακίαν, δειλίαν, μωρίαν, ὀφλισκάνω). **εἶκω τινὶ** = ὑποχωρῶ εἰς τινα. (δηλ. ἄφησε νὰ λάβῃ ὅ,τι τοῦ ἀνήκει). **κεντῶ** = πλήττω. **ἀλκῆ** = ἔνδειξις ἀνδρείας. **ἐπικτείνω** = φορεύω διὰ δευτέραν φοράν. **εὖ φρονῶ τινι** = σκέπτομαι πρὸς τὸ συμφέρον τινός. **κέρδος** = κερδαλέα, ἐπωφελεῖ.

Πραγματικά. Τὸ ε' ἐπεισόδιον περιέχει περιπέτειαν' ποῦ βλέπομεν αὐτήν; **Τειρεσίας**, ἦτο περίφημος μάντις τῆς ἀρχαιότητος, Θεβαῖος τὴν καταγωγὴν καὶ τυφλὸς ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου ἔτους τῆς ἡλικίας του, διότι ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν βουλήν τῶν θεῶν. Ὁ Ζεὺς ὅμως ἀντὶ τῆς τυφλώσεώς του ἔδωκε τὸ χάρισμα τῆς μαντικῆς καὶ τὴν ἰδιότητα νὰ ἐννοῇ τὴν φωνὴν τῶν πτηνῶν καὶ νὰ προβλέπῃ καὶ νὰ προλέγῃ τὰ μέλλοντα, ἔτι δὲ τῷ ἐχάρισε τὴν μακροβιότητα ἐπὶ

ἑπτὰ ἢ ἑννέα γενεάς. ὀρνιθοσκοπόν πολλά εἶδη μαντικῆς ἐχρησιμοποιοῦντο κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Ἐκ τούτων ἡ οἰωνοσκοπεῖα ἡ ὀρνεοσκοπία συνίστατο εἰς τὴν παρατήρησιν τῆς πτήσεως ἢ τοῦ λαλήματος καὶ τῶν ἄλλων κινήσεων τῶν πτηνῶν. Οἱ ὀρνιθοσκόποι ἢ οἰωνοσκόποι ἐκάθηντο πρὸς παρατήρησιν εἰς τὸ οἰωνιστήριον ἢ ὀρνιθοσκοπεῖον, ὅπερ ἐλέγετο καὶ θῶκος ἢ θᾶκος ὀρνιθοσκόπος, καὶ ἦσαν ἐνδεδυμένοι λευκὰ ἱμάτια καὶ ἔφερον στέφανον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ πίνακας εἰς τὰς χεῖρας, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνέγραφον τὰς παρατηρήσεις των. Τὸ οἰωνοσκοπεῖον τοῦ Τειρεσίου ἐδεικνύετο καὶ μ.Χ., ὡς ἀναγράφει ὁ Πανσανίας (Πανσ. 9,16,1). Ἐμπυρομαντεία δὲ ἦτο ἡ παρατήρησις ἐκείνη, καθ' ἣν παρετήρουν, πῶς ἦναπτε τὸ πῦρ, ὁποίου εἶδους φλόγα εἶχεν, ἂν περιεκύκλωνε τὸ θῦμα κλπ. βωμοῖσι παμφλέκτοισιν, Ἡφαιστος οὐκ ἔλαμπε. Μολονότι πανταχόθεν ἐφλέγοντο τὰ θύματα, ὅμως δὲν ἔκαίνοντο. τοῦτο ἦτο δεῖγμα, ὅτι δὲν ἦτο ἡ θυσία εὐπρόσδεκτος ὑπὸ τῶν θεῶν. χολαὶ διεσπείροντο ἢ χολὴ ἦτο μέρος τῶν σπλάγγων, ὅτε δὲ ἡ θυσία ἦτο καλή, ἡ χολὴ ἔλιωνε σιγὰ, σιγὰ καὶ δὲν διερογγνύετο, ὅπως ἐδῶ. καὶ ταῦτα τῆς σῆς ἐκ φρενὸς κλπ. ἀφ' οὗ αἱ φωναὶ τῶν ὀρνέων καὶ τὰ τῆς θυσίας ἦσαν ἀκατάληπτα εἰς τὸν μάντιν, ἀντελήφθη πλέον οὗτος, ὅτι τοῦτο ὠφείλετο εἰς τὰς αὐθαιρέτους ἐκείνας ἐνεργείας τοῦ Κρέοντος.

β') στ. 1033 — 1063.

Λεξιλογικαί. ὥστε = ὡς. ἀνδρὸς τοῦδε = ἐμοῦ. σκοποῦ = στόχου. κούδὲ ἄπρακτός εἰμι μαντικῆς ὑμῖν = καὶ δὲν ἔμεινα ἀνεπιβούλευτος, ἀκακοποίητος ἀπὸ τὴν μαντικὴν τέχνην σας. τῶν = ὦν (δηλ. τῶν μάντεων). ὑπαὶ = ὑπὸ. γένος = σωματεῖον, σύλλογος. ἐξάμπολόμαι ὦμαι = πωλοῦμαι ὡς ἐμπόρευμα. ἐμφορτίζομαι = φορτώνομαι (ὡς ἐμπόρευμα). ἐμπολώω-ῶ = ἐμπορεῦομαι. τάφω δ' οὐχὶ κρύψετε... = ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει δὲν θὰ ἐνταφιάσητε. τρέω = φοβοῦμαι. οὐδ' ὡς μίασμα τοῦτο μὴ τρέσας ἐγὼ παρήσω θάπτειν κείνον = οὐδ' ὡς μὴ παρήσω θάπτειν ἐκεῖνον τρέσας τὸ μίσμα τοῦτο = οὔτε καὶ ὑπάρχει φόβος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μήπως ἐγὼ, φοβηθῆις τὸ μίσμα τοῦτο, ἐπιτρέψω νὰ θάπτουν ἐκεῖνον. πίπτουσι δ' αἰσχρὰ πτώματα = ὑφίστανται δὲ ἐπονειδίστους πτώσεις. χοὶ πολλὰ δεινοὶ = καὶ οἱ δεινότατοι, οἱ πολὺ ἐπιτήδειοι. φράζομαι = σκέπτομαι. χρῆμα = πρᾶγμα. ποῖον τοῦτο... σύμ-

πτυξις τῶν δύο προτάσεων: **ποιῶν ἐστὶ τοῦτο τὸ πάγκοινον, ὃ λέγεις; εὐβουλία** = σύνεσις, ὀρθὴ σκέψις. **μὴ φρονεῖν** = ἡ ἀφροσύνη, ἡ ἀσυνεσία. **τῆς νόσου** = τοῦ μὴ φρονεῖν. **ἀντιλέγω κακῶς** = ἀντικακολογῶ. **θεσπίζω** = μαντεύω. **τὸ δ' ἐκ τυράνων** = τὸ δὲ καταγόμενον ἐκ τυράνων, οἱ τύραννοι. **ταγὸς** = ἡγεμόν, ἄρχων. ἡ σύνταξις: **ἄρ' οἴσθα λέγων ταγοὺς ὄντας ἃ ἂν λέγῃς;** ἄρα γε γνωρίζεις, ὅτι λέγεις πρὸς ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι εἶναι ἡγεμόνες σου, ὁσαδήποτε λέγεις; **ὄρσεις** = θὰ μὲ ἀναγκάσης. **τάκινητα διὰ φρενῶν** = τὰ ἐν τῇ ψυχῇ μου ἀπόρρητα. **κίνει** = λέγε τα. **μόνον δὲ μὴ λέγων** = ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ λέγῃς. **ἐπὶ κέρδεσι** = πρὸς κερδοσκοπίαν. **οὕτω (δηλ. ἐπὶ κέρδεσι) γὰρ ἤδη καὶ δοκῶ (λέγειν) τὸ σὸν μέρος;** ἔτσι λοιπὸν τώρα πλέον πρὸς κερδοσκοπίαν φαίνομαι, ὅτι ὁμιλῶ κατὰ τὴν ἰδικήν σου γνώμην; **ὥς μὴ ἴμπολῆσων τὴν ἐμὴν φρένα** = ὅτι δὲν θὰ μεταβάλλῃς τὰς σκέψεις μου, πωλῶν αὐτὰς εἰς τοὺς συνετόχους (συνεργούς) σου.

Πραγματικά. κούδὲ **μαντικῆς ἄπρακτός εἰμι** οἱ ἀρχαῖοι, ὡς διαφαίνεται καὶ ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Σοφοκλέους, τοὺς μάντις ἐθεώρουν καπηλευομένους ἐνίοτε τὸ ἐπάγγελμά των πρὸς κερδοσκοπίαν καὶ χρηματισμὸν (πρβλ. καὶ Οἰδίποδος Τυράννου στιχ. 387, ἔνθα ὁ Οἰδίπους ἀποκαλεῖ τὸν Τειρεσίαν «δόλιον ἀγύρτην, ὅστις ἐν τοῖς κέρδεσιν μόνον δέδορκε...»). **ἤλεκτρον** εἶναι ἡ φυσικὸν ἢ ἐπίτηδες γινόμενον τεχνικῶς κράμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου εἰς ποσοστὸν 3/4 ἐκ τοῦ α' καὶ 1/4 ἐκ τοῦ δευτέρου. Συνελέγετο πολὺ παρὰ τὰς Σάρδεις καὶ ἐξ Ἰνδιῶν, αἱ ὅποιαι κατέβαλλον εἰς τὸν Δαρεῖον ὡς φόρον 360 τάλαντα ψήγματος (κόνεως) χρυσοῦ. **Διὸς αἰετοὶ** ὁ αἰετός, ὡς ἱπτάμενος εἰς τὰ ὕψη καὶ τὸν Ὀλυμπον, ἐθεωρεῖτο ἱερὸν τοῦ Διὸς πτηνόν. **εἰς Διὸς θρόνους** ὁ Κρέων ἐξ ὀργῆς παραφέρεται εἰς σημεῖον νὰ ἀσεβῆσῃ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν Δία, καὶ τοῦτο ἐννοήσας προσπαθεῖ νὰ διορθώσῃ τὸ σφάλμα του διὰ τῶν λεγομένων του ἐν στίχ. 1044.

γ') στ. 1064—1090.

Λεξιλογικά. **Κάτισθι** ὁ Τειρεσίας ὁμιλεῖ, χρησιμοποιῶν τὴν αὐτὴν λέξιν τοῦ Κρέοντος, ἴσθι, πρὸς ἔμφασιν. **τροχούς** = τροχιάς, δρόμους. **ἀμιλλητήρας** ἀμιλλωμένους εἰς τὴν ταχύτητα πρὸς ἀλλήλας· εἶναι ποιητικὴ ἔκφρασις ἀντὶ ἡμέρας, λέγονται δὲ οὕτως, ἐπειδὴ οἱ

δρομοὶ τοῦ ἡλίου, αἱ ἡμέραι, φαίνονται ἀμιλλώμεναι πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν ταχύτητα. **τελών** (μέλλ. χρόνου) = διανύσων. **σπλάγγχον** = τέκνον. **νέκυιν νεκρῶν** τὸν Αἴμονα ἀντὶ τοῦ Πολυνείκουσ καὶ τῆς Ἀντιγόνης· ἡ σύνταξις: **ἐν οἷσι (τρόχοις...)** αὐτοὺς ἀντιδουὺς ἔση = ἐντὸς τῶν ὁποίων ἡμερῶν θὰ ἔχῃς δώσει ὁ ἴδιος εἰς ἀνταπόδοσιν. **ἀμοιβὸν νεκρῶν** = εἰς ἀντάλλαγμα τῶν νεκρῶν. **ἀνθ' ὧν** = διότι. **τῶν ἄνω** γενικὴ τοῦ διηρημένου ὄλου. **ἓνα τῶν ὄντων ἄνω** (ἐπὶ τῆς γῆς) ἐννοεῖ τὴν Ἀντιγόνην. **ψυχὴν τ' ἀτίμως** ἀναπτύσσει τὸν προηγούμεν. στίχον (διὰ τοῦ ψυχὴν ἐννοεῖ τὴν ζωὴν). **ἀτίμως** = ἄνευ τῶν ὀφειλομένων αὐτῇ τιμῶν. **κατοικίζω** = βάλλω νὰ κατοικήσῃ. **ἄμοιρος** = ἀμέτοχος, ἐστερημένος. **τῶν κάτωθεν θεῶν** (εἰς οὓς ἀνήκει) ἡ γενικὴ αὕτη ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ προηγουμένου ἐπιθέτου ἄμοιρος. **ἐνθάδε** = ἐδῶ ἐπὶ τῆς γῆς· ἡ ὅλη πρότασις: ἔχεις δι' αὐτὸ ἐνθάδ' (ἓνα ἄλλον) ἄμοιρον τῶν κάτωθεν θεῶν = κρατεῖς δὲ ἀφ' ἐτέρου ἐδῶ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν ἓνα, ἄλλον ἐστερημένον τῶν κάτω θεῶν, εἰς οὓς ἀνήκει. **ἀκτέριστος** = ὁ μὴ μετασχὼν τῶν κτερισμάτων (τῶν προσηκουσῶν ἐπικηδεῖων τιμῶν). **ἀνόσιος** = μὴ τυχὼν τῶν ὀσίων· τὰ δύο τελευταῖα ἐπίθετα ἐπεξηγοῦσι τὸ ἐπίθετον ἄμοιρον. **μέτεστί τινί τινος** = μετέχει τίς τινος, ἔχει τίς δικαίωμα ἐπὶ τινος. **ὧν** = ἐπὶ πάντων τῶν ἀνωτέρω (τιμῶν καὶ δικαιωμάτων). **ἐκ σοῦ βιάζονται τάδε** = ὑπὸ σοῦ ἐξαναγκάζονται νὰ βλέπωσιν αὐτὰ ἐδῶ (οἱ θεοί)· κατ' ἄλλην ἐρμηγείαν: ἀλλὰ ταῦτα εἶναι αὐθαίρετοι ἐνέργειά σου. **τούτων** γεν. αἰτ. = διὰ ταῦτα (ἐννοεῖ τὸ ἀταφον τοῦ Πολυνείκουσ καὶ τὴν ἐγκαθειρεξίν τῆς Ἀντιγόνης). **λωβητῆρ-ῆρος** (θηλ. γεν.) = ἐξολοθρευτρία. **ὑστεροφθόρος** = ἡ ὕστερον (μετὰ τὴν κακὴν πράξιν) βλάβουσα ἢ τιμωροῦσα. **λοχάω-ῶ** = ἐνεδρεύω καὶ φυλάττω. **καὶ θεῶν** = καὶ τῶν ἄνω θεῶν, διότι ὁ Κρέων ἡμαρτε καὶ εἰς τοὺς ἄνω καὶ εἰς τοὺς κάτω θεοὺς καὶ κατ' ἀκολουθίαν χάριν ἀμφοτέρων θὰ καταδιωχθῆ ὑπὸ τῶν Ἑρινύων ληφθῆναι ἐν τοῖσιν αὐτοῖς τοῖσδε **κακοῖς** = ὥστε νὰ περιπλακῆς εἰς τὰς ἰδίας μὲ αὐτὰς ἐδῶ τὰς συμφορὰς. **ἀθρέω-ῶ** παρατηρῶ. **καταργυρῶ-ῶ** = ἀσημῶνω, περικαλύπτω μὲ ἄργυρον· ἐδῶ: δεκάζω διὰ χρημάτων, διαφθείρω. **τριβή** = παρέλευσις. **ἀνδρῶν γυναικῶν** (ὑπαινίσσεται τοὺς μετέπειτα θρήνουσ τοῦ Κρέοντος καὶ τῆς Εὐρυδίκης) γεν. ὑποκειμ. τοῦ κωκύματα. **κωκύματα** = θρήνοι. **ἐχθραὶ** (κατηγορούμενον τροπικῶσ προσδιορίζον τὸ ῥῆμα). **συνταράσσονται** = περιπίπτουν εἰς ἐμφυλίους ἔριδας. **ὄσων** γεν.

κτητ. εἰς τὸ **σπαράγματα** = ἐσπαραγμένα μέλη (ὡς ἐδῶ τοῦ Πολυ-
νείκους). **καθαγνίζω** = καθιερώνω, ἐκπληρῶ ὅσιον καθῆκον· (μετά
τινος σαρκαστικῆς εἰρωνείας λέγει, ὅτι οἱ κύνες ἢ τὰ θηρία ἢ τὰ ὄρνεα
ἐξεπλήρωσαν ἀντὶ ἀνθρώπων τὸ καθῆκον τοῦ ἐνταφιασμοῦ, θάψαντα
τὰ ἐσπαραγμένα μέλη ἐντὸς τῆς κοιλίας των). **ἐστιοῦχος** = ἡ ἔχουσα
ναοὺς καὶ βωμοὺς. **πόλις** = ἀκρόπολις. **τοξεύματα καρδίας** γεν.
ἀντικειμ. = βέλη πλήττοντα τὴν καρδίαν σου. **θυμῶ** = ὑπὸ τὸ κράτος
τῆς ὀργῆς μου. **βέβαια** = ἀσφαλῆ. **τὸ θάλλπος** = τὴν φλόγα, τὴν καυ-
στικότητα **οὐχ ὑπεκδραμῆ** (ὁ. ὑπεκθέω) = δὲν θὰ διαφύγῃς. **ἀφῆ**
= ἐκχύση. **τὸν νοῦν τῶν φρενῶν** = τὰς ἰδέας του.

δ') στ. 1091 — 1114.

Λεξιλογικά. **δεινὰ θεοπίσας** = φοβερὰς μαντείας εἰπών. **ἐξ
ὄτου τήνδε λευκὴν ἐκ μελαίνης ἀμφιβάλλομαι τρίχα** = ἀπὸ τῆς
ἐποχῆς, καθ' ἣν ἄντι μελαίνης περιβάλλομαι τὰς λευκὰς αὐτὰς τρίχας,
μεταλίπτω ἐκ τῆς νεανικῆς εἰς τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν. **λακεῖν** ἀόρ.
β' τοῦ **λάσκω** = λέγω. παρατηρητέα ἢ ἐξάρτησις τοῦ ἀπαρεμφάτου ἐκ
τοῦ ἐπιστάμεθα. **ἔγνωκα καὐτὸς** (ὅτι δηλ. οὐδέποτε ἄλλοτε ἐψεύσθη).
εἰκαθεῖν ἀπαρ. ἀόρ. β' τοῦ ῥ. εἶκω = ὑποχωρῶ. **ἀντιστάνα** (ὑποθ.
μετ.). **πατάξει θυμὸν ἄτη** = νὰ πλήξω τὴν ψυχὴν μου μὲ συμφο-
ράν. **ἐν δεινῶ πάρα** (πάρεστι) = ὑπάρχει κίνδυνος. **εὐβουλίας δεῖ**
= παρίσταται ἀνάγκη ὀρθῆς σκέψεως (ὀρθοφροσύνης). **ἄνες** = ἄφησε
ἐλευθέραν. **ἐπαινεῖς** = συμβουλεύεις. **παρειακαθεῖν** = τῷ προηγ. εἰκα-
θεῖν. **ὅσον γ', ἄναξ** ἔνν. δοκεῖ μοι παρειακαθεῖν. **συντέμνω τοὺς
κακόφρονος** = συντέμνω τὴν ὁδὸν πρὸς τοὺς κακόφρονος = συν-
τόμως καταφθάνω τοὺς κακῶς φρονοῦντας. **θεῶν βλάβαι** αἱ Ἐρι-
νύες τῶν θεῶν. **ποδώκης** = ταχύπους. **μόλις μὲν** = μετὰ δυσκολίας
μὲν (ἔνν. ἐξίσταμαι τῆς καρδίας = ἀφίσταμαι τῆς γνώμης, μεταβάλλω
ἀπόφασιν). **τὸ δρᾶν** = εἰς τὸ νὰ πράττω, νὰ ἐνεργῶ. **ἀνάγκη δ' οὐχὶ
δυσμαχητέον** = δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀντιμáχηταί τις ματαίως (ἄνευ
ἐλπίδος ἐπιτυχίας) πρὸς τὴν (ἀδήριτον) ἀνάγκην τῶν πραγμάτων. **δρᾶ**
(προστακτ.) = πράττε. **μηδὲ τρέπε** = καὶ νὰ μὴ ἀναθέτης. (ἀντικ.
ἔνν. δρᾶν). **στείχοιμ' ἄν** = εἶμι. **ὀπάων** = ἀκόλουθος. **ὄρμασθε** =
ἐκκινήσατε ταχέως. **ἐπόσιος τόπος** = τόπος περιόπτος, καταφανής.
ἡ δόξα τῆδ' ἔπεστράφη = ἡ γνώμη μου ἔλαβεν αὐτὴν τὴν κατεύ-
θυνσιν. **αὐτὸς τ' ἔδησα καὶ παρῶν ἐκλύσομαι** = ὅπως ὁ ἴδιος

περιέπλεξα τὰ πράγματα, οὕτω καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος διὰ τῆς παρουσίας μου (αὐτοπροσώπως) θὰ ἐπιφέρω τὴν λύσιν αὐτῶν. τὸν βίον τελῶ = διάγω τὸν βίον. ἡ σύνταξις: δέδοικα γὰρ μὴ ἄριστον ἢ τελεῖν τὸν βίον σφίζοντα τοὺς καθεστῶτας νόμους = τοὺς παλαιόθεν ὑφισταμένους νόμους (δηλ. τὸ φυσικὸν καὶ θεῖον δίκαιον). Τοιοῦτοτρόπως ἐν τέλει ὑφίσταται ὀλοκληρωτικὴν ἤταν ὁ Κρέων, παραδεχόμενος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μετ' αὐτοθυσίας ὑπερήσπισεν ἡ ἡρώϊς μας Ἀντιγόνη. Ὁ Κρέων εἰπὼν ταῦτα ἀπῆλθεν ἐξ ἀριστερῶν, μεταβαίνων ἐκεῖ, ὅπου ἔκειτο ἄταφον τὸ πτώμα τοῦ Πολυνείκου.

στ. 1064 — 1114.

Πραγματικά, τρέχους ἀμιλλητῆρας τὸν Ἥλιον ἐφαντάζοντο ἐπιβαίνοντα τεθρίππου ἄρματος. οὐχ' ὑπεκδραμῆ ἐννοεῖ, ὅτι τὰ σφάλματα τοῦ Κρέοντος εἶναι πλέον ἀθεράπευτα καὶ δὲν θὰ δυνηθῆ ν' ἀποφύγῃ τὸ θλιβερὸν ἀποτέλεσμα αὐτῶν. ἀξίνας διὰ νὰ κόψουν τὰ ξύλα τῆς πυρᾶς τοῦ Πολυνείκου καὶ ν' ἀνοίξωσι τὸ στόμιον τοῦ τάφου τῆς Ἀντιγόνης. αὐτός τ' ἔδῃσα καὶ ἐκλύσομαι ταῦτα ἀναφέρονται εἰς τὴν Ἀντιγόνην, τὴν ὁποίαν ἔχει δεσμίαν ζωντανὴν ἐν τῷ τάφῳ, καὶ εἰς τὸν Πολυνείκην, ὃν ἐκράτει ἄταφον, μὴ δυνάμενον νὰ κατέλθῃ εἰς Ἄδην. Παρατηρεῖται δὲ ἀσάφειά τις εἰς τὰς παραγγελίας τοῦ Κρέοντος, ἧτις ἐξηγεῖται, ἀφ' ἑνὸς μὲν λόγῳ τῆς σπουδῆς, καὶ ἀφ' ἑτέρου, διότι καὶ ὁ ἴδιος πηγαίνει καὶ δύναται αὐτοπροσώπως καὶ ἐπὶ τόπου νὰ δώσῃ καλυτέρας ὁδηγίας.

Πέμπτον στάσιμον (στ. 1115 - 1152)

Λεξιλογικά, στ ρ. α'. Πολυώνυμῃ ἀποκαλεῖ οὕτω τὸν Διόνυσον, διότι ἐλέγετο ὑπὸ διάφορα ὀνόματα Βάκχος, Ἰακχος, Διθύραμβος. Εὖϊος κτλ. Καδμ. νύμφας = τῆς Σεμέλης. ἄγαλμα (ἀγάλλομαι) = χάσμα. βαρυβρεμέτας (βαρὺς - βρέμω) = ὁ βαρέως βροντῶν. ἀμφέπω = προστατεύω. κλυτὸς = ἐνδοξος. μέδω = ἄρχω, κυβερνῶ. κόλποις = πεδίοις. πάγκοινοι = κοινοὶ εἰς ὅλους (διότι πολλοὶ καὶ ξένοι συνέρρεον εἰς Ἐλευσίνα κατὰ τὰς εορτάς). Δηῶ = ἡ Δημήτηρ. Βακχᾶν = τῶν Βακχῶν (ἀκολούθων τοῦ Διονύσου). ναιετάω - ῶ = κατοικῶ. ἐπὶ σπορᾷ δράκοντος = παρὰ τὸν τόπον, ὅπου ἐσπάρησαν οἱ ὀδόντες τοῦ δράκοντος. (ἔθῃκε τὸ ὄλον, δράκοντος, ἀντὶ νὰ

θέση τὸ μέρος, ὀδόντων). τά: **παρ' ὕγροῖς ῥεΐθροις καὶ ἐπὶ σπορᾶ** προσδιορίζουν τοπικῶς τὸ: Θήβαν καὶ ὄχι τὸ: καιετῶν.

ἀντιστρ. **α'**. **ὑπὲρ διλόφου πέτρας**=ὑπεράνω τοῦ ὄρους, τὸ ὁποῖον ἔχει δύο κορυφὰς (ἴδε πραγμ. παρατηρ.). **στεροψοπος** (στερ., ἔξ οὗ ἀστραπή, καὶ ὄψ-ῶψις)=ἀπαστράπτων, λαμπρός. **λιγνύς** (ἦ)=πυκνὸς καπνὸς (τῶν δάδων), ἀναμεμιγμένος μετὰ φλογῶν. **στείχω**=βαδίζω. **Κωρύκται—Βακχίδες—Κασταλίας—Νυσαίων** (ἴδε πραγμ. παρατηρήσ.) **νάμα** (δ. νάω=δέω)=πηγή. **κισσήρεις**=κισσοτρόφοι, κισσόφυτοι. **ὄχθαι**=λόφοι, ἔξοχαί. **ἀκτὰ** ἦτο ἡ Νῦσα ἡ Εὐβοϊκή, ἣτις ἦτο παραθαλασσία. **πέμπει**=συνοδεύει (ἐνν. σέ). **ἄμβροτος**=θεῖος, θεόπνευστος. **εὐάζω**=(λέγω εὐοῖ, εὐάν)=ὑμνω. **ἐπισκοποῦντα**=ὅταν ἐπισκέπτεσαι. **ἀγυιὰ** (ἦ)=(εὐρεῖα) ὁδός.

στρ. **β'**. **τὰν**=ἦν (Θήβαν). **ὑπερτάταν** ἐπιρρημ. κατηγ.=εἰς ὑπερτάτον βαθμόν. **σὺν κεραυνία μητρὶ**=μετὰ τῆς κεραυνοπλήκτου μ. Ἡ Σεμέλη, ὡς εἶναι γνωστὸν ἐκ τοῦ μύθου, ἐπλήγη διὰ κεραυνοῦ ὑπὸ τοῦ Διός, παρουσιασθέντος ἐνώπιόν της καὶ κατ' ἐπιθυμίαν της ἐν ὄλῃ του τῇ μεγαλοπρεπείᾳ, καὶ κατεκῆ, ἀποβαλοῦσα οὕτω προῶρος τὸν Διόνυσον. **Ὄς**=ἐπειδὴ. **ἔχεται**=κατέχεται. **νόσου**=ἐνν. τὸ μῖσος τῆς πόλεως. **μολεῖν** (ἀντὶ προστ.)=ἐλθέ. **καθαροῖφ ποδι**=μὲ καθαρότερον ἐρχομόν, ὡς καθαρῆς. **στονόεις**=πολύστονος, πολυθόρυβος. **πορθμὸν** ἐνν. τὸν Εὐριπον.

ἀντιστρ. **β'**. **πύρπνους**=πυρίπνους, ὁ ἐκπνέων πῦρ. **νυχίων**=νυκτερινῶν. **ἐπίσκοπος**=ἐφορος, ρυθμιστής. **παῖς Διὸς γένεθλον** (ποιητ. ἔκφρασις)=διογενής. **προφάνηθι**=ἐμπρὸς ἐμφανίσθητι. **περίπολοι**=ἀκόλουθοι. **Θυῖαι καὶ Θυιάδες**=Βάχαι. **χορεύω**=μέλω διὰ χορῶν, τιμῶ διὰ τιμητικῶν χορῶν. **ταμίας**=δεσπότης.

Πραγματικά. Ὅτε ἀπῆλθεν ὁ Κρέων, ὁ χορὸς μετὰ πολλῆς χαρᾶς ἄδει, ἐπικαλούμενος τὸν πολιοῦχον τῶν Θηβῶν Βάκχον, ἵνα σώσῃ τὴν γενέθλιον πόλιν ἀπὸ τῶν κακῶν· ἐξυμνεῖ δὲ τὸν Διόνυσον καὶ διότι ἦτο πολιοῦχος τῶν Θηβῶν καὶ διότι οἱ τραγικοὶ ἡσμένιζον νὰ ἀναφέρωσι τοῦτον, ἐπειδὴ καὶ τὸ δράμα ἐκ τῶν Διονυσιακῶν ἑορτῶν προῆλθε καὶ ἐν τῷ Διονυσιακῷ θεάτρῳ ἐπαίζετο. **Καδμείας νύμφας**=τῆς Σεμέλης, τῆς κόρης τοῦ Κάδμου. **κλυτὰν Ἰταλίαν** ἀναφέρει πρῶτον τὴν Ἰταλίαν ὡς τόπον λατρείας τοῦ Διονύσου, ὅπου πολλὰ ἄμπελοι ἦσαν καὶ εἶναι. Ἀποκαλεῖ δὲ ἐνδοξον αὐτήν, διότι ἤκμαζε

τότε ἢ κάτω Ἰταλία, ἢ καλουμένη μεγάλη Ἑλλάς, εἰς τὴν ὁποίαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἀποικίσει πρὸ μικροῦ (τῷ 443 π.Χ.) τοὺς Θουρίους. **Ἐλευσινίας Δηοῦς.** Εἰς τὰ Ἐλευσίνια Μυστήρια ἢ Δημήτηρ, πρὸς τιμὴν τῆς ὁποίας ἐγίνοντο ταῦτα, ἐκαλεῖτο Δηώ. Ὅμοίως καὶ ὁ Ἰακχος, ταυτιζόμενος ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων πρὸς τὸν θεὸν Διόνυσον, ἐλατρεύετο κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν Ἐλευσινίων μυστηρίων, τοῦ ἀγάλματός του μεταφερομένου ἐκ τοῦ Κεραμικοῦ εἰς τὴν Ἐλευσίνα. **Βακχᾶν** ἦσαν αἱ Μαινάδες, αἱ ἀκόλουθοι τοῦ Διονύσου. **ἐπὶ σπορᾷ δράκοντος** ἐννοεῖ τὸν τόπον, ὅπου ἐσπάρησαν ὑπὸ τοῦ Κάδμου οἱ ὀδόντες τοῦ δράκοντος, τοῦ φύλακος τῆς Ἀρθείας κρήνης. **διλόφου πέτρας,** δικόρουφον ὄρος λέγει τὸν Παρνασσόν, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἔχει δύο ὑψηλοτάτας κορυφάς, τὴν Λυκώρειαν καὶ τὴν Ὑάμπειαν. **Κωρύκiai νύμφαι** ἦσαν αἱ νύμφαι τοῦ Κωρυκίου ἀντροῦ εἰς τοὺς νοτίους πρόποδας τοῦ Παρνασσοῦ ἦτο δὲ τὸ Κωρύκιον ἀντρον ἱερὸν καὶ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη αὐτοῦ ἐστάλαξε κάθαρόν καὶ διαυγέστατον ὕδωρ. **Βακχίδες** ἦσαν γυναῖκες τῆς Φωκίδος, Βοιωτίας καὶ Ἀττικῆς, αἵτινες κατὰ πᾶν δεύτερον ἔτος κατὰ τὰς χειμερινὰς τροπὰς τοῦ ἡλίου ἐτέλουν ἐν καιρῷ νυκτὸς θρησκευτικὰς τελετὰς πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου καὶ Ἀπόλλωνος, ἐπεκράτει δὲ ἡ πίστις, ὅτι καὶ εἰς τὰς τελετὰς αὐτὰς ἦτο παρὼν ὁ Βάκχος. **Κασταλίας** εἶναι ἡ περιφημοῦς πηγὴ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Παρνασσοῦ. ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῶν Μουσῶν. **Νυσαίων ὀρέων** πολλὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῶν Ἰνδιῶν, ἔφερον τὸ ὄνομα Νῦσα, εἰς ὅλας δὲ αὐτὰς ἐλατρεύετο ὁ Διόνυσος. Ἐδῶ πρόκειται περὶ τῆς Νύσης τῆς Εἰβοῦκῆς, ἢ ὁποία ἦτο πολυστάφυλος. **κισσήρεις** ὁ κισσὸς ἦτο ἱερὸν φυτόν τοῦ Διονύσου. **ματρὶ** ἐννοεῖ τὴν Σεμέλην, ἣτις ἐθεωρεῖτο κεραυνία = κεραυνόπληκτος, μολονοῖ δὲν ἐπλήγη αὐτή, ἀλλ' ἀπέβαλε προῶρος τὸν Διόνυσον, φοβηθεῖσα τὰς ἀστραπὰς καὶ τοὺς κερανοὺς, οἵτινες ἐρρίφθησαν πέριξ αὐτῆς. **Ἰακχον** τὸ ὄνομα τοῦτο τοῦ Διονύσου ἦτο ἐν χρήσει κατὰ τὰς μυστικὰς τοῦ θεοῦ τελετὰς.

Ἐξοδος (στ. 1155—1352)

α') στ. 1155—1182.

Λεξιλογικαί. **δόμων** ἀνήκει καὶ εἰς τὸ Κάδμου, ἦσαν δὲ οἱ Θηβαῖοι παροικιοί, διότι κατοικοῦν πλησίον τῆς ἀκροπόλεως Καδμείας, τὴν

ὅποιον κατόκει ὁ κτίσας αὐτὴν Κάδμος, ὠχύρωσε δὲ ὁ Ἄμφίων. **στάντα**=ἐφ' ὅσον ὑπῆρξε. **αἰνέω-ῶ**=ἐπαινώ, μακαρίζω, μέμφομαι =κατακρίνω, ψέγω. ἢ σύντοξις: οὐκ' ἐστ' ἀνθρώπου βίος τοιοῦτος, ὅποιον στάντα οὐτ' αἰνέσαιμ' ἂν οὔτε μεμψαίμην ποτέ. βίον ἐτέθη καθ' αἰτιατικὴν καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ ὅποιον. **τύχη ὀρθοῦ**—**καταρρέπει, εὐτυχοῦντα**—**δυστυχοῦντα**. σχῆμα χιαστόν. **ὀρθῶ-ῶ**=ἀνορθῶνω. **καταρρέπω**=κατακρημνίζω. **τῶν καθεστῶτων**= τοῦ πεπρωμένου καὶ τῆς ἐκβάσεως αὐτοῦ. **γὰρ** ἐνῶ ὠμίλησε γενικῶς προηγουμένως, ἤδη ειδικεῖ διὰ τοῦ παραδείγματος τοῦ Κρέοντος: διὸ ἐρμηνευτέον τὸ **γὰρ**=ἐπὶ παραδείγματι. **ὡς ἐμοὶ** (ἐνν. ἐδόκει) ==κατὰ τὴν γνώμην μου. **παντελῆ**=γενικῶς ὅλην. **εὐθύνώ**=διοικῶ, κυβερνῶ. **θάλλω**=ἀκμάζω, εἶμαι εὐτυχῆς. **τέκνων** ἐνν. τὸν Αἴμονα, διότι ὁ Μεγαρεὺς εἶχε θυσιασθῆ πρὸ πολλοῦ. Μέχρις ἐδῶ ἐκτίθεται ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου ἡ δημοσία καὶ ἰδιωτικὴ εὐτυχία τοῦ Κρέοντος. **ἀφεί-ται**=ἔχουν ἐξαφανισθῆ (ἢ βροχυλογία καὶ ὁ παρακείμενος δηλοῦσι τὸ ἀπότομον καὶ τετελεσμένον τῆς καταστροφῆς). **ὅταν προδῶσι**=ὅταν ἀφήσουν νὰ χαθοῦν. **τίθημι**=θεωρῶ, νομίζω. **ἔμψυχον νεκρὸν σχ.** δξύμωρον=ζωντανὸν νεκρὸν. **πλούτει καὶ ζῆ**=(ζῆθι) ἐτέθησαν προστακτικαί μὲ τὴν ἔννοιαν ἐναντιώσεως: ἔστω καὶ ἄν... **τύραννον σχῆμα**=βασιλικὸν ἀξίωμα. **τὸ χαίρειν**=ἡ χαρά, ἡ ἡδονή. **τάλλα** δηλ. τὸν πλοῦτον, τὴν τυραννικὴν ἐξουσίαν κ.τ.λ. **σκιαῶς καπνοῦ** γεν. κατηγορηματικὴ (τοῦ τιμήματος)=ἀντὶ ἐνὸς τίποτε. **πρὸς τὴν ἡδονὴν**=ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν χαράν. Βλέπομεν ὅτι ὁ ἄγγελος καθ' ὅμοιον τρόπον, ὅπως καὶ ὁ φύλαξ (ἀπὸ τοῦ στίχ. 223 καὶ 388 καὶ ἐξῆς), ὁμιλεῖ διὰ γνωμολογιῶν καὶ φιλοσοφικῶν θεωριῶν, ὡσὰν ὁπαδὸς τῶν ἡδονικῶν φιλοσόφων, μὴ ὁμιλῶν περὶ τοῦ κυρίου θέματος, χάριν τοῦ ὁποίου ἦλθεν, ἀλλ' ἀπλῶς νύξιν περὶ αὐτοῦ ποιούμενος. **ἄχθος**=λύπη, συμφορά. ἢ σειρά τῶν λέξεων: **τί δ' αὖ ἐστὶ τοῦτο τὸ ἄχθος βασιλέων** (περὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας), **ὃ ἦκεις φέρων;** **τεθναῖσι** μονολεκτικῶς καὶ ἀποτόμως λέγει τὸ πρᾶγμα παρὰ τὴν προηγουμένην ἀπεραντολογίαν του, ὅπως καὶ ὁ φύλαξ ἐν στίχ. 402 παρὰ τὴν ἀφόρητον προηγουμένως μακρολογίαν του εἶπεν ἀποτόμως: αὕτη τὸν ἄνδρα ἔθαπτε· πάντ' ἐπίστασαι. **καὶ τίς φονεύει;** ὁ χορὸς κάμνει αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν, διότι ἐκ τῆς λέξεως θανεῖν σχηματίζει τὴν ἀντίληψιν, ὅτι πρόκειται περὶ φόνου. **ὁ κείμενος**=ὁ φονευθεὶς. **αἰμάσσομαι**=χύνω τὸ αἷμά μου, φονεύομαι. **αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ**=ὁ ἴδιος μὲ τὸ ἰδικὸ του

χέρι. φόνου γεν. αιτίας (ἐνν. τῆς Ἀντιγόνης). **τοῦτος** = τὸ μάντευμα. ὡς ἄρ' ὀρθὸν ἤνυσας = πόσον λοιπὸν ἀληθὲς ἐξέφερες τὸ μάντευμά σου. **ἐχόντων τῶνδε** = τούτων οὕτως ἐχόντων (ὅπως τὰ ἐξέθηκα). **πάρα** = πάρεστι = εἶναι δυνατόν. **βουλεύειν** = νὰ γίνῃ σκέψις καὶ περὶ τοῦ ἄλλου καθήκοντός σου (νὰ σπεύσῃς νὰ τὸ ἀναγγείλῃς καὶ εἰς τὴν Εὐρυδίκην). **δάμαρ-τος** = (ἐκ τοῦ δαμάω = δαμάζω) = σύζυγος. **ὀμοῦ** = πλησίον. **ἦτοι κλύουσα παιδὸς** = ἦ διότι ἤκουσε τὴν ἀγγελίαν περὶ τοῦ τέκνου της. **τύχη** = τυχαίως.

Πραγματικά. Κάδμου πάροιχοι... ὁ Κάδμος, ὡς εἴπομεν, ἦτο ὁ πρῶτος ἰδρυτὴς τῆς Καδμείας ἀκροπόλεως τῶν Θηβῶν. Ὁ ἄγγελος ἐν ἀρχῇ ἀπευθύνει μετὰ τινος μεγαλοπρεπείας ἐπίσημον τρόπον τινὰ χαιρετισμὸν πρὸς τὸν χορόν, θέλων νὰ δεῖξῃ τὴν μεγάλην σοβαρότητα τῆς εἰδήσεως, ἣν φέρει πρὸς ἀνακοίνοσιν. **Ἀμφίονος**, Οὗτος ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀντιόπης, συζύγου τοῦ Λύκου, βασιλέως τῶν Θηβῶν, οὗτος δὲ ἦτο ὁ πρῶτος πραγματικὸς οἰκιστὴς τῶν Θηβῶν. **τύχη γὰρ ὀρθοῖ...** ὁ φύλαξ, ὡς βλέπομεν, ὀμιλεῖ ὡσὰν πιστὸς ὀπαδὸς τῆς ἰδέας περὶ τοῦ ἀστάτου τῆς τύχης εἰς τὰ ἀνθρώπινα καὶ τῶν ἡδονικῶν δογμάτων τῆς Κυρηναϊκῆς σχολῆς. **Εὐρυδίκην**. Αὕτη ἔρχεται ἐκ τῆς μέσης πύλης τοῦ ἀνακτόρου, ἀκολουθουμένη ὑπὸ δύο θεραπεινίδων, ἐπὶ τῷ ἀκούσματι δὲ τοῦ: **Αἴμων ὄλωλεν**, κατελήφθη ὑπὸ λιποθυμίας, συνελθοῦσα δὲ ἐξῆλθεν ἐν σίχ. 1180.

β') στ. 1183 — 1243.

Λεξιλογικά. ἐπαισθάνομαί τινος = ἀκούω τι. **ἵνα ἰκοίμην προσήγορος εὐγμάτων** = ἵνα προσελθοῦσα ἀπευθύνω εὐχάς. **εὐγμάτων καὶ Παλλάδος** = γεν. ἀντικειμ. ἐκ τοῦ προσήγορος. **ἀνασπαστοῦ**. προληπτ. κατηγορ. = ὥστε ἀνασπαστὸν γενέσθαι = ὥστε νὰ ἀνοιχθῆ. **χαλῶ** = χαλαρώνω, λύω. **ὑπιος** (ἐκ τῆς ὑπό) = ὁ πρὸς τὰ ὀπίσω κλίνων, ἀντίθετον εἶναι τὸ, **πρηνῆς**. **δείσασα** (ῥ. δέδοικα). **πρὸς δμωαῖσι** = εἰς τὰς χεῖρας (τὰς ἀγκάλας) τῶν θεραπεινίδων της. **ἀποπλήσσομαι** = λιποθυμῶ. **ὅστις ἦν...** πλ. ἐρωτ. πρότ. **οὐκ ἄπειρος σχ. λιτότης**. **παρῶν** = αὐτόπτης μάρτυς ὢν. **ἐρῶ κούδεν παρήσω** = θετικῶς καὶ ἀρνητικῶς ἐξεφράσθη ἡ αὐτὴ ἔννοια. **μαλθάσσω** = παραμυθοῦμαι, παρηγορῶ. **ποδαγός** = ὀδηγός. **πόσις** = σύζυγος. **νηλεὲς** (νη-ἔλεος) = μὴ τυχὸν οἴκτου (καθόσον οὐδεὶς

ἐτόλμα νὰ θάψῃ αὐτό). αἰτώ = παρακαλῶ. ἐνοδία θεός = ἡ Ἐκάτη. εὐμενεῖς ἐπίρ. κατηγ. = εὐμενῶς (ἐξευμενισθέντες). ὄργαξ κατασχεθεῖν = νὰ κατάσχωσι, νὰ παύσωσι τὴν ὄργην των (ἦν εἶχον, διότι κατείχετο ἄταφος ἔτι ὁ νεκρὸς τοῦ Πολυνείκου). νεοσπὰς θαλλὸς = νεωστὶ ἀποκοπεῖς θαλλὸς (κλάδος ἐλαίας). ὁ δὴ = ὅ,τι βεβαίως ἐκ τοῦ πτώματος (τοῦ Πολυνείκου). συγκαταίθω = καίω ὅλα ὁμοῦ τὰ τεμάχια. ὀρθόκρανον = ὑψηλόγ. οἰκείας χθονὸς (γενικὴ τῆς ὕλης) ἐκ τῆς πατρῴας, γενεθλίου γῆς. νυμφεῖον (κατ' εὐφημ.) = νεκρικὸν θάλαμον. εἰσβαίνω = πηγαίνω διὰ νὰ εἰσέλθω. ὀρθίων κωκυμάτων = ὄξυφωνων θρήνων. ἀμφὶ ἀκτέριστον πασιάδα = εἰς τὸν ἐστερημένον τῶν νενομισμένων νεκρικῶν τιμῶν νυμφικὸν θάλαμον. τῷ δὲ = περὶ τὰ ὄτια δὲ τούτου. περιβαίνει ἄσημα βοῆς = πλήττει δυσδιάγνωστος φωνή. μᾶλλον ἄσσον = ἔτι πλησιέστερον, τὸ μᾶλλον πλεονάζει. ἴησι = ἐκβάλλει. δυσθρήνητον ἔπος = λίαν θρηνώδη φωνήν. σαίνω = μαλακῶς πλήττω, ἵτ' ἄσσον ὠκεῖς (πλεονασμ. διὰ νὰ δείξῃ τὴν μεγάλην σπουδήν). ἀρμόν χόματος = ἀνοιγμα τάφου. λιθοσπαδῆ = γεγόμενον δι' ἀποσπάσεως λίθου. στόμιον = εἴσοδος. ἡ πλοκὴ τῶν λέξ. ἀθρήσατε (ἀθρέω-ω), δύντες ἀρμόν λιθοσπαδῆ χόματος, πρὸς αὐτὸ στόμιον = παρατηρήσατε, ἀφ' οὗ (χωθῆτε) διεισδύσατε εἰς τὸ ἀνοιγμα τοῦ τάφου, τὸ σχηματισθὲν ἐξ ἀποσπάσεως λίθου (καὶ προχωρήσατε) ἀκριβῶς ἕως εἰς αὐτὸ τὸ στόμιον. εἰ τὸν Αἴμονος... βραχυλογία ἀντί: εἰ αὐτὸς εἶναι ὁ φθόγγος (ἢ φωνή) τοῦ Αἴμονος, τὸν ὁποῖον ἀκούω. κλέπτομαι = ἀπατῶμαι. ἄθυμος = ἦτο χωρὶς καρδιά, εἶχε χάσει τὸ ἠθικόν του. ἐν λιοισθίω τυμβεύματι = εἰς τὸ ἐνδότερον μέρος τοῦ θολωτοῦ τάφου. βρόχος μιτώδης = βρόχος (θηλειὰ) ἀπὸ μίτους (κλωστῆς, λωρία). σινδῶν = λινοῦν ὕφασμα. καθημμένη (καθάπτομαι) = κρεμασμένη. τὸν δὲ (Αἴμονα) προσκείμενον ἀμφὶ μέσση περιπετιῆ = νὰ ἔχη ἐναγκαλισθῆ αὐτὴν ἐκ τοῦ μέσου. εὐνής = τῆς μνηστῆς. ἀποιμῶζω = θρηνῶ μεγαλοφώνως. φθορὰν = ἀπώλειαν. τῆς κάτω = ἡ ὁποία τῶρα πλέον ἦτο κάτω εἰς τὸν Ἄδην. στυγνὸν = ἀπαισίως. δύστηνον λέχος = τὸν δυστυχῆ (κακότυχον) γάμον ἐν τῷ (τίνι) ξυμφορᾶς (γεν. διαιρετ.) διεφθάρης; = εἰς ποῖον βαθμὸν τυφλώσεως ἔχασες τὸν νοῦν σου; ὄσσοισι = ὀφθαλμοῖς. ἰκέσιος λίσσομαι = θερμοπαρακαλῶ. παπταίνω = προσβλέπω. διπλοῦς κνώδοντας = τοὺς δύο ἐκατέρωθεν τοῦ ξίφους κατὰ τὸ τέλος τῆς λαβῆς προέχοντας σι-

δηροῦς ὀδόντας, ἐδῶ σημαίνει : τὸ ἀμφίστομον ξίφος. **φυγαῖσιν** = πρὸς φυγὴν. **ἀμπλακίσκω** = ἀποτυγγάνω. **αὐτῷ χολωθεῖς** = ὀργισθεῖς καθ' ἑαυτοῦ (διὰ τὴν ἐπιχειρηθεῖσαν ἀνόσιον προᾶξιν κατὰ τοῦ πατρὸς του). ὡσπερ εἶχε δηλ. ἄνευ ἄλλης προπαρασκευῆς καὶ παρελεύσεως χρόνου. **ἐπενταθεῖς** = ἀνατείνας τὴν χεῖρα καθ' ἑαυτοῦ. **ἤρεισε** = ὤθησεν, ἐνέπηξε. **μέσσον** (κατηγορ. τοῦ) **ἔγχος** = μέχρι τοῦ μέσου τοῦ ξίφους. **ὕγρον** = χαλαρόν, ἄτονον. **ἐτ' ἔμφρων** = ἔχων ἀκόμη τὰς αἰσθήσεις του. **φυσῖῳ** = φυσῶ ἰσχυρῶς, ἀναπνέω δυνατά. **ὄξειαν** = ὀρηκτικὴν. **φοινίου σταλάγματος** = φοινικοῦ αἵματος. **τὰ νυμφικὰ τέλη λαχῶν** = τελέσας τὴν γαμήλιον τελετήν. **δείλαιος** = ὁ δυστυχής. **τὴν ἀβουλίαν** (κατὰ πρόληψιν).

Πραγματικά. Παλλάδος θεᾶς Καὶ ἐδῶ ὁ Σοφοκλῆς, ὅπως καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις, ἀναφέρει τὴν Παλλάδα Ἀθηναῖαν, ἵνα περιποιηθῇ τοὺς Ἀθηναίους, πρὸ τῶν ὁποίων παίζεται τὸ δράμα. **κλειθρα-ἀνασπαστοῦ** κλειθρα εἶναι οἱ δύο μοχλοὶ ἔσωθεν τῆς θύρας, εἰς ἕξ ἀριστερῶν καὶ εἰς ἕκ δεξιῶν, διὰ τὰ ἀνασπασθῆ δὲ (τὰ ἀνοιχθῆ) ἡ θύρα, ἔπρεπε τὰ ἀποσυρθοῦν οἱ μοχλοί. **οὐκ ἄπειρος** (τί ἐνοεῖ διὰ τούτου); **ἐνοδία θεός**. Ἡ Ἐκάτη διέτριβεν εἰς τὰς ὁδοὺς, τὰς τριόδους καὶ τοὺς τάφους, διὸ καὶ Ἐγοδία, Τριοδίτις, Τυμβιδία ἐπεκαλεῖτο κ.λ. **οἰκείας χθονὸς** ἴδιον χαρακτηριστικὸν παντὸς Ἑλληνος ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων εἶναι τὰ ποτῆ τὰ ταφῆ ἐν τῇ γενθλίῳ γῆ, καὶ μόνον οἱ ἐχθροὶ τῆς πατρίδος ἄταφοι ἐροῦντο μακρὰν τῶν αὐτῆς ὁρίων. Θαπτόμενος ἤδη ὁ Πολυνείκης ἐν τῇ πατρὶα γῆ, παύει τὰ εἶναι πλέον φηγὰς καὶ ἐχθρὸς αὐτῆς. **λιθόστρωτον** με πέτρες καὶ ὄχι με τάπητας κλπ., ὅπως θὰ ἦτο ἐστρωμένος ὁ νυμφικὸς θάλαμος. **ἔτ' ἄσσον** κ.τ.λ. Ὁ Κρέων προαισθανόμενος μέγα κακόν, ἀντιλαμβάνεται, ὅτι χάνει τὸ θάρρος καὶ τὰς δυνάμεις του καὶ ἀναθέτει εἰς τοὺς θεράποντας τὰ πλησιάζουσιν εἰς τὸν τάφον. **ἀρμόν χώματος** κ.τ.λ. οἱ τάφοι οὗτοι ἦσαν μὲν λιθόστρωτοι ἀλλ' εἶχον καλυφθῆ διὰ χώματος καὶ ὁμοιάζον ἔξωθεν πρὸς γηλόφους. Τῶν τοιούτων τάφων ἡ θύρα ἀπεκλείετο διὰ λίθων, ἴσως μάλιστα οἱ τελευταῖοι οὗτοι ἐτάσσοντο τοιουτοτρόπως, ὥστε εἰς αὐτῶν ἀποσπώμενος ἀπετέλει τὸν ἀρμόν, ὃν ἀναφέρει ὁ συγγραφεύς. Τοιούτους τάφους γνωρίζομεν τοὺς Μυκηναίκοις θολωτοὺς τάφους. **σινδόνας** σινδόνα ἐνοεῖ τὸ λινοῦν ὕφασμα, τὸ ὁποῖον συνέστρεψε καὶ ἔκαμε βρόχον. Τὸ ὕφασμα

δὲ τοῦτο ἐχρησιμοποιοῖ ἢ ὡς ζώνην ἢ ὡς κοῦδεδμον (δηλ. κεφαλόδεδμον) ἢ ὡς κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, φθάνον ἐκατέρωθεν μέχρι τῶν ὤμων.

γ') στ. 1244 — 1276.

Λεξιλογικά. τί (κατηγορ. τοῦ τοῦτο) = πῶς. **φρούδη** = ἀπῆλθε. **θαμβέω** = εἶμαι ἐκπεπληγμένος, εἶμαι ἔκθαμβος. **βόσκομαι ἔλπ.** τρέφομαι με ἐλπίδας. (ἡ Εὐρουδίκη ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἀνάκτορα διὰ τῆς μέσης βασιλείου θύρας, χωρὶς νὰ εἶπη τι). **ἄχη** = λύτην, ἐδῶ συμφορὰν. **ὑπὸ στέγης ἔσω**, τὸ ἔσω πλεονάζει. **προθήσειν** = ἀλλ' ὅτι θὰ προβάλλῃ, θὰ ἀναθέσῃ. ἡ σύνταξις: βόσκομαι δι' ἐλπίσιν κλύουσαν (αἰτιολ. μετ.) ἄχη τέκνου οὐκ ἀξιώσειν στένειν ἐς πόλιν, ἀλλὰ προθήσειν δμωαῖς (= εἰς τὰς θεραπαινίδας) στένειν (θρηνηῖν) οἰκεῖον πένθος ὑπὸ στέγης ἔσω. **γνώμης** = συνέσεως. **γν. ἄπειρος** = ἀνόητος. **ἀμαρτάνειν** = νὰ κάμνῃ ἄτοπὸν τι (ὁ μὲν ἄγγελος ἐννοεῖ βεβαίως, ὅτι δὲν θὰ παρεκτραπῇ θρηνοῦσα δημοσίᾳ, οἱ δὲ θεαταὶ ἐννοοῦσιν ἐπικείμενον ἀπονενομημένον διάβημα αὐτῆς). **ἐμοί δ' οὖν** = εἰς ἐμὲ ὅμως ἐν πάσῃ περιπτώσει. **εἰσόμεσθα** (ῥ. οἶδα) ἐτέθη ὀριστ. μέλλ. ἀντι ὑποτακτ. εἰδῶμεν. **βαρὺν** = ἐπίφοβον, σοβαρόν. **κατάσχετον** = κρυφὴν τινα πρόθεσιν. **κρυφῆ** = μετὴν σιωπῆς τῆς. **παραστείχω** = εἰσέρχομαι. **βάρος τῆς σιγῆς** (ἡ γεν. εἶναι ὑποκειμ.) = ἡ σιγὴ ἐνέχει σοβαρόν τι (ὁ ἄγγελος ἀκολούθως εἰσέρχεται εἰς τὰ ἀνάκτορα). **ἐφήκει** = ἦλθεν, εἶναι παρών. **ἐπίσημον μνήμα** = φανερὸν σημεῖον. **εἰ θέμις εἰπεῖν** διὰ τούτων μετριάζει τὴν κατηγορίαν κατὰ τοῦ Κρέοντος: «αὐτὸς ἀμαρτῶν».

στ ρ. α'. **δυσφρόνων φρενῶν** (ῥεξιμωρον) = ἄφρονος νοῦ. **στερεὰ** (ἀντι στερεῶν εἰς τὸ φρενῶν) = ἰσχυρογνώμονος (νοῦ). **θανατόεντα** = θανατηφόρα. **ἐμφυλίους** = συγγενεῖς. **ἄνολβα ἐμῶν βουλευμάτων** = ἄνολβα (= ἀτυχή) ἰδικά μου βουλευματα. **ξὺν νέφ μόρω** = με θάνατον καινοπρεπῆ (διότι ηὔτοκτόνησε καὶ μάλιστα ἐξ αἰτίας τοῦ πατρός). **ἀπελύθης** ἐνν. τοῦ ζῆν. **τὴν δίκην** = τὸ δίκαιον. **τότε** ὅτε προεκήρυσσον τὸ κήρυγμα περὶ μὴ ταφῆς. **ἄρα**, ὡς βλέπω ἐκ τῶν ὑστέρων. **μέγα βάρος** = μεγάλην συμφορὰν. **ἐνέπαισεν ἐμῷ κάρα** = παίσας ἐνέβαλεν εἰς τὴν κεφαλὴν μου. ἡ κανον. πλοκὴ τῶν λέξ.: **θεὸς δ' ἄρα ἔχων με (κατέχων με ὅλως ἐν τῇ ἔξουσίᾳ του) ἔπαισε τότε μέγα βάρος ἐν ἐμῷ κάρα. ἐνέσεισε δέ με ἐν ἀγρίαις ὁδοῖς** = με

ἐνέβαλε δὲ εἰς ἄγρια βουλευµατα. **λακπάτητον** (λάξ - πατῶ) προληπτικ. κατηγορ. = ἦν ἐλάκτισε διὰ τῶν ποδῶν του. **πόνοι δύσπονοι βροτῶν** = βάσανα τῶν ἀνθρώπων, ποὺ γεµίζουσι πικρίας τὸν βίον των.

Πραγματικά. οὐκ ἀξιώσειν ἐς πόλιν στένειν ἐθεωρεῖτο ἄτοπον τὸ νὰ θρηνοῦν αἱ γυναῖκες δημοσίᾳ, ἣτο δὲ συνήθεια νὰ μοιρολογοῦν αὐταὶ μετὰ τῶν θεραπαινίδων των ἐντὸς τῆς οἰκίας (πρβλ. Ἰλιάδ. X 430, 515). Καὶ μὴν ὄδ' ἀναξ ἐφήκει... εἰσέρχονται ἐκ τῆς ἀριστερᾶς παρόδου ὁ Κρέων μετὰ τῶν ἀκολουθῶν του φέροντες τὸν νεκρὸν Αἴμονα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχει τὰς χεῖρας ὁ Κρέων. ἐν δ' ἔσεισεν ἀγρίαις ὁδοῖς. οἱ ἄνθρωποι τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων τὴν αἰτίαν τῶν δυσβουλιῶν αὐτῶν συχνάκις ἀπέδιδον εἰς τοὺς θεοὺς.

δ') στ. 1277 — 1305.

Λεξιλογικά. ἔχων τε καὶ κεκτημένος ἐνν. ἀντικ. κακά. φέρων = κρατῶν· ἡ κανονικὴ σειρά τῶν λέξεων: ἔοικας ἦκειν ἔχων τε καὶ κεκτημένος κακά, τὰ μὲν (ἐνν. τὸν Αἴμονα), τὰ δὲ (ἐνν. τὴν Εὐρυδίκην) τάχα ὄψεσθαι (καθ' ἔλξιν πρὸς τὸ πλησιέστερον ἦκειν, ἀντὶ τοῦ ὀφόμενος). ἢ = ἄρα γε; **παμμήτωρ** = ἡ καθ' ὄλα (ἡ γεννήσασα τὸν Αἴμονα καὶ μέχρι τοῦ τάφου ἀκολουθήσασα αὐτὸν) μήτηρ. **νεοτόμος** = ὁ νεωστὶ πλήξας.

ἀντιστρ. α'. **δυσκάθατος** = δυσεξιλέωτος (μὴ ἀρκεσθεὶς εἰς τὴν μεταμέλειαν τοῦ Κρέοντος, ἀλλ' ἀπαιτήσας καὶ δύο θύματα, τὸν Αἴμονα καὶ τὴν Εὐρυδίκην). **κατάγγελτά ἄχη** = λύπας διὰ τῶν ἀπαισιῶν εἰδήσεών σου. **προπέμπω** = ἐξαπολύω, προξενῶ. **θροῶ** = λέγω. **ἐπεξειργάσω** = ἀπετελείωσας (ἔδωσες τὸ τελειωτικὸν πλήγμα). **σφάγιος** = γενόμενος διὰ σφαγῆς. **ἐπ' ὀλέθρῳ** = εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ μου. ἡ σύνταξις: τίνα νέον σφάγιον γυναικεῖον μόνον λέγεις ἀμφικεῖσθαι μοι ἐπ' ὀλέθρῳ (τοῦ υἱοῦ); **οὐκ ἐν μυχοῖς ἔτι** = δὲν εἶναι πλέον εἰς τὸ βάθος τοῦ οἴκου (διότι αἱ θύραι ἠνοιχθήσαν). **ἐναντα** = ἀπέναντι. **πότμος** (πίπτω) = (κακὴ) τύχη. **ὀξύθηκτος** = ὀξέως ἠκονημένος (θήγω = ἀκονίζω), κοπτερός. **βωμία** = οὔσα εἰς τὸν βωμόν. **λύει** = παρέλυσε. **κελαινὰ** κατηγορ. προληπτικόν = ὥστε γενέσθαι κελαινὰ = ἡ νύξ τοῦ θανάτου ἐκάλυπεν αὐτά. **λάχος** (τὸ) = μοῖρα. **λοίσθιον** ἐπιρρημ. διορ. = τέλος δέ. **ἐφρυνῶ** = καταρῶμαι.

Πραγματικά. τὰ μὲν πρὸ τῶν χειρῶν οἱ θεράποντες φέρουσιν ἐπὶ φερέτρου τὸ πτώμα τοῦ Αἴμονος, ὃ δὲ πατήρ διὰ τῆς χειρὸς του περιβάλλει αὐτό. **Ἄιδου λιμὴν**, ὃ λιμὴν τοῦ θανάτου, λέγεται δὲ οὕτω, διότι ἐκ τῆς τρικυμιώδους ζωῆς δέχεται ὡς λιμὴν γαλήνιος πάντας. **ὄραν πάρεστιν** ἀνοίγεται ἡ μέση πύλη τῶν ἀνακτόρων καὶ ἐκφέρεται διὰ μηχανήματος (τοῦ ἐκκυκλήματος) ὁ νεκρὸς τῆς Εὐρυδίκης. **κακὰς πράξεις ἐφθυμνήσασά** πῶς χαρακτηρίζεται ὁ ἄγγελος, ἀναφέρων ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ Κρέοντος τοὺς λόγους τῆς Εὐρυδίκης περὶ κακῶν πράξεων αὐτοῦ;

ε') στ. 1306 μέχρι τέλους.

Λεξιλογικά. στ ρ. β'. **ἀνέπταν** = ἀνέπτην (ἀναπέτομαι) = ἐτρόμαξα, ἐπετάχτηκα ἀπὸ τὸν φόβον μου (ἐπειδὴ ἤκουσε τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου περὶ τῆς ἐκστομισθείσης ἐναντίον του κατάρας τῆς Εὐρυδίκης: «ἐφθυμνήσασα τῷ παιδοκτόνῳ»). **ἀνταίαν** (ἐνν. πληγὴν) = ἐμπρὸς εἰς τὸ στήθος. **τί μ' οὐκ ἔπαισεν** (ἰσοδυν. μὲ ἔντονον προτροπὴν) = ἐμπρὸς ἄς μὲ κτυπήσῃ τις. **ἀμφίθηκτος** = ἀμφίστομος. **συγκέκραμαι** = ἔχω συνδεθῆ ἀναποσπάστως. **δύα** = δύη = δυστυχία (προσωποπ.). **ἐπισκίπτομαι** = κατηγοροῦμαι. **τῶνδε μόρων κάκεινων** διὰ μὲν τῶν α' ἐνν. τὸν θάνατον τοῦ Αἴμονος, διὰ τῶν β' τὸν τοῦ Μεγαρέως. ἡ κανον. σειρὰ τῶν λέξεων: (ἐνν. ἐκ τῶν προηγ. : ὀρθῶς θρηνεῖς λέγων ταῦτα) ἐπεσκίπτου γε πρὸς τῆς θανούσης, ὡς ἔχων αἰτίαν τῶνδε κάκεινων μόρων. **ποιῶ δὲ τρόπῳ καπελύσατο ἐν φοναῖς**; = καὶ μὲ ποῖον δὲ τρόπον φονεύσασα ἑαυτὴν ἀπέθανεν; **ὅπως** = μόλις. **ὄξυκώκυτον** = τὸ ὁποῖον ἐθρήνησε μὲ ὀξείας φωνάς. **τάδε οὐ ποθ' ἀρμόσει ἐξ ἐμᾶς αἰτίας ἐπ' ἄλλον βροτῶν** = ἡ αἰτία (ἢ εὐθύνη) αὐτῶν ἐδῶ τῶν δεινῶν οὐδέποτε θὰ μεταβιβασθῆ ἀπὸ ἐμὲ εἰς... **καίνω** = φονεύω. **φάμ'** = φάμι = φημί. **ἔτυμον** = τῇ ἀληθείᾳ. **ἐν κακοῖς** = ἐν μέσῳ τῶν κακῶν (θέλει νὰ εἴπῃ ἐνιαυθα, ὅτι ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ Κρέοντος ἀπὸ τοῦ νὰ βλέπῃ τοὺς νεκροὺς εἶναι κέρδος δι' αὐτόν, ἐφ' ὅσον εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ λόγος περὶ κέρδους). **βράχιστα** = συντομώτατα. ἡ σύνταξις εἶναι: **κράτιστα γὰρ τὰ ἐν ποσὶν κακά** (ἐνν. ἔστιν) **ὄντα** (ὑποθ.) **βράχιστα** ἢ σύντ. προσωπ. ἀντὶ ἀπροσώπου: κράτιστον γὰρ ἔστι βράχιστα εἶναι τὰ ἐν ποσὶν (πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν) ὄντα κακά. (γίνονται δὲ συντομώτατα τὰ κακά, ἀν ἀποχωρήσῃ ὁ Κρέων τὸ ταχύτερον ἀπὸ τῆς ὄψεως τῶν πτωμάτων,

εἶναι δηλ. ἔμμεσος ὑπόδειξις τοῦ χοροῦ πρὸς τὸν Κρέοντα νὰ ἀποχωρήσῃ).

ἀντιστρ. β'. τέρμιος ἡμέρα = ἡ τελευταία ἡμέρα (τοῦ θανάτου). **ὑπατος** = ἔσχατος. ἢ συντ. : φανήτω ὁ ὑπατος ἐμῶν μόρων (μοιρῶν) ἄγων μοι κάλλιστα τερμίαν ἡμέραν. **τῶν προκειμένων τι** = ἐκ τούτων τι. ὅσα ἢ παρούσα περίστασις ἀπαιτεῖ. (ἐνν. τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν). **τῶνδε** δηλ. τοῦ θανάτου σου. **ἄτοισι** (δηλ. τοῖς θεοῖς). **ταῦτι** (δηλ. τὸν θάνατον). **συγκατεύχομαι** = εὐχομαι ὅλα ὁμοῦ, συγκεφαλαιώσας εὐχομαι. **μάταιον** = τὸν μηδὲν ὄντα, τὸν ἀχρηστον. **ἴδω** νὰ προσβλέψω. **πᾶ κλιθῶ** = ποῦ νὰ στηριχθῶ (ἀφ' οὗ ἔχασα ἤδη πάντας). **λέχριος** = πλάγιος, πεπτωκῶς **τῶν χερσῶν** ἐνν. τὴν γυναῖκα καὶ τὸν Αἴμονα. **τὰ δέ** = ἀφ' ἑτέρου δέ. **ἐπὶ κρατὶ** = εἰς τὴν καρδίαν μου. **πότιμος** = μοῖρα. **δυσκόμιστος** = ἐκεῖνος, ὃν δυσκόλως φέρει τις, ὁ ἀνυπόφορος, ὁ ἀφόρητος. **εἰσάλλομαι** = εἰσορμῶ, ἐνσκήπτω. Ἀφ' οὗ ὁ Κρέων εἶπε τοὺς τελευταίους τοῦ λόγου, ἀπῆλθεν ὁδηγούμενος ὑπὸ τῶν θεραπόντων τοῦ, ὁ δὲ χορὸς ἀκολουθῶν, καθ' ὃν χρόνον ἀπέρχεται, λέγει τοὺς τελευταίους ἕξ στίχους, ἐν οἷς ἐνυπάρχει ἡ ἠθικὴ τοῦ δράματος ἀρχή. **τὸ φρονεῖν** = ἡ φρόνησις, ἡ εὐβουλία. **πολλῶ πρώτον** = πρώτιστον, κυριώτατον. **τὰ γ' εἰς θεοὺς** = τοῦλάχιστον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοὺς θεοὺς (καὶ τοὺς ὑπ' αὐτῶν ὀριζομένους νόμους). **ἀσεπτῶ** = ἀσεβῶ. **μεγάλοι λόγοι** = μεγαλαυχία, κομπασμοσύναι. **μεγάλας πληγὰς ἀποτεισαντες** = πληρώσαντες μεγάλας ποινάς, δηλ. διὰ μεγάλων δυστυχημάτων τιμωρηθέντες. **μεγάλοι λόγοι μεγάλας πληγὰς παρήχησις**. **ὑπέραυχος** = ὑπερήφανος. **γῆρ** μεταφορικῶς = μὲ τὸν χρόνον, ἀργά (μετὰ τὴν τιμωρίαν). **ἐδίδαξαν** (γνωμικὸς ἀόριστος) = συνήθως διδάσκουν τοὺς ἄλλους.

Πραγματικά, μέλλοντα ταῦτα... ὁ χορὸς ἀφ' ἐνὸς μὲν εὐσχήμως κατακρίνει ὡς ἀνόητον τὴν ὑπὸ τοῦ Κρέοντος ἐπίκλησιν τοῦ θανάτου δι' ὃ καὶ δικαιολογεῖται ὁ Κρέων ἐν στίχ. 1336, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπιπέτεται νὰ ἐπισπειθῇ ἡ ταφὴ τῶν νεκρῶν πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ Κρέοντος. **τὸ φρονεῖν πρώτον** κ. τ. λ. ἡ εὐβουλία δηλ. κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἀρχαίων ἐθεωρεῖτο ὡς μέρος τῆς εὐδαιμονίας, καὶ μάλιστα ποῦν πρώτον, ἦτοι ἄριστον, ἐνῶ ἀντιθέτως ἐν στίχῳ 1051 εἶδομεν ὅτι τὸ μὴ φρονεῖν πλείστη βλάβη ἐστί.

0020556682

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

